

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ

ХАЛҚИМИЗНИНГ РОЗИЛИГИ
БИЗНИНГ ФАОЛИЯТИМИЗГА
БЕРИЛГАН
ЭНГ ОЛИЙ БАҲОДИР

2

«ЎЗБЕКИСТОН»

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ

—••—
**ХАЛҚИМИЗНИНГ РОЗИЛИГИ
БИЗНИНГ ФАОЛИЯТИМИЗГА
БЕРИЛГАН
ЭНГ ОЛИЙ БАҲОДИР**
—••—

ТОШКЕНТ – «ЎЗБЕКИСТОН» – 2018

УЎК 323.(575.1)

КБК 66.3(5Ў)

М 54

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев асарларининг 2-жилди уч бўлимдан иборат бўлиб, унинг биринчи бўлимига мамлакатимиз сиёсий-ижтимоий ҳаётидаги энг муҳим воқеалар муносабати билан сўзланган нутк ва маърузалар ҳамда давлатимиз раҳбарининг БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясидаги нутки киритилган.

Китобнинг иккинчи бўлиmidан хорижий давлатлар ва нуфузли халқаро ташкилотлар раҳбарлари билан учрашувлардаги нутк ва маърузалар, учинчи бўлиmidан эса юртимизда кенг нишонланиб келаётган умумхалқ байрамлари, тарихий саналар, турли халқаро анжуманлар, тадбир ва маросимлар муносабати билан йўлланган табриklar ўрин олган.

ISBN 978-9943-25-608-8

© «ЎЗБЕКИСТОН» НМИУ, 2018

**АМАЛИЙ НАТИЖАДОРЛИК,
ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ
ТАЪМИНЛАШ – ЖАМИЯТНИ
ИСЛОҲ ЭТИШНИНГ
БОШ МАҚСАДИДИР**

КОНСТИТУЦИЯ – ЭРКИН ВА ФАРОВОН ҲАЁТИМИЗ, МАМЛАКАТИМИЗНИ ЯНАДА ТАРАҚҚИЙ ЭТТИРИШНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИДИР

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Барчангизни, сизлар орқали бутун халқимизни бугунги улуғ айём – мамлакатимиз Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллик байрами билан самимий муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Йигирма беш йил – тарих учун бир лаҳза, холос. Шу қисқа даврда жонажон Ўзбекистонимиз мустақил ва суверен давлат сифатида шаклланиб, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллади, том маънода улкан таракқиёт йўлини босиб ўтди.

Ана шу машаққатли ва шарафли йўлда эришган барча ютуқларимизни, энг аввало, Конституциямиз билан боғлашимиз, албатта, бежиз эмас. Нега деганда, Асосий Қонунимиз халқимиз узоқ йиллар орзу қилган миллий мустақиллигимиз ва ривожланиш йўлимиз, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари кафолатларини белгилаб берди.

Тўла ишонч билан айтиш мумкинки, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси халқимиз сиёсий-ҳуқуқий тафаккурининг юксак намунасидир. У ҳеч

кимга қарам бўлмасдан, эркин ва озод, тинч ва осойишта, фаровон яшашнинг қонуний қафолати бўлиб келмоқда. Бозор муносабатларига асосланган ҳуқуқий демократик давлат, кучли фуқаролик жамияти барпо этиш борасида мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда.

Конституциямиз асосида мамлакатимизда миллий қонунчилик тизими, давлат органлари, фуқаролик жамияти институтлари шаклланди. Бугунги кунда барча жабҳаларда кенг кўламли ислохотлар амалга оширилмоқда. Ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий салоҳиятимиз юксалиб, фуқароларимизнинг дунёқараши тобора ўсиб бормоқда. Буларнинг барчаси, энг аввало, Бош Қомусимизнинг ҳаётбахш куч-қудрати натижасидир.

Қадрли юртдошлар!

Бугун Конституциямизнинг 25 йиллик байрамини нишонлар эканмиз, Асосий Қонунимизни яратишда унутилмас хизмат қилган инсонлар номини чуқур ҳурмат билан тилга оламиз.

Биринчи Президентимиз муҳтарам Ислом Абдуганиевич Каримов раҳбарлигида 1990 йил июнь ойида тузилган Комиссиянинг икки йиллик машаққатли меҳнати натижасида Конституциянинг биринчи, иккинчи ва сўнгра учинчи лойиҳалари ишлаб чиқилди. Ушбу Комиссия аъзоси сифатида мен ана шу тарихий жараёнда бевосита иштирок этганимни доимо фахр билан эслайман. Конституциянинг яратилиши билан боғлиқ қизғин баҳс-мунозаралар, турли ғоя ва фикрлар ҳали ҳам хотирамда.

Асосий Қонунимиз икки марта – 1992 йил сентябрь ва ноябрь ойларида умумхалқ муҳокамасига олиб чиқилди. Лойиҳалар муҳокамасида кенг жамоатчилик, бутун халқимиз фаол иштирок этиб, мамлакатимизнинг тараққиёт йўли, унинг келажагига дахлдор кўплаб фикр-мулоҳазалар ва таклифлар билдирди.

Умумхалқ муҳокамаси якунларига кўра, Бош Қомусимиз лойиҳасига 100 га яқин тузатишлар киритилди ва 1992 йил 8 декабрь куни Олий Кенгаш сессиясида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси қабул қилинди.

Мана шу ўтган чорак аср давомида мамлакатимиздаги туб ислоҳот ва ўзгаришларнинг барчаси Конституциямиз асосида амалга оширилмоқда. Бу эса унинг ҳақиқатан ҳам халқимиз манфаатларига, давлатимизнинг стратегик мақсадларига тўла жавоб берадиган, ҳар томонлама пухта ишланган муҳим сиёсий ҳужжат эканидан далолат беради.

Бу билан ҳар қанча фахрлансак, ғурурлансак арзийди, албатта.

Айни пайтда биз Асосий Қонунимиз талабларини тўлиқ амалга ошириш борасида ҳали олдимизда улкан вазифалар турганини яхши тушунамиз. Яъни, халқимиз ҳаёт даражаси ва сифатини янада яхшилаш, инсон ҳуқуқ ва манфаатларини амалда таъминлаш бўйича ҳали кўп иш қилишимиз керак.

Энг аввало, одамларимиз ислоҳотлар самарасини келажакда эмас, балки бугун ўз ҳаётида ҳис этишлари зарур.

Айнан шу мақсадда биз тараққиётнинг янги босқичига кадам қўяр эканмиз, салоҳият ва имкониятларимизни холис баҳолаш билан бирга, хато ва камчиликларимизни ҳам атрофлича танқидий таҳлил килдик. Чунки ўзимиз шу ишни қилмасак, ҳеч ким бу хатоларни четдан келиб бизга айтмайди. Биз ўз келажагимизни ўзимиз қураимиз. Бу йўлда хато қилишга ҳаққимиз йўқ. Шунинг учун ҳар томонлама чуқур ўйлаб, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини қабул килдик. Мазкур ҳужжат ўзининг мазмун-моҳиятига кўра, жамият ҳаётининг барча соҳаларидаги тизимли ислоҳотларнинг «йўл харитаси»га айланди.

Ҳаракатлар стратегияси ижроси доирасида шу йилнинг ўзида 20 дан ортиқ қонун ва 700 дан зиёд қонуности ҳужжатлари қабул қилинди. Биз бу борада кўпгина қонунлар халқимизга маъқул эмаслигини, улар эл-юртимиз манфаати учун ишлаши кераклигини ҳисобга олган ҳолда шундай йўл тутдик. Бу ишларни келгусида албатта давом эттирамиз.

Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили деб эълон қилинган 2017 йилда «Инсон манфаатлари ҳамма нарсадан улуғ» деган ғоя асосида катта ишлар амалга оширилди. Бу ишлар Конституциямизнинг асосий тамойилларини рўёбга чиқаришда яна бир улкан кадам бўлди.

Албатта, бу ҳақда узоқ ва батафсил гапириш мумкин. Лекин бугунги тантанали маросим янгича мазмун ва йўналишда ўтаётганини ҳисобга олиб, мен фақат

энг мухим ўзгаришлар ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Жорий йил якунлари ва янги йилга ном бериш тўғрисида эса Ўзбекистон Республикаси Президентининг яқин кунларда Олий Мажлис палаталарига тақдим этиладиган Мурожаатномасида атрофлича фикр юритилади, албатта.

Биз кириб келаётган янги йилга халқимизнинг хошиш-истаклари ва манфаатларини ҳисобга олган ҳолда ном берамиз. Ўйлайманки, у сизларга албатта маъқул бўлади.

Маълумки, бу йил давлат ҳокимияти тизимида мутлақо янги институт – Ўзбекистон Республикаси Президентининг Виртуал қабулхонаси, жойларда Халқ қабулхоналари ташкил этилди. Ушбу тузилмалар барча даражадаги давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг фуқаролар билан ҳамкорлик қилиш, аҳолининг энг долзарб муаммоларини ҳал этишнинг самарали тизимига айланди.

Ҳокимиятнинг халқ сайлаган вакиллик органлари – парламент, халқ депутатлари кенгашларининг мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги роли ва аҳамияти тубдан ўзгарди. Олий Мажлис, сиёсий партияларнинг ваколатлари босқичма-босқич кенгайтирилди, парламент ва жамоатчилик назорати институтлари мустаҳкамланмоқда.

Пойтахтимиз Тошкент шаҳрида туманлар даражасида халқ депутатлари кенгашлари таъсис этилди. Шу вақтгача пойтахт туманларининг фуқаролари бундай имкониятга эга эмас эди. Биз бу борада адолатни тиклаб, Конституциямизга тегишли ўзгартиришлар

киритдик. Тошкент шаҳри аҳолиси ҳам энди ўз вакиллари – депутатлар орқали туманларни бошқаришда иштирок этиш имкониятига эга бўлмоқда.

Барчангиз хабардорсиз, шу йил 24 декабрда илк бор пойтахтимиз туман кенгашларига сайловлар бўлиб ўтади. Ана шу сайловларда эл-юрт учун чинакам жон куйдирадиган, одамийлик фазилатлари ва гражданлик позицияси билан аҳоли ўртасида хурмат-эътибор қозонган инсонлар халқ ноиблари этиб сайланадилар, деб ишонамиз.

Ўтган даврда ижро этувчи ҳокимиятни демократлаштириш ишлари ҳам изчил олиб борилди. Ҳукуматнинг вазифа ва ваколатлар доираси кенгайтирилиб, парламент олдида ҳисоб бериш даражаси ва масъулияти кучайтирилди. Бу Конституциянинг 7-моддасида мустаҳкамланган **«Халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбандир»** деган улуғвор гоянинг амалий ифодаси, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Шу билан бирга, ҳар ким эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга экани, жиноят содир этишда айбланаётган шахснинг айби судда аниқ бўлмагунча у айбдор ҳисобланмаслиги тўғрисидаги конституциявий нормаларни амалда таъминлаш бўйича зарур чоралар кўрилди. Албатта, бу қондани ҳаётга тўлиқ татбиқ этиш, биринчи навбатда, судларнинг чинакам мустақиллиги, уларнинг адолатли фаолият юритиши билан чамбарчас боғлиқ.

Шу мақсадда биз суд тизимини тубдан ислоҳ қилишга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Жумладан, ягона суд амалиётини таъминлаш учун Ўзбекистон Респуб-

ликаси Олий суди ва Олий хўжалик суди бирлаштирилди.

Судьяларни танлаш ва лавозимларга тайинлашда ноқонуний аралашувларнинг олдини олиш, очик, ошкора ва муқобил танлов тизимини яратиш мақсадида Судьялар олий кенгаши таъсис этилди.

Судья лавозимига муддатсиз тайинлаш амалиёти жорий қилинди. Биз бу борада жаҳон тажрибасини чуқур ўрганиб, ўз тарихимизда биринчи марта шундай янгиликни амалга оширдик. Шу асосда судьяларнинг фуқаролар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича мустақиллигининг кафолатлари кучайтирилди.

Содда қилиб айтганда, судья муддатсиз даврга тайинлансин, лекин у доим халқпарвар бўлиб, адолатли иш олиб борсин. Судья адолатли ҳукм чиқариши учун, аввало, халқни, унинг ҳаётини, дарду ташвишларини яхши билиши керак.

Ана шу ислохотларнинг мантиқий давоми сифатида маъмурий судлар фаолияти йўлга қўйилди. Эндиликда фуқароларимизнинг ҳақ-ҳуқуқлари давлат идоралари томонидан бузилса, улар ҳар бир туман ва шаҳарда тузилган маъмурий судларга мурожаат қилишлари мумкин. Хабарингиз бор, илгари ҳар бир туманда бундай судлар бўлмагани туфайли одамлар ўз муаммоларини вақтида ҳал қилолмасдан сарсон бўлар эди.

Судларнинг халқ олдидаги масъулиятини ошириш мақсадида янги тайинланаётган судьялар тегишли ҳудуд жамоатчилиги, маҳалла фаоллари муҳокамасидан ўтказилмоқда.

Биз нима учун бундай тартибни жорий этдик?

Кўпгина жойларда одамлар судларнинг раисини аксарият ҳолатда танимаслиги, суд идоралари эса халқ ҳаётидан, унинг дарду ташвишларидан узоқлиги маълум бўлди.

Эндиликда фуқароларнинг ижобий фикри мавжуд бўлган тақдирдагина судьяликка номзодлар лавозимга тайинланмоқда.

Суднинг тарбиявий ролини кучайтириш, унинг фаолиятида очиқлик ва ошкораликни таъминлаш, суд ҳукмларини қабул қилишда жамоатчилик фикрини инобатга олишга жиддий эътибор қаратилди.

Шу мақсадда суд ишларини сайёр тартибда кўриш йўлга қўйилди. Биргина жорий йилнинг ўтган даврида судлар томонидан 373 минг 256 та иш кўриб чиқилган бўлса, шундан 169 минг 289 таси ёки 45 фоизи сайёр суд муҳокамаларида кўрилди.

Ишларни назорат тартибида кўриш муддатлари уч йилдан бир йилга қисқартирилди. Апелляция ва кассация инстанциялари босқичида иш юзасидан юқори суд инстанцияси томонидан якуний қарор чиқариш кафолатлари мустаҳкамланди. Чунки, илгари Олий суд масъулиятни ўз зиммасига олишни истамас эди. Янги тартиб жорий этилиши билан фуқароларимизнинг судма-суд овораю сарсон бўлиб юриши каби салбий амалиётга барҳам берилди.

Кўпчилик яхши билади, илгари қарийб 90 фоиз жиний ишлар қайта терговга юборилар эди. Эндиликда судлар томонидан жиноят ишларини қўшимча терговга қайтариш тартиби бекор қилинди. Бу эса суд ва тергов органларининг ҳақиқатни аниқлаш, шунингдек, қонуний,

асосли ва адолатли қарорлар қабул қилиш борасидаги масъулиятини оширди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, жорий йилнинг 10 ойи давомида судлар томонидан 191 нафар шахсга нисбатан оқлов ҳукмлари чиқарилди. Ҳолбуки, илгари битта оқлов ҳукми чиқариш ҳам судлар фаолиятида ўта кам учрайдиган ҳодиса эди.

Терговнинг сифати яхшиланиб, терговчилар масъулияти оширилди. Хусусан, шу давр мобайнида тергов органлари томонидан 238 та ҳолатда жиноий ҳодиса юз бермагани аниқланди. 302 та ҳолатда жавобгарликка тортиш муддати ўтгани, 370 та ҳолатда айбдорлар қилмишига чин кўнгилдан пушаймон бўлгани инobatга олинди. 549 та ҳолатда қилмиш ижтимоий хавфлилик хусусиятини йўқотгани, 1 минг 636 та ҳолатда қилмишда жиноят таркиби йўқлиги исботланди. Ана шундай асосларга таяниб, 3,5 мингдан ортиқ жиноят иши тугатилди.

Ҳар бир ҳукмнинг қонуний ва адолатли бўлишини таъминлаш мақсадида жамоатчилик фикрини инobatга олиш амалиёти йўлга қўйилди.

Маҳалла фуқаролар йиғинлари, Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи туман ва шаҳар кенгашлари, хотин-қизлар кўмиталари кафиллиги асосида судланувчиларга, айниқса, ёшларга озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазо турлари тайинланмоқда. Уларнинг тўғри йўлга қайтишлари учун яна бир бор имконият берилмоқда. Хусусан, шу йилнинг ўзида маҳалла фуқаролар йиғинлари кафиллиги асосида – 152 нафар, Ёшлар иттифоқи кафиллиги асосида – 18 нафар, хотин-

қизлар қўмиталари кафиллиги асосида – 3 нафар, жами 173 нафар фуқарога нисбатан жазо тайинлашда жамоатчилик кафиллиги эътиборга олинди. Бу фуқароларнинг 38 нафарини ёшлар, 18 нафарини вояга етмаганлар, 11 нафарини аёллар ташкил этади. Масалан, биргина Шайхонтохур туманида 15 нафар шахсга нисбатан жазо тайинлашда маҳалла фуқаролар йиғинларининг кафиллиги эътиборга олинди.

Ана шундай ишлар натижасида мамлакатимиз бўйича 63 нафар шахс суд залидан қамокдан озод қилинди, 11 нафар шахс жавобгарликдан озод қилинди, 97 нафар шахсга нисбатан енгилроқ жазо тури қўланди.

Ҳурматли маросим қатнашчилари, келинг, ўзимизга бир савол берайлик: аслида, одамни суд қилишдан мақсад нима? Уни тарбиялаш, тўғри йўлга солиш эмасми? Жинойтчиликнинг олдини олиш эмасми?

Лекин инсонни фақат жазолаш билан, фақат репрессив усуллар билан тарбиялаб бўлмайди. Буни ҳаётнинг ўзи кўп бор исботлаган. Инсонни тарбиялаш учун бутун жамият ҳаракат қилиши, авваламбор, жинсий ҳолатларни туғдирадиган сабаб ва омилларни ҳаётимиздан бартараф этишимиз керак. Барчамиз биргаликда шу ишга ҳисса қўшишимиз керак.

Айни вақтда ҳаммамиз яхши тушунамизки, суднинг мустақиллигини таъминлаш, уни инсон манфаатларининг чинакам ҳимоячисига айлантириш учун ҳали кўп иш қилишимиз зарур.

Аҳоли билан ўтказилаётган очиқ мулоқот натижалари бир ҳақиқатни яққол кўрсатмоқда: суд-тергов ама-

лиётида далилларни тўплаш ва баҳолашда қонунийлик ва холисликни таъминлашга тўсқинлик қиладиган ҳолатлар тўлиқ бартараф этилмаган.

Шунинг учун ҳам ўтган ҳафтада «Суд-тергов фаолиятида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари кафолатларини кучайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Президент Фармони қабул қилинди. Ушбу Фармонга биноан бундан буён Ўзбекистонда кийноққа солиш, руҳий, жисмоний босим ўтказиш ва бошқа зўравонлик ҳолатларига мутлақо йўл қўйилмайди. Бундай жиноий қилмишларни содир этган ҳар қандай шахс, у ким бўлишидан қатъи назар, муқаррар равишда жавобгарликка тортилади.

Жиноят ишлари доирасида ноқонуний усуллар билан олинган ҳар қандай маълумотлардан, жумладан, аудио ва видео материаллардан, ашёвий далиллардан фойдаланиш қатъиян тақиқланади. Қийноққа солиш, ҳимояга бўлган ҳуқуқни бузиш, инсонни алдаш ва тергов жараёнида бошқа ноқонуний усулларни қўллаш ман этилади.

Далилларни сохталаштириш учун алоҳида жиноий жавобгарлик жорий қилинади.

Эндиликда адвокатлар жиноят иши бўйича далилларни тўплаш ва тақдим этиш ҳуқуқига эга бўлади. Бу далиллар тергов ва суд идоралари томонидан мажбурий текширилиши ва баҳоланиши керак.

Қийноққа солиш каби ноқонуний усулларни қўллашни қатъиян тақиқлаш мақсадида тергов ва вақтинча сақлаш хибсхоналари видеокузатув воситалари билан жиҳозланади.

Энг муҳими, ноқонуний усуллар қўллаш тўғрисидаги биронта ҳам хабар эътиборсиз қолмаслиги шарт. Прокуратура органлари ҳар бир ҳолат бўйича чуқур текширув ўтказиб, айбдор шахсларнинг муқаррар жавобгарлигини таъминлайди.

Нега мен бу ҳақда куйиб-пишиб гапиряпман? Президент фармон қабул қилди, шу билан ҳамма нарса ўз-ўзидан ҳал бўлади, деб ўйламанглар. Лекин бу фармон ҳали фақат қоғозда, уни амалга ошириш учун ҳаммамиз биргаликда ҳаракат қилмасак, қутилган натижага эришиш қийин бўлади.

Биз суд-ҳуқуқ соҳасини тубдан ислоҳ қилишга алоҳида аҳамият бераётганимиз бежиз эмас. Чунки, Конституциямизда мустаҳкамланган инсон ҳуқуқларини таъминлаш ушбу ислохотларнинг амалий натижаси билан бевосита боғлиқдир.

Бу жараёнда энг асосий эътибор фуқароларимизга ўз ҳуқуқларини рўёбга чиқариш учун кенг имкониятлар яратишга қаратилди. «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун янги таҳрирда қабул қилинди. Шу асосда аҳоли учун мақбул бўлган усуллар – «ишонч телефонлари» ва тезкор алоқа телефонлари орқали ҳамда видеоконференция алоқа воситасида мурожаат қилиш тартиби жорий этилди.

Фуқароларимизнинг Конституцияда муҳрлаб қўйилган давлат органлари ва муассасаларига, халқ вакилларига мурожаат қилиш ҳуқуқини таъминлаш мақсадида оммавий учрашувларда мурожаатларни қабул қилиш тартиби белгиланди. Бугунги

кунда фукароларимиз мансабдорлар олдига эмас, балки мансабдор шахсларнинг ўзи халқимиз олдига бормоқда. Бу – катта ўзгариш.

Айни вақтда кўп раҳбарлар булар ҳаммаси вақтинча, бир йиллик иш, деган хомхаёл билан юрибди. Аммо улар шуни кулоғига қуйиб олсин, кўприклар аллақачон ёниб кетган. Энди ҳеч қачон орқага қайтмаймиз.

Жорий йилда суд, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органлари ҳамда тижорат банклари раҳбарлари мамлакатимизнинг кўплаб ҳудудларида сайёр қабуллар ўтказди. Бу қабулларда коррупцияга қарши курашиш, унинг олдини олиш билан боғлиқ муаммолар бўйича 43 минг 127 нафар фуқаро иштирок этди.

Бўлиб ўтган тадбирларда фукаролар томонидан кредит ажратиш, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва суд органлари қарорларига доир, бандлик ва иш ҳақи тўловлари, тадбиркорлик, электр ва табиий газ таъминоти, соғлиқни сақлаш ва бошқа масалаларга оид 22 минг 186 та мурожаат билдирилди. Мурожаатларнинг 6 минг 484 таси жойида ҳал этилди, 15 минг 702 таси тегишли органларга кўриб чиқиш учун топширилди. 94 та ҳолат юзасидан хизмат текширувлари тайинланиб, айбдор шахсларнинг жавобгарлиги белгиланди.

Илгари Бош прокуратура, суд ва бошқа органлар раҳбарларининг вилоятларга боришга вақти йўқ эди. Улар Тошкентда ўтириб иш кўрар эди. Шунинг учун ҳаётдан, одамларни кийнаётган муаммолардан узоклашиб кетган эди.

Шу борада яна бир муҳим ҳужжат – «Ҳуқуқий ахборотни тарқатиш ва ундан фойдаланишни таъмин-

лаш тўғрисида» янги қонун қабул қилинди. Унда фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларига дахлдор бўлган ҳужжатлар ва бошқа материаллар билан танишиб чиқиш имконияти янада оширилди.

Бундан кейин фуқароларимиз ҳар қандай давлат органи, бошқа ташкилотлар ва мансабдор шахслардан ҳуқуқий ахборотни ҳеч қандай чекловсиз олиши кафолатланади.

Нима учун бундай қоида жорий этилди? Одамлар сўраб борса, тумандаги энг кичик амалдор ҳам бирор-та ҳужжатни уларга бермайди. Бунга катталар рухсат бермайди, деб баҳона қилади. Энди бундай «ўйин»лар кетмайди. Нега деганда, эндиликда Президентдан бошлаб энг қуйи бўғиндаги раҳбарларгача халқимиз хизматида бўлади.

Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтларимиз тизимини такомиллаштириб бориш ҳам эътиборимиз марказида бўлди.

Конституциямизда муҳрлаб қўйилган «Ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли» ҳамда «Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясида» деган нормаларни амалда рўёбга чиқариш мақсадида янги институт – Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил институти таъсис этилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили фаолияти такомиллаштирилди. Унинг жазони ижро этиш муасса-

саларида назоратни амалга оширишга оид ваколатлари кенгайтирилди.

Адашиб жиноят йўлига кирган ёки содир этган қилмишидан чин дилдан пушаймон бўлган инсонларга яна бир бор имкон бериш, уларни жамиятга, оиласи бағрига қайтариш муҳим ижтимоий масалалардан бири ҳисобланади. Нега деганда, улар ҳам Ўзбекистон фуқаролари, шу юрт фарзандларидир.

Бугунги тарихий сана арафасида мен Президент сифатида ўзимнинг конституциявий ваколатимдан фойдаланиб, судлар томонидан ҳукм қилинган 2 минг 700 нафар шахсни афв этиш тўғрисидаги Фармонни имзоладим.

Бундай Фармон Ўзбекистон тарихида биринчи марта қабул қилинди.

Мен шу ўринда бир нарсани алоҳида тушунтириб ўтмоқчиман. Юридик соҳадан йироқ бўлган одамлар амнистия ва афв деган тушунчаларнинг фарқига бормаслиги сир эмас.

Ҳаммамизга яхши маълум, шу вақтгача мамлакатимизда ҳар йили амнистия актлари қабул қилинар эди. Амнистиянинг асосий мазмуни шундан иборатки, у аввал жиноятлар тоифасини белгилаб беради, кейин эса ана шу жиноятлар тоифасига тушадиган шахслар аниқланади.

Албатта, амнистия жиноят содир этган одамларни кечириш бўйича муҳим механизмлардан бири. Бироқ, таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, олдиндан чуқур ўрганмасдан туриб жавобгарликдан озод қилишни бел-

гилаш қилмишига пушаймон бўлмаган, етказилган зарарни тўлиқ қопламаган шахслар ҳам амнистия доирасига кириб қолишига сабаб бўлган. Бу масалада, минг афсуски, коррупция ҳолатлари ҳам бўлган деб айтсак, тўғри бўлади. Прокуратура, ички ишлар ва суд идораларида ҳам бундай номаъқул ишларга йўл қўйилган.

Натижада амнистияга тушган кимсаларда жазони ҳис этмаслик, бизга ҳамма нарса мумкин, деган нотўғри кайфият пайдо бўлган.

Энг ёмони, амнистияни қўллашда жабрланган тараф ва жамоатчилик фикри инобатга олинмаган, бу эса фуқароларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлмоқда. Шунинг учун, афсуски, амнистия бўйича озод қилинган шахслар томонидан қайта жиноят содир этиш ҳолатлари ҳам учрамоқда.

Ана шу ҳолатларни инобатга олиб, махсус комиссия томонидан жазо ўтаётган ҳар бир шахс билан алоҳида суҳбат ўтказилди, у яшаган маҳалла аҳли, жабрланган одамларнинг фикри ўрганилди.

Ушбу жараёнда содир этилган жиноятнинг оғирлик даражаси, суд тайинлаган жазонинг қанчалик адолатли экани ҳам эътиборга олинди. Чуқур таҳлил ва ўрганишлар натижасида чин кўнгилдан пушаймон бўлган, жиноятни билиб-билмай содир этган, тузалиш йўлига қатъий ўтган маҳкумларнинг аниқ доираси белгиланди ва айнан шундай шахслар афв этилди.

Ўйлайманки, Президент томонидан кечирилган ҳар бир шахс ўзига билдирилган ишончни оқлаб, юртимизда амалга оширилаётган кенг кўламли

ислоҳотларга муносиб ҳисса қўшади, жамиятда ўз ўрнини топади.

Мен бундан ҳам кўпроқ одамни афв этишга ҳам тайёр эдим, лекин жамиятимиз ҳали бунга тайёр эмас. Бунинг учун жамиятимизда афв этилаётган маҳкумларни кафилликка олиш муҳити ва масъулияти тўла қарор топиши керак.

Шу ўринда яна бир муҳим масалага эътиборингизни қаратишни жоиз деб биламан.

Маълумки, давлат органларига кадрларни танлашда эскидан сақланиб қолган, қўштирноқ ичидаги бир «тизим» мавжуд эди. У ҳам бўлса, якин қариндошлари судланган, деб фуқароларни ишга қабул қилмаслик ёки юқори лавозимларга тайинламаслик билан боғлиқ. Бундай номаъқул ёндашув туфайли кўплаб ёшларимиз, малакали мутахассисларимиз «беайб айбдор бўлиб», якин қариндошларининг қилмишлари учун жабр тортиб келдилар.

Ўзингиз айтинг, бу адолатданми? Менинг фикримча, адолатдан эмас. Нима сабабдан бир жиноят учун бутун бир авлод жавоб бериши керак? Отасининг қилмиши учун нега фарзандлари ёки ака учун ука жавоб бериши лозим?

Демократик нормаларга ҳам, ҳаётнинг бугунги талабларига ҳам мутлақо тўғри келмайдиган бундай адолатсиз «тизим»дан биз энди бутунлай воз кечамиз. Чунки халқимизга нисбатан собиқ тузум даврида, айниқса, ўтган асрнинг 37-йилида қилинган адолатсизликлар ўзи етарли, албатта. Бундай ярамас ишлар бизнинг ҳаётимизда энди мутлақо бўлмаслиги керак.

Хурматли юртдошлар!

Конституциямизнинг 37-моддасида белгиланган мажбурий меҳнатни тақиклаш тўғрисидаги қоидага қатъий амал қилиш учун йил давомида бир қатор ишлар бажарилди. Хусусан, таъсирчан парламент ва жамоатчилик назорати ўрнатилди. Фуқароларнинг қафолатланган меҳнат ҳуқуқларини таъминлаш масалалари бўйича Парламент комиссияси тузилди. Депутат ва сенаторлардан иборат ишчи гуруҳлар республикамизнинг барча ҳудудларига чиқиб, болалар меҳнати ва мажбурий меҳнатга йўл қўймаслик бўйича парламент назоратини амалга оширмоқда.

Мана, бу йил ҳаммангиз кўрдингиз, эшитдингиз, биз бюджет ташкилотлари ходимлари ва талабаларни мажбурий равишда пахта теримига чиқаришни қатъиян тақикладик.

Пахта мавсумида Халқаро меҳнат ташкилоти томонидан болалар меҳнати ва мажбурий меҳнатнинг олдини олиш бўйича тизимли мониторинг йўлга қўйилди.

Ушбу муҳим масалани, аввало, ўзимиз қаттиқ назоратга олганимиз туфайли биронта салбий ҳолат аниқланмади. Амалга оширилган ишлар самараси халқаро ташкилотлар, қолаверса, кенг жамоатчилик томонидан эътироф этилмоқда.

Инсон ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган ҳаракатларимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Барқарор тараққиёт мақсадларига тўла ҳамоҳангдир. Бу ҳолат тарихимизда биринчи марта Ўзбекистонга ташриф буюрган Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари Зайд Раад

ал-Ҳусайн ҳамда Дин ва эътиқод эркинлиги масалалари бўйича махсус маърузачиси Аҳмад Шоҳид томонидан ҳам эътироф этилди.

Таъкидлаш керакки, Конституциямизда Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг асосий принциплари ўз аксини топган. 2018 йил ушбу декларациянинг 70 йиллиги бутун дунёда кенг нишонланади. Биз ҳам инсон ҳуқуқларига оид биринчи универсал халқаро ҳужжат бўлган мазкур декларациянинг мазмун-моҳиятини атрофлича тарғиб этиш учун махсус давлат дастурини қабул қиламиз.

Ана шундай амалий тадбирларимизнинг якуни сифатида 2018 йил ноябрь ойида Самарқанд шаҳрида Инсон ҳуқуқлари бўйича Осиё халқаро анжуманини ўтказиш ташаббуси билан чиқмоқдамиз.

Ҳаммангизга аёнки, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашда ички ишлар идоралари гоъят муҳим аҳамиятга эга. Шу нуқтаи назардан ўтган даврда ушбу идораларнинг фаолияти ҳам тубдан ислоҳ қилинди. Халқ манфаатларига хизмат қилиш улар фаолиятининг асосий мезони этиб белгиланди.

Жиноятчиликнинг олдини олиш мақсадида янги дастур ва режалар амалга оширилмоқда. Жумладан, соҳага ахборот-коммуникация технологиялари кенг жорий этилмоқда. Маҳаллалар, кўчалар, савдо ва хизмат кўрсатиш объектларида 114 мингдан ортиқ видеокузатув воситаси ўрнатилди. Уларнинг ёрдамида 10 мингга яқин жиноят фош этилди.

Йил давомида жиноятчилик даражаси 2016 йилга нисбатан 14 фоизга камайди ва бунда ана шу ишларнинг аҳамияти катта бўлди.

Янги йилдан бошлаб жиноят содир этилмаётган маҳалла профилактика инспекторининг ойлик иш ҳақиға 50 фоиз устама кўшиб берилади. Аксинча, ўз худудида жиноятнинг кўпайишиға йўл кўйган профилактика инспекторининг ойлиғидан эса 50 фоиз ушлаб қолинади.

Узоқ тумандан қатнаб ишлайдиган профилактика инспекторининг ишида кутилган самара бўлмади. Шунинг учун уларни хизматни ўтайдиган маҳалла худудида уй-жой, хизмат машиналари билан таъминлаш масаласиға алоҳида эътибор беряпмиз.

Бу соҳадағи мақсадимизни қисқача ифода этадиган бўлсак, биз келажакда эл-юртимизнинг ишончи ва меҳрини қозонган, том маънодағи халқпарвар ички ишлар тизимини яратишимиз керак.

Албатта, «Хавфсиз шаҳар» лойиҳасини ҳаётға татбиқ этиш натижасида бу борадағи ишларимиз самараси янада ортиб боради.

Айни вақтда, бу ишлар катта йўлнинг бошланиши, дастлабки босқич эканини ўзимизға яхши тасаввур этамиз. Жамиятимизда «**Қонун ва адолат – устувор, жиноятға жазо – муқаррар**» деган принципни қарор топтириш учун бор куч ва имкониятларимизни сафарбар этамиз.

Мазкур йўналишдағи эътиборға молик ишлар қаторида коррупцияға қарши курашишнинг яхлит тизими яратилганини алоҳида таъкидлаш лозим.

«Коррупцияға қарши курашиш тўғрисида»ги қонуннинг қабул қилиниши давлат аппарати ва фуқаролик жамияти институтларининг ушбу хавфли иллат

билан курашдаги куч ва имкониятларини бирлаштириш имконини берди.

Хукукни муҳофаза килувчи органларнинг фаолият мазмуни бутунлай ўзгармоқда. Хукукбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашишнинг мутлако янги тизими яратилди. Фақат жазолаш билан кўрkitиб, хукукбузарликларнинг оқибати билан курашиш эмас, балки ноқонуний ҳаракатлар содир этилишининг барвақт олдини олиш энг долзарб вазифага айланди.

Маълумки, Асосий Қонунимизда «Давлат халқ иродасини ифода этиб, унинг манфаатларига хизмат қилиши» тўғрисидаги норма белгилаб қўйилган. Унинг ижросини амалда таъминлаш мақсадида Маъмурий ислохотлар концепцияси қабул қилинди.

Концепцияга асосан давлат бошқаруви тизимини тубдан ислох қилишнинг 6 та устувор йўналиши белгиланди ва махсус «йўл харитаси» бўйича 100 дан ортик ижро ҳокимияти органлари фаолияти қайта кўриб чиқилмоқда.

Маъмурий ислохотларни амалга оширишдан асосий мақсад – ихчам ва профессионал ижро органлари тизимини, замонавий менежментга асосланган бошқарув тизимини яратишдан иборат.

Шу борада бир фикрни ҳаммамиз чуқур тушуниб олишимизни истардим.

Бугунги кунда мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар самараси, авваламбор, юксак маънавийли, мустақил фикрлайдиган, Ватанимиз тақдири ва истикболи учун масъулиятни ўз зиммасига олиш-

га қодир ёш кадрлар сафини кенгайтиришга бевосита боғлиқ.

Шу мақсадда яна бир муҳим ҳужжат – «Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Фармон қабул қилинди.

Бу ҳақда гапирганда, Ўзбекистон аҳолисининг 60 фоизидан зиёдини 30 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этишини таъкидлаш лозим. Биз ёшлар учун уларнинг соғлом туғилишидан бошлаб, токи мустақил ҳаётга киргунича барча зарур шароитларни яратиб бериш мақсадида қандай катта ишларни амалга ошираётганимиз сизларга яхши маълум.

Мана, биз Самарқандда Имом Бухорий номидаги халқаро илмий-тадқиқот марказини, Тошкент шаҳрида эса Ислом цивилизацияси марказини барпо этмоқдамиз. Бу ишларни кимгадир кўз-кўз қилиш учун амалга ошираётганимиз йўқ. Мақсадимиз – ислом динининг ҳақиқий инсонпарварлик моҳиятини, маърифий исломни болаларимиз онгига сингдириш. Шу йўлда бизнинг буюк аждодларимиз қандай улуғ ишларни амалга оширганлари ҳақида улар ана шундай масканларга келиб ўзлари учун керакли, энг муҳим бўлган билим ва тасаввурларга эга бўлади. Энг асосийси, уларнинг қалбида бой тарихимиз, маданий меросимиз билан фахрланиш туйғуси камол топади.

Айни пайтда фарзандларимиз тарбиясида ҳал қилувчи бўгин ҳисобланган мактабгача таълим тизимининг замон талабларига мос келмаслиги ҳам сир эмас. Ушбу соҳага бир пайтлар эътиборимизни сусайтириб

юборганимиз окибатида кўпгина муаммолар йиғилиб колганини очик айтиш лозим.

Боғча тарбиясини кўрган боланинг онги, дунёқараши қандай юқори бўлишини бугун кимгадир исботлаб ўтиришнинг, ўйлайманки, ҳеч қандай ҳожати йўқ.

Ана шу ҳолатларнинг барчасини ҳисобга олиб, **Мактабгача таълим вазирлиги** ташкил этилди. Мазкур вазирлик зиммасига маъмурий ислоҳотлар доирасида белгиланган устувор йўналишлардан келиб чиқиб, бир қатор муҳим вазифалар юкланди.

Шу соҳада қабул қилинган дастурга мувофиқ яқин 3-4 йил мобайнида юртимиздаги барча ҳудудларда – улар қатта шаҳарлар бўладими ёки олис қишлоқ ва овуллар бўладими, минглаб янги боғчаларни қуришимиз зарур. Ушбу масканларни замонавий талаблар асосида жиҳозлаб, малакали тарбиячи ва мутахассислар, янги методика билан таъминлашимиз керак.

Ўзингиз тасаввур қилинг, қишлоқда яшаётган оналар учун, опа-сингилларимиз учун ўз фарзандини боғчага бериш имконияти қандай янги, қандай кенг шароитлар туғдиради. Бола боғчада соғлом турмуш асосида, мактабга тайёр бўлиб вояга етади.

Ҳурматли аёлларимиз боласидан кўнгли тўқ бўлиб, ижтимоий меҳнат билан, уй-рўзғор ишлари билан бе-малол шуғулланади. Қолаверса, уларда дам олиш, ўз соғлиғи ҳақида ўйлаш учун озгина бўлса ҳам шароит пайдо бўлади.

Шунинг учун мактабгача таълим соҳасида ана шундай улкан ислоҳотларни ҳаётга жорий этиш биз учун ҳам қарз, ҳам фарздир. Қанчалик қийин бўлмасин, бу

тарихий вазифани амалга оширишимиз шарт ва уни барчамиз биргаликда албатта бажарамиз.

Хурматли дўстлар!

Маълумки, Конституциямизнинг 53-моддасида «Давлат иқтисодий фаолият, тадбиркорлик эркинлиги, хусусий мулк дахлсизлиги ва муҳофаза этилишининг кафолати» деб белгилаб қўйилган. Бу фикрнинг амалий исботи сифатида жорий йилда миллий валютаміз – сўмнинг эркин конвертациясига йўл очилди.

Божхона тўловлари ставкалари 2 баробар пасайтирилди, тадбиркорлик субъектлари фаолиятини режадан ташқари ва муқобил текширишлар бекор қилинди.

Халқимиз учун муносиб ҳаёт даражасини яратиб бериш мақсадида, энг аввало, кучли иқтисодиётни барпо этишимиз, мамлакатимизнинг халқаро майдонда ҳар томонлама рақобатбардошлигини таъминлашимиз зарур.

Бугунги кунда дунё миқёсида шафқатсиз рақобат тобора кескин тус олмоқда. Бундай мураккаб шароитда замонавий илм-фан ва инновация ютуқларини кенг жорий этиш бўйича биз узлуксиз иш олиб боришимиз керак.

Нега деганда, бу масала ҳозирги вақтда аҳоли фаровонлигини юксалтириш, давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини барқарор ривожлантириш, Ватанимизнинг ёруғ келажагини бунёд этишнинг ҳал қилувчи омилига айланмоқда.

Яқинда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Инновацион ривожланиш вазирлигини таш-

кил этиш тўғрисида»ги Фармон айна шу мақсадларни рўёбга чиқаришга қаратилгани билан ғоят муҳим аҳамиятга эга.

Азиз юртдошлар!

Фуқароларимизнинг Конституцияда мустаҳкамланган ижтимоий ҳуқуқларини таъминлаш борасида йил давомида қишлоқ жойларда янги намунавий лойиҳалар асосида 24 мингта, шаҳарларда 187 та замонавий кўп қаватли уй-жойлар барпо этилди.

Аҳолини марказлаштирилган тармоқлар орқали сув билан таъминлаш мақсадида 218 та лойиҳа амалга оширилиб, 350 минг кишининг сув таъминоти яхшиланди.

Қишлоқ врачлик пунктлари негизида 800 га яқин оилавий поликлиникалар, 400 дан зиёд тез тиббий ёрдам шохобчалари ташкил этилди. Тез тиббий ёрдам хизматлари 1 минг 260 та махсус транспорт воситаси билан таъминланди. 300 дан ортиқ мактабгача таълим муассасаси таъмирдан чиқарилди.

Соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш борасидаги ишларга келгуси йилда ҳам алоҳида устувор аҳамият қаратамиз.

Ижтимоий адолат тамойилини таъминлаш, кўмак ва ёрдамга муҳтож инсонлар, ногиронлиги бўлган шахсларнинг тўлақонли ҳаёт кечиришлари учун муносиб шароит яратиб бериш масаласига давлатимиз ва жамиятимиз томонидан устувор аҳамият қаратилди.

Шу борада жорий йилнинг ўзида ногиронларга 2 триллион 600 миллиард сўм пенсия ва нафақалар тўланди.

Кам таъминланган, уй-жойга муҳтож 1 минг 200 дан ортиқ ногирон фуқароларга арзон уй-жой ажратиш бўйича шартномалар имзоланиб, бошлангич тўловлар учун 22 миллиард сўмдан ортиқ маблаг ажратилди.

Меҳнатга лаёқати чекланган 972 нафар ногирон аёлга касаначилик билан шуғулланиш учун тикув машиналари олиб берилди ва улар учун доимий даромад манбаи яратилди. Шу тоифага мансуб фуқароларга 7 мингдан ортиқ протез-ортопедия воситалари, 6 минг 500 дан ортиқ ногиронлик аравачалари, 1 минг 600 га яқин эшитиш аппаратлари бепул берилди.

Ногиронлиги бўлган ва нафақа ёшидаги фуқароларнинг даволаш-профилактика муассасаларида бепул даволаниши учун 23 минг 500 га яқин йўлланма ажратилди.

Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Лекин аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларга малакали тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатиш, касбга ўқитиш, бандлигини таъминлаш бўйича ҳали олдимизда кўп вазифалар турибди.

Шунинг учун бу борадаги ишларимизни такомиллаштиришга қаратилган таклифларни тайёрлаш бўйича комиссия тузилиб, соҳада чуқур ўрганишлар ўтказилди.

Кенг жамоатчилик вакиллари томонидан билдирилган фикр-мулоҳазалар асосида «Ногиронлиги бўлган шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирла-

ри тўғрисида»ги Фармон қабул қилинди ва бу борада кўшимча имтиёз ва имкониятлар берилди.

Бу йўналишда яна бир муҳим ҳужжат – «Ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқлари тўғрисида»ги қонун қабул қилинади.

Бу масалаларни ҳал қилиш учун Соғликни сақлаш вазирлиги қошида ташкил этилаётган Ногиронлиги бўлган шахсларни қўллаб-қувватлаш жамғармаси самарали фаолият кўрсатиши керак. Шунингдек, ёлғиз қариялар, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож бошқа қатламларини ижтимоий муҳофаза қилишга ихтисослаштирилган махсус тузилма ўз ишини кучайтириши талаб этилади.

Бундай савобли ишларни рўёбга чиқаришда жамоатчилигимиз, бутун халқимиз, албатта, фаол иштирок этади деб ишонаман.

Ҳурматли маросим иштирокчилари!

Мамлакатимизда демократик ислохотларни чуқурлаштириш бўйича олдимизда улкан ва муҳим вазифалар турганини, ўйлайманки, барчамиз яхши тушунамиз.

Бу борада ҳар қандай ислохот конституциявий тамойил ва қоидаларга мувофиқ тарзда амалга оширилиши, қонун устуворлиги бош мезон бўлиши зарур.

Бизнинг мақсадимиз – халқ ҳокимиятини сўзда эмас, амалда таъминлашдан иборат. Бу – биз яшаётган бугунги мураккаб даврнинг асосий талабидир. Такрор айтишга тўғри келади – одамларимиз ўз ҳаётида ижобий ўзгаришларни бугун кутмоқда.

Шу сабабли биз ўз фаолиятимизни **«Буюк келажакимиз бугундан бошланади»** деган шиор асосида

ташқил этишимиз, халқимизнинг фаровон ҳаётини таъминлаш учун бор куч ва салоҳиятимизни ишга солишимиз зарур.

Бу ҳақда сўз юритганда, эътиборингизни қуйидаги устувор масалаларга қаратмоқчиман.

Биринчидан, давлат органларининг кундалик фаолиятида инсон ҳуқуқ ва эркинликлари устуворлигига оид конституциявий тамойил сўзсиз таъминланиши шарт.

«Халқ давлат органларига эмас, давлат органлари халққа хизмат қилиши керак» деган принцип барча бўғиндаги раҳбарлар фаолиятида асосий қоидага айланиши керак. Албатта, раҳбарларнинг ишга муносабатини ўзгартиришга ҳаракат қиляпмиз, лекин уларнинг қотиб қолган онгу тафакқурини ўзгартириш қийин бўлмоқда.

Мунтазам равишда жойларга чиқиб, одамларнинг эҳтиёжлари, муаммолари билан яшаш ва уларнинг ечимини топиш вазифаси мансабдорлар томонидан ҳўжакўрсинга эмас, балки амалда таъминланиши зарур.

Маълумки, биз халқнинг ичига кириб бориш, аҳоли билан мулоқот ўрнатиш йўлида биринчи қадам сифатида ҳар бир туман ва шаҳарда Халқ қабулхоналарини ташқил этдик. Улар одамларнинг кўплаб муаммоларини ечишда амалий ёрдам берадиган яхлит тизимга айланди. Бир йилда 1,5 миллионга яқин мурожаат кўриб чиқилди.

Бугунги кунда аҳолимизнинг Халқ қабулхоналарига бўлган ишончи тобора ортиб бормоқда. Ушбу тузилмаларнинг давлат органлари мансабдор шахслари

масъулиятини оширишдаги роли борган сари кўпроқ сезилмоқда.

Барчамиз яхши тушунамиз, халқимизнинг ҳаёт даражаси ўсиши, кўпгина муаммолар ҳал қилиниши билан Халқ қабулхоналарига мурожаатлар камайиб боради. Шунинг учун бу қабулхоналар имкониятларини биз давлат хизматларини кўрсатиш соҳасига йўналтирамиз.

Шу мақсадда барча давлат идоралари ва Адлия вазирлиги қошидаги «Ягона дарча» марказлари томонидан кўрсатиладиган хизматларни Халқ қабулхоналари орқали самарали ташкил этиш масаласи кўриб чиқилмоқда. Шу муносабат билан Президент девонининг Фуқаролар ҳуқуқларини химоя қилиш, жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлашни назорат қилиш ва мувофиқлаштириш хизматига ушбу масалалар билан бевосита шуғулланиш вазифасини юклаш кўзда тутилмоқда.

Мазкур хизмат таркибида янги тузилма ташкил этиб, унга **Тезкор давлат хизматлари агентлиги** деб ном берсак, айти муддао бўларди.

Маълумки, ҳаммамиз деярли ҳар куни турли идораларга мурожаат қиламиз. Дейлик, нотариус, архив ёки кадастр идорасидан, газ, электр, сув таъминоти ташкилотидан ёки маҳалладан оддий бир маълумотнома олиш учун баъзан кун бўйи навбатда туришга тўғри келади.

Ана шундай, бир қарашда арзимас бўлиб туюладиган ишлар учун одамларнинг қанча вақти, асаби кетади.

Шуларнинг ҳаммасини бир жойда, марказлаштирган ҳолда, тезлик билан ҳал қилса бўлади-ку!

Мамлакатимизда барча шаҳар ва туманларда, мисол учун, олис Чимбой ёки Қўрғонтепа туманида ҳам аҳолига давлат хизматларини кўрсатадиган идоралар мавжуд. Улар халққа хизмат қилиш учун тузилган. Лекин, афсуски, аксарият ҳолларда улар халқдан узилиб қолган, десак, бу ҳам тўғри бўлади.

Аслида XXI асрда – Интернет ва ахборот коммуникациялари даврида бу ишларнинг барчасини уйдан чиқмасдан туриб, компьютер ёки уяли телефон орқали бажариш имкони бор-ку!

Ривожланган давлатларда бундай тизим аллақачон йўлга қўйилган. Шу тизимни юртимизда ҳам жорий этишга, нима, имкониятимиз йўқми? Бор, албатта. Фақат биз бу масалага қандайдир арзимас, майда масала, деб қарашга ўрганиб қолганмиз. Ҳолбуки, инсон ҳаёти, инсон манфаати билан боғлиқ соҳаларда майда нарсанинг ўзи йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас.

Шунинг учун биз бундан буён давлат хизматларини кўрсатиш борасидаги ишни мутлақо янги асосда ташкил этамиз. Энди давлат хизматларини кўрсатадиган ташкилот ва тузилмалар бевосита жойларга, маҳаллаларга чиқиб, аҳолига хизмат кўрсатади.

Вилоятлар, шаҳар ва туманлардаги Халқ қабулхоналари бу борадаги ишларни мувофиқлаштириб, назорат қилиб боради.

Яқинда Жанубий Кореяга ташрифимиз пайтида шу масала билан қизиқиб кўрдим. Ушбу мамлакатда 750 турдаги давлат хизматлари кўрсатилар экан. Сеул шаҳри

мэри билан шу масалада келишиб олдик. Уларнинг вакиллари келиб, Тошкент шахрида шундай хизматларни йўлга қўйиш бўйича ёрдам беради.

Ана шундай тизимни йўлга қўйсақ, ўйлайманки, халқимизга катта енгиллик яратилади, одамлар биздан рози бўлади.

Шу муносабат билан Вазирлар Маҳкамасига дахлдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда 15 кун муддатда ушбу масала бўйича Президент қарори лойиҳасини киритиш вазифаси топширилади.

Иккинчидан, халқ ҳокимиятчилиги ҳақидаги конституциявий тамойилнинг асл моҳиятини барчамиз чуқур англаб етишимиз зарур.

Бунинг учун турли даражадаги ижро ҳокимияти органларининг халқ вакиллари – парламент ва маҳаллий кенгашлар олдида ҳисобот бериш амалиётини кенг жорий қилиш керак. Парламент, вакиллик ва жамоатчилик назорати механизмларини янада ривожлантиришимиз зарур.

Ҳар бир давлат хизматчиси халқ олдида масъул эканини ҳеч қачон унутмаслиги лозим.

Шу билан бирга, давлат идоралари фаолиятининг очиклигини таъминлаш ҳам ушбу тамойилни амалда қарор топтиришнинг ажралмас шarti ҳисобланади.

Одамларимиз давлат органлари, шунингдек, ўзлари сайлаган вакиллар нима билан шуғулланаётганини билишлари, уларнинг фаолиятига ҳолисона баҳо бера олиши учун барча имкониятларни яратишимиз даркор.

Учинчидан, биз учун энг катта бойлик бўлган аҳоли саломатлигини сақлашга оид конституциявий нормалар

ижросини таъминлаш давлат сиёсатининг энг устувор йўналишига айланиши лозим.

Бу борада малакали тиббий ёрдам кўрсатиш тизимини такомиллаштириш, касалликлар профилактикаси, патронаж ва скрининг хизматларини замонавий даражага кўтариш, аҳолини арзон ва сифатли дори-дармон воситалари билан таъминлаш тизими самарадорлигини ошириш биринчи даражали вазифамиз бўлиб қолади. Жамиятда соғлом турмуш тарзини ва тиббий маданиятни оммалаштириш бўйича ҳам жиддий иш олиб боришимиз зарур.

Тўртинчидан, бизнинг фаолиятимиз энг муҳим конституциявий қоидага – ижтимоий адолат тамойилини таъминлашга қаратилиши шарт.

Ижтимоий адолат – бу сиёсий қарашлари, жинси, миллати, тили ва диний эътиқодидан қатъи назар, қонун олдида барча фуқароларнинг тенглигини таъминлашдир. Бу – таълим, тиббиёт ва бошқа соҳалардаги имкониятлар тенглигидир. Бу – қафолатланган меҳнат фаолияти эркинлиги, мансаб лавозимлари бўйича кўтарилиб боришдаги имкониятлар тенглигидир. Энг муҳими, бу – кекса авлод вакиллари ва ижтимоий ҳимояга муҳтож фуқаролар тўғрисидаги ғамхўрликдир.

Жамиятда ижтимоий адолат тамойилини қарор топтириш борасидаги асосий вазифамиз – бу адолатли қонунлар қабул қилишдан иборат.

Қисқача айтганда, қонун адолатли бўлса, у инсон ҳуқуқларини амалда ҳимоя қилса, шундагина одамлар қонунни ҳурмат қилади ва унга итоат этади.

Бешинчидан, фуқароларнинг фикр, сўз ва эътиқод эркинлигига доир конституциявий ҳуқуқларини таъминлаш – ривожланган демократик давлат ва кучли фуқаролик жамиятини барпо этишнинг муҳим шартидир.

Биз бугун, демократик ўзгаришлар даврида мамлакатимизнинг сиёсий, ижтимоий ҳаётида бевосита ва фаол иштирок этиш истагида бўлган фуқароларимизнинг салоҳияти тўла намоён бўлишини таъминлашимиз лозим. Бу борада кўппартиявийлик тизими, партиялараро баҳс-мунозара, фикрлар ва дастурлар ўртасидаги рақобатни жадал ривожлантириш муҳим аҳамиятга эга.

Оммавий ахборот воситалари аҳолининг талаб ва эҳтиёжларини ҳокимият идораларига етказишнинг муҳим ва таъсирчан воситасига, халқнинг энг яқин кўмакчиси ва ҳамдардига, демократия кўзгусига айланиши зарур. Ҳокимият ва бошқарув органлари фаолиятига танқидий ва холис баҳо бериш, турли соҳалардаги камчиликлар, долзарб муаммоларни дадил кўтариб чиқиш улар фаолиятида асосий мезон бўлиши керак.

Олтинчидан, бизнинг яна бир муҳим вазифамиз – фуқаролар, давлат ва жамият ўртасида ўзаро масъулият, ҳуқуқ ва бурч боғлиқ эканига оид принципни изчил амалга оширишдан иборат.

Бу принцип мамлакатимиз олдида турган муҳим вазифаларни ҳал қилишда давлат ва шахс, давлат ва фуқаролик жамияти ўртасида самарали ҳамкорликни таъминлайдиган конституциявий асосдир.

Биз барчамиз – фуқаролар ҳам, жамият ҳам, давлат ҳам Ватанимиз равнақи учун, мамлакатимизда тинчлик-барқарорликни мустаҳкамлаш учун, тарихий, маънавий ва маданий меросимизни сақлаш, бойитиш ва келгуси авлодларга безавол етказиш учун бирдек масъулмиз.

Юртимизда яшаётган турли миллат ва элат вакиллари ўртасидаги дўстлик ва тотувлик муҳити, ўзаро ҳурмат ва ҳамжиҳатликни асраш ва мустаҳкамлаш мақсадида олиб бораётган ишларимизни янада кучайтиришимиз лозим.

Еттинчидан, тадбиркорлик фаолиятининг эркинлиги, хусусий мулк дахлсизлигини амалда таъминлаш бундан буён ҳам давлат сиёсатида устувор йўналиш бўлиб қолади.

Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, ана шу конституциявий қонданинг изчил амалга оширилиши ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини жадал ривожлантириш бўйича олиб бораётган барча ишларимизнинг мазмун-моҳиятини белгилаб беради.

Биз иқтисодиётимизни янада эркинлаштириш, тадбиркорларга кенг йўл очиб бериш сиёсатини бундан кейин ҳам қатъий давом эттирамиз. Ҳал қилувчи аҳамиятга эга бу соҳани ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, унинг олдида пайдо бўладиган тўсиқларни бутунлай олиб ташлаш масаласи давлат раҳбари сифатида менинг доимий эътиборим ва назоратимда бўлади.

Яна бир бор алоҳида таъкидлаб айтмоқчиман: тадбиркор йўлига тўсиқ бўлишни давлат сиёсатига хиёнат деб қабул қилиш керак.

Саккизинчидан, Ўзбекистон Республикаси ўз худудида ҳам, мамлакат ташқарисида ҳам ўз фуқароларининг ҳукукий ҳимоясини кафолатлаши ҳақидаги конституциявий қонданинг ижросини сўзсиз таъминлашимиз шарт.

Афсуски, шу вақтга қадар чет элларда меҳнат қилаётган фуқароларимизнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масаласига етарлича эътибор берилмади, десак, бу ҳам адолатдан бўлади.

Бугунги кунда юртдошларимиз чет элда фақат қора меҳнат билан эмас, илм-фан, банк-молия, ахборот-коммуникация технологиялари соҳаларида фаолият кўрсатмоқда.

Ана шу ҳолатни инобатга олиб, хорижда қонуний асосда меҳнат қилаётган, таълим олаётган фуқароларимизга бўлган муносабат бугунги кунда тубдан ўзгариб бораётганини таъкидлаш зарур. Ўзбекистон ҳукумати бундан буён ўз фуқароларининг ҳуқуқ ва манфаатларини, улар қаерда бўлишидан қатъи назар, ҳар томонлама ҳимоя қилади.

Бу ишларни амалга ошириш йўлида биринчи қадамларни бошладик. Россия билан меҳнат миграцияси бўйича келишувга эришилди. Ўзбекистондан махсус делегациялар бориб, хориждаги ватандошларимиз билан учрашувлар ўтказмоқда. Уларнинг меҳнат ва яшаш шароитларини яхшилаш, ҳақ-ҳуқуқларини таъминлаш бўйича маҳаллий бошқарув идоралари билан биргаликда тегишли чора-тадбирлар кўрилкоқда.

Чет эллардаги юртдошларимизга консуллик хизматлари ва бошқа хизматлар кўрсатиш, уларнинг юрти-

мизга бемалол келиб-кетишлари, мамлакатимиз ривожига ўз хиссасини қўшишлари учун зарур шароитлар яратилмоқда. Биз бу ишларни келгусида янада кенгайтираемиз.

Яна бир муҳим масала – Конституция ва қонун устуворлиги ҳамда қонунийлик тамойилларининг сўзсиз таъминланиши инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг муҳим кафолатидир. Биз бу фикрни янада теран англаб олишимиз керак.

Шу нуқтаи назардан, Конституция ҳамда қонун талабларига оғишмай амал қилиш маънавий савиямиз, маданиятимизнинг асосий мезонига айланиши шарт.

Биз жаҳон ҳамжамияти билан яқин ҳамкорликни изчил давом эттиришни ўз олдимизга қўйган улуг мақсадларга етишнинг энг муҳим омили, деб билаемиз. Шу мақсадда дунёдаги барча узок-яқин давлатлар, биринчи навбатда, қўшни мамлакатлар билан самарали алоқаларимизни янада кучайтираемиз.

Фурсатдан фойдаланиб, бугунги тантанали маросимда иштирок этаётган халқаро ташкилотлар вакиллари, чет давлатларнинг мухтарам элчиларини самимий кутлашга ижозат бергайсиз. Уларнинг барчасига яқин ҳамкорлик учун миннатдорлик билдириб, масъулиятли фаолиятларида янгидан-янги муваффақиятлар тилайман.

Азиз ва мухтарам юртдошлар!

Бугун биз жонажон Ватанимизни ривожланган демократик давлатлар қаторига олиб чиқишдек юксак мақсад йўлида кенг қамровли ислохотларни амалга оширмоқдамиз.

Ишончим комил, ана шу олижаноб мақсадларга эришишда давлат органлари, кенг жамоатчилик, барча фуқароларимиз ўзининг муносиб хиссасини кўшади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Конституцияга амал қилинишининг кафили сифатида жамиятимизда конун устуворлигини таъминлашни, ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишни ўзимнинг нафақат вазифам, энг аввало, муқаддас бурчим деб ҳисоблайман.

Ҳеч шубҳасиз, орадан йиллар, асрлар ўтади, лекин халқимиз сиёсий-ҳуқуқий тафаккурининг юксак намунаси бўлган Конституциямиз янги-янги авлодлар учун ҳаёт комуси, даврнинг ўзи ўртага қўядиган долзарб муаммоларни ечиш йўлида мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилади.

Сиз, азизларни Конституциямизнинг қутлуғ байрами билан яна бир бор самимий табриклар, барчангизга сиҳат-саломатлик, оилавий хотиржамлик, фарзандлар, набиралар бахту камолини кўришни тилайман.

Яратганнинг ўзи юртимизни бало-қазолардан асрасин, эзгу ишларимизда доимо мададкор бўлсин!

*Ўзбекистон Республикаси Конституцияси
қабул қилинганининг 25 йиллигига
бағишланган тантанали маросимдаги маъруза
2017 йил 7 декабрь*

**РИЗҚ-РЎЗИМИЗ БУНЁДКОРИ БЎЛГАН
КИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИ
МЕҲНАТИНИ УЛУҒЛАШ, СОҶА РИВОЖИНИ
ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИШ – АСОСИЙ
ВАЗИФАМИЗДИР**

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Ҳурматли қишлоқ хўжалиги ходимлари!

Мен учун қадрли бўлган деҳқон ва фермерлар!

Муҳтарам дўстлар!

Аввало, сиз, азизларни ва сизлар орқали бутун халқимизни юртимизда биринчи маротаба нишонланаётган **Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги ходимлари кuni** байрами билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Бугун мана шу муҳташам кошонада йиғилган миришкор деҳқон ва фермерлар, сувчи ва ирригаторлар, механизатор ва агрономлар, аграр тармоқ олимлари тимсолида дунёдаги энг шарафли касб эгаларини кўриб турибмиз.

Узоқ йиллар раҳбарлик лавозимларида ишлаган инсон сифатида менинг турли соҳа вакиллари орасида дўстларим, танишларим кўп. Лекин қалбимга энг яқин инсонлар, қадрдонларимнинг энг кўпи мана шу соҳа – қишлоқ хўжалиги тармоқларида, десам, ишонинглар, айни ҳақиқатни айтган бўламан.

Бу билан мен, албатта, доимо чин дилдан фахрланаман, сизларни қалбимга, юрагимга энг яқин ва азиз инсонлар, деб биламан.

Чиндан ҳам, ҳаммамиз болалигимиздан ерга, деҳқончилик ва чорвачиликка меҳр қўйганмиз.

Бу соҳанинг меҳнати қанчалик шарафли, нони эса, қанчалик тотли ва ширин эканини барчамиз яхши биламиз.

Деҳқон деганда, бепоён далалар, боғу роғлар, дастурхонимиздаги турли ноз-неъматлар, тўй-томошалар, хурсандчилик кунларимиз, бутун ҳаётимиз кўз олдимизда намоён бўлади.

Шу маънода, **деҳқон бу – ҳаётнинг бақувват устунни, тирикликнинг мустаҳкам таянчи**, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Буюк мутафаккир Алишер Навоий бобомиз «**олам ахлининг тўқлиги, қувончи, аввало, ерга уруғ сочиб, бебаҳо ноз-неъмат етиштирадиган фидойи инсонлар меҳнатидандир**», деб миришқор деҳқонлар хизматига жуда катта баҳо берганлар.

Мамлакатимизда ҳамма соҳа вакилларининг байрами бор. Лекин барчамизни, бутун халқимизни боқадиган, кийинтирадиган қишлоқ хўжалиги ходимларининг байрами шу пайтгача йўқ эди. Шуни ўйлаб, очиғини айтганда, мен сизларнинг олдингизда ва бутун захматқаш деҳқонларимиз олдида ҳақиқатдан ҳам хижолат бўлиб юрардим. Албатта, бу адолатдан эмас эди.

Шунинг учун махсус конун қабул қилиб, Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги ходимлари кунини белгилаганимиз, ўйлайманки, ҳаётимиздаги яна бир адолатли қарор, халқимизнинг дилидаги гап бўлди.

Илгари республикамизда деҳқончилик мавсуми якуни бўйича қишлоқ хўжалиги ходимларининг

курултойи ўтказилар эди. Бундай курултойларда ўтган мавсумда қўлга киритилган ютуқлар ҳам, йўл қўйилган камчиликлар ҳам батафсил таҳлил қилинар, соҳага тегишли янги режалар белгилаб олинар эди.

Бугун биз нафақат қишлоқ хўжалиги соҳаси, балки бутун ижтимоий-иқтисодий ҳаётимиз тараққиёти учун янги уфқларни очиб берадиган ана шундай анжуманни – эзгу анъанани қайта тикламоқдамиз.

Ҳурматли дўстлар!

Ҳозирги кунда аграр соҳада амалга оширилаётган ислохотлар натижаларини таҳлил қилиш ва келгуси йил учун энг муҳим чора-тадбирларни белгилаб олиш долзарб вазифа ҳисобланади.

Фермерлик ҳаракатини ривожлантириш натижасида мамлакатимизда кейинги йилларда 160 мингдан ортиқ фермер хўжаликлари шаклланиб, улар бугунги кунда 10 дан ортиқ йўналишларда самарали фаолият юритмоқда.

Энг қувонарлиси, 12 мингдан зиёд фермер хўжалиги раҳбарларини 30 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этса, 6 мингдан ортиқ фермер хўжалигига хотин-қизларимиз раҳбарлик қилмоқда.

Кўп тармоқли фермер хўжаликлари охириги икки йилда 45 фоизга кўпайиб, бугунги кунда уларнинг сони 75 мингтага етди. Фақат шунинг ҳисобидан жойларда, узоқ-узоқ қишлоқларда юз минглаб янги иш ўринлари барпо этилди.

Олиб борилган иқтисодий ислохотлар, фермерлик ҳаракатининг ривожланиши натижасида жорий

йилда мамлакатимиз бўйича 8 миллион 377 минг тонна ғалла етиштирилди.

Сизларнинг фидокорона меҳнатингиз туфайли 2 миллион 930 тоннадан зиёд пахта ҳосили, 12 минг 450 тонна пилла, 318 минг тонна шоли, 23 миллион тонна мева-сабзавот, 13 миллион тонна гўшт ва сут маҳсулотлари олишга эришдик.

Бу йил биринчи марта ғалладан бўшаган қарийб 1 миллион гектар майдонга сабзавот, картошка, полиз ва дуккакли экинлар экилди ва 5,5 миллион тоннадан ортик маҳсулот етиштирилди.

Қишлоқ хўжалигини диверсификация қилиш, ер-сув ресурсларидан янада оқилона фойдаланиш, экспортбop маҳсулотлар етиштириш орқали дехконларнинг даромадини ошириш борасида олиб бораётган тизимли ишларимиз ҳам аста-секин ўз самарасини бермоқда.

Масалан, жорий йилда 96 минг гектар ҳосилдорлиги паст майдонларда пахта ва ғалла ўрнига 32 минг гектар ерда карам, турли сабзавот ва кўкатлар экилди ва бу майдонлардан олинган минглаб тонна маҳсулотлар экспорт қилинди. Шунингдек, 11 минг гектарда интенсив боғ ва янги тоқзорлар, 1 минг 500 гектарда иссиқхоналар барпо этилди.

Бу борада Испания, Польша, Нидерландия, Греция, Россия, Хитой, Жанубий Корея, Туркия, Вьетнам ва Индонезия давлатларининг илғор тажрибасидан кенг фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилди.

Шунингдек, мамлакатимизда биринчи марта шафран каби ноанъанавий экин экиш йўлга қўйилди, соя экиш кенгайди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг 132 минг тоннаси қайта ишланиб, 100 миллион долларлик тайёр маҳсулот, эътибор беринг, тайёр маҳсулот экспорт қилинди. 724 минг тонна ҳўл мева четга сотилди ва бу юртимизга 856 миллион доллар валюта келтирди. Ҳолбуки, илгари минг-минг тонна турли ширин-шакар меваларимиз далада қолиб, чириб кетар, исроф бўларди, энг ёмони, увол бўлар эди.

Пиллачиликда юқори ҳосил олишда муҳим аҳамиятга эга бўлган, аммо деярли йўқолиб бораётган анъаналар қайта тикланмоқда. Энг муҳими, қимматбаҳо хомашё бўлган ипак етиштиришнинг мутлақо янги тизими йўлга қўйилди. Ушбу соҳада ишларни мутлақо янги асосда йўлга қўйиш мақсадида «Ўзбекипаксаноат» уюшмаси ташкил этилди. Бу йил мамлакатимизда биринчи марта пилладан йилига икки марта ҳосил олиш тажрибаси синовдан ўтказилди ва ижобий натижа берди.

Ҳар бир вилоятда пилла хомашёсини қайта ишлаб, тайёр маҳсулот олиш мақсадида тўғридан-тўғри чет эл инвестициялари жалб қилинмоқда. Натижада шу йилнинг ўзида ипакни қайта ишлашга ихтисослашган 10 дан ортиқ янги корхона ишга туширилди.

Кейинги йилларда чорвачилик тармоғини ривожлантириш дастурлари доирасида балиқ, асал етиштириладиган, парранда, эчки, қорамол боқиладиган кўплаб хўжаликлар фаолияти йўлга қўйилди.

Яна бир муҳим, аммо кейинги йилларда эътиборимиздан четда қолиб кетган масала ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Ҳозирги кунда мамлақати-

мизда йилкичилик тармоғи бўйича 15 та насл хўжалиги фаолият кўрсатмоқда. Уларда 3 минг 150 дан зиёд зотдор от боқилмоқда.

Зотдор қорабайир отларини кўпайтириш ва от спортини ривожлантириш мақсадида Қашқадарё вилоятининг Яккабоғ туманида янги йилкичилик комплекси ташкил этилди. Тошкент вилоятида ва юртимизнинг бошқа ҳудудларида ҳам бундай мажмуалар барпо этилмоқда.

Умуман олганда, ота-боболаримиз ардоқлаб, парваришлаб келган, яхши ва ёмон кунларида дўст билган қорабайир отларни миллатимизнинг ғурури, десак, арзийди. Фарзандларимиз қалбида мардлик, жасурлик, она юртга садоқат фазилатларини шакллантиришда ундан тўғри фойдалансак, ўйлайманки, нур устига нур бўлади.

Охириги 20 йилда эътибордан четда қолган яна бир тармок – балиқчилик соҳасини тиклаш учун «Ўзбекбаликсаноат» уюшмаси ташкил этилди. Унинг тизимига 3 минг 600 га балиқчилик хўжалиги киритилди. Жорий йилда 580 минг гектар майдондаги табиий ва 28 минг гектар сунъий кўлларда 100 минг тоннадан ортиқ балиқ етиштирилди.

Вьетнам ва Хитой технологияси асосида интенсив усулда балиқ етиштириш, уни кўпайтириш, балиқ озукаси ишлаб чиқариш борасида ушбу мамлакатлар билан яқин ҳамкорлик йўлга қўйилди.

Яна бир муҳим йўналиш – асаларичилик соҳасини ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон асаларичилар уюшмаси ташкил этилиб, унга асал етишти-

радиган 14 мингдан ортиқ тадбиркор аъзо бўлиб кирди.

Бундай салмоқли ютуқлар ҳақида гапирганда, сиз, азиз фермер ва дехқонлар, барча миришкорларнинг фидокорона меҳнатингизни, шу соҳа ривожига умрини, бутун ҳаётини бағишлаган инсонлар номларини фахр билан тилга оламиз.

Айниқса, Ўзбекистон Қаҳрамонлари Азим Латипов, Аваз Эргашев, Анорбой Эшматов, Парда Зиёдов, Сарсенбай Сейтназаров, Дўстмурод Абдуллаев, Исахон Баҳромов, Сиёсатхон Абдуллаева, Аваз Ҳосилов, Гулмат Ҳайитметов, Шарифбой Ражабов, Аҳмад Нарзуллаев, Абдумурод Бозоров, Абдурайим Ҳомидов, Патилахон Эргашева, Халчахон Мирзаева, Тўра Нарзиев каби фидойи юртдошларимиз ҳақида ҳар қанча гапирсак арзийди.

Сизларга яхши маълумки, ҳозирги кунда фермер хўжаликлари ва умуман, қишлоқ хўжалиги соҳаси давлатимиз томонидан ҳар томонлама қўллаб-қувватланиб, уларга барча зарур шароит ва имкониятлар яратиб берилмоқда.

Мамлакатимизда ирригация ва мелиорация тадбирларининг барча харажатлари тўлиқ давлат бюджети ҳисобидан қопланмоқда. Бу қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил олишда муҳим омил бўлмоқда.

Қишлоқ хўжалиги экин майдонларини сув билан кафолатли таъминлаш мақсадида ҳар йили давлат бюджетидан 2 триллион сўмдан ортиқ, суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун 400 миллиард сўмдан зиёд маблағ ажратилмоқда.

Ҳосилдорлиги паст ерларда давлат эҳтиёжлари учун пахта етиштирадиган фермер хўжаликларини молиявий кўллаб-қувватлаш мақсадида давлат бюджетидан маблағ ажратиш ҳажми йилдан-йилга ортиб бормоқда. Агар 2008 йилда ушбу мақсадлар учун 80 миллиард сўм маблағ йўналтирилган бўлса, жорий йилда бу кўрсаткич 300 миллиард сўмни ташкил этди.

Йил давомида қилинган машаққатли меҳнат, агротехник тадбирларнинг ўз муддатида ва сифатли ўтказилиши натижасида гектаридан ўртача 50 центнердан зиёд ҳосил олган фермерлар 1 минг 121 тани, 45 центнерлик маррани эгаллаган фермерларимиз 2 минг 130 тани, 40 центнерчилар 7 минг 208 тани ташкил этди. Бу пахтачилик бўйича ўз тажриба мактабини яратаётган фермерлар кўпайиб бораётганидан далолат беради.

Жорий мавсумда Амударё, Булоқбоши, Пахтаобод, Вобкент, Бухоро, Миришкор, Нишон, Қизилтепа, Мингбулоқ, Каттакўрғон, Нарпай, Жаркўрғон, Юкоричирчиқ, Богот, Хонқа, Қўшкўпир туманларида пахтадан мўл ҳосил олинди.

Пахта етиштиришда юкори ҳосилдорликка эришган Амударё туманидаги «Амударё соҳили» фермер хўжалиги раҳбари Ислombек Маткаримов, Миришкор туманидаги «Турдиали бобо» фермер хўжалиги раҳбари Абдувоҳид Бегалиев, Пешку туманидаги «Фаттоев» фермер хўжалиги раҳбари Ёкуб Фаттоев каби фермерлар фаолияти таҳсинга сазовордир.

Ғаллачилик бўйича эришган ютуқларимизда Беруний, Олтинкўл, Кўрғонтепа, Дўстлик, Ромитан,

Пешку, Шаҳрисабз, Норин, Иштихон, Пискент, Олтиарик, Учкўприк, Кува туманлари фермерлари ўрناق ва намуна бўлдилар.

Энг асосийси, бу йил етиштирилган ғалланинг 5 миллион 200 минг тоннадан ортиғи фермер ва деҳқон хўжаликлари ҳамда аҳоли ихтиёрида қолдирилди. Буларнинг барчаси деҳқонларимизнинг омборлари донга, рўзгорлари қут-баракага тўлиб бораётгани, улар ўз меҳнатидан катта манфаат кўраётгани, халқимиз ибораси билан айтганда, том маънода уларнинг косаси оқараётганининг амалий далили, десак, аини ҳақиқатни айтган бўламыз.

Сув ресурслари чекланган минтақамизда деҳқончилик қилиш, мўл ва сифатли ҳосил олиш қанчалар огир ва машаққатли эканини сиз, шу соҳанинг моҳир усталари жуда яхши биласиз. Шунинг учун сувни тежайдиган технологияларни жорий этишга қаратилган тадбирлар қўллаб-қувватланиб, бунинг ташаббускори бўлган хўжалик ва ташкилотларга қўшимча имтиёз ва преференциялар яратиб берилмоқда. Натижада бугунги кунда қарийб 240 минг гектар майдонда ана шундай технологиялар, жумладан, 28 минг гектар ерда томчилатиб суғориш технологияси жорий қилинди.

2017 йилнинг ўзида қишлоқ хўжалиги соҳасига оид 5 та қонун, 20 дан ортиқ фармон ва қарор қабул қилинди, 2 та янги кўмита ва 3 та уюшма тузилди. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги фаолияти тубдан такомиллаштирилди.

Қишлоқ туманларида ҳокимларнинг қишлоқ ва сув хўжалиги масалалари бўйича ўринбосари лавозими

жорий қилинди. Ўзбекистон Фермерлари кенгаши Ўзбекистон Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши сифатида қайта ташкил этилди.

Энди ана шундай ўзгаришлар амалий натижа ва самара бериши учун барчамиз бор куч ва имкониятларимизни сафарбар этишимиз керак.

Шу ўринда бир фикрни алоҳида таъкидлашни истардим.

Фермер ва деҳқонларимиз кишлоқ хўжалигида асосий куч бўлиб, нафақат мазкур соҳани, балки бутун мамлакатимиз тараккиётини юксалтириш, халқимизнинг турмуш даражасини ошириш, юртимизни ҳар жиҳатдан обод ва фаровон қилишда беқиёс ишларни амалга ошираётганини бугун фахр ва гурур билан, миннатдорлик билан қайд этамиз.

Ўзбек деҳқонлари она заминимизга, муқаддас тупрогимизга энг садоқатли, элу юрт тақдири учун чинакам фидойи инсонлардир. Уларнинг бундай фазилатларидан барчамиз ўрناق олсак арзийди.

Азиз фермерлар, деҳқон ва миришкорлар!

Қишлоқ хўжалиги соҳасида эришаётган ютуқ ва натижаларимиз ҳақида яна кўп гапиришимиз мумкин. Лекин ютуқларга махлиё бўлиб ўтириш, хотиржамликка берилиш бизга ярашмайди. Чунки кишлоқ хўжалиги соҳасида ҳали ишга солинмаган имкониятлар, ўз ечимини кутаётган муаммо ва камчиликлар ҳам жуда кўплигини барчамиз яхши биламиз.

Ўзбекистонни 2017-2021 йилларда янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида барча соҳалар қатори кишлоқ хўжалигини ҳам модернизация

қилиш борасида энг муҳим вазифаларни аниқ белгилаб, уларни изчил амалга ошириб бораётганимиз соҳадаги улкан муваффақиятларга асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Бугун сизлар билан ана шу масалалар ҳақида очик-ойдин гаплашиб, уларни ечиш йўлларини аниқ белгилаб олсак, ўйлайманки, айти муддао бўлади. Бу келгуси йилда қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларида янада юксак натижаларга эришишимиз учун пухта замин яратади.

Биринчидан, ердан унумли фойдаланиш ва уни талон-тарож қилишнинг олдини олиш – энг муҳим вазифалардан биридир.

Мамлакатимизда суғориладиган ерлар атиги 3 миллион 300 минг гектар бўлиб, уни кўпайтиришнинг ҳеч иложи йўқ. Чунки бизда сув ресурслари чекланган. Аҳолимиз эса йилдан-йилга кўпайиб бормоқда.

Жойларда қатъий назорат йўқлиги оқибатида суғориладиган ерларни фермерлар ва бошқа мутасадди раҳбарлар томонидан сотиш, ўзбошимчалик билан эгаллаб олиш ва талон-тарож қилиш ҳолатлари, аф-суски, давом этмоқда.

Жорий йилнинг ўзида 20 дан ортиқ туманда, жумладан, Бўз, Ангор, Навбахор, Жомбой, Оҳангарон ва бошқа туманларда суғориладиган ерлар фуқаролар томонидан ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган. Бундай нохуш ҳолатларни деярли барча вилоятларда кузатиш мумкин.

Ҳозирги кунда мамлакатимиздаги мавжуд 700 минг гектарга яқин лалми ернинг бор-йўғи 300 минг гектарга ғалла ва мойли экинлар экилмоқда. Қани, айтинг-

лар, қолган 400 минг гектар ердан нега фойдаланмаймиз?

Бундай майдонларни ўзлаштириш, уларни мунтазам равишда деҳқончилик экинлари экиладиган ерларга айлантириш осон бўлмайди, деб ўтирсак, ўтираверамиз.

Ҳолбуки, бугунги вазият барчамиздан ташаббус кўрсатиб, жаҳондаги илғор тажрибаларни чуқур ўрганиш, фидойилик билан меҳнат қилишни талаб этмоқда.

Бундай эзгу ишга қўл урган фермер ва деҳқонларимизга биз ҳар томонлама кўмак беришга тайёрмиз.

Ўзингизга маълум, ҳар қарич ер – давлатнинг, демакки, халқимизнинг бебаҳо бойлиги ҳисобланади. Ундан ноқонуний, ўзбошимчалик билан фойдаланишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Афсуски, ана шу оддий ҳақиқатни тушуниб етмаган ёки тушунишни ва унга амал қилишни истамаётганлар ҳамон учраб турибди.

«Ергеодезкадастр» кўмитаси томонидан ўтказилган ўрганишлар натижасида жорий йилда 3 минг 600 га яқин фермер хўжалиги ғалла ва пахтани шартномада қайд этилганига нисбатан 19 минг гектар ерга кам эккани аниқланган. 833 та фермер хўжалиги эса 13 минг гектар ерда пахта ва ғалла етиштириш бўйича шартнома тузган бўлса-да, амалда бу экинларни умуман экмаган.

Унумдор ерларни сотаётган, ноқонуний тарзда уй-жой куриб олаётган, шартномада кўзда тутилган экинларни экишдан бўйин товлаётган фермерларга нисбатан қатъий чоралар кўрадиган ва қонуний баҳо берадиган вақт келди.

Шунинг учун Бош вазир ўринбосари, кишлок ва сув хўжалиги вазири Зойир Мирзаев, мутасадди идоралар ва вилоятлар ҳокимлари бир ой муддатда ана шундай муаммоларни тўлиқ бартараф этиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқиб, кўриб чиқиш учун тақдим этиши зарур.

Иккинчидан, суғориш иншоотлари эскириб, тармоқлар яроқсиз ҳолга келиб қолгани оқибатида 830 минг гектар ерни суғоришда қийинчиликлар юзага келмоқда.

Бундан ташқари, 1 миллион 300 минг гектар суғориладиган ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, 18 минг километр коллектор ва дренаж тармоқларини босқичма-босқич тозалаш лозим. Шунингдек, 103 та йирик, 720 та ўрта ва кичик сув иншоотлари янгилаш ва таъмирлашга муҳтож.

2017-2018 йилларда бу тадбирлар учун давлат бюджетидан 1,5 триллион сўм, халқаро молия институтларининг 150 миллион доллар маблағини йўналтириш режалаштирилган. Бироқ шуларнинг ўзи билан соҳадаги мавжуд муаммоларни тўлиқ ҳал этиб бўлмайди. Шунинг учун Бош вазир ўринбосарлари Зойир Мирзаев ва Жамшид Кўчқоров бир ҳафта муддатда давлат бюджетидан ушбу мақсадлар учун қўшимча маблағ ажратиш ва халқаро молия институтларининг мазкур лойиҳаларда янада кенгроқ иштирок этишини таъминлаш бўйича аниқ таклифлар киритиши лозим.

Мамлакатимизда ер ресурсларидан самарали фойдаланиш борасида ҳам кўплаб ишларни амалга оширишимиз зарур. Бу борада сув омборлари тармоғини

кенгайтириш ҳисобидан лалми ерларни ўзлаштириш масаласига алоҳида эътибор қаратиш керак.

2018-2019 йиллар давомида Тошкент вилоятида жами 44 миллион куб метр сув йиғиладиган «Паркентсой», «Қизилсой», «Тоштепа» сув омборлари қурилади. Шу тариқа Паркент ва Оҳангарон туманларида 5 минг гектар лалми ерларни ўзлаштириш имконияти яратилади.

Жиззах вилоятининг Фориш туманида «Караман» сув омбори ишга туширилгач, 20 минг гектар ер ўзлаштирилади.

Қашқадарё вилоятида «Гулдара», «Аяқчисой», Самарқанд вилоятида «Булунғур» сув омборларини курсак, бу қўшимча равишда 2 минг гектар экин майдонларини ўзлаштириш, 2 минг 300 гектар ерда сув таъминотини яхшилаш имконини беради.

Навоий вилоятидаги «Сентобсой», Наманган вилоятидаги «Қорасув», «Ертикан», «Уйчи» сув омборлари қарийб 2 баробар кенгайтирилади.

2018-2019 йилларда ирригация тармоқларини ривожлантириш ва суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш бўйича давлат дастурига мувофиқ, келгуси икки йилда 1 минг 86 километр узунликдаги каналлар бетонлаштирилиб, 661 километр лотоклар янгидан бунёд этилади. Шунингдек, 109 та йирик гидротехник иншоотлар қурилади ва янги насос станциялари ўрнатилади.

Ана шу тадбирларни амалга ошириш натижасида 1 миллион 200 минг гектар ернинг сув таъминоти яхшиланади.

Энг асосийси, йилига 1 миллиард 700 миллион куб метр сув тежалади ва 600 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланади.

Ҳаммамиз яхши тушунамиз, «**Ерни боқсанг, ер ҳам сени боқади**», деган мақол бежиз айтилмаган. Соҳада катта натижага эришмоқчи бўлсак, биринчи навбатда ризқ-рўзимиз манбаи бўлган ерни бокишимиз, тупроқ унумдорлигини оширишимиз керак.

Учинчидан, аҳолини сифатли гўшт, сут, тухум ва балиқ маҳсулотлари билан етарлича таъминлаш – энг асосий вазибаларимиздандир.

Бунга эришиш учун қуйидаги масалаларга алоҳида эътибор қаратишимиз зарур. 2018-2019 йилларда банк кредитлари ҳисобидан 145 та лойиҳа доирасида қўшимча 35 минг бош зотдор қорамол боқиш йўлга қўйилади. Умумий қиймати 280 миллиард сўм бўлган 80 та лойиҳа асосида қўшимча 3 миллион 200 минг бош парранда боқишга мўлжалланган хўжаликларни ташкил этиш керак. Шунинг ҳисобидан 2018 йилда тухум етиштиришни 10 фоизга ошириб, унинг умумий ҳажмини 7 миллиард 800 миллион донага етказиш имкони юзага келади.

Келгуси йилда балиқ етиштиришни 150 минг тоннага етказиш мақсадида 215 миллиард сўмлик 280 та лойиҳа амалга оширилади, 1 минг 650 гектар сунъий сув ҳавзалари ташкил этилади. 25 та сув омборида Вьетнам тажрибаси асосида 13 минг тонна, 37 минг гектар шолизорда қарийб 15 минг тонна балиқ етиштириш бўйича чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Қорақалпоғистон Республикаси, Самарқанд, Сурхондарё, Андижон ва Наманган вилоятларида Индо-

незиядан келтириладиган 380 минг дона сермахсул балик чавогини ушбу мамлакат мутахассислари билан ҳамкорликда маҳаллий иқлимга мослаштириш лозим.

Тўртинчидан, мева-сабзавот етиштиришни янада кўпайтириш, уни сифатли тарзда аҳолига етказиш ва экспорт қилиш ишлари, афсуски, етарли даражада эмас.

Бугунги кунда юртимизда етиштирилаётган мева-сабзавотнинг атиги 15 фоизи қайта ишланиб, 8 фоизи экспорт қилинмоқда, холос. Айниқса, Сирдарё, Жиззах, Хоразм, Қашқадарё ва Тошкент вилоятларида бу кўрсаткичлар ҳамон пастлигича қолмоқда.

Жорий йилда 860 минг тонна ёки 620 миллион долларлик мева-сабзавот экспорт қилингани бизнинг имконият ва салоҳиятимизга мосми? Йўқ, албатта!

Ривожланган давлатлар тажрибаси асосида боғлар ва тоқзорларга ишлов берадиган, сабзавот ва картошка уруғларини экадиган ва йиғиштириб оладиган техникалар мавжуд эмас, фермер, деҳқон хўжаликларига ёқилғи-мойлаш маҳсулотлари, минерал ўғитлар, уруғлик етказиб бериш, касаллик ва зараркунандаларга қарши кураш ишлари талаб даражасида ташкил этилмаган. Бу ҳам ҳақиқат.

Бош вазир ўринбосарлари Нодир Отажонов, Зойир Мирзаев бир ой муддатда ҳар бир вилоят ва туманда мева-сабзавот етиштиришни кўпайтириш, уни қайта ишлаш ва экспорт ҳажмини ошириш бўйича аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга оширишлари керак.

Бешинчидан, республикамиз бўйича 445 минг гектар энг унумдор ер аҳолига томорқа сифатида берилган.

Лекин томорқадан фойдаланиш талаб даражасида эмас. Бу йўналишдаги ишларни мувофиқлаштириш ва назорат қилиш тизими йўқ, десак, айна ҳақиқатни айтган бўламиз.

Соҳада назоратни таъминлаш, томорқа эгаларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашига қатор ваколатлар берилди.

Вазирлар Маҳкамаси (З.Мирзаев), Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши (Б.Юсупов), Касаба уюшмалари федерацияси (Қ.Рафиқов), «Ергеодезкадастр» давлат қўмитаси (А.Абдуллаев), «Маҳалла» жамғармаси (Ш.Жавлонов), Хотин-қизлар қўмитаси (Т.Норбоева) ва ҳудудлардаги секторлар раҳбарлари уйма-уй юриб, аҳолига томорқадан самарали фойдаланиш юзасидан зарур тавсия ва амалий ёрдам бериш механизмини ишлаб чиқиб, амалга ошириши лозим.

Бу ишларни самарали йўлга қўйиш натижасида томорқалардан мева, сабзавот, картошка, кўкат, дук-какли ва бошқа маҳсулотлар етиштириш имкониятлари янада кенгайди. Шунингдек, аҳоли томорқаларида цитрус мевалар етиштиришга мўлжалланган ихчам иссиқхоналар барпо қилиш, ёнғоқ, унаби ва бошқа кўчатлар етиштиришни ташкил этиш лозим.

Олтинчидан, ҳозирги пайтда мамлакатимиздаги 146 минг 295 та қишлоқ хўжалиги техникасининг

38 фоизи аллакачон ўз умрини ўтаб бўлган, яъни бутунлай эскирган.

Айниқса, мева ва сабзавотчиликка ихтисослашган туманлар боғ ва токзорларга ишлов бериш, сабзавот экиш, парваришlash ва йиғиб олишга мўлжалланган техникалар билан бор-йўғи 34 фоиз таъминланган, холос. Бу меҳнат унумдорлиги ва ҳосилдорликнинг пасайиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Айни пайтда мамлакатимиз бўйича 16 минг 495 та кишлоқ хўжалиги техникаси етишмаслиги аниқланган. Бунинг оқибатида белгиланган агротехник тадбирларни ўз вақтида ва сифатли амалга оширишнинг имкони бўлмаёпти ва шунинг учун пировард натижада кутилган самарага эришилмаяпти.

Бош вазир ўринбосарлари Зойир Мирзаев, Жамшид Қўчқоров ва Нодир Отажоновга кишлоқ хўжалиги техникасини юртимизда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, зарур ҳолларда уларни хорижий давлатлардан сотиб олиш учун молиявий манбаларни аниқлаш масалаларини ҳал этиш бўйича жорий йил 20 декабрга қадар аниқ ва амалий таклифлар киритиш вазифаси топширилади.

Еттинчидан, кишлоқ хўжалиги соҳасини ривожлантиришда илм-фан ҳаёт талабларидан орқада қолаётгани жиддий муаммолардан биридир.

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигига қарашли илмий-тадқиқот институтларининг аграр фан ва селекцияни ривожлантириш, илғор агротехнологияларни ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш, ҳар бир ҳудудда тупроқ ва иқлим шароитига мос экин

навларини яратиш ва жойлаштириш борасидаги ўрни ва ролини кескин ошириш лозим.

Ҳозирги кунда ана шу илмий муассасаларнинг моддий-техник базаси замонавий тадқиқотларни амалга ошириш имконини бермайди. Илмий-тадқиқот ишлари ҳамон эскича усулларда олиб борилаётгани ҳам ҳақиқат.

Соҳада замонавий илм-фан ютуқларини пухта ўзлаштирган кадрлар етишмаётганини ҳам тан олишимиз керак. Айниқса, чорвачилик, паррандачилик ва балиқчилик соҳаларида ветеринар мутахассисларга эҳтиёж катта.

Чорва молларининг зотини яхшилаш, паррандаларда касалликларни эрта аниқлаш ва даволаш бўйича илмий изланишлар деярли олиб борилмаяпти.

Яқин вақтгача чорвачилик соҳасида етакчи бўлиб келган юртимизда бугун зотдор молларни фақат четдан олиб келиш билан чекланиб қолаётганимизни нима билан изоҳлаш мумкин?

Бундай эътиборсизлик ва соҳанинг эртанги ривожини ўйламасликни ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди.

Ана шу ҳолатларнинг барчасини инобатга олиб, соҳага илмий ёндашувни ташкил этиш ва малакали кадрлар тайёрлаш тизимиин йўлга қўйиш мақсадида юртимизда Ветеринария институтини ташкил этишнинг фурсати келди, деб ҳисоблайман.

Яна бир муҳим масала, яъни йилига мамлакатимизда етиштирилаётган 12 миллион донадан зиёд терини йиғиш, уни чуқур қайта ишлаш, айниқса, дунёга машҳур қорақўл теридан юқори сифатли, рақобатдош

маҳсулот тайёрлаш бўйича ишларимиз ҳам талаб даражасида эмас.

Бош вазир ўринбосари Зойир Мирзаев тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда икки ой муддатда «Ўзбекчармпойабзали» уюшмаси фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқиб, тизимни такомиллаштириш, бу борадаги экспорт кўрсаткичини 150 миллион доллардан камида 300 миллион долларга ошириш бўйича қарор лойиҳасини тайёрлаши зарур.

Хабарингиз бор, биз яқинда ривожланган давлатлар тажрибасидан келиб чиқиб, ҳаётимизга янги инновацион технологиялар жорий этиш кўламини янада кенгайтириш мақсадида Инновацияларни ривожлантириш вазирлигини ташкил этдик. Ушбу вазирлик бу борада алоҳида дастур ишлаб чиқиб, кишлок хўжалиги соҳасига илғор технологияларни жорий этиш чора-тадбирларини амалга ошириши ғоят муҳим масаладир.

Академик Маҳмуд Мирзаев номидаги Боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти фаолиятини чуқур таҳлил қилган ҳолда, узумнинг саноатбоп навлари, лимон ва мевали дарахт кўчатлари етиштириш – ҳозирги давр талабидир. Афсуски, ушбу институтнинг айни пайтдаги ҳолати бугунги мезон ва талабга мутлақо жавоб бермайди.

Дон ва дуккакли экинлар илмий-тадқиқот институтининг Ғаллаорол илмий-тажриба станцияси негизида Лалмикор дехқончилик институтини ташкил этишни замоннинг ўзи тақозо этмоқда. Бундай илмий-тадқиқот маркази лалми ерлардан самарали

фойдаланиш бўйича замонавий илмий изланишларни янада кенгайтириш имконини ярагади.

Мамлакатимизда паррандачиликни ривожлантириш, жумладан, курка, бедана, гоз, ўрдак ва туяқуш парваришлашни илмий асосда йўлга қўйиш мақсадида Паррандачилик илмий марказини ташкил этиш зарур, деб ўйлайман.

Халқимизни энг кўп истеъмол қилинадиган озиқ-овқат турларидан бири бўлган картошка билан тўла таъминлаш учун бизга йилига ўртача 50 минг тонна сифатли картошка уруғи керак бўлади. Бунинг учун Голландия, Польша, Россия каби давлатлар билан ҳамкорликда замонавий лаборатория ускуналарига эга бўлган маҳаллий уруғчилик маркази ва махсус корхоналар ташкил этишимиз керак.

Саккизинчидан, фермер хўжаликларида ҳар қарич ердан унумли фойдаланиш, даромад ҳажмини ошириш масаласига ҳам алоҳида аҳамият қаратишимиз зарур.

Шу мақсадда мавжуд 2 миллион 626 минг гектар майдоннинг умумий узунлиги 385 минг километр бўлган чекка қисмларида сабзавот ва полиз экинлари экишни йўлга қўйиш орқали 415 минг тонна қўшимча маҳсулот етиштиришга эришиш мумкин.

Оддий ҳисоб-китоблар шуни кўрсатмоқдаки, ҳозирги вақтда ҳар бир фермер хўжалиги даласида бир бошдан, жами 14 минг согин сигир, 21 минг 125 фермер хўжалигининг ҳар бирида 50 бошдан, жами 1 миллион 57 минг парранда, 66 минг фермер хўжалигининг дала четларида 329 минг қути асалари боқиш ҳисоби-

дан 7 минг 200 тонна асал етиштиришни йўлга қўйиш мумкин.

Юзаки караганда, бу оддий гапга ўхшайди. Агар масалага жиддий ёндашиб, ҳар бир рақам замиридаги маънони теран англаб етсак, булар деҳқонларимиз учун кўшимча даромад манбаи экани маълум бўлади.

Келгуси йилда алоҳида эътибор қаратилиши лозим бўлган яна бир муҳим йўналиш – бу суғориш ва коллектор-дренаж тармоқлари бўйларида, йирик гидротехник иншоотлар атрофидаги майдонлар ва дала четларида оддий ва арзон усулларда 30 мингдан зиёд ихчам иссиқхоналар ташкил этишдан иборат.

Тўққизинчидан, пахта ва ғалла экилаётган паст рентабелли майдонларни йилдан-йилга қисқартириб, уларнинг ўрнига интенсив боғлар, ёнғоқзор ва тоқзорлар барпо этиш, шунингдек, сердаромад бўлган соя, қалампир ва кўкатлар экиш режалаштирилган.

Мамлакатимизда рапс етиштиришни кенгайтиришга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шу билан бирга, енгил саноат корхоналарини сифатли тола билан таъминлаш ҳақида ҳам жиддий ўйлашимиз керак. 2018 йилда мамлакатимизда етиштирилаётган 1 миллион 200 минг тонна пахта толасини юртимизда тўлиқ қайта ишлаб, хорижга фақат тайёр маҳсулотлар экспорт қилишни йўлга қўйишимиз зарур.

Навоий вилоятининг Қизилтепа туманида амалда қўлланган – пахтани етиштиришдан тортиб, ундан тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришгача бўлган босқичларни

ўз ичига қамраб олган кластер усулига биз Ўзбекистон пахтачилигининг келажаги сифатида қарамоқдамиз.

Бу истиқболли тажрибани кенг ёйиш мақсадида мамлакатимиздаги ўттиздан зиёд енгил саноат корхонасига тўрт юз минг гектардан кўпроқ пахта майдонлари бириктириб берилади.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулла Ниғматович Ариповга тегишли комплекс раҳбарлари, Иқтисодиёт ва Молия вазирликлари, Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда бу масала бўйича қарор лойиҳасини 15 кун муддатда ишлаб чиқиш, вилоят ҳокимларига лойиҳа ташаббускорлари учун барча зарур шароитни яратиб бериш вазифаси топширилади.

Қолган пахта майдонларида ҳосилдорликни ошириш ва ердан самарали фойдаланиш мақсадида чигитни «қўшқатор» ва «олтмишлик» схемаси асосида экишни йўлга қўйиш ва самарасиз бўлган «тўқсонлик» схемадан босқичма-босқич воз кечиш керак. Шунингдек, хитойлик олимлар билан ҳамкорликда Фарғона, Андижон ва Наманган вилоятларида гўза парваришини замонавий технологиялар асосида олиб боришимиз зарур. Сурхондарё, Самарқанд ва бошқа вилоятларда томчилатиб суғориш технологияларини кенг жорий этишимиз лозим.

Хурматли йиғилиш иштирокчилари!

Бугунги кунда олдимизда турган энг асосий муаммолардан бири бу – республикамиз қишлоқ хўжалигида илм ва амалиётнинг бир-биридан узоклашгани, аксарият ҳолларда узилиб қолганидир.

Бир ҳақиқат барчамизга яхши маълум: илм ва изла-ниш бўлмаган жойда ҳеч қандай ривожланиш, юксалиш ва, умуман, бирор-бир соҳанинг келажаги бўлмайди.

Афсуски, кейинги 20 йил мобайнида биз аграр тармокни илм-фан ютуқлари асосида ривожланти-ришга етарлича эътибор бермадик, эътиборсизлигимиз туфайли мавжуд илмий-текшириш институтлари молиявий муаммолар гирдобига, ночор аҳволга тушиб қолди, таъбир жоиз бўлса, «чалажон» бўлиб қолди.

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази (собик Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академияси) таркибида айни пайтда 11 та илмий-тадқиқот институти ва 44 та илмий-тажриба станцияси мавжуд.

Бундан ташқари, бевосита Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги тизимида 4 та олий таълим муассасаси ва уларнинг 3 та филиали, шунингдек, 132 та касб-хунар коллежи фаолият кўрсатмоқда. Лекин Тошкент давлат аграр университети, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти, Андижон ва Самарқанд қишлоқ хўжалиги институтларининг илмий салоҳияти ва кадрлар тайёрлашдаги мавқеи йилдан-йилга пасайиб бормоқда. Агар ўтган асрнинг 80-90-йиллари билан солиштирадиган бўлсак, ушбу олий таълим муассасаларида илмий, педагогик ва амалий тажриба борасида салоҳият кескин пасайиб кетган.

Қишлоқ хўжалигида аниқ мезонлар асосида кадрлар тайёрлашнинг ягона тизими мавжуд эмас. Буига

вазирлик ва олий таълим даргоҳлари раҳбарлари ҳам умуман эътибор қаратмаяпти, десак, аини ҳақиқатни айтган бўламиз.

Бугун олий таълим муассасаси ёки коллежда ўқиётган талаба эртага қаерга ишга боради, амалиётда унинг билим ва мутахассислигига айнан қандай талаблар қўйилади, у шу талабларга жавоб берадими-йўқми – буни ҳеч ким билмайди.

Ҳатто шу даражага бориб етдики, аудиторияда талабага бошқа нарса ўқитилади, амалиётда эса ундан умуман бошқа билим ва кўникма талаб этилади. Аграр тармокдаги бирор-бир олий ёки ўрта махсус таълим муассасаси ишлаб чиқариш ёки амалиётнинг аниқ буюртмаси бўйича мутахассислар тайёрлаётгани йўқ ва, афсуски, бу бўйича ҳали ҳаракат ҳам бошланмаган. Шундай экан, малакали ва рақобатдош мутахассис-кадрлар тайёрлаш тўғрисида қандай гапиришимиз мумкин.

Тошкент давлат аграр университети ва Тошкент ирригация ва кишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти таянч ўқув даргоҳлари ва ўқув-методик марказ сифатида белгиланган эди. Лекин ҳар иккала таълим муассасасининг раҳбарияти ҳам бу борада ўз зиммасидаги вазифани тўла уддалаётгани йўқ. Андижон ва Самарқанд кишлоқ хўжалиги институтларининг фаолиятини эса қониқарли деб бўлмайди.

Бугунги давр шуни тақозо этмоқдаки, олий таълим муассасаси ва коллежлардаги ўқув дастурлари ишлаб чиқариш, фирма ва компанияларнинг аниқ талаб

ва буюртмалари асосида тузилиши ва рақобатдош кадрларни тайёрлаб бериши керак.

Агар талаб бўлса, олий таълим муассасаси ва коллеж мутахассис тайёрлаши керак, муайян йўналиш бўйича битираётган кадрларга эҳтиёж бўлмаса ёки кадрнинг билим савияси ва илмий даражаси паст бўлса, бундай ўқув муассасаси ёпилиши зарур.

Бу борада бир мисол келтираман. Фарғона водийсида бир неча йиллардан буён зарарли ҳашаротлар пахта майдонларига сезиларли даражада зиён етказяпти. Лекин водийдаги бирорта ўқув даргоҳида олим ва мутахассислар бундай касалликларга қарши курашиш ҳақида жиддий бош қотираётганлари йўқ.

Ана шундай ўткир ва ҳаётий муаммоларни ҳал этиш ва зарур ечимларни топиш мақсадида куйидаги долзарб вазифаларни амалга ошириш талаб этилади.

Биринчидан, кадрлар тайёрлашни тубдан яхшилаш, олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари ва илмий тадқиқотчиларининг иш ҳақи миқдори, жумладан, янги ўқув йилидан бошлаб докторантлар стипендияларини сезиларли даражада ошириш бўйича Молия вазирлиги (Ж.Қўчқоров) таклиф тайёрласин.

Шу билан бирга, соҳадаги олий таълим муассасаларида таълим даражасини ошириш учун уларни модернизация қилиш дастурини 2021 йилгача чўзмасдан, 2019 йил охирига қадар яқунлаш мақсадга мувофиқ бўлади.

Барчага маълумки, кишлок хўжалиги мутахассисларини магистратурада контракт асосида ўқитиш илмий кадрлар тайёрлашга жиддий тўсқинлик

қилмокда. Шунинг учун янги ўқув йилидан бошлаб қишлоқ хўжалигининг тор мутахассисликлари бўйича магистратурада кадрлар тайёрлашни тўлиқ бюджет грантлари ҳисобига ўтказиш таклиф этилади. Бу масала бўйича Молия вазирлиги тегишли ташкилотлар билан биргаликда 10 кунда таклиф киритсин.

Иккинчидан, қишлоқ хўжалиги соҳасидаги илмий дастурларни молиялаштиришга Давлат бюджетидан ажратилаётган маблағларни 2017 йилдаги 39 миллиард сўмдан 2-3 йилда 150 миллиард сўмга етказиш топширилади.

Шу билан бирга, агросаноат комплекси таркибидаги 14 та илмий-тадқиқот институтини кейинги 2 йилда Давлат бюджетидан базавий молиялаштиришга ўтказиш лозим.

Буларга қўшимча равишда қишлоқ хўжалиги соҳасидаги илмий муассасаларни замонавий лаборатория асбоб-ускуналари билан жиҳозлашга 20 миллион доллар ажратиш Молия вазирлигига топширилади. Бундан кўзланган мақсад – илмий-тадқиқот институтлари ва уларнинг илмий-тажриба станцияларини замонавий қишлоқ хўжалиги техникаси ва асбоб-ускуналари билан таъминлашни тубдан яхшилашдан иборат.

Учинчидан, юқоридаги топшириқлар бўйича Бош вазир ўринбосарлари З.Мирзаев ва Ж.Қўчқоров бир ой муддатда Президент қарори лойиҳасини киритсин.

Қарор лойиҳасида қишлоқ хўжалигида илмий изланишларни молиялаштириш ва инновацион ишланмаларни молиявий қўллаб-қувватлашга йўнал-

тирилган махсус жамғарма тузиш ҳақида таклиф назарда тутилсин. Жамғарманинг манбаи сифатида айрим махсулотларга солинадиган акциз солиғининг қатъий белгиланган ажратмаларини белгилашни таклиф этаман.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, қишлоқ хўжалигида самарадорликни ошириш учун барча даражадаги раҳбарлар, айниқса, туманлардаги 4 та сектор раҳбарлари масъулиятини кучайтириш талаб этилади.

Вазир бўладими, вилоят ёки туман ҳокими бўладими – барча раҳбарлар қишлоқ хўжалиги масалалари, яъни озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш бўйича ташаббус кўрсатиб ишлаши, энг муҳими, натижадорликка эришмоғи шарт.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида номига, кўзбўямачилик билан иш юритиб, натижага эришиб бўлмайди. Масалага ана шу нуқтаи назардан қараган ҳолда, ишдаги нуқсон ва камчиликлари учун Жиззах ва Тошкент вилоятлари ҳокимларини, бир қатор вазирлар ва туманлар ҳокимларини алмаштиришга тўғри келди.

Вақтида олди олинмаса, ҳар бир ишга масъулият билан ёндашилмаса, бундай жиддий камчиликлар қишлоқ хўжалиги унумдорлиги ва натижадорликка салбий таъсир кўрсатишини барча раҳбарлар яхши тушуниб етиши зарур.

Юқорида айтилган режа ва дастурларни амалга ошириш учун бизда куч ва имкониятлар, билим ва тажриба етарли. Гап фақат ишни фидойилик

ва омилкорлик билан, тўғри ва самарали ташкил этишимизга боғлиқ.

Муҳтарам дўстларим, кадрдонларим!

Бу дунёда барчамиз эзгу ва пок ниятлар билан яшаймиз.

Ҳаммамиз фарзандларимиз, набираларимиз камолини кўрсак, юртимиз тинч, халқимиз фаровон ҳаёт кечирса, деб орзу қиламиз.

Агар бугун Ўзбекистонда олиб борилаётган давлат сиёсатидан кўзланган асосий мақсадни оддий сўзлар билан ифода этадиган бўлсак, у аввало халқимиз қалбидаги ана шундай эзгу орзу-ниятларни амалга оширишга қаратилгандир.

Кейинги бир йил давомида эл-юртимиз билан бўлган мулоқотлар давомида мен бу ҳақиқатга яна бир бор ишонч ҳосил қилдим.

Биз олдимизга қўйган, ҳар бир ватандошимиз кўнглида акс садо бераётган ана шу буюк мақсадларни амалга оширишга энг кўп ҳисса қўшаётган, келгусида ҳам катта ҳисса қўшадиган инсонлар қаторида аввало сиз, азизларни кўрамиз.

Барчангизни, сизлар орқали ўз ҳаётини қишлоқ хўжалиги соҳаси билан, айниқса, саховатли заминимиз билан боғлаган фидойи инсонларни, бутун халқимизни бугунги қутлуғ байрам билан яна бир бор самимий табриқлайман.

Жонажон Ватанимиздан ҳеч қачон тинчлик-осойишталик, хонадонларимиздан файзу барака аримасин!

Оллоҳ таолонинг ўзи барча ишларимизнинг барорини берсин.

Янги йилда ҳамма экинлардан ҳосилимиз янада
мўл, хирмонимиз ҳар қачонгидан юксак бўлсин!

Ўзбек замини, ўзбек деҳқони доимо бор бўлсин,
омон бўлсин, унга ҳамиша улуғ зафарлар ёр
бўлсин!

Яна бир бор барчангизга катта раҳмат.

*Қишлоқ хўжалиги ходимлари кунига
бағишланган тантанали маросимдаги нутқ
2017 йил 9 декабрь*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА
МУРОЖААТНОМАСИ**

Муҳтарам депутат ва сенаторлар!

Азиз ватандошлар!

Ҳурматли меҳмонлар!

Бугун биз барчамиз жонажон Ватанимизнинг сиёсий ҳаётидаги муҳим воқеада иштирок этмоқдамиз.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан биринчи марта мамлакатимиз парламенти – Олий Мажлисга **Мурожаатнома** тақдим этилмоқда.

Сизларга яхши маълумки, дунёдаги кўпчилик тараққий топган мамлакатларда давлат раҳбарининг миллий парламент аъзолари ҳузурида энг асосий ва долзарб сиёсий, ижтимоий-иқтисодий масалалар ва жамиятни демократик ривожлантириш бўйича Мурожаатнома билан чиқиш тажрибаси мавжуд.

Давлат бошқарувининг бундай демократик усули бугун Ўзбекистонда олиб борилаётган кенг кўламли ислохотлар, авваламбор, халқ билан мулоқот принципа гоят уйғун ва ҳамоҳанг бўлиб, бизнинг иш фаолиятимиз самарадорлигини янада оширишга хизмат қилади, деб ўйлайман.

Бугунги нуфузли анжуманда Олий Мажлис Сенати ва Қонунчилик палатаси аъзолари билан бирга, видеоконференция алоқа тизими орқали туман, шаҳар

ва вилоятлардаги маҳаллий кенгашларга сайланган халқ ноиблари ҳамда барча бўғиндаги ижро ҳокимияти ва хўжалик бошқаруви органлари раҳбарлари, нодавлат ташкилотлар ва жамоатчилик вакиллари иштирок этмоқда.

Тараққиётимизнинг янги босқичи бўлган 2017 йилда амалга оширилган асосий ишлар якуни ва Ўзбекистон Республикасини 2018 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг устувор йўналишларига бағишланган Мурожаатномани эътиборингизга ҳавола этишга рухсат бергайсиз.

Аввало, йил давомида мамлакатимизни янада тараққий эттириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган мақсад ва вазифаларни бажариш учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятлари сафарбар этилганини таъкидлаш жоиз.

Бу борада «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» Давлат дастурида белгиланган чора-тадбирларни амалга ошириш муҳим кадам бўлди, десак, аини ҳақиқат бўлади.

Мамлакатимизда олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар халқимиз томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Бу ўзгаришларнинг дастлабки натижалари аҳолимиз ҳаёти ва кундалик турмушида ўзининг яққол ифодасини топмоқда, эл-юртимизнинг ижтимоий фаоллиги, эртанги кунга ишончи ўсиб бормоқда.

Биз мамлакат ҳаётига доир ҳар бир қарорни халқимиз билан маслаҳатлашиб, бевосита мулоқот асосида қабул қилмоқдамиз. «Халқ давлат идораларига эмас, балки давлат идоралари халқимизга

хизмат қилиши керак» деган ғоя бу борада фаолиятимиз мезонига айланмоқда.

Давлат ходимлари, аввало, биринчи раҳбарлар фақат кабинетда ўтирмасдан, жойларга бориб, аҳолини безовта қилаётган энг долзарб муаммоларнинг амалий ечими билан шуғулланмоқда.

Шу маънода, 2017 йил халқ билан яқиндан мулоқот қилиш, унинг дарду ташвишлари, ҳаётий муаммоларини самарали ҳал этиш бўйича янги тизим яратилган йил бўлди, деб айтишга тўла ҳақлимиз.

Бу тизимнинг асоси бўлган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхоналари ва Виртуал қабулхонаси фуқароларнинг мурожаатлари билан ишлашнинг ўзига хос демократик институти сифатида амалда ўзини оқламоқда.

Қисқа муддатда ана шу қабулхоналарга бир ярим миллиондан зиёд фуқаро мурожаат қилгани ва қанча-қанча одамнинг йиллар давомида ҳал этилмаган муаммолари ижобий ечилгани Ўзбекистонда халқ ҳокимияти номига эмас, амалда жорий этилаётганини кўрсатмоқда. Жойларда раҳбарларнинг йўл кўйилган хато ва камчиликларни тезлик билан бартараф этиш юзасидан шахсий жавобгарлиги кучайгани мазкур тизимнинг муҳим натижаси бўлди.

Айнан халқимиз манфаатларини ҳисобга олиб, ижтимоий адолатни таъминлаш бўйича энг муҳим институт бўлган суд-ҳуқуқ соҳасида, прокуратура ва ички ишлар органлари тизимида ҳам катта ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Бу ҳақда Ўзбекистон

Республикаси Конституциясининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимда атрофлича сўз юритилгани учун, ўйлайманки, бугун бу мавзуда ортикча тўхталиб ўтиришга зарурат йўқ.

Жорий йилда Ўзбекистон Ёшлар иттифокини ташкил этиш, Хотин-кизлар кўмитаси, «Маҳалла» ва «Нуроний» жамғармалари ишини янада фаоллаштириш бўйича аниқ чора-тадбирлар амалга оширилди.

Юртимизда яшаб келаётган, лекин фуқаролиги бўлмаган 1100 дан ортик шахсга Ўзбекистон фуқаролиги берилди. Ўйлайманки, бу инсон ҳуқуқ ва эркинликларини амалда таъминлашга қаратилган ишларимизнинг яна бир тасдиғидир.

2017 йилда **иктисодиёт соҳасида** замон талабларига жавоб берадиган, янгича маъно-мазмундаги ва самарали ислохотларни амалга ошириш йўлида биринчи қадамларни қўйдик.

Иктисодиётимизни мутлақо янги асосда ташкил этиш ва янада эркинлаштириш, унинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни модернизация ва диверсификация қилиш бўйича қатор қонунлар, фармон ва қарорлар, пухта ўйланган дастурлар қабул қилинди ва улар изчил амалга оширилмоқда.

Мамлакатимизда қисқа муддатда 161 та йирик саноат объекти ишга туширилди. Бу биз учун келгуси йилда қўшимча 1,5 триллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш имконини беради. Масалан, Тошкент иссиқлик электр станциясида буғ-газ қурилмаси

барпо этилди. Бу эса кўшимча равишда 2,5 миллиард киловатт электр энергияси ишлаб чиқариш имконини беради. Шунингдек, Навоий иссиқлик электр станциясида иккинчи буғ-газ қурилмаси, Қизилқум бағридаги Авминзо-Амантой олтин конлари негизида гидрометаллургия заводи қуриш бўйича ишлар давом этмоқда.

Ҳозирги вақтда Олмалик кон-металлургия комбинати томонидан «Ёшлик-1», «Ёшлик-2» конларини ўзлаштиришга киришилди. Сардоба, Марказий Фарғона ва Тўпаланг сув омборларини қуриш бўйича ишлар жадал олиб борилмоқда. Бу йирик иншоотлар ҳам, ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиз иқтисодий ҳаётида муҳим воқеа бўлади.

Фарғона – Марғилон йўналишидаги темир йўл тармоғи айна пайтда электрлаштирилмоқда.

Яна бир йирик объект – Қандим газни қайта ишлаш комплекси ишга туширилиши ҳисобидан 2018 йилда кўшимча равишда 4 миллиард 100 миллион куб метр табиий газни қайта ишлаш, 67 минг тоннадан зиёд конденсат, 106 минг тоннадан ортиқ олтингугурт ишлаб чиқариш имкони яратилади.

Ўзбекистон иқтисодиётининг локомотивларидан бири бўлган Муборак газни қайта ишлаш заводида келгуси йили кўшимча равишда 6 миллиард куб метр табиий газни олтингугуртдан тозалайдиган блоклар тўлиқ фаолият бошлайди. Шулар қаторида «Ўзагротехсаноатхолдинг» акциядорлик жамиятида янги йилда 5 мингдан кўпроқ замонавий тракторлар, мингдан зиёд пахта териш машинаси ва 2 мингдан ортиқ прицеплар ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Бундай мисолларни яна узоқ давом эттириш мумкин.

Энг муҳими, мамлакатимиз иқтисодий сиёсатида нореал рақамлар ортидан қувиш, амалга ошмайдиган хомхаёлларни ҳақиқат сифатида тақдим этишдек номаъқул иш услуби танқидий қайта кўриб чиқилди. Амалий натижадорлик, инсон манфаати ва яна бир бор инсон манфаати ислохотларнинг бош мақсади этиб белгиланди.

Айни шу асосда амалга оширилган чора-тадбирлар натижасида 2017 йилда барқарор иқтисодий ўсиш суръатлари 5,5 фоизни ташкил этди, экспорт ҳажми қарийб 15 фоизга кўпайди. Ташқи савдо айланмасининг ижобий сальдоси 854 миллион долларга етди.

Миллий валютаимизни эркин конвертация қилишга киришдик. Юридик ва жисмоний шахслар хорижий валютани тижорат банкларидан чекловсиз сотиб олиш ва эркин сотиш имконига эга бўлди. Чет эл валютасининг олди-сотди операциялари ҳажми либерализация даврига нисбатан 1,5 баробар ошиб, ўртача 1,3 миллиард долларни ташкил этди. Шу билан бирга, давлатимизнинг олтин-валюта захиралари йил давомида 1,1 миллиард долларга кўпайди.

Жорий йилда мамлакатимизда 12 та эркин иқтисодий ва 45 та саноат зонаси фаолияти йўлга қўйилди ва бу ташкилий чоралар ҳудудларни жадал ривожлантириш имконини бермоқда. Яқин вақт ичида яна 50 та янги саноат зонасини ташкил этиш бўйича амалий ишлар олиб борилмоқда.

Йил давомида биз учун ғоят муҳим бўлган янги иш ўринларини ташкил этиш масаласи доимий

эътиборимиз марказида бўлди. 2017 йилда янги са-
ноат корхоналарини куриш, хизмат кўрсатиш объект-
ларини ишга тушириш, кичик бизнес ва хусусий тад-
биркорликни ривожлантириш ҳисобидан 336 мингдан
зиёд янги иш ўринлари ташкил этилди.

Ўз-ўзидан аёнки, биз аҳоли бандлигини таъмин-
лашни ўз олдимизга устувор вазифа қилиб қўйган
эканмиз, бу масалага нафақат сон, балки сифат
жиҳатидан ҳам алоҳида аҳамият беришимиз зарур.

Ўзбекистонда олиб борилаётган давлат сиёсати-
нинг ғоят муҳим йўналиши бўлган **ижтимоий соҳани**
ислоҳ қилиш бўйича қабул қилинган дастурлар ижро-
си ҳам босқичма-босқич таъминланмокда.

Маълумки, аҳолимизни, айниқса, бюджет соҳаси
ходимларини, кам таъминланган оилаларни уй-
жой масаласи кўпдан буён қийнаб келарди. Бу оғир
ижтимоий муаммога биз деярли эътибор бермай келга-
нимиз ҳам бор гап.

Халқимизнинг талаб ва истакларини инобатга
олиб, биз жорий йилда имтиёзли ипотека кредитлари
асосида **арзон уй-жойлар куриш** лойиҳасини амал-
га оширишга киришдик. Шаҳар ва қишлоқларимизда
жами 3,5 миллион квадрат метрдан зиёд намунавий
уйлар ва кўпқаватли уй-жойлар барпо этилди. Бу
рақамни аввалги йилларга таққослайдиган бўлсак,
2007 йилга нисбатан 20 баробар, намунавий уй-жойлар
куриш дастури бошланган 2010 йилга нисбатан
3,5 баробар, 2014 йилга нисбатан эса 2 баробар кўп
уй-жой қурилганини кўраимиз.

Шуни алоҳида таъкидлаш ўринлики, биз кейинги
25 йил давомида биринчи марта аҳоли учун арзон, бар-

ча қулайликларга эга бўлган кўп қаватли уй-жойлар қуришни бошладик. 2017 йилнинг ўзида 800 минг квадрат метрдан зиёд ана шундай уй-жойлар қуриб фойдаланишга топширилди. Биргина Тошкент шаҳрининг ўзида жорий йилда 420 минг квадрат метр кўп қаватли уй-жой фонди фойдаланишга топширилди. Бу ўтган йилга нисбатан қарийб 3 баробар кўпдир.

Одамларимизнинг ҳаётий эҳтиёж ва манфаатларини таъминлашда бу муҳим масаланинг нақадар ўткир ва долзарб муаммо бўлиб турганини ҳисобга олиб, бу ишларни, уларнинг ҳажмини оширган ҳолда, биз янги йилда ҳам албатта давом эттирамиз. Чунки, халқимиз эртага эмас, узоқ келажакда эмас, айнан бугун ўз ҳаётида ижобий ўзгаришларни кўришни истайди. Бизнинг меҳнатқаш, оккўнгил, бағрикенг халқимиз бунга тўла ҳақлидир.

Оролбўйида экологик вазиятни яхшилаш юзасидан аниқ чоралар кўрилди. Молия вазирлиги ҳузурида Оролбўйи минтақасини ривожлантириш жамғармаси тузилди ва унга 200 миллиард сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилди. Ана шу маблағлар ҳисобидан Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти аҳолисининг сув таъминоти, турмуш шароити яхшиланмоқда. Шу билан бирга, мазкур ҳудудларда 3 минг километрдан ортиқ ички йўллар капитал таъмирланди ва реконструкция қилинди.

Жорий йилда янги **таълим муассасаларини** қуриш, мавжудларини таъмирлашга алоҳида эътибор қаратилди. 12 та умумтаълим мактаби янгитдан

барпо этилди, 320 таси реконструкция қилинди, 152 та мактаб капитал таъмирланди. Шунингдек, 107 та мактабгача таълим муассасаси реконструкция қилинди ва қурилди, 195 та боғча капитал таъмирланди.

Фарзандларимиз тарбиясида энг асосий бўғин ҳисобланган мактабгача таълим тизимининг жамиятимиз ҳаётидаги катта ўрни ва аҳамиятини эътиборга олиб, Мактабгача таълим вазирлигини ташкил этдик. Биз ушбу соҳанинг моддий-техник базасини мустаҳкамлашимиз, жумладан, яқин 3-4 йилда барча ҳудудларда минглаб янги боғчалар қуришимиз, таълим-тарбия сифати ва даражасини янги босқичга кўтаришимиз лозим.

Кўплаб ота-оналар, ўқитувчи ва ўқувчилар ҳамда кенг жамоатчилик томонидан билдирилган таклифлар асосида юртимизда 11 йиллик таълим қайта тикланди.

Жойлардаги ўқитувчиларга бўлган эҳтиёжни қоплаш учун Тошкент вилоятида Чирчиқ давлат педагогика институти ташкил этилди. Бундан ташқари, 15 та олий таълим муассасасида ташкил этилган махсус сиртки бўлимларда ўрта махсус маълумотга эга бўлган 5 мингдан ортиқ педагоглар учун олий маълумот олиш имконияти яратилди.

Таълим тизимидаги инновация ва креатив ёндашувлар асосида Муҳаммад Хоразмий ва Мирзо Улуғбек номлари билан аталадиган, аниқ фанлар чуқур ўқитиладиган махсус мактаблар ташкил этилди.

Олий таълим тизимини янада такомиллаштириш борасида ҳам кўплаб ишлар амалга оширилмоқда.

Жумладан, 2017–2021 йилларда олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш дастури қабул қилинди.

Янги ташкил этилган институт ва филиаллар ҳисобидан юртимиздаги олий таълим муассасалари сони 81 тага, хуудлардаги филиаллар 15 тага, хорижий университетлар филиаллари 7 тага етди. Шулар қаторида Олмалик шаҳрида Москва пўлат ва қотишмалар институтининг, Тошкент шаҳрида эса АҚШнинг Вебстер университетининг филиалларини ташкил этиш бўйича келишувларга эришилганини таъкидлаш лозим. Олий таълим муассасаларида иқтисодиётнинг реал секторидаги талаб ва эҳтиёждан келиб чиқиб, сиртки ва кечки бўлимлар очилди.

Ўзбекистон Фанлар академияси тизими такомиллаштирилди, моддий-техник базаси мустаҳкамланди, унинг таркибида бир қатор илмий тадқиқот институтлари ва марказлар фаолияти тикланди. Кўп йиллик танаффусдан сўнг Фанлар академиясига сайлов ўтказилиб, ўзининг илмий ишлари билан мамлакатимиз ва халқаро миқёсда ном қозонган истеъдодли олимлар академик деган юксак шарафга сазовор бўлдилар. Энди барчамиз Фанлар академиясидан янги илмий ишланмалар, истиқболли тадқиқотлар яратиш бўйича амалий натижалар кутиб қоламиз.

Буларнинг барчасидан биз ягона бир мақсадни кўзда тутмоқдамиз. Яъни, Ўзбекистон илм-фан, интеллектуал салоҳият соҳасида, замонавий кадрлар, юксак технологиялар борасида дунё миқёсида рақобатбардош бўлиши шарт.

Азиз дўстлар!

Жорий йилда маданий-гуманитар соҳаларни ривожлантириш бўйича қилинган ишлар ҳақида гапирганда, аввало, маданият, адабиёт ва санъат, оммавий ахборот воситалари соҳасига тааллуқли 12 та муҳим ҳужжат қабул қилинганини қайд этиш лозим.

Юртимиздаги ижодий уюшмаларнинг ижтимоий ҳаётимиздаги ўрни ва нуфузини ошириш, моддий-техник базасини мустаҳкамлаш мақсадида Ўзбекистон ижодкорларини қўллаб-қувватлаш «Илҳом» жамоат фонди, шунингдек, маданият ва санъат муассасалари ҳамда йирик компания ва банклар ҳамкорлигида «Дўстлар клублари» ташкил этилди.

Яна бир муҳим янгилик – Тошкент шаҳридаги Миллий боғ ҳудудида муҳташам Адиблар хиёбони, Ёзувчилар уюшмасининг янги биноси, Қорақалпоғистонда ва бир қатор вилоятларимизда улуғ адибларимизнинг номлари билан аталган ижод мактаблари барпо этилди. Шунингдек, Кўкон шаҳри, Хоразм ва Жиззах вилоят драма театрлари қайта реконструкция қилинди, Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтининг Фарғона минтақавий филиали ташкил этилди.

Маънавий ҳаётимизда муҳим воқеа бўлган ана шундай лойиҳалар ҳақида гапирганда, Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази, Имом Бухорий ва Имом Термизий номларидаги халқаро илмий-тадқиқот марказлари, Ислом академияси каби илмий-маърифий муассасалар фаолиятини йўлга қўйиш ишла-

ри бошланганини алоҳида қайд этиш зарур. Шулар қаторида буюк алломаларимизнинг ёдгорлик мажмуалари қошида ҳадисшунослик, ислом ҳуқуқшунослиги, тасаввуф, калом ва ақида илми каби диний-маърифий йўналишларни ўрганиш бўйича махсус мактаблар ташкил этилди. Албатта, бизнинг бу ишларимиз чуқур илмий ва амалий асосларга эга.

Маълумки, қадимий маданият ва цивилизациялар чорраҳаси бўлган юртимиз заминидан ўрта асрларда минглаб олиму уламолар, буюк мутафаккир ва шоирлар, азиз-авлиёлар етишиб чикқан. Уларнинг аниқ фанлар ва диний илмлар соҳасида қолдирган бебаҳо мероси бутун инсониятнинг маънавий мулки ҳисобланади.

Ҳозирги кунда Ўзбекистонимизнинг китоб фондларида 100 мингдан зиёд қўлёзма асарлар сақланмоқда. Афсуски, бу нодир китоблар ҳали тўлиқ ўрганилмаган, улар олимлар ва ўз ўқувчиларини кутиб турибди. Ушбу ноёб асарларда бугунги давр ўртага кўяётган жуда кўп долзарб муаммоларга жавоб топиш мумкин. Хусусан, ислом динининг асл инсонпарварлик моҳиятини чуқур очиб берадиган, барча одамларни эзгулик, меҳр-оқибат ва ҳамжиҳатлик йўлида бирлашишга даъват этадиган теран маъноли фикр ва ғоялар бугун ҳам ўз қиммати ва аҳамиятини йўқотган эмас. Лекин биз ана шундай ноёб мерос ворислари, шундай бойлик эгалари бўлатуриб, уларни ҳар томонлама ўқиш-ўрганиш, халқимиз, аввало, униб-ўсиб келаётган ёшларимизга, жаҳон ҳамжамиятига етказиш бўйича етарли иш қилмаганимизни ҳам очик тан олиш керак.

Биз диний жаҳолатга, зарарли оқимларга қарши маърифат билан курашиш кераклиги ҳақида кўп гапирамиз. Бу – тўғри, албатта. Лекин маърифат, маърифий билимлар қаерда – аввало ота-боболаримиз бизга қолдириб кетган мана шундай мўътабар китобларда эмасми?

Бизнинг ушбу йўналишдаги барча амалий ҳаракатларимиз айнан мана шундай эзгу мақсадга қаратилган бўлиб, нафақат мамлакатимиз ва мусулмон дунёсида, балки жаҳон миқёсида ҳам катта қизиқиш ва эътибор уйғотмоқда. Ана шундай бебаҳо бойликка, минглаб билимдон уламолар, фаол зиёлиларга эга бўлган, бу соҳада катта ташаббуслар билан чиқаётган халқ ва давлат сифатида юртимиздан қандайдир ақидапараст, диний оқимларга берилган кимсаларнинг чиқиши албатта бизга ярашмайди.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

2017 йилда **жисмоний тарбия ва спорт соҳаси** бўйича ҳам катта ишлар қилинди. Юртимиз ёшларининг спорт соҳасидаги ютуқлари барчамизни қувонтирмоқда. Жаҳон ва қитъа миқёсида янги-янги чемпионлар, шахмат бўйича халқаро гроссмейстерлар етишиб чиқмоқда.

Яқунига етиб бораётган йилда ўзбекистонлик спортчилар бокс, дзюдо, таэквандо, оғир атлетика, эркин кураш, самбо бўйича ўтказилган турли халқаро мусобақаларда салмоқли ютуқларга эришдилар. 2017 йил айниқса ўзбек миллий кураши тарихида ёрқин саҳифа бўлди. Сентябрь ойида Туркманистонда бўлиб ўтган Осиё Олимпия кенгаши

Бош ассамблеяси йиғилишида ушбу миллий спорт турини Осиё ўйинлари дастурига киритиш ҳақида қарор қабул қилинди. Яъни, 2018 йил Индонезияда бўлиб ўтадиган 18-Осиё ўйинларида китъамиз спортчилари ўзбек миллий кураши бўйича ҳам ўзаро беллашадилар. Энди жаҳон спорт майдонларида «ҳалол», «ғирром», «чала», «ёнбош» деган сўзлар жаранглаб, ўзбек номини, Ўзбекистон номини дунёга тараннум этади.

Айни вақтда биз Ўзбекистон Миллий Олимпия кўмитасининг фаолиятини такомиллаштириш устида иш олиб бормоқдамиз. Бўлғуси халқаро олимпиада ўйинлари ва бошқа нуфузли мусобақаларга тайёргарлик ишлари энди бутунлай янги асосда йўлга қўйилади.

Бугун, мана шу юксак минбардан туриб, барча спортчи ёшларимизга, уларнинг устоз ва мураббийларига миллий спортимизни ривожлантириш йўлидаги хизматлари учун катта миннатдорлик билдириб, янги зафарлар тилашга руҳсат бергайсиз.

Мухтарам юртдошлар!

Ўтган давр мобайнида **ташки сийёсат соҳасида** хорижий давлатлар, биринчи навбатда, қўшни мамлакатлар билан дўстона ва ўзаро манфаатли муносабатларни ривожлантириш борасида сезиларли натижаларга эришдик.

2017 йилда 21 та олий даражадаги ташриф амалга оширилди, 60 дан ортиқ давлат ва халқаро ташкилотлар раҳбарлари ва вакиллари билан учрашувлар ўтказилди. Натижада 400 дан ортиқ битим ва келишувларга эришилди, қарийб 60 миллиард

АҚШ доллари ҳажмидаги савдо ва сармоявий шартномалар имзоланди. Қабул қилинган ҳужжат ва келишувларни ўз вақтида тўлиқ бажариш мақсадида 40 та «йўл харитаси» ишлаб чиқилди ва хорижий ҳамкорларимиз билан биргаликда амалга оширилмоқда.

«Ўзбекистоннинг ташки сиёсатида Марказий Осиё – бош устувор йўналиш» тамойилини амалда татбиқ этишга киришдик. Натижада минтақамизда мутлақо янги сиёсий муҳит яратилди, ўзаро ишонч ва яхши қўшничилик асосидаги алоқалар мустаҳкамланмоқда.

Туркменистон ва Қирғизистон билан стратегик ҳамкорлик ўрнатилди. Қозоғистон билан стратегик ҳамкорлигимизни янада чуқурлаштириш борасида бир қатор муҳим ҳужжатлар имзоланди, 2 миллиард доллар миқдорида иқтисодий битимлар тузилди. Тожикистон билан ҳамкорлигимиз ҳар томонлама мустаҳкамланмоқда. Тошкент ва Душанбе шаҳарлари ўртасида авиақатнов йўлга қўйилди.

Қирғизистон билан давлат чегаралари тўғрисидаги битимнинг имзоланиши Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашга қаратилган катта кадам бўлди. Қўшни Афғонистон Исломи Республикаси билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик йўлида муҳим келишувларга эришилди, янги иқтисодий лойиҳалар бўйича амалий ишлар бошланди. Шунингдек, Россия, Хитой, Жанубий Корея, Туркия, АҚШ ва Европа Иттифоқи давлатлари, мусулмон мамлакатлари билан ҳам самарали битим ва келишувларга эришилди.

Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Ислом ҳамкорлик ташкилоти, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Мустакил Давлатлар Ҳамдўстлиги каби халқаро тузилмалар билан алоқаларни янги босқичда давом эттирмоқда. Европа тикланиш ва тараққиёт банки билан ҳамкорлигимиз тикланди, Европа инвестиция банки билан шериклик алоқалари ўрнатилди. Жаҳон банки, Халқаро валюта жамғармаси, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, Осиё инфратузилма инвестициялар банки билан ўзаро ҳамкорлик самарали тус олмоқда.

Мамлакатимиздаги ижобий ўзгаришлар дунё ҳамжамиятида Ўзбекистонга бўлган қизиқишни ошириб, унинг халқаро майдондаги нуфузини янада мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Албатта, йил давомида амалга оширган ишларимиз тўғрисида яна кўп гапириш мумкин. Лекин буларнинг барчаси биз танлаган узоқ ва машаққатли, айти пайтда ягона тўғри йўлдаги дастлабки қадамлар, десам, айти ҳақиқатни айтган бўламан.

Фурсатдан фойдаланиб, «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» Давлат дастурини амалга оширишда муносиб иштирок этган давлат ва нодавлат ташкилотлар, хўжалик бирлашмалари ва компанияларга, бу эзгу ишга ҳисса кўшган барча инсонларга самимий миннатдорлик билдираман.

Муҳтарам мажлис иштирокчилари!

Мамлакатимизда шаклланган ижобий анъанага мувофиқ, энди сизлар билан бирга кириб келаётган янги – 2018 йилга қандай ном бериш ҳақида келишиб олишимиз керак. Биз бу масала бўйича кўп ўйладик.

Йил давомида фуқароларимиздан Президентнинг Халқ қабулхоналари ва Виртуал қабулхонасига, давлат идораларига келган кўплаб мурожаат ва хатлар, жойларда бўлиб ўтган учрашувларда билдирилган фикр-мулоҳазаларни ҳам ҳисобга олдик, жамоатчилик фикрини ўргандик.

Билдирилган таклиф ва тавсияларнинг барчасини инобатга олиб, мен янги – 2018 йилга юртимизда **Фаол тадбиркорлик, инновацион гоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили**, деб ном беришни таклиф этаман.

Шу ўринда фаол тадбиркорлик деган тушунчага қисқача тўхталиб ўтиш зарур. Фаол тадбиркорлик бизнес фаолиятини инновацион, яъни замонавий ёндашувлар, илғор технология ва бошқарув усуллари асосида ташкил этадиган иқтисодий йўналишдир.

Фаол тадбиркор деганда, биз рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришга қодир, энг муҳими, янги иш ўринлари яратиш, нафақат ўзини ва оиласини боқадиган, балки бутун жамиятга наф келтирадиган ишбилармон инсонларни тушунамиз. Бундай тадбиркорлар сафини кенгайтириш, жумладан, юқори технологиялар, илм-фаннинг энг сўнгги ютуқларига асосланган техника ва асбоб-ускуналарни мамлакатимизга олиб келиш ва жорий этиш учун уларга муносиб шароитлар яратиш бизнинг биринчи галдаги вазифамиз бўлиши шарт. Керак бўлса, тадбиркорларимиз хориждаги етакчи компания ва ташкилотларда тажриба орттириши, ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиши учун уларга ҳар томонлама имконият туғдириб беришимиз лозим.

Бугун биз давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини тубдан янгилашга қаратилган инновацион ривожланиш йўлига ўтмоқдамиз. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки замон шиддат билан ривожланиб бораётган ҳозирги даврда ким ютади? Янги фикр, янги ғояга, инновацияга таянган давлат ютади.

Инновация – бу келажак дегани. Биз буюк келажакимизни барпо этишни бугундан бошлайдиган бўлсак, уни айнан инновацион ғоялар, инновацион ёндашув асосида бошлашимиз керак. Шунинг учун биз Инновацион ривожланиш вазирлигини ташкил этдик ва унинг олдига аниқ вазифаларни қўйдик. Бу вазирлик нафақат иктисодиёт соҳасида, балки бутун жамият ҳаётида энг муҳим лойиҳаларни амалга оширишда ўзига хос локомотив ролини бажаради, деб ишонамиз.

Келгуси йилда илмий тадқиқот ва инновацион фаолиятни ривожлантириш, бунинг учун зарур молиявий ресурсларни сафарбар этиш, ушбу жараёнда иқтидорли ёшлар иштирокини, ижодий ғоя ва ишланмаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш вазифаси эътиборимиз марказида бўлади.

1. Давлат ва жамият қурилиши тизимини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари

Ҳурматли халқ ноиблари!

Бугунги кунда жамият ҳаётидаги мавжуд муаммоларни самарали ечиш, кенг қўламли ислохотларни изчил давом эттириш зарурати давлат бошқаруви соҳасида мутлақо янги тизим яратишни тақозо

этмоқда. Ўйлайманки, бунинг учун «**Давлат хизмати тўғрисида**»ги қонунни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш вақти келди.

Бу борада бошқа муҳим масалалар қаторида давлат хизматчилари меҳнатига ҳақ тўлаш ва уларнинг муносиб ижтимоий таъминот тизимини яратиш, айти вақтда мансабдор шахслар жавобгарлигини оширишни ҳам кўзда тутиш мақсадга мувофиқдир.

Биз бошқарув соҳасида **биринчи навбатда** ижро ҳокимияти органлари фаолиятини такомиллаштириш, кадрлар, моддий ресурслардан оқилона фойдаланиш бўйича аниқ мезон ва тартибларни жорий этишимиз зарур.

Иккинчидан, ижро ҳокимияти органлари зиммасидаги вазифаларни амалга ошириш тартибини, уларнинг масъулият доирасини аниқ белгилаш лозим.

Учинчидан, иқтисодиёт тармоқларига маъмурий таъсирларни қисқартириш ва бозор механизмларидан кенг фойдаланиш керак. Яъни, давлат иштирокидаги бизнес тузилмаларини ташкил этишни чеклаш, бу борада бозорга хос механизмларни ишлаб чиқиш, давлатнинг айрим функцияларини хусусий секторга ўтказиш даркор.

Тўртинчидан, ҳокимиятнинг вакиллик органлари ва ижро ҳокимияти идоралари ўртасида яқин ҳамкорликни таъминлайдиган усул ва услубларни такомиллаштириб, ўта марказлашган бошқарувдан босқичма-босқич воз кечиш лозим.

Давлат хизматларини бевосита қуйи бўғинларда кўрсатиш, маҳаллий ҳокимият идоралари учун молиявий ва бошқа имкониятларни кенгайтириш зарур. Бу

борада мавжуд тартиб-таомилларни оптималлаштириш ва соддалаштириш, бошқарувнинг инновацион шакллари жорий этиш лозим.

Бешинчидан, давлат хизмати институтини ислоҳ қилиш, коррупцияга қарши таъсирчан кураш механизмларини жорий этиш керак.

Бугун ҳаётнинг ўзи биздан профессионал, тезкор ва самарали давлат хизмати тизимини шакллантириш, янгича фикрлайдиган, ташаббускор, эл-юртга садоқатли кадрларга кенг йўл очиш бўйича самарали тизим ишлаб чиқишни талаб этмоқда.

Юқорида зикр этилган вазифаларни бажариш учун Ўзбекистон Республикасида Маъмурий ислохотлар концепциясини огишмай амалга оширишимиз даркор.

Маълумки, мамлакатимизда коррупцияга қарши самарали кураш олиб бориш мақсадида ушбу йўналишда алоҳида қонун қабул қилинди. Шу асосда аниқ мақсадларга қаратилган чора-тадбирларни ўз ичига олган давлат дастури изчиллик билан амалга оширилмоқда. Ана шундай ишларимиз натижасида шу йилнинг 9 ойида коррупция билан боғлиқ жиноятлар ўтган йилга нисбатан 33 фоизга камайди. Биз бундай натижаларни коррупцияга қарши кураш борасидаги узок ва давомли фаолиятимизнинг дастлабки самараси, деб қабул қилишимиз, бу йўлда янада катъий иш олиб боришимиз шарт.

Кадрли дўстлар!

Ислохотларимиз самарасини оширишда парламент, депутат ва сенаторларнинг ўрни ва ролига алоҳида тўхталишни жоиз, деб ҳисоблайман.

Шу йил 12 июлда Олий Мажлис аъзолари билан бўлиб ўтган учрашувда парламентимиз ҳақиқий демократия мактабига, ислохотларнинг ташаббускори ва асосий ижрочисига айланиши зарурлигини алоҳида таъкидлаб, амалий чора-тадбирлар дастурини тасдиқлаган эдик. Лекин бу дастур ижросидан халқимиз қандай наф кўрди, қайси депутат ёки сенатор одамларимизнинг оғирини енгил қилишга, соғлиқни сақлаш, экология, коммунал хўжалик, таълим ёки бошқа соҳаларда уларни қийнаётган муаммоларни ҳал қилишга қандай ҳисса қўшди?

Бу борадаги аниқ мисолларни халқимиз ҳаётда ҳам, матбуот ва телевидениеда ҳам кўраётгани йўқ. Бу – ҳақиқат.

Афсуски, депутатлар, сенаторларимиз уйғониши керак, бу – ҳаёт талаби, деган гаплар гаплигича қолиб кетди. Яна бир бор айтаман, қутилган амалий натижа йўқ.

Йил давомида билдирилган 136 та қонунчилик ташаббусидан бор-йўғи 27 таси депутатларга тегишли бўлиб, улар ҳам асосан амалдаги қонунларга Президентнинг фармон ва қарорларидан келиб чиқадиган ўзгартиш ва қўшимчалардир. Шунинг ўзи парламентимиз фаолияти самараси етарли эмаслигини кўрсатмайдими?

Нима, ислохотларни амалга ошириш учун фақат Президент фармон ва қарорлар қабул қилиши керакми?

Қачон парламент, майли, кўп эмас, ҳеч бўлмаса битта соҳани тубдан яхшилашга қаратилган қарор ёки қонун ишлаб чиқади? Қачон бўлади бу иш?

Эл-юртимиз сизлардан, мухтарам халк ноибларидан бу борада жавоб кутмоқда. Депутат ёки сенатор бўлиб сайландик, энди ўзимиз хоҳлаганча юрамиз, деган гаплар ўтмишда қолиб кетди. Яна бир бор айтаман, уйғониш керак.

Афсуски, парламентимиз фаолияти кўп ҳолларда шунчаки расмий йиғилишлардан иборат бўлиб қолмоқда.

Нима учун аниқланган муаммолар ёки сайловчилар кўтараётган масалалар тегишли қонунлар қабул қилиш йўли билан ёки ижро ҳокимияти олдига масалани қатъий қўйиш билан ҳал этилмаяпти? Самарасиз назорат, қуруқ мажлисларнинг, айтинглари, кимга кераги бор?

Парламентимиз соғлиқни сақлаш тизими, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш ҳамда маҳаллий кенгашларда ишчанлик, ўз-ўзини танқид руҳини яратишга бош-қош бўлиши зарурлиги тақлиф қилинган эди.

Бирок бу соҳаларда парламент ва депутатларнинг ўрни етарлича сезилмаяпти.

Бугунги кунда биронта ҳам ҳудудда соғлиқни сақлаш тизими аҳоли учун муносиб хизмат қиладиган даражада ташкил этилган, деб айтолмаймиз.

Қонунчилик палатаси ўз иш фаолиятида асосий эътиборни тизимдаги ана шу муҳим муаммоларни, айниқса, жойларда ҳал этишга қаратса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Керак бўлса, Қонунчилик палатасида соғлиқни сақлаш масалалари бўйича алоҳида қўмита ташкил этиб, унинг аъзолари

асосан хуудларда фаолият кўрсатса, нур устига нур бўларди.

Ҳисоботларга эътибор берсак, маҳаллий кенгашлар фаолиятида гўёки ижобий ўзгаришлар юз бераётгандек туюлади, лекин улар фақат рақамларда акс этмоқда, холос. Бизга рақамлар эмас, аниқ натижа керак.

Қачонки хуудлардаги вазият ижобий томонга ўзгарса, бюджет ижроси тўлиқ таъминланса, жиноятчилик камайса, янги иш ўринлари яратилса, энг муҳими, халқимизнинг турмуш даражаси яхшиланса, маҳаллий кенгашлар фаолиятига ижобий баҳо берса бўлади.

Афсуски, биронта туманда халқ депутатлари кенгашининг фаолияти намунали асосда ташкил этилгани йўқ.

Сенат раҳбарияти юқори палатанинг бу йўналишдаги ишини танқидий кўриб чиқиши, аҳолининг фикр ва мулоҳазаларини эътиборга олган ҳолда, вакиллик органлари фаолиятини тубдан ўзгартириш бўйича зарур чораларни кўриши мақсадга мувофиқдир. Шунингдек, хуудларда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш самарадорлигини ошириш борасидаги ишларни ҳам сусайтирмаслик лозим.

Парламентимизнинг энг муҳим фаолияти – конун ижодкорлигини ҳам камчилик ва нуқсонлардан холи, деб бўлмайди. Очик тан олиш керак, аксарият ҳолларда бирон-бир масалани аниқ ҳал этмайдиган, бир-бирига тўғри келмайдиган конун ва қонуности

хужжатларини қабул қилиш амалда кўплаб муаммолар туғдирмоқда.

Ўзингиз айтинг, самарасиз ишчи гуруҳлар ташкил этиш, ҳуқуқни қўллаш амалиётига таъсир кўрсатмайдиган, ижро механизмларига эга бўлмаган, таъбир жоиз бўлса, «ўлик» қонунлар кимга керак? Ана шундай салбий ҳолатларни бартараф этиш мақсадида **Қонунчилик ва норматив ҳужжатлар ижодкорлигини такомиллаштиришга доир концепция** ишлаб чиқиб, амалга оширишимиз лозим.

Бундан буён турли дастурлар ижроси доирасида қонун қабул қилиш амалиётини қайта кўриб чиқамиз.

Барчамиз бир ҳақиқатни унутмаслигимиз керак: қонуннинг бирдан-бир манбаи ва муаллифи том маънода халқ бўлиши шарт.

Ҳар бир қонун лойиҳаси юзасидан фикр ва таклифларни қуйидан – фуқаролардан, жойлардаги халқ депутатлари кенгашларидан олиш тартибини кенг жорий этиш зарур. Қонунларни қабул қилиш жараёнида уларни аҳоли ўртасида ҳар томонлама муҳокама қилиш тизимидан самарали фойдаланишимиз керак.

Олий Мажлис раҳбарияти қонунлар муҳокамасига кенг халқ оммасини жалб қилиши, бунинг учун замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиши, жумладан, Интернет тармоғида махсус «майдон»лар яратиши зарур. Шу муносабат билан мамлакатимиз фуқаролари давлат ва жамият ҳаётига дахлдор муҳим масалалар бўйича ўз фикрларини бил-

диришлари учун Интернет тармоғида «Менинг фикрим» деб номланган махсус веб-саҳифа ташкил этиш мақсадга мувофиқ. Хусусан, демократиянинг илғор механизми сифатида жамоа бўлиб электрон мурожаат киритиш тартибини татбиқ қилиш зарур. Яъни, бир гуруҳ фуқаролар томонидан илгари сурилган ташаббусларни Олий Мажлис ёки халқ депутатлари кенгашлари кўриб чиқиши мажбурий экани қонунда белгилаб қўйилиши лозим.

Биз яқинда Олий Мажлис ҳузурида Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институтини ташкил этдик. Ушбу институт Олий Мажлисга келаётган турли таклифларни чуқур таҳлил қиладиган, таъбир жоиз бўлса, элақдан ўтказадиган илмий марказ бўлиши лозим.

Яна бир муҳим масала – барча соҳаларда вазиятни ҳар томонлама ўрганиш ва мавжуд муаммоларни ҳал этиш учун таъсирчан чоралар ишлаб чиқишда Олий Мажлис палаталари ва сиёсий партиялар ролини янада кучайтириш керак. Бу жараёнда ҳам рақамлар кетидан қувиш амалиётидан воз кечиш лозим. Қоғозда юзлаб масалаларни ҳал қилгандан кўра, амалда бир нечта муаммони ҳал қилиб берсангиз, одамлар сизлардан рози бўлади.

Энг муҳими, ҳаётдаги ўзгаришларни халқимиз билиши, давлат ҳокимияти тизимида ҳақиқатда ҳам ўз вакили борлигини сезиши керак. Бўлмаса, барча ишларимиз, тадбирларимиз зое кетади.

Партиялараро рақобатни таъминлаш, барча сиёсий субъектлар учун тенг шароитлар яратиш

парламент ролини кучайтиришнинг муҳим шарти ҳисобланади.

Маълумки, 2008 йилда ташкил этилган Ўзбекистон Экологик ҳаракати ўтган даврда чинакам сиёсий кучга айланди. Аммо тан олиш керак, Ҳаракат вакиллари парламент қўйи палатасига квота асосида киритилиши унинг фаол ва ташаббускор бўлиб ишлашини муайян даражада сусайтирмоқда. Барча сиёсий кучлар учун тенг шароит яратиш ва парламент қўйи палатасидан Экологик ҳаракат вакиллари учун махсус ўрин ажратишдан воз кечиш вақти келди, деб ўйлайман. Бу ўзгариш сиёсий майдонда соғлом ракобатни кучайтиради ва Экологик ҳаракатнинг алоҳида сиёсий куч сифатида мустақамланишига хизмат қилади.

Шу ўринда сиёсий ҳаётимизда муҳим аҳамиятга эга бўлган сайлов қонунчилиги ҳақида ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Бу борада қабул қилинган 6 та қонун ва бир қатор қонуности ҳужжатлари, афсуски, ҳалигача яхлит бир ҳужжат шаклига келтирилмаган. Шу сабабли халқаро норма ва стандартларга жавоб берадиган **ягона Сайлов кодексини** ишлаб чиқиш ва қабул қилиш лозим. Шунингдек, 2019 йилда ҳокимиятнинг вакиллик органларига бўлиб ўтадиган сайловларга тайёргарлик кўриш бўйича тадбирлар дастурини ишлаб чиқишга ҳозирдан киришиш керак. Дастурда мазкур сиёсий жараён янада ошқоралик руҳида ўтишини таъминлайдиган янги, илғор амалиётни жорий этишга алоҳида эътибор қаратиш зарур.

Хурматли дўстлар!

Олдимизда турган навбатдаги муҳим масала – давлат хизматлари сифатини тубдан яхшилаш, уларнинг **кўламини кенгайтириш** орқали аҳоли учун қулай муҳит яратишдан иборат. Шунинг учун барча давлат идоралари томонидан кўрсатиладиган хизматларни мувофиқлаштириб ва назорат қилиб борадиган янги тузилма – Адлия вазирлиги хузурида Давлат хизматлари агентлигини ташкил этдик. Эндиликда ушбу Агентликнинг Халқ қабулхоналари қошида фаолият олиб борадиган Давлат хизматлари марказлари нафақат тадбиркорларга, балки бутун халқимизга тезкор ва сифатли хизмат кўрсатадиган идора бўлади.

Давлат органлари фаолиятини режалаштириш, самарадорлигини ошириш ҳамон долзарб масала бўлиб турибди.

Бугун бирорта идоранинг ўтган даврдаги фаолиятини холисона баҳолаш имконини берадиган аниқ мезон йўқ. Масалан, ҳозирги кунгача мен Иқтисодиёт вазирлиги ёки бошқа бирон вазирлик фаолиятига қайси мезонлар бўйича баҳо берилишини билмайман. Шунинг учун вазирлик ва идоралар, барча даражадаги ҳокимликлар прогноз кўрсаткичларни белгилашда ўз фаолиятида кутилаётган натижаларнинг аниқ миқдор ва сифат кўрсаткичларини белгилаб олиши лозим.

Давлат органлари тузилмаси ва вазифаларини қайта кўриб чиқиш талаб этилмоқда. Энг муҳими, бу борада хатога йўл қўймаслик, чуқур ўйлаб қарор қабул қилиш

учун Маъмурий ислохотлар концепциясини амалга ошириш бўйича комиссиядан албатта ижобий хулоса олиниши лозим.

Мамлакатимизда қабул қилинаётган чора-тадбирларни самарали амалга оширишда ижро ҳокимияти органларининг уйғун фаолият олиб бориши ғоят муҳим аҳамиятга эга.

Афсуски, бугунги кунда фаолият йўналишидаги жавобгарлик даражаси, ваколат механизмлари аниқ чегаралаб, белгилаб қўйилмагани ишимизга халақит бермоқда.

Шу муносабат билан давлат бошқарувида очиқликка асосланган, самарали қарорлар қабул қилиш тизимини татбиқ этиш лозим.

Давлат бошқарув органлари ва Вазирлар Маҳкамаси ўртасида ўзаро ҳамкорликда иш олиб бориш бўйича принцип ва механизмларни қайта кўриб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Ҳар бир вазирлик ўзига ишониб топширилган соҳада давлат сиёсатини амалга оширишни таъминлаши ва яқуний натижа учун тўлиқ жавобгар бўлиши шарт.

Вазирликлар билан тенг мақомда фаолият олиб бораётган, ҳукумат ва парламент билан бевосита ҳамкорлик қилаётган агентликлар, қўмита, инспекция ва марказларни тегишли вазирликларга бўйсундириш талаб этилади. Шунинг назарда тутган ҳолда, Ҳукуматнинг вазифа ва тузилмасини танқидий қайта кўриб чиқиш ва оптималлаштириш лозим. Бундай ўзгаришлар давлат ва хўжалик иши соҳасида деярли бир

хил вазифаларни бажараётган юздан ортиқ бошқарув органлари сонини тубдан қисқартириш имконини беради.

Биз учун энг оғир муаммолардан бири – давлатнинг функция ва ваколатлари ҳаддан ташқари марказлашиб кетганидир. Масалан, ҳозирги вақтда 64 та лицензия тури мавжуд бўлса, шундан 21 таси Вазирлар Маҳкамаси ва 40 таси марказий идоралар томонидан бериллади. Бу лицензияларнинг учтаси вилоят ҳокимликлари ва фақатгина биттаси туман ҳокимликлари ваколатига тегишлидир. Бундай ҳолатни рухсат бериш билан боғлиқ ҳужжатларни расмийлаштириш соҳасида ҳам кузатиш мумкин.

Рухсат беришга оид 220 та ҳужжатдан фақатгина 11 тасини туман ёки шаҳарларда олиш мумкин. Қолган 209 таси учун республика ва вилоят органларига мурожаат қилишга тўғри келади. Ўзингиз айтинг, буни тўғри деб бўладими? Масалан, Шовот туманида хусусий богча очишга лицензия олиш учун тадбиркорнинг километр масофани босиб, Тошкентга келиб-кейтишга, 3-4 ойлаб кутишга мажбур бўлмоқда.

Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш, кредит ва молия воситаларини ажратиш, маҳаллий даражада кўпгина муҳим қарорларни тасдиқлаш борасида ҳам шундай ҳолатлар кузатилмоқда.

Маҳаллий ҳокимлик органлари оддий масалаларни ҳал этишда ҳам ваколатга эга бўлмаса, буни қандай тушуниш мумкин?

Буларнинг барчаси маҳаллий тузилмаларга ҳудудлардаги долзарб ижтимоий-иқтисодий муаммоларни

ҳал этиш бўйича мустақил иш олиб боришда салбий таъсир кўрсатмоқда.

Давлат бошқарувини ҳаддан ташқари марказлаштиришдан воз кечиш зарур. Бунинг учун кўпгина ваколатларни марказий давлат органларидан ҳудудий органларга ўтказиш керак. Шунинг учун жойларда – туман, шаҳар ва вилоят ҳокимликларида инвестицияларни фаол жалб этиш бўйича ҳоким ўринбосарлари лавозими жорий этилди.

Шу билан бирга, ҳудудий бошқарув органларининг бюджет маблағларини шакллантириш, қўшимча захираларни яратиш бўйича солиқ, молия ва иқтисодиёт соҳалари органларининг масъулиятини ошириш юзасидан қарор қабул қилинди.

Бюджет тизимини ислоҳ қилиш соҳасида маҳаллий ҳокимият органлари ваколатлари янада кенгайтирилди. Энди ҳар бир ҳудуд раҳбари берилган имкониятлардан фойдаланиб, масъулиятни тўла ўз зиммасига олиши, ўз аравасини ўзи тортиши керак.

Яқин истиқболдаги долзарб вазифалардан бири – ҳудудларда ижтимоий-иқтисодий масалаларга масъул бўлган раҳбарларни танлаш ва жой-жойига қўйиш бўйича ваколатларни туман ва шаҳар ҳокимларига тўлиқ ўтказишдан иборат. Бундан буён тиббиёт бирлашмаси, халқ таълими, иқтисодиёт, молия бўлимлари, солиқ инспекцияси ва бошқа тузилмалар раҳбарларини лавозимга тайинлаш ва озод этиш туман ҳокими томонидан амалга оширилади. Вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари бўйича кадрларни танлаш, тайинлаш ва лавозим-

дан озод этиш билан боғлиқ ваколатлар қайта кўриб чиқилади.

Айни пайтда маҳаллий раҳбарларга бундай кенг ваколат ва мустақиллик бериш билан бирга, якуний натижа учун уларнинг жавобгарлигини тубдан оширишимиз зарур.

Яна бир муҳим вазифа – ҳокимларнинг ижро ва вакиллик ҳокимияти раҳбари сифатидаги ваколатларини алоҳида-алоҳида ажратиб кўйиш билан боғлиқ.

Кейинги пайтда юртимизда халқ депутатлари кенгашларининг роли, халқ ноибларининг ваколатлари тубдан оширилди. Сиёсий партияларнинг маҳаллий ҳокимият идораларини шакллантириш борасидаги ваколатлари босқичма-босқич кенгайтирилди, депутатлик назорати эса мустақамланди. Бироқ, очик тан олишимиз лозим, ҳокимларнинг ҳам маҳаллий кенгашларга, ҳам ижро ҳокимиятига раҳбарлик қилиши демократик принципларга мос келади, деб бўлмайти.

Ҳаммага маълум, ҳокимлар ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг энг муҳим ва долзарб масалалари юзасидан маҳаллий кенгашларга ҳисоботлар тақдим этади. Кенгашлар эса ўз ўрнида тегишли қарорлар қабул қилади. Энди, айтинглари, ҳокимнинг ҳисоботини ўзи раҳбарлик қилиб келаётган маҳаллий кенгашга тақдим қилиши ва тасдиқлатиши, ўзининг фаолиятига ўзи баҳо бериши тўғрими?

Бу тизим ҳокимлар ва маҳаллий кенгашларнинг ўз вазифаларини самарали бажаришига салбий таъсир этаётганини замоннинг ўзи кўрсатмоқда. Биз келгуси-

да бу масала бўйича қонунга асосланган тўғри ечим топамиз.

Ҳокимларнинг ҳудудларни ривожлантириш, маҳаллий бюджетни ижро этиш, коммунал муаммоларни ҳал қилиш каби долзарб масалалар бўйича фаолияти устидан халқимиз ўз вакиллари орқали тегишли назоратни амалга оширишига имконият яратиб бериш бизнинг энг муҳим вазифамиз бўлиб қолиши зарур.

Бугунги шароитда айнан очиклик ва ҳисоб бериш масъулияти давлат аппаратини самарали шакллантиришнинг муҳим шarti ҳисобланади.

Яқин келажакда барча давлат харидларини амалга ошириш ва давлат мулкани сотиш учун Интернет тармогида ягона майдон ташкил этиш лозим. Бу бюджет харажатларини қисқартириш, давлат мулкани самарали бошқариш ва катта молиявий маблағларни иктисод қилиш имконини беради.

Муҳтарам юртдошлар!

Эркин фуқаролик жамиятини барпо этиш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш борасида амалга ошираётган ислохотларимизда нодавлат нотижорат ташкилотларининг ўрни ва роли бекиёс эканини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Ҳозирги кунда юртимизда 9 мингдан ортиқ нодавлат нотижорат ташкилоти мавжуд, 29 та халқаро ва хорижий ноҳуқумат ташкилотларининг филиал ва ваколатхоналари фаолият юритмоқда. 2017 йилда «Нуроний» жамғармаси, Ёшлар иттифоқи, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари

кенгаши, Савдо-саноат палатаси, Ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши каби нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолиятини такомиллаштириш, уларни қўллаб-қувватлашга қаратилган алоҳида фармон ва қарорлар қабул қилинди. Аммо ана шундай муҳим саъй-ҳаракатларга қарамасдан, аҳолининг муаммоларини тизимли ўрганиш, уларни аниқ ҳал этиш, айниқса, ижтимоий шароити оғир аёлларни қўллаб-қувватлаш, ёшлар ва хотин-қизлар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш, уларни иш билан таъминлаш масалаларида бу ташкилотларнинг иштироки етарли даражада сезилмаяпти. Улар фақат номига йиғилишлар ўтказиш билан машғул бўлиб қолмоқда.

Нодавлат нотижорат ташкилотлари бугун айтилган танқидий гаплардан хулоса чиқариб, ўз фаолиятида бурилиш ясайди, деб ишонамиз. Ушбу ижтимоий тузилмалар билан амалий мулоқотни йўлга қўйиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Фуқаролик жамиятини ривожлантириш бўйича маслаҳат кенгашини тузиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман.

Бу йўналишдаги яна бир долзарб муаммога тўхталиб ўтмоқчиман. Бугунги кунга қадар давлат органлари фаолияти устидан самарали жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг аниқ ҳуқуқий механизмлари яратилмаган. Бу эса нодавлат нотижорат ташкилотлари томонидан давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолиятини ҳолисона баҳолашга халақит бермоқда.

Шундан келиб чикиб, давлат ва жамият бошқарувида жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг таъсирчан ва амалий механизмларини жорий этиш мақсадида «**Жамоатчилик назорати тўғрисида**»ги қонунни қабул қилиш зарур. Шу муносабат билан барча давлат органлари қошида фаолият олиб борадиган жамоатчилик кенгашлари ташкил этишни тақлиф қиламан. Мазкур жамоатчилик кенгашлари давлат органлари фаолиятининг очиклигини таъминлайдиган, уларни аҳоли билан бевосита боғлайдиган кўприк вазифасини бажариши лозим.

Жамиятимиз ҳаётида демократик принципларни мустаҳкамлашда оммавий ахборот воситалари муҳим ва таъсирчан омил ҳисобланади. Бу борада чинакам профессионал, замонавий журналистикани шакллантириш, хусусан, нодавлат оммавий ахборот воситаларини, ахборот ва таҳлилий Интернет сайтларни молиявий қўллаб-қувватлашга эътибор қаратиш, бунинг учун алоҳида давлат фондини тузиш мақсадга мувофиқ.

Бугунги кунда юртимизда 1 минг 500 дан зиёд оммавий ахборот воситаси фаолият кўрсатмоқда. Улар мулк шакли, йўналиши, ахборот узатиш воситаларига кўра турличадир. Ўз-ўзидан равшанки, уларнинг барчасига юқори малакали кадрлар керак.

Афсуски, бундай кенг қўламли вазифани талаб даражасида ҳал этадиган таянч олий ўқув юрти мамлакатимизда мавжуд эмас. Шу муносабат билан Журналистика ва оммавий коммуникация воситалари университетини ташкил этиш зарур, деб ҳисоблайман.

II. Қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилишнинг устувор йўналишлари

Ҳурматли депутат ва сенаторлар!

Мен бир фикрни такрорлашдан чарчамайман: халқимиз ҳамма нарсадан устун қўядиган адолатни ҳаётимизда том маънода қарор топтириш энг асосий вазифамизга айланиши шарт.

Ўтган бир йил давомида суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлаш бўйича кенг қўламли ишлар бошланди. Хусусан, судлар тузилмасини ҳамда судьялик лавозимларига номзодларни танлаш ва тайинлаш тизимини янада такомиллаштириш мақсадида ҳеч қайси ҳокимият бўғинига бўйсунмайдиган орган – Судьялар олий кенгаши ташкил этилди. Кенгаш томонидан судьяликка номзодларни танлаш ва тайинлашда таъсирчан жамоатчилик назорати ўрнатилди.

Мазкур соҳадаги ислоҳотларни давом эттиришимиз лозим. Шу мақсадда Олий Мажлис ҳузурида Суд ҳокимияти мустақиллигини таъминлашга кўмаклашиш комиссиясини ташкил этиш зарур, деб ҳисоблайман. Бу комиссия одамлардан келиб тушаётган мурожаатлар, халқ билан бевосита учрашув ва мулоқот жараёнида кўтарилаётган масалаларни умумлаштириши, парламент сўрови орқали ҳаққоний вазиятни таҳлил қилиши, Олий суд ва Судьялар олий кенгаши билан бирга муаммоларни ҳал этиш чораларини кўриши лозим.

Суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлаш учун, биринчи навбатда, судьяларни

одил судловга таъсир ўтказадиган омиллардан ҳимоя қилиш керак. Тергов ва суд ишига аралашиб ҳолатларини аниқлаш, бунинг учун жавобгарликни кучайтириш ва жазо муқаррарлигини таъминлаш ғоят муҳимдир.

Биз «Хабеас корпус» институтини жорий этиш ва тергов олиб боришда суд назоратини кучайтириш борасидаги ишларни изчил давом эттирамиз. Шундан келиб чиққан ҳолда, тинтув ўтказишга ва жиноят содир этишда гумон қилинган шахсларнинг телефондаги мулоқотларини эшитиб туришга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш зарур.

Биз айрим қилмишларни жиноятлар тоифасидан чиқариш ва либераллаштириш, жиноий жазоларни инсонпарварлик нуқтаи назаридан ўзгартиришга алоҳида эътибор қаратамиз. Шу мақсадда 2018-2021 йилларда жиноят ва жиноят-процессуал қонунчиликни ривожлантириш концепциясини қабул қилишимиз ва амалга оширишимиз зарур.

Халқимизнинг кечиримли бўлиш ва бағрикенглик каби азалий кадриятларидан келиб чиқиб, жиноий жавобгарликка тортиш муддатларини қайта кўриб чиқиш лозим. Шунингдек, юксак профессионал даражада фаолият юритадиган малакали судьяларни тайёрлашга хизмат қиладиган Ўзбекистон Республикаси Одил судлов академиясини ташкил этишимиз керак.

Конституция байрамига бағишланган мажлисда таъкидланганидек, бундан буён Ўзбекистонда ҳибсга олинган ва жиноий жавобгарликка тортилган шахслар-

га нисбатан қийнокқа солиш, рухий ҳамда жисмоний босим ўтказиш, бошқа ғайриинсоний зўравонликка мутлако йўл қўйилмайди. Бундай ҳаракатларни содир этган ходим ёки кимнингдир «буйортмаси»ни бажарган ҳар қандай шахс, ким бўлишидан қатъи назар, муқаррар қонуний жазога тортилади.

Маҳкумлар ҳуқуқларини таъминлайдиган қўшимча механизмлар яратишни ҳисобга олган ҳолда, жинойт-ижро қонунчилигини янада такомиллаштириш алоҳида аҳамият касб этади.

Жазони ижро этиш муассасалари тизимини танқидий ўрганиш ва тубдан такомиллаштириш доирасида 2018-2022 йилларда тегишли чора-тадбирлар дастурини қабул қилиш режалаштирилмоқда.

Инсон ҳуқуқлари бузилишининг олдини олиш мақсадида барча вақтинча сақлаш ва тергов хибсхоналари, жазони ижро этиш муассасалари видеокузатув воситалари билан жиҳозланади. Келгуси йилдан бошлаб ички ишлар органлари йўл-патруль ва пост-патруль хизматларини ўз вазифасини бажариш, айниқса, фуқаролар билан мулоқот жараёнини қайд этиш имконини берадиган видеокамералар билан таъминлаймиз. Бу тизим соҳадаги мавжуд тамагирлик ва суиистеъмолчилик ҳолатларининг олдини олиш имконини яратади.

Ҳозирги вақтда вилоятлар ўртасида йўл-патруль постларининг эскича жойлашуви ҳаракатланиш эркинлигини чеклаб, савдо-иктисодий муносабатлар, ички ва ташқи туризм ривожига салбий таъсир кўрсатмоқда.

Ўзингиз ўйланг, бугунги кунда мамлакатимиз ҳудудида 60 дан зиёд бундай постлар мавжуд. Энди тасаввур қилинг, оддий одам Хоразмдан Тошкентга машинада келмокчи бўлса, йўлда 17 та постдан ўтади. Фарғона водийсидан келаётган киши эса 8 та ана шундай постга дуч келади. Шу муносабат билан вилоятлар чегарасидаги барча йўл-патруль постларини тугатиш, патруль хизмати стационар постлари сонини кескин камайтириш лозим.

Алоҳида таъкидлаш зарурки, биз ҳукуқий демократик давлат кураётган эканмиз, ҳар томонлама билимли, юкори малакали, халқаро стандартларга жавоб берадиган, ўз касбининг ҳақиқий фидойиси бўлган ҳукуқшунос кадрлар тайёрлаш ишларини такомиллаштиришимиз керак.

Айни пайтда юртимиздаги олий таълим муассасаларига юридик мутахассислик бўйича бир йилда 600 га яқин талаба қабул қилинади. Бу жами олий ўқув юртларига қабул қилинадиган талабаларнинг атиги бир фоизини ташкил этади. Ўзингиз айтинг, бу билан давлатимиз ва жамиятимизнинг ҳукуқшунос мутахассисларга бўлган, тобора ортиб бораётган эҳтиёжини қондириш мумкинми? Албатта, йўқ. Бу борада Тошкент давлат юридик университетининг ўқув-методик базасини кенгайтириш билан бирга, мамлакатимизда мазкур йўналишдаги йирик ва нуфузли хорижий олий таълим муассасалари филиалларини ташкил этиш биз учун муҳим вазифа ҳисобланади.

Барчага маълумки, юртимизда охириги йилларда адвокатурани ривожлантириш бўйича эътиборга лойик

ишлар амалга оширилди. Эндиликда адвокатларнинг консалтинг хизмати, яъни маслаҳат бериш ва тадбиркорлик субъектларига ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш борасидаги фаолиятини такомиллаштириш чораларини кўришимиз лозим. Адвокатлар томонидан юридик хизматлар кўрсатиш борасидаги фаолиятни кенгайтириш даркор. Жумладан, тадбиркорларга рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштиришда кўмаклашиш, давлат органларида вакиллик қилиш, низоларни судгача ҳал этиш, меҳнат ҳуқуқи бўйича юридик хизматлар кўрсатиш, ҳуқуқий саводхонликни ошириш каби йўналишларда бундай хизматларни кучайтириш керак.

Ҳаммамизга аёнки, шу вақтгача ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва суд идораларининг асосий вазифаси аксарият ҳолларда одамларни жазолашдан иборат бўлиб келган. Бу – аччиқ ҳақиқат. Шу муносабат билан бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиман: ҳуқуқ-тартибот органлари ходимлари яхши билиб олсин – «текшир-текшир» ва «деди-деди» қабилидаги гаплар асосида жавобгарликка тортишлардан халқимиз қаттиқ чарчаган.

Ваколат доирасидан чиқиб, барча соҳаларга араллашиш, Ватан ва халқ манфаати бир четда қолиб, ўз манфаати йўлида «идора» номини рўқач қилиш даври ўтди. Яъни, энди биронта фуқаро қалбаки далиллар, тухмат ва бўҳтонлар асосида жавобгарликка тортилмаслиги шарт. Конституция ва қонун нормалари сўзсиз ишлаши учун ишончли кафолатлар яратишимиз зарур.

Биз ҳар қайси ҳуқуқни муҳофаза қилиш органи бевосита ўз ваколати доирасидан чиқмайдиган, бир-бирининг функциясини такрор этмайдиган тизим шакллантиришимиз шарт. Лўнда қилиб айтганда, ички ишлар – жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлаш билан, миллий хавфсизлик – давлатни ички ва ташқи таҳдидлардан ҳимоя қилиш билан шуғулланиши лозим. Прокуратура эса қонунлар ижроси устидан назорат олиб бориши зарур. Судларнинг асосий вазифаси адолатни қарор топтиришдан иборат. Бунинг учун суд ҳар бир иш юзасидан қонуний, асосли ва адолатли қарор чиқариши лозим. Шу мақсадда ўтган бир йил мобайнида суд, прокуратура, ички ишлар органлари фаолиятини тубдан ислоҳ қилиш бўйича кенг кўламли ишларни амалга оширдик. Ушбу идораларнинг вазифалари аниқ белгиланиб, уларнинг фаолияти халқ манфаатларига хизмат қилишга йўналтирилмоқда. Лекин бу борада қабул қилинган қатор қонун, фармон ва қарорларимиз ҳаётга тўлиқ татбиқ этилди, дейишга, албатта, ҳали эрта.

Кўрилаётган чораларга қарамасдан, ички ишлар идоралари ҳали чинакам халқпарвар ички ишлар идораларига айлангани йўқ.

Прокуратура органларининг эса жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш борасидаги фаолияти етарли эмас.

Суд идоралари ҳали-ҳамон ҳар қандай ҳолатда адолат қарор топадиган масканга айлангани йўқ.

Мазкур идоралардаги барча ходимлар фаолияти фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқларини ҳимоя

қилишга тўлиқ сафарбар этилмоқда, деб айтолмай-миз. Шу сабабли бу соҳадаги ислохотларни келгусида ҳам қатъий ва изчил давом эттираемиз.

Суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ишига фақат ва фақат халқимизнинг ўзи баҳо беради. Улар учун ягона ва энг қаттиқ талаб – бу фуқароларнинг қонуний манфаатларига хизмат қилиш ва уларнинг ҳуқуқларини ҳар қандай ҳолатда ҳам ҳимоя қилишдан иборат. Энг асосийси, биз бир идора қўлида барча ваколат ва ресурслар тўпланиб қолишига, ўзаро тийиб туриш ва манфаатлар мувозанати принципи бузилишига йўл қўймаслигимиз зарур.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, Миллий хавфсизлик хизмати идоралари бугунги кунгача 26 йил аввал Ҳукумат тасдиқлаган низом асосида фаолият кўрсатиб келмоқда. Бу низом чорак аср давомида ўзгартирилмагани ва ҳар қандай оддий масала ҳам миллий хавфсизликка таҳдид, деб баҳолаб келингани ушбу идора ваколатларининг асоссиз кенгайиб кетишига сабаб бўлган.

Айни вақтда дунёнинг баъзи минтақаларида юзага келган нотинч вазият аҳоли миграцияси кучайишига, бу эса, ўз навбатида, терроризм ва экстремизмнинг тарқалишига ҳамда уларнинг глобал муаммолардан бирига айланишига олиб келмоқда. Бундай вазиятда миллий давлатчилигимиз, мустақиллигимиз, аҳолимизнинг тинч ва осойишта ҳаёти ва хавфсизлигимизни сақлаш биз учун энг устувор вазифага айланиб бормоқда. Айнан шу нуқтаи назардан ва глобаллашув даврининг барча таҳдидларини инобатга олган

ҳолда, Миллий хавфсизлик хизмати фаолиятини ҳам ислоҳ қилиш вақти келди. Шу муносабат билан «Хуқуқни муҳофаза қилувчи органлар тўғрисида»ги ва «Миллий хавфсизлик хизмати тўғрисида»ги қонунларни ишлаб чиқиш ва қабул қилишни таклиф этаман. Ўйлайманки, ушбу қонунларнинг қабул қилиниши фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини ҳамда фаровон ҳаёти қафолатларини янада мустаҳкамлаш учун ҳуқуқий пойдевор яратади.

III. Иқтисодийни ривожлантириш ва либераллаштиришнинг устувор йўналишлари

Қадрли дўстлар!

Ҳаммамиз яхши тушунамиз, ҳар қандай ислоҳот ва ўзгаришни барқарор иқтисодийсиз амалга ошириб бўлмайди. Биз ўтган йил давомида бу борада кенг кўламли ишларни бошладик. Лекин миллий иқтисодийтимизни мустаҳкамлаш, юртимизни ривожланган давлатлар қаторига олиб чиқиш учун олдимизда ҳали кўплаб вазифалар турибди.

Бугунги кунда дунёда инновацион тараққиёт моделларини жорий этиш, илғор ғоялар, «нау-хау» ва «ақлли» технологияларни экспорт қилиш ҳисобидан тез суръатлар билан ривожланаётган давлатлар сони тобора ортиб бормоқда. Мамлакатимизда бу йўналишда амалга оширилаётган ишларни, афсуски, қониқарли деб бўлмайди, десам, ўйлайманки, сизлар ҳам бу фикрга қўшиласиз.

Халқаро валюта фонди маълумотларига кўра, аҳоли жон бошига тўғри келадиган ялпи ички маҳсулот ҳажми бўйича Ўзбекистон дунё рейтингда 187 мамлакат ўртасида 134-ўринда турибди. Ваҳоланки, Ўзбекистон жуда бой табиий ресурсларга, катта иқтисодий салоҳиятга эга бўлган давлат. Юртимиз заминида олтин, кумуш, мис, уран, нефть, табиий газ, кўмир каби қазилма бойликларнинг катта захиралари мавжуд. Умуман, Менделеевнинг кимёвий моддалар жадвалидаги барча элементларни мамлакатимиздан топиш мумкин.

Биздаги унумдор тупроқ, тўрт фаслда ҳам офтоб чиқиб турадиган қулай иқлим ва бетакрор табиатни, ўзингиз айтинг, яна қаерда топиш мумкин?

Ҳамма гап ана шу бебаҳо бойликни халқимиз манфаати йўлида оқилона ва самарали ишлата олишда. Лекин, очиқ тан олишимиз керак, бу масалада биз орқада қолмоқдамиз. Масалан, 2017 йилда юртимизда газ ишлаб чиқариш ҳажми 56,5 миллиард куб метрни ташкил этди. Аммо мазкур соҳа йиллар давомида модернизация қилинмагани туфайли йўқотиш миқдори жуда катта – 20-23 фоизни ташкил этмоқда. Бу бойликнинг катта қисми бекордан-бекорга исроф бўлаётгани албатта барчамизни ўйлантириши, ташвишга солиши керак. Чунки Худо бундай неъматни ҳаммага ҳам бермаган. Уни қадрлаш, ҳар бир мисқолини асраб-авайлаб ишлатиш керак.

Иқтисодиёт – бу ҳисоб-китоб дегани. Ҳар бир ишимизда пухта ҳисоб-китоб биринчи ўринда туриши лозим. Акс ҳолда, ҳамма ишимиз эски ҳаммом,

эски тос бўлиб қолаверади. Мана, масалан, 2018 йилда 66 миллиард куб метр табиий газ ишлаб чиқаришимиз керак. Шундан 17 миллиард куб метр газ «Ўзбекэнерго» акциядорлик жамиятига етказиб берилади. Бунинг хисобидан 56 миллиард киловатт электр энергияси ишлаб чиқарилади. Афсуски, бизда электр узатиш тармоқлари эскириб кетган. Бунинг оқибатида 15-20 фоиз электр энергияси истеъмолчига етиб бормасдан, тармоқнинг ўзида беҳуда йўқотилмоқда.

Ёки яна бир мисол. «Ўзкимёсаноат» акциядорлик жамияти таркибига кирадиган корхоналар томонидан йилига 10 миллиард куб метр табиий газ истеъмол қилинади. Шу асосда минерал ўғитлар ишлаб чиқарилиб, фермерларимизга етказиб берилади. Фермер хўжалиқларидан бунинг учун маблағлар ўз вақтида ундирилмагани сабабли «Ўзкимёсаноат» корхоналари 2017 йил 1 декабргача табиий газдан 890 миллиард сўм қарздор бўлиб қолган.

Бозор шароитида маҳсулот етказиб берувчи ҳам, истеъмолчи ҳам ўз шартнома мажбуриятларини тўлиқ бажариши керак. Акс ҳолда, бир жойда депсиниб, бошимиз муаммодан чикмайди.

Иқтисодиётда бошқарув тизими эскиргани, инновацион ғояларни қўллаб-қувватлаш бўйича самарали механизмлар ўз вақтида жорий қилинмагани ҳам жиддий муаммо бўлиб қолмоқда. Шунингдек, технологик қолоқлик, ресурс ва энергияни тежайдиган технологиялар, муқобил энергия манбаларини татбиқ этишнинг суствлиги ҳам иқтисодий тараққиёт йўлида тўсик бўлмоқда.

Энг ёмони, истикболли йирик лойиҳаларни белгилаш ва амалга оширишда жиддий хатоларга йўл кўйилгани, хорижий кредитлар самарасиз ишларга сарфлангани иқтисодиёт ривожига халакит бермоқда. Масалан, мамлакатимизда 25 йил давомида олинган кредитларнинг аксарияти етарлича иқтисодий самара бермаганини турли эксперт ва мутахассислар очик тан олмақда. Мисол учун, Қорақалпоғистонда барпо этилган Устюрт газ-кимё мажмуаси кутилган иқтисодий фойдани бермаяпти. Молия вазирлигида ўтирган баъзи «валломатлар» вақтида бу – дунёдаги энг зўр лойиҳа, деб бутун оламга жар солган эди. Лекин қани натижа?

Бундай ачинарли ҳолатни халқимизнинг энг ўткир эҳтиёжлари билан боғлиқ ижтимоий дастурлар бўйича ҳам кўриш мумкин. Мисол учун, аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш мақсадида охириги 10 йилда 17 та лойиҳа доирасида 618 миллион доллардан зиёд хорижий кредит маблағлари жалб этилди. Агар шунча валюта халқимиз турмуш шароитини яхшилаш учун самарали ишлатилиб, аниқ натижага эришилганида, албатта, бу ишда ташаббускор бўлган иқтисодиёт комплексининг раҳбарларига бугун минг бор раҳматлар айтар эдик. Лекин, афсуски, бундай бўлгани йўқ. Бошланган лойиҳаларнинг кўпчилиги охирига етказилмади. Ичимлик суви қанча-қанча одамлар учун ҳали ҳам ширин орзулигича қолмоқда. Уларнинг умиди, ишончи оқланмагани учун ким жавоб беради?

Биз, аввало, четдан кредит ва сармоялар олиб келиш бўйича самарали тизим яратишимиз, ҳар бир кредитни аниқ ишлатишни ўрганишимиз лозим. Бу

масалада етти ўлчаб, бир марта кесадиган, оқибатини пухта ўйлаб иш олиб борадиган давр келди.

Шу нуқтаи назардан, давлатнинг инновацион янгиланиш дастурини шакллантириш, инновация ва инвестициялардан самарали фойдаланадиган янги авлод кадрларини, янги сармоядорлар синфини тайёрлаш ўта муҳим аҳамиятга эга. Бунинг учун Ўзбекистонни технологик ривожлантириш ва ички бозорни модернизация қилиш бўйича кучли миллий ғоя, миллий дастур керак. Ушбу дастур Ўзбекистонни жаҳондаги тараккий топган мамлакатлар қаторига тезроқ олиб чиқишга имкон яратиши лозим.

Мамлакатимизда асосий энергия ресурсларининг нархи паст бўлиб қолаётгани бозор иктисодиёти шароитида ўзини оқламаслигини албатта ҳаммамиз яхши тушунамиз. Масалан, Ўзбекистонда аҳоли ва саноат корхоналари учун 1 мегаватт соат электр энергиянинг нархи 25 АҚШ долларини ташкил этади. Германияда эса бу нарх аҳоли учун – 332 доллар, корхоналар учун – 144 доллардан иборат. Россияда тегишлича 47 ва 51 долларни, Ҳиндистонда 68 ва 87 долларни ташкил этади. Шунингдек, 1000 куб метр табиий газнинг нархи Ўзбекистонда 32,9 доллар, Швецияда 1552, Португалияда 1132 доллардан зиёд, Италияда 1045, Германияда 785 доллардан, Англияда эса 770 доллардан ортиқни ташкил этади. Бу рақам Россияда 83 доллардан, Қозоғистонда 45 доллардан зиёддир.

Кўриниб турибдики, бизда энергия ва табиий газ ресурслари ривожланган давлатларга нисбатан бир

неча баробар арзон. Лекин ресурслардан оқилона фойдаланиш йўқлиги натижасида таннархнинг пайсишига, маҳсулот ҳажми ўсишига эришиш қийин бўлмоқда.

Энергия ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш учун мамлакатимиз энергетика тизимини ислоҳ қилишимиз, бу борада аниқ стратегия ишлаб чиқишимиз лозим. Аввало, самарасиз ва зарар билан ишлайдиган корхоналарни хусусийлаштириш, монополияни тугатиш керак. Шунингдек, электр энергияси етказиб беришда рақобат муҳитини шакллантириш ва муқобил энергия манбаларидан фойдаланишни рағбатлантириш зарур. Бунинг учун хусусий секторни кенг жалб этган ҳолда, ишлаб чиқаришни молиялаштириш бўйича бозор механизмларига ўтиш талаб этилади.

Биз 2018 йилни Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили, деб эълон қилган эканмиз, келгуси йили фаол тадбиркорликни ривожлантириш эътиборимиз марказида бўлади. Бу соҳани қўллаб-қувватлаш, бизнес субъектларини жадал ва барқарор ривожлантириш йўлидаги тўсиқ ва ғовларни бартараф этиш бўйича зарур чоралар кўрилади.

Афсуски, тадбиркорлик фаолиятини ташкил этишда ҳали ҳам муаммолар йўқ эмас.

Юртимизда тадбиркорлик нима учун кутилган даражада ривожланмаяпти? Чунки бу соҳа вакиллари асоссиз равишда текшириш ҳолатлари кўп. Очигини айтганда, тадбиркорликнинг эркин ривожланиши-

га ўзимиз – давлат идоралари йўл қўймаймиз. Ҳеч кимга керак бўлмаган тартиб-таомиллар ҳамон сақланиб қолмоқда, жойларда кўпгина амалдорлар фақат ўз шахсий манфаатини ўйлаб иш кўрмоқда.

Бу ҳақда гапирганда, машҳур давлат ва сиёсат ар-боби Уинстон Черчиллнинг бир гапи беихтиёр эсга тушади. Қаранг, у нима деб ёзган экан: «Баъзилар тадбиркор деганда соғин сигирни, фақат санокли одамларгина тадбиркор деганда оғир аравани тортаётган меҳнаткаш отни тушунади».

Ўйлайманки, бу гапларнинг нақадар тўғри эканига изоҳ беришнинг ҳожати йўқ.

Бозор иқтисодиётининг талаби шундайки, ресурс ва шароитлардан фойдаланиш имкони, яъни фаолият майдони ҳаммага тенг бўлиши керак. Яккаҳокимликка ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, аҳоли эҳтиёжи учун зарур бўлган маҳсулотларни мамлакатимизга импорт қилиш фақат айрим гуруҳлар қўлида тўпланиб, улар учун мўмай даромад манбаига айланиб қолганини адолатдан деб бўлмайди.

Баъзи бир корхоналарга имтиёзлар бериш орқали ўзимиз эркин рақобат муҳитини бўғиб, нархларнинг барқарор бўлишига салбий таъсир кўрсатмоқдамиз.

Энди биз бундай амалиётдан воз кечамиз. Бу масалада ҳаммага тенг шароит яратилади. Имтиёзлар айрим корхоналарга эмас, балки алоҳида ишлаб чиқариш ва хизмат турларини рағбатлантириш мақсадида берилади. Имтиёзни рўқач қилиб, энг муҳим фаолият

турларини тўла монополия қилиб олишга мутлако йўл қўйилмайди.

Бозор иқтисодиёти шароитида тенг ва ҳалол рақобат муҳитини яратиш мақсадида «Мамлакат озиқ-овқат хавфсизлигини янада самарали таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармон лойиҳаси ишлаб чиқилиб, кенг жамоатчилик муҳокамасига қўйилди.

Кўпчиликка яхши аён: божхона тартиб-таомилларининг мураккаблиги тадбиркорликка тўсқинлик қилаётган асосий омиллардан бири ҳисобланади.

Жаҳон банкининг ҳисоботида кўра, экспорт-импорт ҳужжатларини расмийлаштириш бўйича Ўзбекистон 190 та давлат орасида 175-ўринда тургани ачинарли, албатта. Айтайлик, божхона ҳужжатларини расмийлаштириш учун Бельгияда 1 соат кифоя қилса, бизда бунга 1 ойлаб вақт сарфланади.

Импорт товарлар ҳар бир божхона режимида алоҳида-алоҳида текширувдан ўтказилади. Бундай божхона режими бизда бир нечта. Нима учун мамлакатимиз ҳудудининг ўзида битта юк бир неча марта текширилиши керак? Бундан ким манфаатдор? Ҳар бир текшириш харажат талаб қилади-ку! Нима, бизнинг молиявий имкониятларимиз чексизми? Бундан ташқари, товарнинг турига қараб мувофиқлик, гигиеник ёки ветеринария бўйича сертификатларсиз товарларни божхона омборидан чиқаришга йўл қўйилмайди. Бизнинг ҳар бир божхона омборимиз экспресс-лабораториялар билан жиҳозланган эмасми? Бу жараёнлар қанчалик очик

ва ошкора, нега бу ҳақда мутасадди идоралар бонг урмайди?

Барча ривожланган давлатларда божхона кўриги хавф-хатардан огоҳ этиш тизими орқали амалга оширилади. Бу ҳам давлат ресурсларини, ҳам тадбиркорларнинг вақтини тежайди. Лекин бу тизим бизда ханузгача жорий этилмаган. Келгуси йилдан бошлаб тадбиркорлик субъектлари учун божхона кўригида хавф-хатардан огоҳ этиш тизими, яъни тадбиркорлар қанчалик ҳалол эканига қараб, уларни «яшил» ва «кизил» йўлақлар орқали ўтказишни жорий этамиз.

Шу муносабат билан Вазирлар Маҳкамаси томонидан 2 ой муддатда тегишли қарор лойиҳаси тайёрлаб, киритилиши зарур.

Айни вақтда ноқонуний текширишлар, хусусий бизнес фаолиятига асоссиз аралаштишга қарши курашни кучайтириш керак. Шу мақсадда тадбиркорлик субъектлари фаолиятини текшириш тизимини тубдан қайта кўриб чиқиш лозим.

Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши фаолияти давр талабига жавоб бермаяпти. Буни очик тан олиш керак. Ўзингиз ўйланг, ушбу кенгашнинг ишчи органи ҳам, энг кўп текшириш ўтказадиган назорат органи ҳам – солиқ идорасининг ўзи. Текшириш учун ҳам ўзи рухсат берса, ҳам ўзи текширса, буни қандай тушуниш мумкин?

Шу муносабат билан текширишлар ўтказишга рухсат беришнинг махсус электрон ахборот тизимига ўтиш ва унинг назоратини Бош прокуратурага юклаш мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман.

Биз 2018 йилга Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили, деб ном берганимиз муносабати билан барча тадбиркорлик субъектларининг молиявий-хўжалик фаолиятини текширишни 2 йилга тўхтатсак, нима дейсизлар?

Бош прокурор бошчилигида назорат қилувчи органлар раҳбарлари ҳар ойда намунали, фаол тадбиркорлар билан учрашувлар ташкил этиб, уларни қийнаётган муаммоларни эшитиш, қонуний фаолиятга тўскинлик қилаётган камчиликларни аниқлаш ва бартараф этиш чораларини кўриб бориши талаб этилади.

Тадбиркорлар ҳуқуқларини ишончли ҳимоя қилишда Савдо-саноат палатаси томошабин бўлиб ўтирмаслиги лозим. Шу билан бирга, палата фақат давлат органлари ёки мансабдор шахслар томонидан йўл қўйилаётган камчиликларни муҳокама қилмасдан, тадбиркорлар содир этаётган номаъқул ишларни, айниқса, жинойтларни танкидий муҳокама қилиши зарур.

Тадбиркорлар ҳамжамияти нопок тадбиркорларга нисбатан муросасиз бўлиши лозим. Уларга нисбатан биринчи навбатда давлат эмас, балки тадбиркорларнинг ўзлари муносабат билдирадиган ва ушбу муҳит софлигини таъминлайдиган тизим яратишимиз керак.

Яна бир муҳим масала – юртимизда фонд бозори, фонд биржасини янада ривожлантириш учун Қимматли қоғозлар бозорини мувофиқлаштириш ва ривож-

лантириш маркази ишини тубдан қайта ташкил этиш лозим.

Биз бўш турган давлат мулки объектларини ўзаро шериклик асосида хусусий секторга ўтказиш бўйича ишларни давом эттирамиз. Интернет тармогида электрон савдолар ва аукционлар орқали ер участкаларини, жумладан, тадбиркорлар учун ажратишнинг ягона тартибини ўрнатиш зарур. Шу мақсадда 2018 йилдан бошлаб электрон савдо майдонлари орқали давлат активларини сотиш бўйича электрон тизим ташкил этилади.

Иқтисодиётни ривожлантиришда пухта ва барқарор банк-молия тизими улкан аҳамиятга эга. Биз аҳоли ва тадбиркорлик субъектларининг банк тизимига ишончини кучайтирмасдан туриб, «яширин иқтисодиёт»дан тўлиқ халос бўла олмаймиз.

2018 йилда банк тизими фаолиятини ривожлантириш бўйича белгиланган вазифаларни амалга оширишда банклар билан тадбиркорлик субъектлари ўртасида самарали ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик муносабатларини таъминлаш масалаларига асосий эътиборни қаратиш зарур.

Валюта бозорини ислоҳ қилишга қарши бўлган айрим «экспертлар»нинг иккиланиши ва «маслаҳат»ларига қарамасдан, биз қисқа муддатда халқаро стандартлар асосида валютани либераллаштириш жараёнини бошладик. Лекин биз яхши тушунамизки, бу иш ушбу соҳадаги ислохотларнинг бошланиши, холос.

Валюта сиёсати бизнес ва иқтисодий ривожлантириш манфаатларига тўлиқ хизмат қилиши, инвестиция фаолиятига ижобий туртки бериши лозим.

2018 йилда солиқ сиёсатини амалга оширишда кескин чора-тадбирлардан воз кечамиз. Чунки ислохотлар даврида давлат тизимининг узлуксиз фаолият кўрсатиши учун бюджет барқарорлиги сув билан ҳаводек зарур.

Ўзбекистонда йирик инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш ниятида бўлган инвесторлар учун мамлакатимизни жозибали қилиш мақсадида солиқ тизимини такомиллаштириш бўйича ҳали кўп иш қилишимиз керак.

Барча бизнес тоифалари учун солиқ юкини камайтириш ва қулайлаштириш, шу асосда ишлаб чиқаришни ва солиққа тортиладиган базани кенгайтириш зарур.

Ўз эҳтиёжи учун объектлар кураётган, янги ташкил этилган кичик ва ўрта тадбиркорлик субъектларига ягона солиқ тўловини маълум муддатга кечиктириш ҳуқуқини бериш даркор. Шунингдек, кичик корхоналар учун қўшимча қиймат солиғи тўлашга ўтишни рағбатлантириш шарт.

Шу билан бирга, тез ривожланаётган, йириклашиб бораётган корхоналарни рағбатлантириш сиёсатига ўтиш лозим.

Солиқ имтиёзлари беришда индивидуал ёндашувлардан воз кечиб, уларни фақат иқтисодийнинг маълум тармоқлари учун қўллаш амалиётига ўтишни таклиф этаман.

Энг муҳими, инвесторлар назари билан караганда, солиқ тизими узоқ муддат давомида аниқ ва тушунарли бўлиши керак. Шунинг учун солиқ тизимида пухта ўйланган, узоқ муддатга мўлжалланган сиёсатни амалга ошириш лозим.

Биз мамлакатимиз бюджет тизимини қайта кўриб чиқишимиз, бюджет даромадлари ва харажатлари халқимиз учун очик ва ошкора бўлишини таъминлашимиз зарур.

Шу ўринда таъкидлаш керакки, куни кеча бўлиб ўтган Сенат мажлисида Ўзбекистон Республикасининг 2018 йилги давлат бюджети ҳамда солиқ тизимини такомиллаштириш билан боғлиқ муҳим қонунлар маъқулланди. Ушбу қонунларга имзо қўйишда мен уларда халқимиз манфаатларини тўла акс эттириш, тадбиркорлар ва инвесторлар учун янада қулай шароит яратиш, ҳудудларимизни ривожлантириш бўйича аниқ чоралар назарда тутилганми, йўқми – шунга алоҳида эътибор қаратаман. Керак бўлса, бу қонунларни оддий одамларимиз ва тадбиркорларимиз манфаати нуқтаи назаридан қайта кўриб чиқишга ҳам тайёрман.

Бизда энг катта муаммо нима, биласизларми?

Бизда инвестиция дастурларини шакллантиришда пухта режалаштирилган, узоқ муддатга мўлжалланган ягона концепция йўқ.

Ҳар бир давлат ташрифида биз хорижий инвестицияларни жалб қилиш бўйича бир неча миллиард долларлик келишувларга эришмоқдамиз. Аммо бу келишувларни амалга ошириш жуда сусткашлик билан

бормоқда. Негаки, бу борада аниқ ишлайдиган тизим мавжуд эмас.

Амалдаги инвестиция дастурларида аниқ бир лойихага оид маълумотлар йўқ. Дастурларни шакллантиришда Иқтисодиёт вазирлиги, маҳаллий ҳокимликлар фақат рақамлар ортидан қувиш билан банд. Улар шу мақсадда иқтисодий наф бермайдиган, истикболи йўқ, молиялаштириш манбалари аниқ бўлмаган лойихаларни ҳам дастурга қўшиб юбориш, лойиха нархини асоссиз ошириб кўрсатиш, бир сўз билан айтганда, кўзбўямачилик билан шуғулланмоқда.

Бундай нохуш амалиётга чек қўйиш вақти келди. Биз бу ҳолатларга барҳам бериш ва инвестицияларни иқтисодиётнинг реал секторига жалб қилиш, лойихаларни шакллантиришнинг бутунлай янги механизмини жорий этиш бўйича қарор қабул қилдик. Шошма-шошарлик билан ишлаб чиқиладиган сохта инвестиция дастурларини қабул қилиш амалиётидан бутунлай воз кечилди.

Бундан буён ривожланишнинг узок муддатга мўлжалланган концепциялари ишлаб чиқилади. Бу борада биринчи қадам сифатида Ўзбекистон Республикасининг ривожланиш давлат дастурлари қабул қилиниб, мазкур дастурларни молиялаштириш фонди ташкил этилди.

Иқтисодиётни ривожлантиришда аҳоли кўлида тўпланган маблағларни инвестиция шаклида ҳаракатга келтириш, одамларда тадбиркорлик ҳиссини кучайтириш муҳим вазифаларимиздан биридир. Шу мақсадда

Интернет тармоғида маҳаллий ва хорижий инвесторларни керакли статистик ахборотлар билан таъминлайдиган, бизнес юритиш учун яратилган шароитлар ҳақида маълумот берадиган «**Инвестиция портали**» очишни таклиф этаман.

Хорижий тажрибалар асосида барча инвесторлар учун туну кун ишлайдиган бепул мобиль телефонлар алоқасини ташкил этиш зарур. Чет эл инвесторлари учун ўз капиталини тезроқ олиб чиқиб кетмасдан, уни қайта инвестиция қилишга ундайдиган рағбатлантириш тизимини яратиш ҳақида ҳам ўйлаб кўриш лозим.

Ҳокимлар, давлат органлари ва ташкилотлари раҳбарларининг инвестицияларни жалб этиш, хорижий инвесторлар билан ҳамкорлик қилиш, янги ишлаб чиқариш турларини ташкил этиш, иш ўринлари яратиш бўйича фаоллигини ошириш зарур. Кейинги йилдан бошлаб жойларда инвесторлар учун яратилган шароитларни аниқлаш бўйича рейтинг натижалари эълон қилиб борилади, керак бўлса, худуд раҳбарлари фаолиятига айна шу мезон асосида баҳо берилади.

Маълумки, бугунги кунда дунёнинг 33 та мамлакатаида элчихоналаримиз мавжуд. Лекин мамлакатимизнинг инвестиция соҳасидаги жозибасини ошириш, хорижий инвестицияларни кенг жалб этишга кўмаклашиш бўйича Ташқи ишлар вазирлиги ўз имкониятларидан тўлиқ фойдаланаяптими? Элчихоналардаги савдо-иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчиларнинг иши қоникарлими?

Элчиларимиз учун иктисодиёт, инвестиция масалалари, афсуски, иккинчи даражали бўлиб қолган. Улар фақатгина «сиёсат» билан банд. Элчихоналарда иктисодиёт, молия, инвестиция масалалари бўйича мутахассислар етишмайди. Бундан буён, керак бўлса, ҳар бир элчихона ходимини лавозимга тайинлашда уларнинг иктисодий билим ва кўникмаларини алоҳида ўрганиш тизимини жорий қилиш зарур.

Хурматли дўстлар!

Ташқи иктисодий соҳада ҳали ишга солинмаган катта имконият ва захиралар мавжудлигини таъкидлаш лозим. Бу борада биз Марказий Осиё мамлакатлари ва йирик шерикларимиз – Хитой, Россия, Жанубий Корея, АҚШ, Туркия, Европа Иттифоқи мамлакатлари билан савдо-иктисодий алоқаларни кенгайтиришни давом эттирамиз.

Келгуси йилда Ўзбекистон Республикасининг ташқи савдо юқларини жаҳондаги ва минтақадаги асосий бозорларга олиб чиқадиган ишончли транспорт ва транзит йўлакларини изчил шакллантиришга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Бугунги кунда бизнинг асосий юқларимиз Қозоғистон транзит йўлаклари орқали, айниқса, энг кўп юқлар «Сариоғоч» станциясидан ўтади ва бу маршрут имкониятлари бизнинг эҳтиёжларимизни тўлиқ қондирмоқда, деб айтолмаймиз. Ушбу станциядан товарларни Ўзбекистон худудига олиб киришда электровозлар, замонавий терминаллар етишмаслиги, темир йўл тармоқларидаги бандлик маҳсулотларнинг узок муддат қолиб кетишига сабаб бўлмоқда. Бу эса мамлакатимиз иктисодиётига салбий таъсир кўр-

сатмоқда. Шу сабабли логистик маршрутларни диверсификация қилиш, бу борада қўшниларимиз билан амалий музокаралар ўтказиш зарур.

Хитой давлатининг ташаббуси билан амалга оширилаётган «Бир макон, бир йўл» лойиҳаси доирасида мамлакатимизнинг транспорт-коммуникация инфратузилмалари соҳасидаги имкониятларини ошириш лозим. Транзит давлатлар, хусусан, Туркменистон, Эрон, Қозоғистон, Россия, Озарбайжон ва Грузия ҳудудларидан асосий экспорт юкларини транзит шаклида ташишда преференцияларга эга бўлиш ҳақида жиддий ўйлашимиз керак. Шу сабабли хорижий ва маҳаллий инвесторларнинг логистика соҳасида аниқ лойиҳаларни амалга ошириш борасидаги ҳаракатларини рағбатлантиришимиз даркор.

Шунингдек, миллий юк ташувчиларни қўллаб-қувватлаш, тadbиркорларга қўшимча шароитлар яратиш мақсадида «**Миллий логистика портали**»ни ташкил этиш лозим.

Келгуси йилда Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлиш бўйича музокараларни қайта бошлаймиз. Экспортни янада рағбатлантириш мақсадида техник жиҳатдан тартибга солиш тизимини халқаро стандартларга уйғунлаштириш лозим. Асосий мақсадларимиздан бири – ташқи бозорга сифатли ва сертификатланган маҳсулотларни «**ўзбек бренди**» номи билан олиб чиқишдан иборат.

Ҳозирги кунда миллий иктисодиётга юкори даромад келтирадиған истикболли тармоқлардан бири – бу туризмдир. Ўзбекистон туризм соҳасида улкан салоҳиятга эга бўлган давлат ҳисобланади. Юртимиз-

да 7 минг 300 дан ортиқ маданий мерос объектлари мавжуд ва уларнинг аксарияти ЮНЕСКО рўйхатига киритилган.

Шу билан бирга, мамлакатимизнинг бетакрор табиати, гўзал дам олиш зоналари имкониятларидан фойдаланиб, янги туристик йўналишлар очиш мумкин. Бу соҳага жаҳон брендларини фаол жалб этган ҳолда, биз зиёрат туризми, экологик, маърифий, этнографик, гастрономик туризм ва бу соҳанинг бошқа тармоқларини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратишимиз зарур. Бу борада давлат-хусусий шериклик муносабатларини кўллаш соҳани тараккий эттиришда кенг имкониятлар очишини ҳисобга олишимиз лозим.

Самарқанд, Бухоро, Тошкент шаҳарларидаги муқаддас қадамжолар ва ёдгорликларни зиёрат қилишдан иборат бўлган «кичик ҳаж» дастурини ривожлантириш ва жадаллаштириш зарур. Ички туризм соҳасидаги катта имкониятларни ҳам тўлиқ ишга солиш лозим.

Хурматли мажлис қатнашчилари!

Рухсатингиз билан иқтисодиётимиздаги етакчи тармоқ – қишлоқ хўжалиги соҳасидаги энг муҳим вазифаларга тўхталиб ўтмоқчиман.

Шу йил 9 декабрда бўлиб ўтган Қишлоқ хўжалиги ходимлари кунига бағишланган йиғилишда биз бу ҳақда батафсил гаплашиб олдик. Айтилган фикрларни такрорламасдан, қуйидаги муҳим масалаларга эътибор қаратиш зарур, деб ҳисоблайман.

Маълумки, ҳозирги кунда юртимизда 51 фоиздан зиёд аҳоли қишлоқ жойларда яшайди. Бирок

қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг мамлакат ялпи ички маҳсулотигади улуши 17 фоиздан ошмайди. Аграр соҳа маҳсулотларини қайта ишлаш ҳажми эса 10 фоизга ҳам етмайди. Ҳолбуки, ривожланган давлатларда бу кўрсаткич 50 фоиздан ортиқни ташкил этади. Шу муносабат билан қишлоқ хўжалигини янада ислоҳ қилиш бўйича комплекс дастур ишлаб чиқиш лозим.

Айниқса, озиқ-овқат хавфсизлиги муаммосини ҳал этиш, генетик модификация қилинган маҳсулотлар етиштирмаслик бўйича қатъий назорат ўрнатишга алоҳида эътибор қаратиш талаб этилади. Сўнгги йилларда мамлакатимиз бозорларида импорт мева-сабзавот маҳсулотлари кўпайиб бораётгани бизни, албатта, хушёрликка чақириви керак. Бундай ҳолатнинг олдини олиш учун, аввало, йўқолиб бораётган қадимги навларни тиклаш, селекция ишларини оқилона ва самарали йўлга қўйиш, соҳага илм-фан ютуқлари, инновацион ишланмаларни кенг жорий этишимиз зарур.

Маълумки, мамлакатимиз тўқимачилик саноати 1 миллион 400 минг тоннагача пахта толасини қайта ишлаш имкониятига эга. Бу республикамиздаги тайёр маҳсулот ишлаб чиқарувчилар эҳтиёжини тўлиқ қоплай олади. Лекин пахта толасини қайта ишлаш саноатини бошқаришда кўпгина муаммолар мавжуд. Бу эса пахта хомашёсини ишлаб чиқариш ва қайта ишлашда рентабелликнинг пасайишига олиб келмоқда. Шу муносабат билан соҳадаги муаммоларни ҳал этиш, маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни

янада рағбатлантиришга оид алохида фармон қабул қилинди. Бугунги кунгача ўзимизнинг тўқимачилик корхоналаримизга пахта хомашёсини фақат «Ўз-пахтасаноат» акциядорлик жамияти орқали сотар эдик. Фармонга мувофиқ тўқимачилик корхоналари пахта хомашёсини энди тўғридан-тўғри тузилган шартнома асосида бевосита фермерлардан сотиб олиш имкониятига эга бўлди.

Навоий, Бухоро ва Сирдарё вилоятларида пахта-тўқимачилик кластерларини яратиш доирасида пахта хомашёсини бозор талаблари асосида етиштириш, нарх-навони шакллантириш ва сотишни ташкил этиш бўйича тажриба бошланди. Келгусида бундай ижобий тажрибани бутун мамлакатимиз миқёсида жорий қилишни бугун ҳаётнинг ўзи такозо этмоқда.

Чорвачилик соҳасига тўхталадиган бўлсак, қорамол ва парранда сонини кўпайтириш, бу борада сифат ва маҳсулдорликка эришиш учун етарли шароит яратишимиз зарур. Яқин истиқболда ҳар бир туманда ихтисослаштирилган бўрдоқчилик комплекслари, юқори технологик паррандачилик фабрикалари, шунингдек, иссиқхона хўжаликлари ташкил этилиши лозим.

Биз ҳозирги вақтда 1,5-2 миллиард доллар миқдориди мева-сабзавот маҳсулотларини экспорт қилмоқдамиз. Лекин ушбу соҳада йилига 10-15 миллиард доллар маҳсулот экспорт қилиш имконияти мавжуд. Маҳсулот тайёрлаш ва экспорт қилишда

«Ўзагроэкспорт» акциядорлик жамияти, биржалар, агрофирмалар ва улгуржи компаниялар катта роль ўйнаши лозим.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини самарали реализация қилиш жуда муҳим масаладир. Шу мақсадда фермер хўжаликларида етиштирилган маҳсулотлар ҳажми ва миқдори ҳақидаги маълумотларнинг ягона базасини яратиш зарур.

Қадрли халқ ноиблари!

Шу ўринда ҳудудларни жадал иқтисодий ривожлантириш ҳақида ҳам қисқача тўхталиб ўтмоқчиман. Бу борада маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг ваколатлари, имконият ва жавобгарлигини кенгайтириш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман.

Бугунги кунда мамлакатимизнинг 9 та туманида хорижий инвестиция иштирокида биронта ҳам корхона ташкил этилмаган. Тўғридан-тўғри инвестициялар асосан Тошкент шаҳри, Тошкент ва Самарқанд вилоятлари ҳамда Фарғона водийсига тўғри келмоқда.

Ҳудудларда замонавий ишлаб чиқариш ва муҳандислик-коммуникация тармоқлари бўйича лойиҳаларни давлат-ижтимоий шериклик муносабатларини кучайтириш орқали тўлиқ амалга оширишимиз зарур. Бирок бу борада етарли иш олиб борилмаётганини қайд этиш жоиз. Шунинг учун давлат-хусусий шериклик муносабатларини жорий этиш концепциясини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш керак.

Иқтисодиётимизнинг тўла ишга солинмаган, катта салоҳиятга эга йўналишларидан бири – бу қурилиш соҳасидир. Келгуси йилда қурилиш соҳасини ислоҳ қилиш ва жадал ривожлантириш асосий вазифалардан бири бўлади.

Биз қурилиш-пудрат ташкилотлари ва қурувчиларнинг замонавий авлодини яратиш устида жиддий бош қотиришимиз зарур. Шу мақсадда қурилиш соҳасини 2030 йилгача инновацион ривожлантириш дастури ишлаб чиқилади. Бу борада хориждан малакали мутахассисларни жалб этиш ва маҳаллий кадрларнинг чет мамлакатларда малака ошириши учун барча зарур шароитни яратамиз.

Келгуси йилда шаҳар ва қишлоқларимизнинг меъморий қиёфасини янада яхшилаш борасидаги ишларни изчил давом эттирамиз.

Биз бир нарсани унутмаслигимиз керак: ҳар бир бино, у боғча бўладими, шифохона бўладими, ўз асосий вазифасини бажаришдан ташқари, кўриниши билан одамларнинг кайфиятига ҳам бевосита таъсир этади. Шу сабабли ҳудудларда қурилиши режалаштирилаётган ижтимоий объектларни лойиҳалаштиришда эски қолиплардан воз кечиб, инновацион ёндашувларни жорий этиш зарур.

Аҳоли, айниқса, ёш оилалар, эски уйларда яшаётган ва бошқа тоифадаги фуқароларнинг эҳтиёжини ҳисобга олиб, биз арзон ва сифатли уй-жойлар қуриш бўйича ишларни изчил давом эттирамиз. Шу мақсадда 2018 йилда намунавий ва арзон уй-жойлар

қуриш кўламини жорий йилга нисбатан 1,5 баробар кўпайтириш бўйича аниқ режалар ишлаб чиқилган.

Яна бир муҳим масала – хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатлари фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқиш зарур. Бу борада янги тузилган вазирлик – Уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги ташаббус кўрсатиб ишлаши керак.

Янги йилда кўпгина аҳоли пунктларида, аввало, Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Бухоро, Жиззах, Қашқадарё, Сурхондарё ва Сирдарё вилоятларида аҳолини тоза ичимлик суви ва канализация хизматлари билан таъминлаш лойиҳалари амалга оширилади. Шу тарика ҳудудларда яшаётган 580 мингга яқин аҳоли тоза ичимлик суви билан таъминланади.

Хурматли мажлис катнашчилари!

2018 йилда янги йўллар барпо этиш, транспорт-логистика инфратузилмасини янада ривожлантириш, кўрсатилаётган хизматлар сифатини ошириш бўйича куйидаги ишларни режалаштирганмиз:

биринчидан, 180 километр узунликдаги темир йўлларни қайта тиклаш ва 200 километрдан ортиқ темир йўлларни электрлаштириш;

иккинчидан, Тошкент – Урганч – Хива тезюрар поездаи ва Тошкент – Самарқанд – Бухоро – Урганч – Хива туристик поездаи ҳаракатини йўлга қўйиш, Тошкент Жанубий вокзали ҳамда Хива янги вокзалини фойдаланишга топшириш;

учинчидан, Бухоро – Мискин ва Қарши – Китоб темир йўл йўналишларини электрлаштириш ва

Қарши – Шаҳрисабз янги темир йўл тармоғини куриш;

тўртинчидан, Тошкент шаҳрида Сергели ва Юнусобод метро йўналишлари, пойтахтимиз атрофидаги катта ҳалқа йўл бўйлаб ҳаракат қиладиган ер усти метроси куриш борасидаги ишларни жадаллаштириш;

бешинчидан, сифатли хизмат кўрсатиш имконини берадиган замонавий инфратузилмалар барпо этиш орқали автомобиль йўллари ва темир йўл йўналишларида йирик транзит хабларини ташкил этиш.

Кейинги йилларда муҳим стратегик тармоқ – **аэрокосмик технологияларни** сунъий йўлдош орқали иқтисодиётимизнинг етакчи соҳа ва тармоқларига жорий этишга, афсуски, биз етарлича эътибор бермадик. Замонавий тараққиётнинг муҳим шартини ва омили бўлган ушбу соҳани ривожлантириш мақсадида давлат-хусусий шериклик асосидаги лойиҳаларни амалга оширишга хорижий инвесторларни жалб қилган ҳолда, миллий космик инфратузилмаларимизни яратишимиз керак. Ушбу йўналишга дахлдор бўлган илмий тадқиқот институтларини такомиллаштириш ва уларнинг салоҳиятини мустаҳкамлаш зарур.

Биз аэрокосмик фаолият борасида алоҳида давлат органини ташкил этиб, бу соҳани ривожлантириш билан боғлиқ вазифаларни комплекс равишда ҳал этишимиз керак.

IV. Ижтимоий соҳани ривожлантириш бўйича устувор йўналишлар

Муҳтарам парламент аъзолари!

Хурматли вилоят ва туман кенгашлари депутатлари!

Биз илғор хорижий тажриба асосида аҳолининг муносиб ҳаёт даражаси учун зарур бўлган даромадларни аниқлаш бўйича «истеъмол саватчаси» тушунчасини конунчиликда мустақкамлаш ва уни амалда таъминлаш механизмларини яратишимиз лозим.

Айни вақтда аҳолининг реал даромадлари, иш ҳақи, стипендия, пенсия ва ижтимоий нафақаларни босқичма-босқич ошириш бўйича ҳам амалий чоралар кўрилади.

Инсон саломатлигини муҳофаза қилиш борасида сўнгги вақтда олиб бораётган ишларимизга қарамасдан, афсуски, жойларда кўплаб муаммолар ҳамон сакланиб колмоқда. Ана шуларни ҳисобга олиб, ҳудудлар аҳолиси учун қулай бўлган, сифатли ва замонавий тиббий ёрдам кўрсатиш, касалликларни барвақт аниқлаш бўйича бошлаган ишларимизни изчил давом эттирамиз. Бу борада масофадан туриб профилактика қилишни таъминлайдиган «Ақлли тиббиёт» ва «Ягона тиббий ахборот маркази» концепцияларини ўз шароитимизга мослаштириб татбиқ этишимиз керак.

Айни вақтда хусусий тиббиётни жадал ривожлантириш учун хорижий инвесторларни жалб этиш ва чет эллик мутахассислар мамлакатимизда до-

имий фаолият юритишини таъминлашга қаратилган ишларни янада кучайтирамиз.

Ҳеч кимга сир эмас, аҳолини дори-дармон билан таъминлаш одамларни қийнаётган долзарб муаммолардан биридир. Бу масалани ҳал этиш мақсадида яқин вақт ичида аҳолини арзон ва сифатли дори воситалари билан таъминлайдиган 2 мингта ижтимоий дорихона курилиб, ишга туширилади.

Она ва бола саломатлигини асрашда муҳим омил бўлган скрининг марказлари фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқишни бугун ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда. 2018 йилда 46 та туман ва шаҳар тиббиёт бирлашмаси негизида туманлараро перинатал марказлар ташкил этилади. Улар замонавий тиббиёт ускуналари, юқори малакали кадрлар билан таъминланади. Тиббиёт фани ютуқларидан самарали фойдаланган ҳолда, қишлоқ врачлик пунктларида касалликларни барвақт аниқлаш ва уларнинг олдини олиш бўйича замонавий диагностика лабораторияларини ташкил этиш кўзда тутилмоқда.

Аҳолини телекоммуникация хизматлари билан тўлиқ қамраб олиш мақсадида узоқ туманларда 2 минг километр оптик толали алоқа тизимлари куриш, Интернет ўтказувчанлигини 2,5 баробар ошириш ва 4 мингдан ортиқ таянч мобиль алоқа станциясини ишга тушириш кўзда тутилмоқда. Мазкур чора-тадбирлар натижасида 600 дан зиёд аҳоли пункти Интернет ва мобиль алоқа билан таъминланади.

Аҳолининг маданий ҳордиқ чиқариши ва бўш вақтини мазмунли ўтказишига қаратилган чора-тадбирлар ишлаб чиқилади ва амалга оширилади.

Маданий мерос объектларини ишончли кўриқлаш ва улардан оқилона фойдаланиш тизимини такомиллаштириш мақсадида Археологик тадқиқотларни қўллаб-қувватлаш ва археологик топилмаларни сақлаш дастурини ҳам қабул қилиш лозим.

Шу билан бирга, илм-фан, маданият, санъат ва адабиёт соҳаларида сидкидилдан хизмат қилаётган юртдошларимизни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш, жумладан, уларнинг уй-жой, ижтимоий ва тиббий шароитларини яхшилаш, гонорарлар миқдорини ошириш, ёш истеъдод эгаларининг салоҳиятини юзага чиқариш бўйича қабул қилган барча қарорларимизнинг ижроси албатта таъминланади.

Нега деганда, ҳақиқий олимлик, ҳақиқий ижодкорлик – бу игна билан кудук қазишдек машаққатли иш. Буни билган одам билади, билмаган билиб олиши зарур.

Жисмоний тарбия ва спорт соҳасининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича келгуси йилда кенг кўламдаги ишлар кўзда тутилмоқда. Жумладан, Нукус шаҳрида Олимпия ва миллий спорт турларига ихтисослаштирилган олий спорт маҳорати мактаби, Урганчда «Ёшлик» спорт мажмуаси, Тошкент, Андижон, Самарқанд, Бухоро шаҳарларида универсал спорт комплекслари, Қарши шаҳрида спорт-соғломлаштириш мажмуаси, кўп тармоқли ёпиқ сузиш хавзаси барпо этилади.

Азиз дўстлар!

Биз ёш авлодни ҳар томонлама соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш борасидаги ишлари-

мизни янги босқичга кўтариш мақсадида «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги қонунни янги таҳрирда қабул қилдик. Шу асосда янгича ёндашувлар ҳаётга фаол жорий этилмоқда.

Ёшлар ҳақида гап кетганда, мен доим бир нарсани ўйлайман. Мана, бугунги кунда қанча-қанча ёшларимиз чет элларда таълим олмоқда, меҳнат қилмоқда. Албатта, уларнинг орасида ўз йўлини топиб, бегона юртда ҳеч кимдан кам бўлмай яшаётганлари ҳам кўп. Лекин Ватан соғинчи ҳар қандай одамни ҳам қийнайди. Шунинг учун улар билан доимий алоқа ўрнатиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, юртимизга қайтиш истагида бўлганларни қўллаб-қувватлаш бўйича ишларни кучайтиришимиз зарур.

Шу мақсадда **Ўзбекистон ёшлари халқаро асоциациясини** тузиш ва унинг самарали фаолият юритиши учун тегишли шароит яратиб беришимиз керак. Ёшларимиз хориждаги тенгдошлари билан илм-фан, маданият, тадбиркорлик, спорт ва бошқа соҳаларда фаол мулоқотда бўлишлари мақсадга мувофиқ. Бу уларнинг ўз салоҳиятини дунё миқёсида намоён этишлари учун катта имконият яратади. Шунинг учун келгуси йили Самарқанд шаҳрида **Марказий Осиё ёшлари форумини** ўтказиш кўзда тутилмоқда.

Жорий йилда олиб борган ислохотларимизнинг энг муҳим натижаларидан бири – бу, ҳеч шубҳасиз, мамлакатимизда болалар меҳнати ва мажбурий меҳнатга бутунлай чек қўйилгани бўлди. Бундай

ижобий ўзгаришлар Халқаро меҳнат ташкилоти ва бошқа тузилмалар томонидан эътироф этилгани эътиборга лойиқ, албатта.

Биз бундан буён ҳам инглиз тили ва бошқа хорижий тилларни чуқур ўқитиш масаласига устувор аҳамият қаратамиз. Шу билан бирга, биз учун зарур бўлган мутахассисликлар бўйича таълим олиш ва кадрлар малакасини ошириш ишларини кенг кўламда йўлга қўямиз.

Бу ҳақда сўз юритганда, айтиш лозимки, биз улуғ боболаримизнинг муносиб давомчилари бўладиган етук инсонларни тарбиялаш масаласига, афсуски, етарлича аҳамият бермадик. Ҳолбуки, интеллектуал ва маданий салоҳиятнинг қандай ноёб бойлик экани, нодир талант эгаларини тарбиялаб камолга етказиш ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканини унутишга ҳаққимиз йўқ. Ривожланган мамлакатлар бугунги юксак таракқиёт даражасига айнан шунинг ҳисобидан етгани – бу ҳам ҳақиқат.

Минг афсуски, мамлакатимизда катта илмий салоҳиятга эга бўлган айрим олимлар, истеъдодли ёшлар ўртасида хорижий давлатларга кетиб қолиш ҳолатлари ҳам йўқ эмас. Қанча-қанча ўзбек йигитлари, ўзбек кизлари бугун чет эллардаги йирик компания ва банкларда, нуфузли университетлар, халқаро ташкилотларда катта-катта лавозимларда хизмат қилмоқда. Мен шахсан ўзим хорижий мамлакатларга сафарларим чоғида ўнлаб ана шундай ватандошларимиз билан учрашиб, мулоқотда бўлдим.

Чет эллардаги юртдошларимизга консуллик хизматлари ва бошқа хизматлар кўрсатиш, уларнинг юртимизга бемалол келиб-кетиши, мамлакатимизни тараққий эттиришда иштирок этишлари учун зарур шароитлар яратилмоқда. Биз бу ишларни келгусида янада кенгайтирамиз.

Шу муносабат билан чет элларда яшаётган ва ишлаётган ватандошларимиз билан ўзаро ҳамкорлик соҳасида давлат сиёсати концепциясини ишлаб чиқишни таклиф этаман.

V. Хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш ҳамда ташқи сиёсат соҳасидаги устувор йўналишлар

Муҳтарам депутат ва сенаторлар!

Барчамизга аёнки, жаҳонда кескин иктисодий рақобат, ахборот хуружлари, террористик таҳдидлар тобора кучайиб бормоқда. Дунёнинг турли жойларида, айниқса, Яқин Шарқ минтақасида қонли тўқнашув ва низолар давом этмоқда. Минг афсуски, бундай нотинч кескинлик ўчоқлари камайиш ўрнига кўпайиб бормоқда.

Ана шундай таҳликали вазиятни ҳисобга олган ҳолда, биз юртимизда тинчлик-осойишталикни мустаҳкамлаш, турли хавф-хатарларга қарши курашиш бўйича фаолиятимизни ҳар томонлама кучайтиришимиз шарт. Бу – замон талаби.

Аввало, шу йўналишда шаклланган тизим самардорлигини янада оширишимиз, айниқса, диний масалалар билан бевосита шуғулланадиган ҳоким

ўринбосарлари, мутасадди ташкилотлар масъулияти-ни янада кучайтиришимиз зарур. Хусусан, маҳалла раислари, профилактика инспекторлари, имом-хатиблар, диний-ахлоқий масалалар бўйича маслаҳатчилар, ёшлар, хотин-қизлар ташкилотлари фаоллари – барча-барчамиз биргаликда иш олиб боришимиз лозим.

Ишни ана шундай ташкил этсак, ҳар биримиз бу масалага бефарқ бўлмасдан, ўз боламизни, ўз уйимиз, ўз маҳалламизни ўзимиз асрайдиган бўлсак, мен ишонаман, бундай бало-қазолар ҳаётимиздан албатта йирок бўлади.

Биз диний экстремизм ғоялари таъсирига адашиб тушиб қолган фуқароларни ижтимоий реабилитация қилиш, уларни соғлом ҳаётга қайтариш бўйича ишларни янада такомиллаштирамиз.

Ахборот ресурслари орқали тарқатилаётган бузгунчи ғояларнинг олдини олиш мақсадида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари таркибида алоҳида бўлинмалар ташкил этиш зарур.

Жамиятимизда диний конфессиялар ўртасида ҳамжиҳатлик ва фуқаролар тотувлигини мустаҳкамлашни биз бундан буён ҳам энг долзарб ва эзгу вазифамиз деб биламиз. Шу мақсадда мамлакатимиздаги диний ташкилотлар фаолиятини такомиллаштириш бўйича зарур чора-тадбирлар кўрилади.

Хурматли мажлис иштирокчилари!

Шу ўринда яна бир муҳим масала – мамлакатимиз **мудофаа тизимининг** ташкилий тузилмаси,

унинг ҳарбий-жанговар ҳолати, аскар ва офицерларнинг маънавий ва руҳий тайёргарлик даражаси бугунги тез ўзгараётган давр талабларидан ортда қолаётганини қайд этиш лозим.

Ўтган қисқа даврда миллий армиямизни ислох қилиш бўйича аниқ чора-тадбирлар қабул қилиниб, Қуролли Кучларимиз қиёфасини тубдан ўзгартириш жараёни бошланди.

Ҳарбий соҳадаги ислохотларимизнинг самарасини ошириш мақсадида янгидан қабул қилинаётган Мудофаа доктринаси муҳим роль ўйнайди. Ушбу доктрина Ўзбекистон ташқи сиёсатининг очиклик тамойилини, яқин кўшнилари билан дўстона ва амалий муносабатларни ривожлантиришни ифода этади. Унда давлатимиз мустақиллиги ва суверенитетини мустаҳкамлаш устувор вазифа сифатида аниқ белгилаб қўйилган.

Мамлакатимиз геостратегик жойлашувининг ўзига хослиги, шунингдек, минтақада вужудга келаётган ҳарбий-сиёсий ҳолатни ҳисобга олган ҳолда, Қуролли Кучлар бирлашмаларининг вазифа ва тузилмалари қайта кўриб чиқилди. Миллий гвардия барпо этилди, армияни янги қурол-аслаҳа ва замонавий ҳарбий техника билан таъминлаш бўйича комплекс чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Мудофаа саноати бўйича давлат қўмитаси тузилди. Ҳарбий кадрлар тайёрлаш соҳасида олиб борилаётган тизимли ўзгаришлар асосида Қуролли Кучлар академиясининг фаолияти тубдан қайта ташкил этилди.

Ҳарбий хизматчилар, уларнинг оилалари ва фахрийларни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича

салмокли ишлар амалга оширилмоқда. Бу ҳақда гапирганда, 2017 йилда ҳарбий хизматчилар учун 56 та кўп қаватли уй барпо этилганини ва бу ишлар келгуси йилда янада катта ҳажмда давом эттирилишини таъкидлаш жоиз.

Айни пайтда мудофаа соҳасида олдимизда янги ва муҳим вазифалар турганини барчамиз яхши тушунамиз. Аввало, Миллий хавфсизлик концепцияси ҳамда Мудофаа доктринасининг самарали ва ўз вақтида амалга оширилишини таъминлаш бўйича ҳали кўп иш қилишимиз керак.

Давлатимизнинг мудофаа қобилиятини янада мустаҳкамлаш, армиямизнинг жанговар қудрати ва салоҳиятини ошириш ҳам энг муҳим вазифаларимиздан бири ҳисобланади. Қуролли Кучларни замонавий қурол-аслаҳа ва ҳарбий техникалар билан таъминлаш учун Мудофаа-саноат комплексини шакллантириш ва ривожлантириш давлат дастурини қабул қилишимиз зарур.

Мамлакатимизда қабул қилинган Ҳаракатлар стратегиясига мувофиқ, биз **ташки сиёсат соҳасида** барча узоқ ва яқин давлатлар, аввало, қўшни мамлакатлар, халқаро ташкилотлар билан дўстона ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқаларини ҳар томонлама ривожлантириш сиёсатини изчил давом эттирамиз.

Биз Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлар, халқаро ташкилотлар ва халқаро молия институтлари билан сиёсий, савдо-иқтисодий, маданий-гуманитар соҳаларда тузилган шартнома ва

келишувларни ўз вақтида, тўлиқ ва сифатли бажариш бўйича барча зарур чора-тадбирларни кўрамиз.

Фурсатдан фойдаланиб, мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларни кўллаб-қувватлаб, бизга хайрихоҳ бўлиб келаётган халқаро ташкилотлар вакилларига, хорижий давлатларнинг мухтарам элчиларига самимий миннатдорлик билдиришга рухсат этгайсиз.

Хурматли дўстлар!

Бугун сизларнинг эътиборингизга тақдим этилган ушбу Мурожаатномада баён қилинган режа ва лойиҳалар, ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиз тараққиётини, халқимиз фаровонлигини янги, янада юксак босқичга кўтаришга хизмат қилади.

Айни вақтда барчамиз яхши тушунамизки, бу устувор йўналишларни тўлиқ ва самарали амалга ошириш учун тегишли ҳукуқий асос ва механизмларни яратиш зарур.

Шу муносабат билан Вазирлар Маҳкамасига барча давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, туман ва шаҳарлар ҳокимлари билан биргаликда, ушбу Мурожаатномадан келиб чиқадиган устувор вазифаларни сўзсиз амалга оширишга доир комплекс чора-тадбирларни 2018 йил 10 январгача ишлаб чиқиш ва тасдиқлашни таъминлаш вазифаси топширилади.

Азиз ва мухтарам ватандошлар!

Албатта, Мурожаатномада баён этилган мақсад ва вазифаларни амалга оширишда ҳал қилувчи

боскич бўладиган 2018 йил биз учун осон бўлмайди. Буни очик айтиш керак. Лекин, халқимиз таъбири билан айтганда, сув келса симириб, тош келса кемириб бўлса ҳам, танлаган йўлимиздан қайтмаслигимиз шарт. Нега деганда, бу ҳаётда ҳеч нарса ўз-ўзидан бўлмайди. Ўзимиз ҳаракат қилмасак, ҳеч ким бизга беғараз ёрдам бермайди.

Барчамиз бир ҳақиқатни чуқур тушуниб, англаб олишимиз керак: бугун гап халқимиз, Ватанимизнинг тақдири ва келажаги, жондан азиз болаларимизнинг бахти ва камоли ҳақида бормоқда. Шундай улуғ мақсадлар йўлида барчамиз белимизни маҳкам боғлаб ишлашимиз, бор ақл-заковатимиз, билим ва тажрибамизни, жонажон Ватанимизга фарзандлик меҳримиз ва садоқатимизни сафарбар этишимиз керак.

Ўзимиз ўзимизга хиёнат қилмасак, ўзимиз ўзимизни алдамасак, ҳалол-поқ бўлиб меҳнат қилсак, мен аминман, кўзлаган барча марраларимизга албатта етамиз. Бу борада мен аввало кўп синовлардан ёруғ юз билан ўтган олижаноб халқимизнинг мустаҳкам иродаси ва бунёдкорлик салоҳиятига ишонаман.

Эзгу мақсадларимизга эришиш йўлида барчангизга куч-ғайрат, сиҳат-саломатлик, оилавий бахт ва фаровонлик тилайман.

Катта раҳмат сизларга, соғ-омон бўлинглар!

2017 йил 22 декабрь

ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИМИЗ – МАМЛАКАТИМИЗ БАРҚАРОРЛИГИ ВА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ МУСТАҲКАМ КАФОЛАТИДИР

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Бугунги йиғилишимиз мамлакатимиз ҳаётидаги муҳим воқеа – Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 26 йиллиги ва Ватан ҳимоячилари куни арафасида ўтказилмоқда.

Аввало, сизларни ва барча юртдошларимизни ана шу умумхалқ байрами билан чин қалбимдан самимий табриклашга рухсат бергайсиз.

Бундан роппа-роса бир йил аввал мана шу ўқув юртида – Ўзбекистон Қуролли Кучлари академиясида мамлакатимиз Қуролли Кучларини янада ислоҳ қилиш бўйича олдимизда турган вазифаларни атрофлича муҳокама қилган эдик.

Учрашувда ҳарбий кадрлар тайёрлаш соҳасидаги долзарб вазифалардан бири сифатида Академия фаолиятини такомиллаштириш масаласи кўриб чиқилган эди. Бугунги йиғилишимиз мутлақо янгиланган Академияда ўтказилаётгани ҳаммамизни қувонтирмоқда. Бу ерда ташкил этилган замонавий ситуацион марказ йил давомида амалга оширган ишларимиз натижасидир.

Ўтган йил мобайнида биз бу борада эришган ютуқ ва ижобий мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шу билан бирга, мамлакатимизнинг муҳофаа қобилиятини

мустаҳкамлаш соҳасида ҳали анча муаммолар борлигини қайд этиш зарур. Уларни ҳал қилиш юзасидан 2018 йилда ва келгуси йилларда қаттиқ иш олиб боришимиз лозим.

Мен йил давомида Куролли Кучларнинг жанговар тайёргарлиги ва қобилиятини таҳлил қилиб бордим. Ҳарбий ўқув машқларини Каттакўрғон полигоида қузатдим, Жануби-Ғарбий, Шарқий ва Тошкент ҳарбий округларида Мудофаа вазирлиги ва чегара қўшинлари бўлинмаларини, бугун эса Чирчиқ шаҳридаги ҳарбий қисмни бориб кўрдим. Ҳарбий хизматчилар билан суҳбатлашдим, мансабдор шахсларнинг ҳисоботларини эшитдим. Натижада кўп йиллар давомида йиғилиб қолган жиддий, тизимли муаммолар аниқланди. Булар – кадрлар масаласи, қўшинларни замонавий қурол-яроғлар билан таъминлаш, ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш, ёшлар ва ҳарбий хизматчиларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашга тааллуқли муаммолардир.

Албатта, ўтган йили биринчи навбатда ҳал этилиши керак бўлган кўплаб масалалар бўйича аниқ қарорлар қабул қилинди. Лекин, тан олишимиз керак, уларнинг барчаси тизимли эмас, балки маълум бир йўналиш ва бўғиндаги муаммоларни бартараф этишга қаратилган ишлардир. Ана шу ҳолатни ҳисобга олиб, Ватанимиз хавфсизлигини мустаҳкамлаш, унинг мудофаа қобилиятини кучайтиришдек ғоят муҳим соҳада кўплаб муаммолар мавжудлигини англаган ҳолда, биз янги Мудофаа доктринасини қабул қилдик. Ушбу ҳужжатда мамлакатимизнинг ҳарбий қурилиши ва Куролли Куч-

ларни ривожлантириш масалалари бўйича асосий йўналиш ва замонавий ёндашувлар акс эттирилди.

2017 йил 12 декабрда Президент фармони қабул қилиниб, унда мавжуд мураккаб ҳолатдан чиқишнинг таъсирчан ва самарали чора-тадбирлари белгилаб берилди.

Бугун сизлар билан ўтган йилда амалга оширган ишларимизга яқун ясаб, келгусидаги вазифаларимиз ҳақида гаплашиб олишимиз зарур.

Хурматли йигилиш қатнашчилари!

Ҳозирги вақтда минтақамизда ва дунёда ҳукм сураётган, олдиндан айтиб бўлмайдиган мураккаб шароитда мамлакатимиз хавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигини таъминлаш, жамиятимизда тинчлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш қанчалик катта аҳамиятга эга эканини барчамиз чуқур англаймиз. Бу эса ўтган давр мобайнида эришган ютуқларимиз ва йўл қўйган камчиликларимиз, тўпланиб қолган муаммоларни чуқур таҳлил қилиш, бугун ҳаётнинг ўзи илгари сураётган талабларни ҳисобга олишни тақозо этмоқда.

Биз айти шу асосда мамлакатимиз муҳофаа салоҳиятини мустаҳкамлашни Ўзбекистонни ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг устувор йўналишларидан бири сифатида белгилаб олдик. Стратегияга биноан 2017 йилда бошқа соҳалар қаторида ҳарбий қурилиш борасида ҳам кенг қўламли ўзгаришлар амалга оширилди. Қисқа муддатда дастлабки аниқ натижаларга эришдик ва янгиланаётган Куролли Кучларимиз бўйича стратегик ёндашувни ишлаб чиқдик.

Биринчидан, ташки сиёсатимизнинг мослашувчанлик ва очиклик принципларига, энг асосийси, кўшни давлатлар билан дўстона ва амалий муносабатларни ривожлантириш, Ватанимиз суверенитети ва мустақиллигини мустаҳкамлашдек биз учун устувор бўлган тамойилларга таянган ҳолда, мамлакатимиз Мудофаа доктринаси сифат жиҳатидан янгиланди. Бу доктринанинг маъно-мазмуни биринчи марта очиклик хусусиятига эга бўлди. Бу эса бизнинг мудофаа сиёсатимизнинг очиклигини намойиш этмоқда. Доктринада Ўзбекистоннинг мудофаа соҳасидаги сиёсати бўйича принципиал ёндашувлар, уларни қўллаш асослари, Қуроли Кучлар олдида турган вазифалар, шунингдек, миллий армиямиз қурилиши ва ривожланишини давом эттириш бўйича истикболли йўналишлар белгилаб берилди.

Барчангизнинг эътиборингизни муҳим бир масалага қаратмоқчиман: Мудофаа доктринаси қоидалари коғозда қолиб кетмаслиги, биз уларни ҳаётга сўзсиз жорий этишни таъминлашимиз шарт.

Шу муносабат билан Олий Мажлис Мудофаа доктринасини амалга ошириш, бу масала бўйича мунтазам равишда парламент назоратини олиб бориши мақсадга мувофиқдир. Умуман олганда, депутат ва сенаторларимиз мудофаа ва ҳарбий қурилиш масалаларига бефарқ бўлмасдан, бу борада ўз фаолиятларини кучайтиришлари, ҳар бир чорақда икки марта Олий Мажлис палаталарининг йиғилишларида ушбу йўналишдаги ишларнинг аҳволини муҳокама қилиб борсалар, айти муддао бўларди.

Қуйи палата ҳамда Сенатнинг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари бўйича кўмиталари раислари, мудофаа вазири ва бошқа тегишли тузилмалар раҳбарлари қуйидаги вазифаларни амалга оширишлари зарур:

– амалдаги қонунчиликка тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, Мудофаа доктринаси асосида Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларини стратегик қўллаш бўйича ҳужжатлар қайта ишлаб чиқилишини таъминлаш;

– ҳарбий хизматчилар, жамоатчилигимиз ва чет эллик ҳамкорларимиз ўртасида мудофаа сиёсатимизнинг асосий принципларини тушунтириш бўйича кенг кўламли ишларни ташкил этиш лозим. Бу борада мазкур сиёсатнинг очиқлиги ҳамда хавфсизлик ва мудофаа соҳасида бошқа хорижий мамлакатлар билан амалий муносабатларни ривожлантириш биз учун устувор аҳамиятга эга эканига эътибор қаратиш даркор.

Иккинчидан, Мудофаа доктринаси қоидалари ва мамлакатимизнинг геостратегик жойлашувини ҳисобга олган ҳолда, ҳарбий округларнинг таркибий тузилиши ва вазифалари тубдан қайта кўриб чиқилди.

Хусусан, Мудофаа вазирлигининг барча бирлашма ва қисмларининг таркибий тузилмаси тўлиқ янгиланди. Биз бўлинмаларга жанговар тайёргарлик билан тўлақонли шуғулланиш, ҳарбий хизматчиларнинг касбий малакасини ошириш ва ўз йўналиши бўйича вазифаларни аниқ бажариш учун тайёр бўлишига алоҳида эътибор қаратдик. Бунга имкон бермаган тузилмалардан бутунлай воз кечдик.

Шундан келиб чиққан ҳолда, ҳар бир офицер ва сержант эгаллаб турган лавозимидан қатъи назар, ўз

фаолиятига танкидий баҳо бериши керак. Улар «Мен келгусида хизматни давом эттиришга муносибманми ёки йўқми?» деган саволга жавоб бериши шарт.

Мен ҳарбий хизматчиларимизнинг жисмоний ва руҳий тайёргарлиги билан боғлиқ бир қатор муаммоларга эътибор қаратмоқчиман. Нега деганда, жисмоний тайёргарлик ҳарбий хизматчилар учун хизмат фаолиятида, ҳарбий карьерасида ва умуман, турмуш тарзида ҳал қилувчи омиллардан бири бўлиши зарур.

Ҳарбий хизматчиларнинг руҳий жиҳатдан чидамли бўлиши ҳақида гапирганда, кейинги пайтда дунёнинг турли минтақаларида содир бўлаётган қуроли тўқнашувларда кўзга ташланаётган бир ҳолатга эътиборингизни қаратмоқчиман. Яъни, жанговар ҳаракатлар давомида шахсий таркиб ўртасидаги йўқотишларнинг асосий қисми кучли руҳий таъсир ва зарбалар билан боғлиқ экани маълум бўлмоқда. Бундай руҳий жароҳатларни ҳатто тинч ҳаёт шароитида ҳам даволаш жуда мураккаб масаладир.

Шу муносабат билан тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарлари барча тоифадаги ҳарбий хизматчиларнинг жисмоний ва руҳий тайёргарлиги бўйича принципиал жиҳатдан янги меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқиши зарур. Бу борада асосий эътиборни ҳарбий-амалий масалаларни ҳал этишга йўналтириш лозим. Ҳарбий хизматчилар ҳар томонлама соғлом ва чидамли бўлиши, ҳар қандай мураккаб жисмоний ва руҳий синовларга бардош бериши керак.

Қўшинлардаги ташкилий-штат ўзгаришларига оид масалаларга яна бир бор эътибор қаратиб, таъкидлаб

айтмоқчиман: ҳозирги пайтда Мудофаа вазирлиги томонидан кўшинларни янги ташкилий тузилмага ўтказиш ишлари бошланди. Бу ишлар янги ўқув йилига қадар якунланиши зарур.

Ана шу чора-тадбирлар ҳақида гапирганда, мудофаа вазири ва унинг ўринбосарлари эътиборини ушбу вазифаларнинг нақадар муҳим эканига қаратмоқчиман. Уларнинг ижросини шахсан ўзим назорат қилиб бораман.

Қуролли Кучлар Бош штаби бу борада фақат механизм яратиш эмас, балки уни самарали ишлатиш ўта муҳим аҳамиятга эга эканини чуқур англаб етиши керак. Кўшинлар исталган дақиқада ўз олдига қўйилган вазифаларни бажаришга қодир бўлиши керак. Улар жанговар тайёргарликнинг янги тизими бўйича мунтазам шугулланиб бориши, барча ҳарбий хизматчилар ҳақиқий профессионал кадр бўлиши учун ўз соҳасини пухта эгаллаши шарт.

Нима учун бу талаблар бугун кун тартибига кескин қилиб қўйилмоқда? Чунки, Мудофаа вазирлигидаги кўплаб мансабдор шахслар ишончли окламагани, ўзларини кўрсатишда сусткашликка йўл қўйгани, уларда ташаббус йўқлиги, мустақил қарорлар қабул қилишни, масъулиятни ўзига олишга тайёр эмаслиги бунга сабаб бўлмоқда.

Ҳолбуки, уларга ўз қобилиятини амалда намоён этиши учун барча имкониятлар яратиб берилган эди. Бундай камчиликлар мудофаа вазирлиги собиқ раҳбарияти фаолиятининг натижаси, десак хато бўлмайди. Очик айтиш керак, улар асосан эски усуллар билан иш-

лаб, кўшинлар билан мунтазам алоқа ўрнатмаган, ҳарбий кадрлар тайёрлаш масаласига жиддий эътибор қаратмаган, зарур ҳолларда мустақил қарор қабул қилишда уларга қатъият етишмаган.

Афсуски, бунинг оқибатида бизда кўп ҳолларда ҳарбий бошликлар тепадан буйруқ кутиб ўтиришга ўрганиб қолди. Яна бир бор такрорлаб айтаман: ҳар бир командир ва кўмондон ўз ҳарбий қисми ва округининг шароитидан, мавжуд жанговар вазиятдан келиб чиққан ҳолда, тезкорлик билан ҳар томонлама асосланган, мустақил қарор қабул қилишга қодир бўлиши шарт.

Мен мудофаа вазирининг тавсиясига биноан, вазирнинг иккита ўринбосари, Қуролли Кучлар академияси раҳбари ва Чирчиқ ҳарбий билим юрти бошлиғини лавозимидан озод қилдим. Ҳозиргача ҳарбий округ кўшин кўмондони вазифасини вақтинча бажариб келаётганлардан бири бу лавозимга тасдиқланмади.

Айни пайтда, кўйилган талабларга жавоб бермаётган ва кўшинлар билан фаол ишлашдан ўзини четга олган 40 га яқин ҳарбий хизматчи мудофаа вазири томонидан ишдан бўшатилгани, 36 нафарининг лавозими пасайтирилгани нимадан далолат беради? Бу биринчи навбатда, соҳада ҳарбий кадрлар фаолиятини аниқ баҳолашнинг рейтинг тизими мавжуд эмаслигини, оқибатда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ишлари қоникарсиз эканини кўрсатади.

Мана шу ва бошқа мавжуд камчиликларни бартараф этиш, тизимда барча ишларни замон талаблари даражасида ташкил этиш, ҳарбий соҳада ислоҳотларни яна-

да чуқурлаштириш мақсадида мен Бош штаб бошлиғи ҳамда барча ҳарбий округ кўмондонларини янгитдан тайинладим.

Шу муносабат билан барчангизни огоҳлантириб айтмоқчиман: 2018 йил сизлар учун катта синов йили бўлади. Нега деганда, ҳар қайси округ олдида турган вазифалар, мавжуд таҳдид ва хавф-хатарлар бир-бирига ўхшамайди. Буни ҳар қайси раҳбар чуқур билиши ва ўз фаолияти учун зарур хулоса чиқариб олиши даркор.

Яна бир муҳим масала – Мудофаа вазирлиги қисмлари ва муассасалари сонини оптималлаштириш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар доирасида ҳарбий шаҳарчаларни инвентаризациядан ўтказиш зарурати юзага келмоқда.

Шу муносабат билан Бош вазирнинг биринчи ўринбосари А.Раматов ва жойлардаги давлат ҳокимияти органлари раҳбарлари мудофаа вазири билан биргалликда барча истиқболли ҳарбий шаҳарчалардаги мавжуд ҳолатни, масалага жиддий ёндашган ҳолда, пухта таҳлил қилиши зарур.

Бу борада бўшаётган ҳарбий шаҳарчаларни белги-ланган тартибда тегишли идораларга бериш ва келгусида улардан мақсадли ва оқилона фойдаланиш бўйича назорат ўрнатиш Бош вазир А.Арипов зиммасига юкланади.

Кейинги пайтларда Қуроли Кучларнинг ташкилий тузилмаси бўйича амалга оширилган чора-тадбирлар ҳақида сўз юритганда, Миллий гвардия ташкил этилганини алоҳида таъкидлаш лозим. Маълумки, бу махсус ҳарбий бўлинма фаолияти жамият ва давлат

хавфсизлигини таъминлаш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини рўёбга чиқариш, аҳолини турли террорчилик хатарларидан, жиноий ва бошқа ноқонуний хатти-ҳаракатлардан ҳимоя қилишга қаратилган.

Қисқа вақт ичида Миллий гвардия мамлакат хавфсизлигини таъминлаш тизимидаги муҳим бўғинга айланди ва Куролли Кучлар таркибий қисмлари билан яқин ҳамкорлик ўрнатди.

Афсуски, охириги 15-20 йил давомида жамоат тартиби ва хавфсизлигини сақлаш масалаларига нотўғри ёндашув туфайли бу муҳим масала эътиборимиздан четда қолиб келди. Жумладан, Хавфсизлик кенгаши ҳам бунга етарлича эътибор бермаганини очиқ айтиш керак. Бу тизимнинг аниқ эгаси бўлмаган, бу масалалар билан шуғулланадиган бўлинмалар гоҳ Ички ишлар вазирлиги, гоҳ Мудофаа вазирлиги тасарруфида бўлиб келган. Шу сабабли ушбу бўлинмалар ўз ўрнини тополмади. Жамоат тартиби ва хавфсизлигини сақлаш бўйича ўқув машқлари деярли ўтказилмаган. Тезкор вазифаларни бажариш зарур бўлган пайтда турли бюрократик тўсиқларга дуч келинган. Натижада тезкор қарорлар ўз вақтида қабул қилинмаган, вазифалар самарали бажарилмаган.

Ҳолбуки, бутун дунёда мамлакат ичида тартиб-интизом ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш билан армия эмас, Мудофаа вазирлиги эмас, балки алоҳида тузилмалар шуғулланади.

Маълумки, бугунги кунда биз «Хавфсиз шаҳар – хавфсиз мамлакат» концепцияси асосида юртимизда жамоат тартибини таъминлашга қаратилган катта иш-

ларни амалга оширмоқдамиз. Шу муносабат билан мана шу янги тузилма, яъни, Миллий гвардия ташкил этилди. Энди бундан буён ҳар бир шаҳар ва вилоятда хавфсиз ҳудуд лойиҳасини амалга ошириш, жамоат тартибини сақлаш учун Ички ишлар вазирлиги билан бирга Миллий гвардия масъул ва жавобгар этиб белгиланади. Бу вазифаларни бажариш учун Миллий гвардия жойлардаги давлат ҳокимияти идоралари, жамоат ташкилотлари билан яқин ҳамкорликда фаолият олиб боради.

Шу муносабат билан Миллий гвардия кўмондонига ташкилий ишларни тезроқ яқунлаб, ўзининг бевосита вазифаси бўлган жамоат тартиби ва хавфсизлигини сақлаш масаласи билан яқиндан шуғулланиш топширилади. Бундан буён мамлакатимизда жамоат тартиби ва хавфсизлигини сақлаш масаласига ички ишлар вазири ва Миллий гвардия кўмондони шахсан жавобгар бўлади.

Ҳозирги пайтда Миллий гвардия томонидан кўшинлар фаолиятининг самарадорлигини оширишга йўналтирилган тадбирлар амалга оширилмоқда, шунингдек, ўз Ватанига садоқатли, юқори малакали ҳарбий кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш бўйича ишлар давом эттирилмоқда.

Учинчидан, мамлакатимиздаги барча турдош корхоналарни бирлаштирган Мудофаа саноати бўйича давлат кўмитасининг ташкил қилиниши миллий мудофаа-саноат комплексини шакллантириш йўлидаги биринчи ва муҳим қадам бўлди.

Шуни очик тан олиш керакки, тегишли илмий ва саноат салоҳиятига эга бўлган ҳолда, биз 25 йил давомида мамлакатнинг мудофаа-саноат комплексини ташкил қилишга умуман эътибор қаратмадик. Бу эса, табиийки, Куролли Кучларни ҳарбий техника ва қурол-яроғлар билан таъминлаш даражасига салбий таъсир кўрсатди.

Масалан, радиоалоқа ускуналарини ишлаб чиқариш бўйича биз амалга оширган лойиҳани олайлик. Ўзингиз гувоҳ бўлганингиздек, уни ҳаётга жорий этиш учун бор-йўги тўққиз ой етарли бўлди. Бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриш керак.

Жаҳон тажрибасидан маълумки, ривожланган мудофаа саноати инновацион ва юқори технологияларга асосланган иқтисодиётнинг энг муҳим таркибий қисмларидан бири ҳисобланади.

Ишончим комилки, иқтисодиётнинг тўлақонли мудофаа секторини шакллантириш бўйича биз бошлаган иш яқин келажакда миллий армиямизни қурол-яроғ ва ҳарбий техника билан таъминлаш билан бирга қўшимча иш ўринлари яратиш, мамлакатимиз иқтисодиётини диверсификация қилиш имконини ҳам беради.

Ушбу йўналишда ҳарбий ва икки хил мақсадда фойдаланиш мумкин бўлган, импорт ўрнини босадиган, рақобатбардош ва экспортга йўналтирилган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга қаратилган комплекс вазибаларни ҳам ҳал қилишимиз керак.

Мамлакатимизда мудофаа саноати комплексини ривожлантириш бўйича улкан салоҳият ва имкониятлар мавжуд. Бироқ биз улардан умуман фойдаланмаяпмиз.

Масалан, жойлардаги давлат ҳокимияти органлари раҳбарлари ҳудудларда ҳарбий хизматчилар учун махсус кийим-кечаклар, экипировка, турли асбоб-ускуналар, куруқ паёклар ишлаб чиқариш, икки хил мақсадда фойдаланиш мумкин бўлган маҳсулотларни тайёрлайдиган цехларни ташкил қилиш бўйича катта имкониятларга эга. Буларнинг барчаси бизга қўшимча иш ўринлари яратишда жуда қўл келади. Президентнинг яқинда эълон қилинган Фармони билан сизларга бу борада тегишли ваколатлар берилган. Сизлар ҳарбий қўшин турларининг талаб ва эҳтиёжларини ўрганиб, бу йўналишда ишни тўғри ташкил этишингиз мумкин-ку!

Энди вилоят ҳокимлари ва округ раҳбарларининг фаолиятига шу вазифа қандай бажарилаётганига ҳам қараб баҳо берамиз.

Биз Мудофаа саноати бўйича давлат қўмитасини Тошкент қишлоқ хўжалиги техникаси заводи ҳудудида жойлаштириш ҳақида қарор қабул қилдик. Нега деганда, мазкур қўмитанинг бошқарув аппарати бевосита ишлаб чиқариш муҳитида доимий фаолият олиб бориши лозим.

Бош вазир ўринбосари Н.Отажонов ва Мудофаа саноати бўйича давлат қўмитаси раиси А.Ибодуллаев 2018 йилда қўмита фаолиятини самарали ташкил қилиш бўйича «йўл харитаси» ишлаб чиқишни қисқа муддатда яқунлаб, Қуролли Кучларнинг бугунги ҳолати ва келажак истиқболларини ҳисобга олиб, уни амалга оширишга киришиши зарур.

Бу борада тегишли муассасалар ва хорижий ҳамкорларимизнинг етакчи ташкилотлари билан битим-

лар тузиш ва давлатлараро кўмиталар йиғилишларини ўтказган ҳолда, тўғридан-тўғри яқин ҳамкорликни йўлга қўйиш керак.

Тўртинчидан, мамлакатимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашда жойлардаги давлат ҳокимияти органларининг фаоллигини ва ролини ошириш бўйича ишлар сифат жиҳатдан бутунлай янги босқичга кўтарилди. «Миллий армиямиз – бизнинг ифтихоримиз ва ғуруримиз» тамойили асосида ҳудудларда мудофаа соҳасида ягона давлат сиёсатини юритиш, армия ва халқнинг яқдиллигини таъминлаш мақсадида ҳарбий-маъмурий секторлар ташкил этилди.

Барчамиз бир фикрни яхши англаб олишимиз керак: эл-юртимизнинг тинчлигини таъминлаш мақсадида бугун мудофаа соҳасида амалга оширилаётган ислохотларнинг канчалик самара бериши армия ва халқнинг бирдамлигига боғлиқ.

Афсуски, ёшларни, умуман, мамлакатимиз аҳолисини ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларига Мудофаа вазирлиги ва бошқа дахлдор идоралар томонидан етарли аҳамият берилмаган, десак, ҳақиқатни айтган бўламиз.

Биз бу борада қуйидаги ҳолатларни ҳисобга олган ҳолда, ҳарбий-маъмурий секторлар ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилдик.

Биринчидан, ҳарбий округлар ва жойлардаги давлат ҳокимияти органлари ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик даражаси кўшинларда вужудга келган долзарб муаммоларни ҳал қилиш бўйича ишларни самарали олиб бориш имконини бермаётган эди.

Бу тадбирлар асосан муддатли ҳарбий хизматга чакирувлар, ҳарбий хизматчиларни захирага бўшатиш ва шунингдек, байрамлар пайтидаги биргаликдаги фаолият билан чекланар эди.

Иккинчидан, ҳарбий округлар ва қисмларнинг мансабдор шахслари томонидан аҳоли билан мулоқот йўлга қўйилмаган эди. Эл-юртимизни ҳарбий қурилиш ва мамлакатимиз мудофаа қобилятини мустаҳкамлаш соҳасидаги ўзгаришлардан хабардор қилиш, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва фуқаролик жамияти институтлари билан ўзаро ҳамкорлик бўйича ишлар олиб борилмаган эди.

Учинчидан, маҳаллий бюджетлар маблағларини ҳарбий қисмлардаги устувор аҳамиятга молик лойиҳаларни молиялаштириш учун жалб қилиш бўйича амалий механизм йўқ эди. Бу ҳол ҳарбий-ватанпарварлик, ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш, ҳарбий инфратузилмаларни ривожлантириш билан боглиқ масалаларни тез ва самарали ҳал этиш имконини бермас эди.

Тўртинчидан, энг ёмони, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик ва маънавий-ахлоқий кадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш ва ўқитиш, навқирон авлодимизни бизнинг халқимизга мутлақо бегона бўлган бузғунчи ғоялардан ҳимоя қилиш масалаларига зарур даражада эътибор қаратилмади.

Айниқса, диний экстремизм ғояларига берилиб, йўлдан адашган ёшларни соғлом турмуш тарзига қайтаришда биз Қуролли Кучлар сафида хизмат

килаётган аскар ва офицерларимизнинг салоҳиятидан фойдалана олмаяпмиз.

Ҳолбуки, Ватан ҳимоясида тобланган мард ўғлонларимиз ўзининг мардлик ва жасурлик фазилатлари, юксак ватанпарварлик туйғуси билан обрў-эътибор қозонган ҳарбий хизматчиларимиз ёшларга ҳар томонлама ибрат ва ўрнак намунаси бўлиши мумкин.

Бир фикрни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак: армияни моддий жиҳатдан барча замонавий зарур техника ва жиҳозлар, қурол-яроғлар билан таъминлаш мумкин. Аммо шахсий таркиб маънавий жиҳатдан заиф бўлса, яъни, аскар ва офицерларимизда жанговар рух, Ватанга меҳр ва садоқат, унинг тақдири учун масъулият бўлмаса ёки уларнинг ўртасида бепарволик ҳукм сурса, бундай ҳолат ниҳоятда нохуш оқибатларга олиб келиши мумкин.

Бугунги йиғилишнинг барча иштирокчилари ва жойлардаги давлат ҳокимияти органлари раҳбарлари ушбу масалани улкан ҳаётий аҳамиятга эга, мамлакатимиз ва фуқароларимиз хавфсизлигига, миллий армиямизнинг мудофаа қобилиятига бевосита таъсир кўрсатадиган ўта муҳим вазифа сифатида қабул қилсин.

Бешинчидан, ёш авлодимизда қатъий ҳаётий позиция ва Ватанимиз тақдири учун юксак масъулият туйғусини шакллантириш алоҳида муҳим аҳамиятга эга. Шуни ҳисобга олиб, мамлакатимизда ўрта мактабдан бошлаб олий ўқув юртларигача қамраб оладиган узлуксиз ҳарбий таълим ва ватанпарварлик тарбияси бўйича ўзига хос ноёб ва яхлит тизим яратилмоқда.

Ушбу тизим мутлако янги Куролли Кучлар академиясини шакллантиришни, ҳарбий билим юртлари, лицей ва коллежлар фаолиятини такомиллаштиришни, «Те-мурбеклар мактаби» ҳарбий академик лицейлари ташкил этишни кўзда тутди.

Айни вақтда, айтиш жоизки, кўрилаётган чоратадбирларга қарамасдан, ҳарбий кадрларни тайёрлаш тизими замон талабларига тўлиқ жавоб бермайди. Бунинг сабаби – айрим мансабдор шахслар, масаланинг моҳияти ва аҳамиятини етарли даражада тушунмагани билан боғлиқ десак, тўғри бўлади.

Академияда ўқув жараёнини ташкил қилишда эскича ёндашувлар ҳали ҳам бартараф этилмаган. Бундай ҳолат билан мураса қилиб бўлмайди. Биз бу масалада доимо замон билан бирга қадам ташлашимиз, керак бўлса, ундан олдинда юришимиз зарур. Академияда ва бошқа ҳарбий ўқув юртларида замонавий шарт-шароитларни хўжақўрсинга яратганимиз йўқ. Аксинча, курсантларимиз ва тингловчиларимиз таълим соҳасида энг илғор, инновацион билим ва кўникмаларга эга бўлиши зарур. Мана, бизнинг асосий мақсадимиз.

Бундан ташқари, ҳарбий қўшинларни замонавий техника ва қурол-яроғ билан таъминлаш масаласининг долзарб аҳамиятга эга эканини ҳисобга олиб, юқори малакали офицер кадрларни тайёрлашда хорижий тиллар, жумладан, рус тилини ўрганишга алоҳида аҳамият бериш даркор.

Шунингдек, авлодлар ўртасида узвийлик ва устозлик анъаналари йўқолгани ҳам ўткир муаммо бўлиб қолмоқда. Бунинг сабаби, биринчи навбатда, ай-

рим рахбарларнинг ўзига ўринбосарлар тайёрлаш, ўзининг «иссиқ жойи»ни ёшларга бўшатиб беришни хоҳламаслиги билан боғлиқ. Улар ёшларнинг малакасини ошириш ва хизмат пиллапояларидан кўтарилишига онгли равишда тўсиқ бўлмоқда, десак, буям ҳақиқат.

Мен эътибор қаратмоқчи бўлган яна бир масала, бу – кадрларимизни хорижий давлатларда тайёрлаш билан боғлиқ. Маълумки, биз ошиб-тошиб кетган бой давлат эмасмиз. Шунинг учун бу масалага чуқур ўйламасдан ёндашишга ҳаққимиз йўқ. Бу борада номзодларни ҳар томонлама пухта саралашимиз ва тайёрлашимиз керак. Токи, улар олган билим ва тажрибаларини кейинчалик амалда қўллаш ва жорий этишга қодир бўлсин. Шу билан бирга, янги билим ва ғояларни янада кенг ёйиш мақсадида ҳарбий ўқитувчиларимизни чет элларда тайёрлаш масаласига катта эътибор қаратиш зарур.

Миллий гвардия Ҳарбий-техника институти фаолиятини такомиллаштириш бўйича қабул қилинган чоратадбирларни сифатли ва тўлиқ амалга оширишни таъминлансин. Мазкур институтни мамлакатимизнинг энг яхши олий ўқув юртлиридан бирига айлантириш лозим. Келгусида армиямиз учун юксак малакали тайёр кадрлар, керак бўлса, Куролли Кучлар қўмондонлари даражасидаги номзодлар захираси айнан мана шу ўқув юртидан етишиб чиқиши зарур.

Мудофаа вазирлиги:

– юқорида айтиб ўтилган муаммоларни ҳисобга олган ҳолда, кадрлар билан ишлаш, уларни тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича самарали тизим фаолиятини таъминласин, олий ҳарбий таълим муассасала-

римиз билан мамлакатимиздаги ва хориждаги етакчи олий ўқув юртлари ўртасида яқин ҳамкорликни йўлга қўйсин;

– бой амалий тажрибага эга бўлган ҳарбий хизматчилар ва ходимлар орасидан энг муносиб шахсларни ўқитувчилик фаолияти учун танлаб олиш бўйича самарали тизимни жорий этсин. Танлаб олинган ўқитувчилар малакасини оширишни шундай йўлга қўйиш керакки, улар ёш кадрларни тайёрлашда ўз салоҳиятини янада тўлиқ сафарбар этишга эришсин. Шу муносабат билан биз баъзи ҳарбий пенсионерларни ўқитувчилик фаолиятига жалб этиш бўйича қарор қабул қилдик.

Миллий гвардия қўмондони Миллий гвардия ўқув юртларида ҳам худди шундай тизимни жорий этсин.

Шу муносабат билан Куролли Кучлар академияси қошида мамлакатимиздаги барча ҳарбий таълим йўналишидаги олий ва ўрта махсус билим юртлари фаолиятини ўқув жараёни ва илмий нуқтаи назардан мувофиқлаштирадиган Илмий-методик кенгаш ташкил этилсин. Ушбу кенгашга раислик қилиш Хавфсизлик кенгаши котиби В.Маҳмудовга, кенгаш раисининг ўринбосари вазифаси эса Давлат маслаҳатчиси Р.Қосимов зиммасига юклатилсин.

Олтинчидан, ёшларга оид давлат сиёсати самардорлигини ошириш бўйича амалга оширилаётган саъй-ҳаракатларимизнинг мантиқий давоми сифатида Куролли Кучлар тизимида Ўзбекистон Ёшлар иттифоқининг бошланғич ташкилотлари ташкил этилди ва ўз фаолиятини бошлади. Бу, ўз навбатида, ёш ҳарбий хизматчиларни ватанпарварлик руҳида тарбия-

лаш, уларни мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар жараёнига жалб этиш, интеллектуал ва ижодий салоҳиятини рўёбга чиқаришга хизмат қилмоқда.

Маълумки, ҳозирги вақтда Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи томонидан мамлакатимиздаги ҳарбий тузилмалар билан биргаликда униб-ўсиб келаётган ёш авлодни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш бўйича иш олиб борилмоқда ва унинг самарасини ошириш лозим.

Мудофаа вазирлиги ҳузуридаги Жамоатчилик кенгашининг минтақавий тузилмаларини ташкил этиш орқали мазкур кенгашнинг вазифалари қайта кўриб чиқилди ва кенгайтирилди. Ушбу кенгаш ва унинг тузилмалари бугунги кунда жамоат бирлашмалари, фуқаролик жамияти институтлари ва ҳарбий қисмлар ўртасида яқин ҳамкорликни таъминлаш бўйича ишончли кўприкка айланди. Улар ҳарбий хизматчилар ва чакирикқача бўлган ёшлар ўртасида юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни шакллантириш, ҳарбий хизмат нуфузини ошириш, ҳарбий хизматчиларни ҳуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни кучайтиришга хизмат қилмоқда.

Ушбу йўналишда амалга оширилаётган ишларнинг самарасини ошириш мақсадида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Қ.Куронбоевга, Мудофаа вазирлиги ҳузуридаги Жамоатчилик кенгаши ва Республика Маънавият ва маърифат маркази тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда алоҳида дастур ишлаб чиқиш вазифаси топширилади.

Еттинчидан, хорижий мамлакатлар билан ҳамкорлик алоқаларимиз сезиларли даражада фаоллашди. Чет эллик шерикларимиз билан ҳарбий ва ҳарбий-техник ҳамкорликни мустаҳкамлаш бўйича 13 та амалий ҳаракатлар режаси ёки «йўл харитаси» амалга оширилмоқда.

Бу ўринда шуни таъкидлаш керакки, ҳарбий соҳада халқаро миқёсдаги тадбирлар сони кўпайишига қарамасдан, Мудофаа вазирлиги кўшинлари фаолиятига илғор хорижий тажрибаларни амалий жиҳатдан жорий этиш даражаси пастлигича қолмоқда. Орттирилган тажрибани ўрганиш ва жорий қилиш борасидаги ишлар тизимли асосда олиб борилмаяпти.

Шу муносабат билан мудофаа вазири А.Азизов бу масалага ҳам алоҳида эътибор қаратиши зарур. Миллий армиямизни замонавий қуро-яроғ ва техникалар билан таъминлаш жараёнида ҳарбий хизматчиларимизни профессионал жиҳатдан шунга мос равишда тайёрлаш ҳал қилувчи вазифалардан бири бўлиб турибди.

Қуроли Кучлар Бош штаби кўшинларнинг жанговар тайёргарлиги бўйича тизимни такомиллаштириш доирасида ушбу масалага ҳам жиддий эътибор қаратсин. Айниқса, ҳарбий хизматчилар томонидан замонавий техника ва қуро-яроғларни пухта эгаллаш, уларни асраб-авайлаб ишлатиш, бу борада ёқилғи-мойлаш материаллари, ўқ-дори ва бошқа ресурслардан оқилона фойдаланиш устидан қатъий назорат ўрнатишга алоҳида аҳамият бериш зарур.

Саккизинчидан, мамлакатимизда ҳарбий хизматчиларни, уларнинг оила аъзолари ва фахрийларни ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш бўйича катта ишлар амалга оширилмоқда.

Худудларда кўп қаватли уйлар босқичма-босқич фойдаланишга топширилмоқда. Ҳарбий хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш борасида, жумладан, узок муддатли имтиёзли ипотека кредитлари берилишини кўзда тутадиган янгича ёндашувлар жорий этилмоқда.

Ҳозирги кунга қадар мамлакатимиз худудларида 28 та ана шундай уй-жой фойдаланишга топширилди, 522 нафар ҳарбий хизматчининг оиласи замонавий, шинам квартиралар билан таъминланди.

Яқин икки ой ичида яна 720 нафар ҳарбий хизматчининг оиласи янги уйларга кўчиб ўтади. Бу ишлар доимий асосда давом эттирилиб, ҳар йили 1500 нафар Ватан ҳимоячисининг оиласи уй-жой билан таъминланади.

Афсуски, бу масалада ҳам барча раҳбарлар берилган топшириқнинг маъно-моҳияти ва аҳамиятини тўлиқ тушуниб етмаяпти. Натижада ушбу лойиҳани бошлаш ҳеч бир сабабсиз бир неча ойга чўзилиб кетди ва шахсан ўзим ушбу масала билан шуғулланишимга тўғри келди.

2018 йил учун режалаштирилган уйларни қуриш бўйича ишлар бугуноқ бошланиши керак. Нега деганда, жорий йилда ҳарбий хизматчиларнинг оилалари учун юртимизнинг барча худудларида 100 та кўп қаватли уй

қуриш белгиланган. Бу борада қандайдир баҳона ёки сабабларни рўқач қилишга ҳеч қимнинг ҳаққи йўқ, бу масала бўйича талаб қаттиқ бўлади.

Бундан ташқари, қўшинларни озиқ-овқат билан таъминлаш бўйича биринчи марта аутсорсинг тизими жорий қилинди. Аутсорсинг дегани шуки, ҳарбий хизматчиларга кунлик овқат тайёрлаб бериш билан энди армиянинг ўзи эмас, балки мустақил ташкилотлар шуғулланади. Бу ишни ташкил қилиш жойлардаги ҳокимиятларга топширилади. Бундай тизимнинг жорий этилиши шахсий таркибни унга хос бўлмаган вазифалардан озод қилиб, ҳарбий хизматчиларнинг бутун куч-ғайратини ўз профессионал малакасини оширишга қаратиш имконини беради. Биз бу йўналишдаги ишларни албатта давом эттирамиз.

Хурмагли мажлис иштирокчилари!

Барчангизнинг эътиборингизни муҳим бир масалага қаратмоқчиман. Бундан буён мен қайси ҳудудга хизмат сафарига борадиган бўлсам, биринчи куни жойлардаги ижтимоий-иқтисодий ислохотлар қандай бораётгани билан танишаман. Иккинчи куни эса, шу ҳудуддаги ҳарбий-маъмурий секторлардаги аҳволни ҳар томонлама ўрганиб чиқаман. Йил давомида шундай тартибда иш олиб борамиз. Ҳокимлар, округ кўмондонлари ва бошқа тегишли мутасадди раҳбарлар буни албатта эътиборга олиши лозим.

Сизларга маълумки, амалга оширилаётган чуқур ўзгаришлар натижасида Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари жамиятимизнинг ажралмас бир

қисмига, мамлакатимиз барқарорлиги ва тараққиётининг кафолатига, ҳарбий хизматчилар ва ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг муҳим институтига айланмоқда.

Айни пайтда бутун дунёда, жумладан, ён-атрофимизда халқаро терроризм, экстремизм ва радикализм хавфи тобора ортиб бормоқда, айрим ҳудудларда қуролли тўқнашувлар ҳамон давом этмоқда. Ана шундай кескин вазиятдан келиб чиққан ҳолда, мавжуд таҳдидларга қарши муносиб зарба беришга тайёр бўлишимиз, Ўзбекистоннинг тинч ва барқарор ривожланишини таъминлаш мақсадида Қуролли Кучларимизни янада ислоҳ қилиш, унинг жанговар тайёргарлиги ва қобилиятини юксалтириш бўйича келгусида амалга оширадиган ишларимизни изчил давом эттиришимиз зарур.

Шу муносабат билан асосий саъй-ҳаракатларимизни қуйидаги устувор вазифаларга қаратишни ғоят муҳим, деб ҳисоблайман.

Биринчидан, мамлакатимиз мудофаа қудратини мустаҳкамлашда фуқаролик жамияти ва жойлардаги давлат ҳокимияти органларининг ролини ошириш ва фаоллаштириш лозим.

Барча бўғиндаги ҳокимият органлари раҳбарлари кўшинларнинг кундалик ҳаётида, ҳарбий шаҳарчалар барпо этиш ва уларнинг инфратузилмасини яхшилаш, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ва ҳарбий хизматчиларда ғурур, садоқат ва ватанпарварлик туйғусини, жанговарлик руҳи ва исталган пайтда

Ватан ҳимоясига тайёргарликни тарбиялашда фаол иштирок этиши шарт.

Ушбу соҳада ягона давлат сиёсатини ишлаб чиқишда асосий масъулият Мудофаа вазирлиги зиммасига юкланади. Бу борада амалга оширилаётган комплекс чора-тадбирлар кенг дунёқараш ва юксак интеллектуал даражага эга бўлган, ўз фуқаролик бурчини адо этишга масъулият билан ёндашадиган ёшларни тарбиялашга хизмат қилиши даркор.

Шу билан бирга, ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ёшларнинг ижтимоий муаммоларини ҳал этиш, жумладан, уларни иш билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратиш лозим. Қуролли Кучларимиз барча давлат идоралари, муассаса ва корхоналар учун етук кадрлар тайёрлайдиган ҳақиқий мардлик ва юксак ватанпарварлик мактабига айланишига эришишимиз зарур.

Ҳарбий хизматчиларни ҳарбий-ватанпарварлик ва маънавий-ахлоқий жиҳатдан тарбиялашни янада кучайтиришга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширишда халқимизнинг қадимий тарихи, буюк аجدодларимиз мероси ва уларнинг ҳарбий санъатни ривожлантиришга қўшган ҳиссасини чуқур ўрганиш муҳим аҳамиятга эга.

Ҳеч шубҳасиз, Ватан олдидаги бурчини адо этиш чоғида юртимиз озодлиги, халқимизнинг бугунги тинч ва осойишта ҳаётини таъминлаш йўлида ҳалок бўлган мард ва жасур ўғлонларимизнинг азиз хотирасига эҳтиром кўрсатиш биз учун ҳам фарз, ҳам қарзидир.

Шу муносабат билан тегишли вазирлик ва ҳуқуқ-тартибот идоралари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари раҳбарлари ана шундай қаҳрамонларимизнинг хотирасини абадийлаштириш, уларнинг оиласи ва яқинларига ҳар томонлама ғамхўрлик кўрсатиш ва қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларни янада кучайтириши лозим.

Ўз хизмат бурчини бажариш чоғида мардларча ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларимиз жасоратини улуғлаш, ёш авлод учун ибрат намунасига айлантириш мақсадида Бош вазир А.Арипов, Давлат маслаҳатчиси Х.Султоновга тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда шу мавзуга бағишланган Хотира китобини юқори савияда нашр этиш бўйича таклиф тайёрлаш вазифаси топширилади.

Иккинчидан, ҳарбий округлар қўшинларининг жанговар таркибини янада такомиллаштириш, жанговар шайлиги ва ҳарбий қобилиятини кучайтириш, шунингдек, қўшинларни бошқариш тизимини автоматлаштириш ва оптималлаштириш орқали армиямизнинг ўз зиммасига юклатилган вазифаларни самарали бажариш салоҳиятини оширишимиз зарур.

Учинчидан, мамлакатимиз хавфсизлигини таъминлаш ва ташкилий-штат тузилмаларини такомиллаштириш бўйича концептуал ҳужжатлар янгилангани муносабати билан Қуролли Кучларни режалаштириш ва уларни қўллашнинг меъёрий-ҳуқуқий асосларини қайта кўриб чиқиш лозим.

Тўртинчидан, кўшинларнинг жанговар ва тезкор тайёргарлик тизимини янада такомиллаштириш, ўқув машқлари фаоллигини, уларнинг самарадорлигини ошириш – муҳим вазифадир.

Ўқув машғулоти ҳарбий бўлинмаларни имкон қадар тўлиқ қамраб олган ва ўзаро ҳамкорликда ҳаракат қиладиган тузилмаларни жалб этган ҳолда ўтказилиши лозим. Шу асосда бошқарув органлари ва бўлинмалар имкониятлари, аскардан тортиб командиргача бўлган ҳар бир ҳарбий хизматчининг ҳатти-ҳаракати ва жанговар вазифаларни бажаришда қўлланаётган тактиканинг мақсадга мувофиқлиги ва тўғри эканини баҳолаш мумкин бўлади.

Бешинчидан, кўшинларнинг реал эҳтиёжларини тизимли равишда таҳлил қилиб бориш, уларнинг замонавий қурол-яроғ ва техника билан таъминланиш даражасини ошириш доимо эътиборимиз марказида бўлиши керак.

Бу борада Мудофаа вазирлиги, Мудофаа саноати бўйича давлат қўмитаси томонидан 2018-2021 йилларга мўлжалланган кўшинларни модернизация қилиш ва замонавий қурол-яроғ ва ҳарбий техника билан таъминлаш бўйича комплекс дастурни тўлиқ амалга ошириш лозим.

Олтинчидан, ҳарбий хизматчиларнинг ижтимоий таъминот тизимини янада такомиллаштириш биз учун энг муҳим вазифа бўлиб қолади. Бу борада 2020 йилгача мўлжалланган Қуролли Кучларни ижтимоий ривожлантириш тизимини такомиллаштириш бўйича

комплекс чора-тадбирларни қабул қилиш долзарб аҳамиятга эгадир.

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

Бугунги йиғилишни яқунлар эканмиз, куйидаги масалаларни алоҳида таъкидлаш зарур, деб ҳисоблайман.

Биринчидан, Қуролли Кучлар, ҳарбий округлар қўмондонлиги, давлат ҳокимияти органлари раҳбарлари ва ушбу йиғилишда иштирок этаётган барча мансабдор шахслар чуқур тушуниб олсин: бизнинг барча куч ва имкониятларимиз мен бугун қисқача баён қилган, кунни кеча қабул қилинган аниқ чора-тадбирлар комплексини амалга ошириш учун тўла сафарбар этилиши шарт.

Иккинчидан, яқинлашиб келаётган Ватан ҳимоячилари кунини нишонлаш масаласига алоҳида тўхталиб ўтиш лозим, деб ҳисоблайман.

Маълумки, ҳозирга қадар биз ушбу сана муносабати билан Тошкент шаҳрида республика миқёсида тантанали бир тадбир ўтказиш билан чекланар эдик. Бундай тажриба энди эскириб колди ва ундан воз кечиш вақти келди, деб ўйлайман.

Бу масаланинг ҳаётимиздаги ўта муҳим, айтиш мумкинки, ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканини инобатга олиб, Ватан ҳимоячилари кунини расмиятчиликдан холи, кўтаринки ва таъсирчан руҳда, ҳақиқий халқ байрами сифатида, янгича шаклда ташкил этиш зарур. Бундай тадбирларни айниқса ҳудудларда, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда ҳарбий-маъмурий секторлар – маҳаллий давлат ҳокимияти

органлари раҳбарлари иштирокида, юксак савияда ўтказишга алоҳида эътибор қаратиш даркор.

Қадрли дўстлар!

Сўзимнинг якунида сизларни ва оила аъзоларингизни яна бир бор Ўзбекистон Республикаси Қурулли Кучлари ташкил этилганининг 26 йиллиги ва Ватан ҳимоячилари куни билан самимий табриклайман.

Сизларнинг шарафли ва масъулиятли хизматингизда улкан ютуқлар ва оилавий бахт тилайман.

*Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги
Хавфсизлик Кенгашининг кенгайтирилган таркибдаги
йиғилишида сўзланган нутқ*

2018 йил 10 январь

**АДАБИЁТ ВА САНЪАТ, МАДАНИЯТНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ – ХАЛҚИМИЗ
МАЪНАВИЙ ОЛАМИНИ ЮКСАЛТИРИШНИНГ
МУСТАҲҚАМ ПОЙДЕВОРИДИР**

Ассалому алайкум, азиз дўстлар, кадрли устозлар!
Мухтарам ватандошлар!

Бугун мана шу мухташам саройда сиз, азизлар билан – миллий маданиятимизнинг кўзга кўринган намояндалари, атоқли шоир ва адибларимиз, театр, кино, мусика санъати соҳасининг таниқли ҳамда ёш вакиллари билан, санъатшунос олимлар, журналистлар билан учрашиб турганимдан бениҳоя хурсандман.

Фурсатдан фойдаланиб, сизларга, сизлар орқали ўзининг ёркин истеъдоди, билим ва маҳорати, фидокорона меҳнати билан жамиятимизнинг маънавий таракқиётига муносиб ҳисса қўшиб келаётган барча ижодкор зиёлиларимизга юксак ҳурмат ва эҳтиромимни билдириб, самимий тилакларимни изҳор этаман.

Ҳурматли анжуман иштирокчилари!

Инсон қалбини, унинг дарду ташвишларини, халқнинг орзу-интилишлари, Ватанга муҳаббат ва садокат туйғусини бетакрор сўз, оҳанг ва рангларда тараннум этишни ўз ҳаётининг маъно-мазмуни деб биладиган сиз, мухтарам ижод аҳлининг меҳнати нақадар машаққатли, масъулиятли ва шарафли эканини барчамиз яхши биламиз.

Мен сизларнинг кўпчилигингизни узоқ йиллардан буён яқиндан танийман, асарларингизни ўқиганман, сизлар яратган куй-кўшиқларни, картиналар, фильм ва спектакллари доимо катта қизиқиш билан тинглаб, томоша қилиб келаман.

Бир сўз билан айтганда, адабиёт ва санъатнинг чинакам мухлиси бўлиш насиб этганидан бахтиёрман.

Жиззах ва Самарқанд вилоятларида ҳоким бўлиб ишлаганимда ҳам, Тошкентдаги фаолиятим давомида ҳам сиз, мухтарам ижодкорлар билан катта-катта тадбирлар, байрам ва маросимларда кўп-кўп учрашганимиз, суҳбатлашганимизни, керак бўлганида, ижодий баҳслар ҳам қилганимизни, биргаликда амалга оширган ишларимизни мен доимо миннатдорлик билан эслайман.

Демокриманки, биз ҳаммамиз бир-биримизни яхши биламиз, машҳур бир кўшиқда айтилганидек, «ўртада бегона йўқ».

Шу сабабли ҳам бугунги учрашувимизни, агар сизлар рози бўлсаларингиз, мана шундай самимий ва очиқ мулоқот руҳида ўтказсак, маданиятимиз ва санъатимизнинг ривожланиш жараёнларини холисона ва танқидий баҳолаб, бу борада ўз ечимини кутаётган долзарб муаммолар ва уларни бартараф этиш ҳақида атрофлича фикрлашиб, бамаслаҳат бир қарорга келсак, айти муддао бўларди.

Азиз дўстлар!

Барчангиз яхши хабардорсиз, мамлакатимизда мустақиллик йилларида Биринчи Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов раҳбарлигида амалга

оширилган кенг кўламли ислохотлар миллий давлатчилик ва суверенитетни мустаҳкамлаш, тинчлик ва осойишталикни, сарҳадларимиз дахлсизлигини, жамиятда қонун устуворлигини, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш йўлида муҳим пойдевор бўлди. Халқимизнинг муносиб ҳаёт кечириши, фуқароларимизнинг бунёдкорлик салоҳиятини рўёбга чиқариш учун зарур шарт-шароитлар яратди.

Айни вақтда, бугунги глобаллашув даврида жаҳон миқёсида чуқур молиявий-иқтисодий инқироз давом этаётган, рақобат тобора кучайиб бораётган кескин бир шароитда биз мамлакатимиз босиб ўтган тараққиёт йўлини ҳар томонлама таҳлил қилиб, давлатимизни барқарор ва жадал суръатлар билан ривожлантириш, олиб борилаётган ислохотлар самарасини янада ошириш мақсадида, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини ишлаб чиқдик.

Ушбу стратегияда давлат ва жамият қурилишини такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш, иқтисодиётни янада ривожлантириш ва либераллаштириш, ижтимоий соҳани ривожлантириш, хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташқи сиёсат юритиш каби масалалар тараққиётимизнинг асосий йўналишлари сифатида белгилаб олинди.

Мана шу стратегияга мувофиқ, барча соҳа ва тармоқлар қатори маданият ва санъат, адабиёт,

оммавий ахборот воситалари равнақини янги босқичга кўтаришни биз ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз. Бу борада олиб борилаётган амалий ҳаракатлар сизларга яхши маълум, деб ўйлайман.

Шу ҳақда қисқача тўхталиб ўтишга рухсат бергайсиз.

Биз ҳозирги вақтда йирик бир лойиҳа – Ўзбекистондаги Ислом маданияти марказини ташкил этиш бўйича катта ишларни бошлаб юбордик.

Бу марказ аввало халқимизнинг яратувчилик даҳоси билан бунёд этилган ноёб меросни ҳар томонлама чуқур ўрганиш, юртимиздан етишиб чиққан буюк аллома ва мутафаккирларнинг ҳаёти ва илмий-ижодий фаолияти ҳақида яхлит тасаввур уйғотиш, халқаро миқёсда динлараро ва цивилизациялараро мулоқотни йўлга қўйиш, бутунги мураккаб даврда ислом динининг инсонпарварлик моҳиятини очиб бериш, жаҳолатга қарши маърифат билан курашиш, ёш авлодни гуманистик ғоялар, миллий ғурур ва ифтихор руҳида тарбиялашдек эзгу мақсадларни кўзда тутати.

Шунингдек, Самарқандда Имом Бухорий номидаги халқаро илмий-тадқиқот маркази барпо этилаётганидан ҳам хабардорсиз, албатта.

Бундан ташқари, яқинда «Қадимий ёзма манбаларни сақлаш, тадқиқ ва тарғиб қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилдик. Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Ўзбекистонга оид хориждаги маданий бойликларни тадқиқ этиш маркази, Фанлар академияси қошида Ўзбекистоннинг янги тарихи маркази тузилди.

Биз ана шундай марказлар фаолиятини самарали ташкил этишда сиз, азизлар ўз истеъдодингиз, билим

ва тажрибангиз билан яқиндан ёрдам берасиз, деб ишонамиз.

Маънавий ҳаётимизни янада ривожлантириш мақсадида кейинги пайтда бир қанча муҳим ҳужжатлар, жумладан, китобхонлик маданиятини ошириш, маданият ва санъат соҳасини такомиллаштириш, ҳудудларда улуғ санъаткорларимиз номи билан аталадиган ижодий мактаб ва марказлар ташкил этиш тўғрисидаги қарор ва фармойишлар ҳам қабул қилинди.

Бу ҳақда гапирганда, Тошкент шаҳрида Адиблар хиёбони бунёд этилаётгани, у ерда адабиётимизнинг буюк намояндаларига бағишлаб ёдгорлик мажмуалари ўрнатилаётгани, шунингдек, Наманган вилоятида улкан маърифатпарвар Ибрат домла, Жиззах шаҳрида атоқли ижодкорлар Ҳамид Олимжон, Зулфия ва Шароф Рашидов, Хоразм вилоятида оташнафас ҳофиз Комилжон Отаниёзов, Нукус шаҳрида Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Ибройим Юсупов, Фарғона, Қашқадарё ва Андижон вилоятларида Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Муҳаммад Юсуф хотираларини абадийлаштириш ишлари олиб борилаётганини қайд этиш лозим.

Бу ишларнинг мантиқий давоми сифатида ёш шоир ва адиблар, актёр, рассом ва кўшиқчилар, журналистларнинг истеъдодини юзага чиқариш, уларга эътибор ва ғамхўрлик кўрсатиш борасида ҳам қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Биргина мисол. 2010 йилдан буён Ёзувчилар уюшмасининг «Ижод» фонди томонидан «Биринчи китобим» сериясида 1 миллиард 300 миллион сўм маблағ сарфланиб, 73 номда, жами 1 миллион 220 минг

нусхада ёш ижодкорларнинг китоблари нашр этилди ва улар республикамизнинг барча таълим муассасаларига бепул етказиб берилмоқда.

Биз мана шу ўта муҳим йўналишдаги ишларимизни бундан кейин ҳам қатъият ва изчиллик билан давом эттирамиз – мен бу ҳақда кейинроқ батафсил гапирман. Нега деганда, адабиёт ва санъатга, маданиятга эътибор – бу аввало халқимизга эътибор, келажагимизга эътибор эканини, буюк шоиримиз Чўлпон айтганидек, адабиёт, маданият яшаса, миллат яшаши мумкинлигини унутишга бизнинг асло ҳаққимиз йўқ.

Лекин табиий бир савол туғилади. Мамлакатимизда олиб борилаётган бугунги кенг кўламли ислоҳотлар, янгиланиш ва ўзгаришлар жараёнида ижодкор зиёлиларимизнинг ўрни ва ҳиссаси қандай бўлмоқда?

Албатта, биз халқимизнинг маънавий камол топишида маданият намояндаларининг улкан хизматлари борлигини доимо миннатдорлик билан эътироф этамиз. Юксак идеаллар йўлида фидойилик кўрсатиб яшаш, ўзлигимизни англаш, ғурур ва ифтихор, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилиш учун бел боғлаб майдонга чиқиш – сиз, ижод аҳлига хос эзгу фазилат эканини ҳаммамиз яхши биламиз ва буни юксак қадрлаймиз.

Лекин, кўлимизни кўксимизга кўйиб холисона айтайлик: ижодкор зиёлиларимизнинг бугунги фаолияти жамиятимизни, энг аввало, эл-юрт тақдири учун доимо куюниб, ёниб яшайдиган, бедор қалб эгалари бўлган сизларнинг ўзингизни қониктирадимиз?

Ўйлайманки, ҳозирги кунда маданият ва санъат аҳлида фаоллик, янги-янги ижодий гоя ва ташаббуслар

билан яшаш, изланиш руҳи етишмаётганини ўзларингиз ҳам ҳис қилиб турибсиз.

Юртимиздаги бугунги ижодий муҳитни кузатсак, у қандайдир турғунликка тушиб, бир жойда депсиниб тургандай, кўпчилик ижодкорларимиз ўз ташвиш ва муаммолари билан ўралашиб қолгандай таассурот қолдиради. Ҳолбуки, маданият ва санъат арбоблари ҳамиша жамиятнинг энг олдинги сафларида бўлиши, ўз асарлари, фаол гражданлик позицияси билан одамларни эзгу мақсад ва марралар сари бошлаши, илҳомлантириши керак эмасми?

Азал-азалдан халқ ижод аҳлига жуда катта ҳурмат ва ишонч билан қараши сизларга яхши маълум. Русча ибора билан айтганда, уларга «властители дум», яъни «жамият тафаккурининг эгалари» деган юксак баҳо бериб келиниши албатта бежиз эмас. Чунки, сизларга Яратганнинг ўзи шундай ноёб истеъдод ва салоҳият ато этганки, бундай хусусият, бундай фазилат ҳар кимга ҳам насиб этмайди.

Адабиёт ва санъатнинг нақадар қудратли кучга эга экани ҳақида сиздек зукко инсонлар ҳузурида сўз юритишга, очигини айтсам, мен бироз тортинаман. Лекин мана шундай буюк, илоҳий кучдан биз мамлакатимиз, эл-юртимиз равнақи йўлида оқилона ва самарали фойдаланяпмизми? Ёки улуғ адибимиз Абдулла Қаҳҳор айтганидек, атомнинг кучини ўтин ёришга сарфляпмизми?

Албатта, санъаткорларимиз ўртасида халқимиз олдидаги маънавий ва ижтимоий бурчини, фарзандлик қарзини чуқур англаб, ўзини аямасдан меҳнат қила-

ётган, жамиятимизнинг олдинги сафларида бўлиб келаётган инсонлар оз эмас.

Замон билан ҳамнафас ижод қилиб, бошқаларга ўрнак ва намуна кўрсатаётган фидойи, фаол зиёлиларимизнинг аксарият қисмини бугунги даврамизда кўриш шахсан менга катта хурсандчилик бағишлайди. Уларнинг ижодий изланиш ва ютуқлари, хусусан, Ўзбекистоннинг бугунги ҳаётига бағишланган сермазмун асарлари ҳақида узоқ гапириш мумкин ва бунинг учун биз улардан миннатдормиз. Лекин, бундай асарлар асосан шоир ёки адиб, рассом ёки режиссёр, бастакорнинг шахсий ташаббуси билан яратилаётгани сир эмас. Уларнинг дунёга келишида ижодий жараёнларни мувофиқлаштириб, санъат аҳлини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб, ҳақиқий таянч ва суянч бўлиши зарур бўлган ижодий уюшмаларимиз ва давлат идораларининг ўрни ва таъсири етарлича сезилмаяпти. Ижодий ташкилотларимиз шиддат билан ўзгараётган замонга ҳамқадам бўлиб яшаш, ўз фаолиятини самарали ташкил этишда давр талабларидан орқада қолмоқда.

Аслида улар нафақат бугунги кун, балки келажакни кўзлаб иш тутиши, шу асосда пухта ўйланган, мустаҳкам режаларни тузиши керак эмасми? Дейлик, 15-20 йилдан кейин Ўзбекистоннинг маданий ривожланиши қандай кечади, бугун биз яшаётган Интернет ва юксак технологиялар асрида адабиёт ва санъат, маданиятимизнинг ўрни ва таъсирини нафақат сақлаб қолиш, балки қандай қилиб уни кучайтириш мумкин, деган тўғри ва одилона саволлар барчамизни, биринчи навбатда, халқимизнинг энг илғор вакиллари бўлган ижод аҳлини ўйлантириши зарур эмасми?

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, ижодий уюшмаларнинг бугунги фаолиятида тадбирбозлик, шунчаки хўжакўрсинга ишлаш, сусткашлик ва лоқайдлик кайфиятлари тобора яққол кўзга ташланмоқда. Ижодий ташкилотлар раҳбарларининг аксарияти фақат юқоридан буйруқ кутиб ишлашга ўрганиб қолгани, уларнинг фаолиятида умумий мақсад учун жон куйдириш, ташаббус ва ташкилотчилик сезилмаётгани албатта ачинарли ҳол.

Мен бугунги учрашувга тайёргарлик кўриш жараёнида ижодий ташкилотларимизнинг низомлари билан танишиб чиқдим. Қаранг, бугун биз қўяётган саволлар, долзарб вазифаларни амалга ошириш аслида бу тузилмаларнинг низомларида аниқ белгилаб қўйилган экан. Демак, ижодий ташкилотларимиз ўз фаолиятининг пойдеворини ташкил этадиган асосий хужжат – низом талабларига амал қилмаяпти, десак, тўғри бўлади.

Мисол учун, Ўзбекистон Бадиий академияси, Бастакорлар уюшмаси каби ташкилотларда ана шу талабларга эътибор қилмаслик, хусусан, съезд ва сайловларни ўз вақтида ўтказмаслик ҳолатлари ҳам шундан далолат беради.

Бастакорлар уюшмасининг курултойи 1995 йилдан сўнг – орадан ўн йилдан ортиқ вақт ўтиб, ниҳоят 2014 йилда, шунда ҳам юқори ташкилотларнинг талаби билан ўтказилганини қандай баҳолаш мумкин? Ҳолбуки, бугунги кунда барча давлат ва нодавлат ташкилотлар учун халқ билан доимий мулоқот қилиш, халқ олдида ҳисобот бериш энг асосий талаб сифатида қўйилмоқда.

Ёки биз бир пайтлар катта умид билан ташкил этган Бадиий академия фаолиятини оладиган бўлсак, бу ерда 2003 йилдан буён сайлов ўтказилмаганини қандай изоҳлаш мумкин? Ҳозирги вақтда академияда 10 та ҳақиқий аъзолик ўрни бўшаб қолгани ҳолда, нега янги сайлов ўтказилмаётганини тушуниш қийин.

Бу албатта мазкур уюшмаларда масъулият туйғуси, ишчанлик ва ижодий муҳит йўқолиб бораётганининг натижасидир.

Айни пайтда, адабий-бадиий жараёнларда кўзга ташланаётган салбий тенденциялар, хусусан, маданият соҳасида тижоратлашув, шахсий манфаатнинг биринчи ўринга чиқаётгани, ғоявий-бадиий жиҳатдан саёз асарларнинг бозори чаққон бўлиб бораётгани ташвиш уйғотмасдан қолмайди. Афсуски, ижодий уюшмалар томонидан бундай ҳолатларга принципиал баҳо берилмаяпти, уларни бартараф этиш бўйича ҳар томонлама асосланган амалий таклифлар ўртага қўйилмаяпти.

Нима учун маданий ҳаётимизда танқидий руҳ сезилмайди? Соғлом танқид, баҳс ва тортишув бўлмаган жойда чинакам ижод бўлиши мумкинми ўзи? Бу борада Маданият вазирлиги, «Ўзбеккино» агентлиги, Бастакорлар уюшмаси, «Ўзбекконцерт» ва бошқа ижодий ташкилотлар қошидаги бадиий кенгашларнинг фаолияти деярли сезилмаяпти.

Яратилаётган асарлар, фильм ва спектакллар, кўргазма ва концерт дастурларига принципиал ва малакали баҳо бериш, матбуотда холис ва ҳаққоний рецензиялар, хулосалар билдириш тобора камёб ходисага айланиб бормоқда.

Яна бир ташвишли ҳолат – ижодий уюшмалар ўртасида ҳамкорлик алоқалари яхши йўлга қўйилмаган. Бадий академия, Бастакорлар, Ёзувчилар, Журналистлар, Кино арбоблари уюшмалари ва бошқа ташкилотларнинг ўзаро ижодий муносабатлари деярли тўхтаб қолган, уларнинг ҳар бири ўз ёғига ўзи қоврилиб ётибди. Ваҳоланки, ушбу тузилмалар фаолиятида биргаликда ҳал этилиши лозим бўлган кўплаб ижодий ва ижтимоий муаммолар тўпланиб қолган.

Бу ҳақда гапирганда, авваламбор, адабиёт ва санъат, маданият, оммавий ахборот воситалари фаолияти бўйича мавжуд ҳуқуқий-норматив базани такомиллаштириш, соҳанинг моддий-техник салоҳиятини мустаҳкамлаш, ижод аҳлининг машаққатли меҳнатини моддий ва маънавий жиҳатдан муносиб рағбатлантириш, кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан қайта кўриб чиқиш ва ислоҳ қилиш каби бир-биридан муҳим ва долзарб масалалар ижодий уюшмалар эътиборидан четда қолиб келаётганини таъкидлаш лозим.

Бугунги кунда зиёлилар даврасида енгил-елпи китоблар, саёз, олди-қочди газета-журналлар, теле-радио станциялар кўпайиб бораётгани тўғрисида ҳақли эътирозларни эшитиш мумкин.

Ҳозирги пайтда юртимизда турли мулк шаклига эга бўлган 1513 та оммавий ахборот воситаси, шунингдек, 122 та нашриёт фаолият олиб бормоқда. Аммо уларнинг барчаси ҳам бизнинг миллий гоямизни ривожлантириш, халқимиз маънавиятини юксалтиришга хизмат қиляптими, деган савол кўндаланг турибди. Хусусий нашриётларнинг кўпчилиги бир вақтлар вилоятларда ҳам нашриётлар бўлсин, деган нотўғри ёндашув билан

ташқил этилгани, уларнинг моддий-техник базаси, кадрлар салоҳияти ниҳоятда ночор экани китоб деган мўътабар тушунчанинг қадрини туширишга олиб келаётгани ҳеч кимга сир эмас. Лекин бу муаммони қонуний асосда қандай ҳал қилиш мумкинлиги ҳақида амалий таклифлар деярли учрамайди.

Бошқаларга қандай, билмадим-у, аммо менинг назаримда, бундай салбий ҳолатнинг бош сабаби мамлакатимиз ахборот бозорининг тартибга солинмагани билан боглик. Бу борада сон эмас, сифат ва самара муҳим. Майли, нашриётлар сони 122 та бўлмасин, озроқ бўлсин, лекин талабга жавоб берадиган бўлсин.

Биз бугун китобхонлик маданиятини ошириш, илмий, бадиий, сиёсий адабиётларни кўпайтириш масаласига алоҳида эътибор бeryпмиз. Аммо бу ишларни ҳар томонлама пухта ўйлаб амалга оширишимиз, бошлаган олижаноб ҳаракатимизни обрўсизлантиришга йўл қўймаслигимиз шарт.

Афсуски, матбуот ва ахборот соҳасида давлат сиёсатини амалга оширишда ваколатли ва масъул орган вазифасини бажариши керак бўлган Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги бу борада фақат кузатувчи бўлиб ўтирибди. Шунинг учун яқинда Матбуот ва ахборот агентлигига янги раҳбар тайинланди. Шу билан бирга, ушбу ташкилот фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқиш бўйича Президент қарори тайёрланмоқда.

Қадрли дўстлар!

Ҳаммангиз гувоҳсиз, бугунги кунда Ўзбекистон улкан қурилиш ва бунёдкорлик майдонига айланмоқда.

Замонавий корхона ва иншоотлар, автомобиль ва нефть заводлари, тўқимачилик комбинатлари, эркин иқтисодий зоналар барпо этиляпти. Янги-янги конлар ишга туширилмоқда, минтақа ва ҳудудларимизда автомобиль ва темир йўллари, сув омборлари, мухташам кўприклар, аҳоли учун арзон уй-жойлар, кўплаб илм-фан, тиббиёт, маданият ва спорт марказлари қурилмоқда, минглаб гектар майдонларда катта-катта боғ-роғлар яратилмоқда.

Энг муҳими, мураккаб ва оғир, чуқур билим ва тажрибани талаб қиладиган шароитларда, кечани кеча, кундузни кундуз демасдан, мана шундай катта лойиҳаларни ким амалга оширяпти, ким бу ишларни қиляпти? Ўзимизнинг одамлар, ўзимизнинг йигит-қизларимиз. Ана шу қора кўзларнинг меҳнати ва жасорати, Ватанга фидойилиги ҳар қандай эътироф ва таҳсинга лойиқ эмасми?

Бундай бунёдкорлик ишлари, мен ўйлайманки, ҳар қандай ижодкор учун илҳом манбаи бўлиб, янги асарлар учун мавзу бўлиб хизмат қилиши мумкин. Замонамизнинг ҳақиқий қаҳрамонлари бўлган мана шундай қурувчи ва муҳандислар, дала захматкашлари ҳақида, жонқуяр муаллим ва шифокорларимиз, жасур ҳарбийларимиз, навқирон ёшларимиз эришаётган ютук ва марралар ҳақида сизлар ёзмасангиз, Ватанимиз тарихининг бадиий солномасини сизлар яратмасангиз, ким яратади? Агар биз истеъдод ва маҳоратимизни шу муқаддас замин, шу олижаноб халқимиз учун сафарбар этмасак, ҳазрат Навоий айтмоқчи, бу ҳунарни асраб нима қиламиз, қаерга опкетамиз уни?

Неча йиллардан бери масала кўямиз – замонавий қаҳрамон образини яратайлик, деб. Лекин бирорта жиддий натижага эриша олдикми?

Албатта, бу борада қандайдир интилиш ва ҳаракатлар кўзга ташланаётганини, бадиий ва публицистик асарлар, пьеса ва киноленталар пайдо бўлаётганини инкор этиб бўлмайди. Аммо уларнинг кўпчилиги юракдан чиқмаган, зўрма-зўраки уринишлар бўлиб, ҳали маданий ҳаётимизда воқеа бўладиган етук ва мукаммал асарлар яратилгани йўқ, десак, бу ҳам ҳақиқат бўлади.

Очиғини айтганда, баъзи ижодкорларга бу масала бироз ғалати туюлиши, улар буюртма билан яхши асар, тўлақонли образ яратиб бўлмайди, деган фикрни билдириши ҳам мумкин. Лекин мен ўйлайманки, санъаткор – агар у ҳақиқий истеъдод эгаси бўлса – ижтимоий буюртма асосида ҳам етук асар яратишга кодир бўлади. Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Туроб Тўла, Жуманиёз Жабборов ва бошқа атоқли шоирларимиз ижодидан бунга кўплаб мисоллар келтириш мумкин. «Алишер Навоий», «Тоҳир ва Зухра», «Абу Райҳон Беруний», «Маҳаллада дув-дув гап», «Ёр-ёр» каби машҳур фильмларимиз ҳам ўз вақтида давлат буюртмаси билан яратилгани сизларга яхши маълум.

Ёки Ўзбекистон халқ ёзувчиси Абдулла Қаҳҳордек талабчан адиб ҳам бир пайтлар Мирзачўлга бориб, икки-уч ой чайлада яшаб, буюртма билан «Шоҳи сўзана» деган гўзал асар ёзганини, у дунёнинг кўплаб мамлакатларида саҳнага қўйилиб, шухрат қозонганини ҳаммамиз биламиз.

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, сиз, азизларга бир таклиф билан мурожаат қилмоқчиман. Энг истеъдодли ва масъулиятли ёзувчиларимиз, кино, театр, мусиқа ва тасвирий санъат арбобларига ижтимоий буюртма бериш масаласини тизимли асосда йўлга қўйсак, уларни юртимизнинг турли ҳудудларига ижодий сафарларга юбориб, янги асарлар яратишга рағбатлантирсак, нима дейсизлар?

Масалан, таникли шоирларимиз Анвар Обиджон Фарғона водийсида, Маҳмуд Тоир Тошкент вилоятида, Сирожиддин Саййид Сурхон воҳасида бўлаётган бугунги улкан ўзгаришлар ҳақида янги асарлар ёзиб берса, қандай яхши бўларди.

Ёки хурматли шоирамиз Ҳалима Худойбердиева бугунги ёш ўзбек қизлари ҳаёти, уларнинг орзу-интилишлари ҳақида бир асар – майли, бу дoston бўладими, драма ёки сценарий бўладими – ёзиб берсалар, айти муддао бўларди. Мана шундай асарларни биз Ойдин Ҳожиева, Энахон Сиддиқова, Шарифа Салимова, Хосият Бобомуродова, Фарида Бўтаева, Гулайша Есемуратова, Зулфия Мўминова, Зулфия Қуролбой кизи ва бошқа фаол ижодкор аёлларимиздан ҳам кутиб қоламиз.

Мана шу даврада ўтирган, жойларда бизни эшитаётган барча ижодкор дўстларимизнинг ҳам ижодий режалари бўлса, биз ижодий уюшмаларимиз орқали бундай таклифларни кўриб чиқишга тайёрмиз. Агар Абдулла Қаҳҳор чайлада яшаб асар ёзган бўлса, биз сизлар учун барча шароитларни яратиб, керак бўлса, гонорарини олдиндан, 5-10 ҳисса қилиб тўлаб беришга ҳам тайёрмиз.

Шу ўринда мени кўпдан буён ўйлантриб келаётган яна бир масала бўйича сизлар билан фикрлашмоқчиман.

Барчамиз, айниқса, бу ерда йиғилган ижодкор зиёлиларимиз, бизнинг қандай буюк ва шонли ўтмишимиз, қандай улуғ аждодларимиз борлигини яхши биламиз ва бу билан ҳаминша фахрланамиз. Мисол учун, биронта жангда енгилмаган буюк саркарда Соҳибқирон Амир Темурни оламизми, алгебра фанига асос солган Ал-Хоразмийни оламизми, Колумбдан 500 йил олдин Американи кашф этган Беруний бобомизни оламизми, ўрта асрларда тиббиёт фанининг пойдеворини яратган Ибн Синони оламизми, астрономия соҳасида беқиёс кашфиётлар қилган Мирзо Улуғбекни оламизми – жаҳон цивилизацияси ва маданиятига улкан ҳисса қўшган бундай улуғ аждодларимизнинг ҳар бири ҳақида соатлаб гапиришимиз мумкин.

Лекин, ҳолисона айтганда, кейинги пайтда ана шундай улуғ зотлар, улар қаторида Имом Бухорий, Имом Термизий, Баҳоуддин Нақшбанд, Бурҳониддин Марғиноний, Абу Мўъин Насафий каби азиз-авлиёларимиз, Алишер Навоий, Бобур каби шоир ва мутафаккирларимиз хотирасини кино экранларида акс эттириш учун бирон-бир арзийдиган иш қилдикми? Тан олиш керакки, йўқ.

Бу мавзуларда бундан қирк-эллик йил олдин устоз кино ижодкорларимиз томонидан баъзи бир асарлар яратилган бўлиб, улар ҳозирга қадар экранлардан тушмай келмоқда. Мустабид тузумнинг оғир шароитида шундай кинофильмлар яратганлари учун улардан албатта миннатдоримиз. Лекин бу асарлар ўз даврининг

мафкураси билан суғорилгани, уларнинг айримларида тарихий хақиқат бузилганидан ҳам кўз юмиб бўлмайти.

Албатта, якин ўтмишимизда ҳам таникли режиссёрларимиз томонидан бу борада баъзи бир ҳаракатлар бўлганини эътироф этиш лозим. Масалан, атокли адибларимиз Ойбек ҳамда Пиримкул Қодировнинг романлари асосида таникли телережиссёр Максуд Юнусов «Алишер Навоий» ва «Бобур» видеофильмларини яратганини, уларда машхур актёрларимиз маҳорат кўрсатганини яхши биламиз. Аммо бу фильмларни суратга олишда моддий-молиявий ва техник имкониятлар ниҳоятда чеклангани яққол сезилиб туради. Кейинчалик «Ўзбекфильм» студияси «Буюк Амир Темур» бадиий фильмини яратди. Лекин, минг афсуски, бу асар кутилган натижани бермади, уни «Мана бизнинг Соҳибкирон бобомиз!» деб фахрланиб, кўз-кўз қилиб кўрсатишнинг имкони бўлмади.

Ижодкорларимиз тарихий мавзуга қўл урар эканлар, қўламини кенгрок олишга, маррани баланд қўйишга алоҳида эътибор қаратишларини истардик. Чет элларда Спартак, Ганнибал, Александр Македонский, Наполеон, Леонардо да Винчи, Бетховен, Лев Толстой каби буюк шахслар хақида тарихий ва бадиий жихатдан мукамал қандай етук асарлар яратилган!

Ҳолбуки, бизнинг улуғ боболаримиз ҳам улардан зиёд бўлса зиёдки, лекин асло кам эмас. Агар биз аждодларимиз хотирасини улуғламоқчи, шу асосда ўзбек номини, Ўзбекистон номини бутун дунёга тараннум этмоқчи эканмиз, бу ишни биринчи навбатда кино санъати орқали амалга оширишимиз керак.

Айнан кино санъати орқали жаҳон экранларини забт этишимиз, шу йўл билан дунё аҳлининг диққат-эътиборини қозонишимиз мумкин.

Шундан келиб чиққан ҳолда, давлат буюртмаси асосида буюк тарихий аждодларимиз ҳақида ҳар томонлама етук бадиий фильмлар яратиш учун махсус ижодий гуруҳлар ташкил этиш, ўйлайманки, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Мисол учун, ҳурматли адибимиз Муҳаммад Али кўп йиллардан буён Амир Темур бобомиз ҳақида қанча-қанча китоблар, романлар яратди. Мана шу асарлар асосида кино режиссёрларимиз, айтайлик, муҳтарам Шухрат Аббосов ёки Зулфиқор Мусоқов юксак халқаро мезонларга жавоб берадиган фильмни нима учун яратиши мумкин эмас?

Ёки, масалан, атоқли режиссёримиз Баҳодир Йўлдошев ҳам неча йиллардан буён Мирзо Улуғбек ҳақида мукамал бир асар яратиш орзуси билан юрганини мен яхши биламан. Таниқли олим, Астрономия институтининг директори Шухрат Эгамбердиев ҳам Мирзо Улуғбекнинг ўлмас меросини бутун дунёда тарғиб қилиб юрибди. Уларнинг мана шундай саъй-ҳаракатларини рўёбга чиқариш учун зарур шароит яратиб берсак, мен ўйлайманки, жаҳон кино экранларига чиқа оладиган гўзал бир бадиий фильм вужудга келган бўларди.

Мана, бугун даврамизда Рихсивой Муҳаммаджонов, Ҳилол Насимов, Ёлқин Тўйчиев каби истеъдодли сценарист ва режиссёрларимиз ўтирибди. Айни вақтда, Баҳодир Одиллов, Абдухалил Менгноров, Аюб

Шахобиддинов, Мансур Абдухоликов сингари таниқли режиссёрларимиз ҳам фаол ижод қияпти.

Мен сезиб турибман, бу гапларни эшитиб, кўпчилик ижодкорларда «Эй, жаноб Президент, сиз айтаётган таклифларни амалга ошириш учун жуда катта маблағ керак, энг замонавий кино аппаратлар, тарихий либослар керак, қанча чет мамлакатларда съёмка ишларини олиб бориш керак, минг-минглаб одамларни бу жараёнларга жалб этиш керак», деган фикр туғилиши табиий.

Бизнинг нафақат тарихимиз, балки бугунги ва эртанги ҳаётимиз учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган бу вазифани амалга ошириш учун биз катта миқдордаги маблағларни, керак бўлса, эркин муомаладаги валюта маблағларини ҳам топиб беришга, киночиларимизни чет давлатларга ижодий сафарларга юборишга ҳам тайёрмиз. Худога шукур, бугунги иқтисодий аҳволимиз бунга имкон беради.

Азиз дўстлар, менинг бу сўзларимни буйруқ ёки топширик деб эмас, илтимос деб, ижодга даъват деб қабул қилишингизни истардим. Агарки, бирон кишига «давлат буюртмаси» деган сўз бошқача туюладиган ёки малол келадиган бўлса, марҳамат, буни ҳозирги мода бўлган тилда «давлат гранти» деб атайлик.

Мухтарам анжуман катнашчилари!

Биз учун ҳеч қачон кун тартибидан тушмайдиган яна бир ўта муҳим масала борки, унга алоҳида тўхталиб ўтишни зарур деб биламан. У ҳам бўлса, униб-ўсиб келаётган ёш авлодимиз, фарзандларимиз тарбияси билан боғлиқдир.

Буюк бобомиз Абдулла Авлоний айтганидек, бу масала биз учун ҳақиқатан ҳам ё нажот, ё ҳалокат, ё

саодат, ё фалокат масаласидир ва ўз долзарблиги ва аҳамиятини ҳеч қачон йўқотмайдиган, таъбир жоиз бўлса, масалаларнинг масаласидир.

Шу маънода, бугунги кунда юртимизда тобора кенг тарқалиб бораётган «Ўз болангни ўзинг асра!» деган даъват фақат қурук шиор бўлиб қолмасдан, ҳар бир ота-она, ҳар бир фуқаронинг қалбига, юрагига чуқур кириб бориши, амалий ҳаракатга айланиши учун ижодий ташкилотларимиз ҳам ўз масъулиятини жиддий равишда қайта кўриб чиқишлари давр талабига айланмоқда.

Биз бир нарсани ҳеч қачон эсимиздан чиқармаслигимиз зарур. Агар «оммавий маданият» таҳдиди фақат четдан – Ғарбдан кириб келади, десак, қаттиқ адашамиз. Бу бало, афсуски, ўзимиздан, ўз орамиздан ҳам чиқиши мумкин. Мен бу гапларни осмондан олиб айтаётганим йўқ. Юртимизда нашр этилаётган айрим газета-журналлар, китобларни, суратга олинаётган баъзи клип ва киноларни, эфирга берилаётган кўшиқ ва рақсларни кузатиб, соғлом фикрлайдиган ҳар қандай одам шундай хулосага келиши табиий.

Энг ёмони, бадиий ижод соҳасида жаҳолат кўринишлари кучайиб бормоқда.

Биз «жаҳолат» деганда одатда диний жаҳолат, ақидапарастликни тушунамиз. Лекин бугунги ҳаётий жараёнлар жаҳолат ҳамма соҳада ҳам учраши, агар унга қарши ўз вақтида кураш олиб борилмаса, ўта оғир оқибатларга олиб келиши мумкинлигини кўрсатмоқда.

Биз бугун жаҳолат деган балога иқтисодиёт соҳасида ҳам, таълим-тарбия, соғлиқни сақлаш,

маданият тизимида ҳам, қўйингки, ҳаётимизнинг барча жабҳаларида дуч келяпмиз ва бу иллат қўл-оёғимизда бамисоли кишан бўлиб турибди. Бу кишандан халос бўлмасдан туриб, тараққиёт ва ривожланиш ҳақида ҳеч қандай сўз бўлиши мумкин эмас.

Айни вақтда, маданият соҳасида жаҳолатга қарши маърифат билан курашиш, ёшларимизни ҳақиқий санъатни англашга ўргатиш, уларнинг эстетик оламини соғлом асосда шакллантириш бўйича олдимизда жуда муҳим вазифалар турибди.

Шу нуқтаи назардан, кино соҳаси фаолиятига баҳо берадиган бўлсак, бу борада муайян ютуқлар билан бирга, жиддий нуқсон ва камчиликлар ҳам яққол кўзга ташланади. Баъзи фильмларда майда мақсадлар билан яшайдиган, ҳаётга факат истеъмолчилик кайфияти билан қарайдиган кимсалар асосий қаҳрамон сифатида тасвирланаётгани ташвиш уйғотмасдан қўймайди. Энг ёмони, номдор санъаткорлар, ҳатто «Ўзбекистон халқ артисти» деган юксак унвонга сазовор бўлган актёрлар ҳам мана шундай киноларда турли бачкана ролларни ижро этмоқда. Аввал дурустгина фильмлар яратган режиссёрлар ҳам, сал ўтмасдан, хом-хатала асарлар билан томошабинларнинг ихлосини қайтармоқда.

Яқинда «Тошкент ҳақиқати» газетасида шу мавзудаги бир мақолани ўқидим. Мақола муаллифи айрим киноларимизнинг хорижий фильмлардан айнан кўчириб олингани, яъни адабий ўғрилиқ – плагиатга йўл қўйилаётгани ҳақидаги фикрларни баён этиб, аниқ мисолларни келтиради. Афсуски, бу миллий кинолари-

мизга нисбатан билдирилаётган ягона танкидий фикр эмас. Бундай мақолаларни матбуотда кўплаб учратиш, бундай фикрларни жуда кўп одамлардан эшитиш мумкин.

Ўзингиз айтинг, ижодкорнинг шаъни, гурури, санъатга садоқат деган тушунчалар қаёқда қолди?

Ваҳоланки, ҳозирги вақтда биз кино соҳасига давлат бюджетидан ҳар йили миллиардлаб сўм маблағ ажратяпмиз. Биргина шу йилнинг ўзида «Ўзбеккино» миллий агентлигига бюджетдан 12 миллиард 400 миллион сўм ажратилади.

Ёки бўлмаса, республикамиздаги мавжуд 37 та театр фаолиятини таъминлаш учун ҳам ҳар йили катта миқдорда маблағлар йўналтирилади. Бу йилнинг ўзида ушбу мақсадда давлат бюджетидан 81 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратилган.

Албатта, давлатимиз, жамиятимиз санъат ривожини учун ҳеч нарсани аямайди. Лекин бу борада кутилган натижага эришилаётими? Бу саволга бугун ижобий жавоб бериш қийин эканини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши биламиз.

Аксарият театрларимизнинг репертуарлари ғоявий-бадиий жиҳатдан ночор, улардан ўрин олган спектаклларда бугунги кун нафаси, одамларни ўйлантираётган, ҳаяжонга солаётган жиддий ижтимоий муаммолар ўз аксини топмаяпти.

Афсуски, театрларимиз кўпроқ маиший мавзулардаги енгил-елпи, бачкана асарлар, одамга на маънавий озик, на эстетик завқ берадиган томошаларни намойиш этишга ўрганиб қолган.

Хурматли театр арбобларимиз ўзларининг матбуот ва телевидениедаги чиқишларида кўпинча маърифат-парвар бобомиз Махмудхўжа Бехбудийнинг «Театр – ибратхонадир» деган ҳикматли сўзларини келтиришни яхши кўрадилар. Лекин мана шу доно сўзларни фақат оғизда айтмасдан, ўз фаолиятимизда уларга амал қилсак, айти муддао бўларди, деб ўйлайман.

Мен гоҳ-гоҳида маданият соҳасига масъул бўлган раҳбарларимиздан «Қачон энди, бир яхши спектакль ёки кинофильм яратиб, бизни таклиф қиласизлар», деб сўраб тураман. Афсуски, шунда улар хижолат тортиб, «Шавкат Миромонович, ҳали сизга кўрсатадиган муносиб асарлар яратолганимиз йўқ, бизга яна озгина фурсат беринг», дейишади. Майли, мен тушунаман, бу ижодий жараён, лекин ҳар қандай муддатнинг ҳам чегараси бўлиши керак-ку. Ўзингиз айтинг, халқимизга манзур бўладиган фильм ва спектакллар қачон яратилади?

Азиз дўстлар!

Барчангиз яхши хабардорсиз, мамлакатимизда маданият тизимини ривожлантириш бўйича ҳам катта ишлар амалга оширилмоқда.

Ўтган қисқа даврда бу борада иккита муҳим ҳужжат – «Маданият ва спорт соҳасида бошқарув тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» фармон, «Маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш ва такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида» қарор қабул қилдик. Лекин, шундай бўлса-да, бугунги кунда тизим фаолиятини қониқарли баҳолай олмаймиз. Маданият вазирлиги

мутасаддиларида сусткашлик, ўзибўларчилик, хотир-жамликка берилиш кайфияти давом этмоқда.

Вазирлик раҳбариятида барча маданият ва санъат тузилмалари фаолиятини мувофиқлаштириб, уларга илмий-услубий ёрдам бериш, бир сўз билан айтганда, маданият соҳасида ягона давлат сиёсатини олиб бориш салоҳияти етишмаяпти.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, ҳозирги вақтда маданият ва санъат муассасаларида меҳнат қилаётган кадрларнинг 50 фоиздан зиёди олий маълумотга эга эмас. Бунинг асосий сабаби, институтларни битириб жойларга ишга бораётган кадрларга зарур шароит яратиб берилмаган.

Бугунги кунда вазирлик тизимида 41 та музей ва уларнинг 76 та филиали фаолият кўрсатмоқда. Ана шу музейларда, ёрдамчи фондлар билан бирга, 1 миллион 736 мингдан зиёд экспонат мавжуд. Бу – жуда катта бойлик. Лекин бу бойликни асраб-авайлаш, уларни илмий асосда ўрганиш, ташвиқот қилиш, келажак авлодларга етказиш масаласида, афсуски, қатор муаммолар бор. Масалан, «Музейлар тўғрисида»ги қонунда белгиланган миллий музей фондининг давлат каталогини яратиш ҳақидаги талаб 8 йилдан буён бажарилмаяпти.

Яна бир муҳим масала – энг оммавий санъат бўлган эстрада санъатини ривожлантириш вазирлик эътиборидан четда қолмоқда.

Энг асосий камчилик – бу соҳада ижод қилаётган аксарият ижрочилар фаолиятида талабчанлик ва масъулият, ижтимоий жараёнларга дахлдорлик туйғуси тобора пасайиб бормоқда.

Мен ўз тажрибамдан яхши биламан, катта байрамларимизни – бу Мустақиллик, Наврўз ёки Конституция байрами бўладими – уларни ўтказишда бизни энг қийнайдиган, хунобимизни чиқарадиган нарса – бу эстрада дастури эканини ҳаммангиз яхши биласиз. Минг афсуски, мана шу ҳолат ҳали ҳам барҳам топгани йўқ.

Эстрада санъатидаги камчиликларнинг асосий сабаблари ҳеч кимга сир эмас. Кўпчилик қўшиқчилар масъулиятни унутиб, ўз устида ишламай қўйган, изланиш, маҳоратини ошириш, янги ижодий гоёлар билан яшаш, санъат дунёсига, мухлисларга ҳурмат каби тушунчалар уларга бегона бўлиб қолган, десак, қанчалик аччиқ бўлмасин, бу ҳам ҳақиқат.

Шундай санъаткорлар ҳам борки, унвон олгунича тинимсиз елиб-югуради, ҳол-жонингизга қўймайди. Унвон олдимиз, тамом, сувга тушган тошдек жим бўлиб кетади. Улардан унвонга яраша, халқнинг эътиборига яраша ижод қилиш, деб сўраш ўринлими ёки йўқми? Ижодкорнинг талаби билан бирга бурчи ҳам бўлиши керак эмасми?

Шу муносабат билан мусиқа санъати соҳасида фахрий унвонлар, авваламбор, «Ўзбекистон халқ артисти», «Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби», «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист», «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими» каби мукофотлар билан тақдирлаш масаласини, бу борада қабул қилинган норматив-меъёрий ҳужжатларни танқидий нуқтаи назардан қайта кўриб чиқиш вақти келди, деб ўйлайман.

Кўпчилигимиз яхши биламиз, илгари «Халқ артисти» деган унвон олиш учун санъаткор неча ўн йиллар самарали ижод қилиши талаб этиларди. Масалан, машхур хофиз Таваккал Қодиров «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист» унвонини олганидан кейин – шунга эътибор беринг – орадан 25 йил ўтиб, «Ўзбекистон халқ артисти» унвони билан тақдирланган эди. Яқин ўтмишдан бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Шу маънода, унвон беришда санъаткорнинг фақат тўртта кўшиги эмас, унинг ижтимоий фаоллиги, муносиб шогирдлар тарбиялагани, эл-юрт ўртасидаги обрў-эътибори, энг муҳими, санъатга садоқати устувор мезон сифатида белгиланиши шарт. Бошқача айтганда, биз бу юксак унвонларнинг нуфузи ва обрўсини сақлашимиз лозим.

Бизнинг халқимиз – санъатсевар халқ, ўзи севган, ёқтирган ижрочиларни нафақат телевизор ёки сахнада, балки ўзининг яхши кунларида, тўй-ҳашамларида ҳам кўргиси келади. Буни ҳаммамиз тўғри тушунамиз. Минг афсуски, бугунги эстрада хонандаларининг аксарияти ҳали Янгийўлга, ҳали Шовотга, ҳали Янгиқўрғонга, ҳали Чирокчига тўйга қатнаш билан овора. Бошқа бирон масала билан иши йўқ.

Албатта, санъаткорда ҳам оила, бола-чақа бор, уларнинг ҳам ҳаётий эҳтиёжлари бор. Буниям тўғри тушунамиз. Лекин ижодни пулга, мол-дунёга алмаштирган одамдан санъат шафқатсиз ўч олади. Охир-оқибатда ҳар қандай ёрқин истеъдод ҳам сўниб, эл-юрт назаридан қолади.

Шу ўринда, яна бир масалага сизларнинг эътиборингизни қаратмоқчиман. Гап санъаткор одоби, уларнинг юриш-туриши, кийиниш маданияти, муомаласи билан бошқаларга, энг аввало, ёшларимизга ўрнак бўлиши зарурлиги ҳақида бормоқда.

Хушовоз хонанда Санобар Раҳмонованинг бир пайтлар қуйлаган дилбар қўшиқларини томошабинлар ҳозир ҳам соғиниб эслайди. Бу санъаткор телеэкранда ҳам, сахнада ҳам иболи, хаёли, ҳақиқий ўзбек кизининг кифасини, чинакам образини яратиб, қанча-қанча кизларимизга ибрат бўлган эди.

Афсуски, бугун телевидение орқали берилаётган баъзи клипларни оила, фарзандлар даврасида томоша қилиб бўлмай қолди. Ҳар бир ҳаракатида ғарбга тақлид сезилиб турадиган, очик-сочик кийинган ёшларни қўриб, нахотки шулар ҳам бизнинг фарзандларимиз, бизнинг миллатимиз вакиллари бўлса, деб ўйлаб қолсан киши.

Албатта, бундай муаммолар санъатни муқаддас деб биладиган устоз ижодкорларимизни ҳам қийнаётгани табиий. Шундан келиб чиққан ҳолда, «Ўзбекконцерт» қошида «Ўзбекистон халқ артистлари» клубини ташкил этсак, нима дейсизлар?

Ушбу клуб аъзолари мунтазам йиғилишиб, юртимиз ва жаҳон санъат оламида юз бераётган ижодий жараёнларни муҳокама қилиб борса, юқорида тилга олинган камчилик ва муаммоларни ечиш, ёш истеъдодлар тарбияси, маданиятимизни раванг топтириш бўйича янги ғоя, ташаббус ва таклифлар билдириб борса, ўйлайманки, фойдадан холи бўлмасди.

Клубнинг энг фаол аъзолари бўлган Халқ артистларини йил якуни бўйича эътироф этиб, рағбатлантириб боришни ҳам йўлга қўйиш лозим.

Сизларга маълумки, собиқ иттифоқ ҳудудидаги бошқа давлатлардан фарқли ўларок, фақат Ўзбекистонда эстрада ижодкорлари аҳолига маданий хизмат кўрсатишдан топадиган даромадлари бўйича солиқ тўлаш мажбуриятидан озод қилинган. Айтайлик, хонандаларимиз ўзининг гастроль-концерт фаолиятини амалга ошириш учун бир йилда бир марта белгиланган тартибда маълум миқдордаги маблағни тўлаб, лицензия олади. Бўлди. Бошқа солиқ йўқ. Аксарият кўшиқчилар мана шу лицензияга тўлайдиган пулини битта тўйда топиши ҳам сир эмас.

Шунинг учун баъзан молия ва солиқ идоралари томонидан эстрада хонандаларини, бошқа давлатлардаги каби, даромад солиғига тортиш бўйича таклифлар билдирилади. Лекин биз азбаройи санъатимиз, маданиятимиз ривожини, халқимизнинг маънавий савиясини юксалтиришни ўйлаб, бу таклифларга розилик бермай келаяпмиз.

Ҳаммангиз тушунасиз, саломга яраша алик ҳам бўлиши керак. Халқимиз санъаткорлардан яратилган ана шундай имконият ва имтиёзларга яраша жавоб кутишга ҳақли, албатта.

Шу муносабат билан бугун бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтишни зарур, деб ҳисоблайман.

Ўзбекистонда адабиёт ва санъат, маданият, оммавий ахборот воситалари, маънавият ва маърифат бизнесга айланмаслиги шарт ва биз бунга ҳеч қачон йўл қўймаймиз.

Кимда-ким бу соҳаларга фақат пул ишлаш, фақат иқтисодий фойда кўриш мақсадида кираётган бўлса, улар, марҳамат, тадбиркорлик, бизнес соҳасига борсин. Мана, бу борада қанча-қанча имконият ва имтиёзлар яратиб беряпмиз – шу соҳага ўтиб ишласин. Лекин ижодий ишларга араллашиб, ўзини ҳам, санъат деган муқаддас тушунчани ҳам беобрў қилмасин. Буни ҳеч ким ҳеч қачон унутишга ҳаққи йўқ.

Мухтарам дўстлар!

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, яна бир муҳим, таъбир жоиз бўлса, нозик бир масала хусусида сизлар билан маслаҳатлашиб олишни зарур деб биламан.

Жойларда бўлаётган учрашув ва мулоқотларда кўп-кўп одамлар менга айтаяпти, Виртуал қабулхонага ёзаяпти, «Тўй-маъракаларимизни бир тартибга солиб беринглар», деб мурожаат қиляпти. Ҳақиқатан ҳам, аини шу масала неча йиллар, ҳатто асрлардан бери кун тартибидан тушмасдан келади. Жадид боболаримиз ҳам тўй-маъракаларимиздаги исрофгарчилик, дабдаба-бозлик, мақтанчоклик миллатимизни маънавий таназзулга етаклайдиган иллат экани ҳақида қандай қуюниб ўтганларини яхши биламиз.

Мана, ўзинглар кўряпсизлар, соппа-соғ юрған айрим одамлар элликка кирмасдан туриб тўсатдан инсульт бўляпти, инфаркт бўляпти. Сабабини суриштирсангиз, бошқалардан қолмасликка тиришиб, катта тўй қиламан, деб қарзга ботган бўлади. Ҳали қарзидан қутулмасдан, яна тўй қилиши керак. Очиғини айтадиган бўлсак, тўй-ҳашамлар билан боғлиқ ортиқча харажатлар минг-минглаб оилаларнинг нафақат иқтисодий

ахволига, балки, бутун ҳаётига жиддий салбий таъсир кўрсатмоқда.

Бугун ҳаётимизда кўпайиб бораётган оилавий можаролар, уруш-жанжаллар, ажралишлар, қудалар ўртасидаги совуқчилик сабаблари ҳам аксарият ҳолларда худди шу нарсага бориб тақалади.

Энг ёмони, айрим пул топиб ақл топмаган, маънавий савияси паст кимсалар тўй-ҳашамлар, маъракаларни ўтказиш бўйича мусобақа ўйнаб, турли-туман янги одатларни ўйлаб топяпти. Буларни эшитиб, баъзан одам ҳайратдан ёқасини ушлаб қолади.

Мана, Тошкентдаги тўйларда «келиннавкар» деган яна бир бало чиқибди. Нима эмиш, энди келиннинг ота-онаси қизига қўшиб унинг ўнлаб дугоналарини ҳам бир хил кийинтириши, ясантириши керак экан. Бундай бемаза қилиқлар қаердан чиқяпти? Ёшларимиз кимдан ўрганияпти буни?

Яқинда ўтган «Камолот» курултойида мен ёшларнинг оғзини пойладим. Бирорта йигит ёки қиз чиқиб, «Эй, дўстлар, тенгдошлар, биз уйланамиз, турмушга чиқамиз деб ота-оналаримизни ниҳоятда кийнаб қўйдик. Келинлар энди, уларни бундай огир ташвишга қўймайлик, келажагимизни, миллатимизнинг шаънини ўйлаб, тўйларимизни камтарона, ихчам қилиб ўтказайлик», деган гапларни айтармикан, деб кутдим. Афсуски, улардан бу масалада ҳеч қандай фикр эшитмадим.

Тўй-маърака – бу фақат шахсий иш эмас, балки ижтимоий масала эканини инобатга олган ҳолда, Бош вазир А.Арипов, Бош вазир ўринбосари Т.Норбоевага

тегишли ташкилотлар билан биргаликда оилавий маросимларни тартибга солиш, уларни ихчам, исрофгарчилик ва дабдабага йўл қўймасдан ўтказиш бўйича бир ой муддатда тегишли чора-тадбирлар белгилаш вазифаси топширилади.

Қадрли юртдошлар!

Албатта, адабиёт ва санъат, маданият соҳаларида юзага келган жиддий муаммо ва камчиликларнинг объектив ва субъектив сабаблари бор. Буларни барчамиз яхши тушуниб турибмиз.

Бугун биз «ижодкорларимиз ишламаяпти», деб сизлардан, сизлар эса «давлат ёрдам бермаяпти», деб бизлардан гина қилиб ўтиришимизнинг мавриди эмас. Келинглр, бугун ўз олдимизга «Ким айбдор?» деб эмас, «Ким нима қилиши керак?» деган савол қўяйлик.

Мен биламан, юксак маданиятли, камтарин инсонлар сифатида сизлар иш шароитингиз ёки моддий аҳволингиз ҳақида шикоят қилмайсиз. Бугунги учрашувга тайёргарлик кўриш жараёнида тегишли соҳа мутахассислари билан биргаликда сизларни қийнаётган муаммоларни атрофлича ўрганиб чиқдик ва уларнинг ечимлари бўйича бир канча қарор лойиҳаларини тайёрладик.

Рухсатингиз билан, ана шу ҳужжатларнинг қисқача мазмуни билан сизларни таништириб ўтсам.

Биринчидан. Маънавий ҳаётимизни янги, юксак босқичга кўтариш, авваламбор, Бастакорлар, Рассомлар, Театр арбоблари ва Журналистлар ижодий уюшмаларининг ижтимоий ҳаётимиздаги ўрни ва нуфузини ошириш, уларнинг моддий-техник базасини

мустаҳкамлаш, мамлакатимиз ижодкор зиёлиларининг салоҳиятини рўёбга чиқариш, муносиб иш ва турмуш шароитини яратиб беришга хизмат қиладиган «Илҳом» жамоат фондини ташкил этиш бўйича қарор лойиҳаси тайёрланганини маълум қилмоқчиман.

Ушбу фондни молиявий кўллаб-қувватлаш мақсадида давлат томонидан 20 миллиард сўм миқдорда маблағ ажратилади ҳамда у 2022 йилга қадар барча солиқ ва мажбурий тўловлардан озод қилинади.

Иккинчидан. Сизларга маълумки, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ташкил топганига 70 йил тўлганига қарамасдан, ҳозиргача ўз биносига эга бўлмасдан, ижара биноларда фаолият кўрсатиб келаётган эди. Шуни ҳисобга олиб, Адиблар хиёбони ҳудудида Уюшма учун алоҳида бино қуриляпти. Насиб қилса, мустақиллигимизнинг 26 йиллик байрами арафасида уни ёзувчиларимиз ихтиёрига топширамиз. Ушбу янги бинода «Ижод» жамоат фонди, шунингдек «Шарк юлдузи», «Звезда Востока», «Ёшлик» журналлари ҳам жойлашади.

Шунингдек, бу ҳудудда Ёзувчилар уюшмаси аъзолари учун имтиёзли ипотека кредити асосида 2 та кўп қаватли уй барпо этиш, шу тариқа ушбу ҳудудни том маънода адиблар масканига айлантириш кўзда тутилмоқда.

Яқин келгусида Зомин ва Паркент туманларининг сўлим ва хушманзара, илҳомбахш ҳудудларида ижодкор зиёлиларимиз учун замонавий ижод уйлари – коттежлар қурилиши режалаштирилмоқда. Бу коттежлар ижодий иш учун маълум муддатга ижарага берилади. Уларга

йўлланма билан борадиган адиб ва санъаткорларимиз ҳам ижод килади, ҳам ёшларга маҳорат сирларидан сабоқ беради, деб умид киламиз.

Маълумки, бир вақтлар Ўзбекистон Миллий университети қошида Олий адабиёт курси ташкил этилган эди. Ҳозирги вақтда унинг фаолияти нима учундир тўхтаб қолган. Сабабини суриштирсак, ушбу курс битирувчиларига тегишли давлат гувоҳномасини бериш масаласида муаммо бўлган экан. Мен ўйлайманки, бу курс ёш истеъдод эгаларини тарбиялаб вояга етказишда жуда муҳим аҳамиятга эга. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан биргаликда бу масалани ўрганиб, тегишли таклиф киритишини сўрайман.

Иктидорли ёшларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг ижодий камолоти учун барча шароитларни яратиб бериш устувор вазифаларимиздан бири бўлиши керак. Шу маънода, сизлар билан яна бир таклифни ўртоқлашмоқчиман.

Эсингизда бўлса, илгари яхши бир анъана бор эди. Яъни, маданият ва санъатнинг барча йўналишлари бўйича истеъдодли ёшларнинг республика миқёсидаги семинарлари ўтказиларди. Ана шу эзгу анъанани тиклаб, адабиёт, театр ва кино, мусиқа ва тасвирий санъат, журналистика соҳаларига кириб келаётган ёш истеъдод эгалари учун Ўзбекистон ёш ижодкорларининг семинарини ташкил этсак, нима дейсизлар?

Бу ижодий анжуман ёшларимизни маҳорат сирларига ошно қилиш билан бирга, улар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ҳам қарор топтиришга хизмат қилган бўларди.

Учинчидан. Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг тўлақонли фаолият юритишини таъминлайдиган молиявий механизм, орадан 20 йилдан ошик муддат ўтган бўлса-да, ҳали-ҳануз аниқ белгиланмаган. Уюшмани алоҳида бино билан таъминлаш масаласи ҳам неча йиллардан бери ечилмай келмоқда. Шунинг учун Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг фаолиятини такомиллаштириш ва моддий-техник базасини кучайтириш бўйича қарор лойиҳаси устида иш олиб борилмоқда.

Ушбу қарорда Уюшманинг молиявий манбаларини аниқлаш, вилоят бўлимларининг моддий-техник базасини кучайтириш, Уюшма ходимларининг меҳнат шaroитларини яхшилаш каби масалалар ҳам ўз амалий ифодасини топади. Ёзувчилар уюшмаси йил охирига қадар янги бинога кўчиб ўтиши муносабати билан унинг Ислом Каримов кўчаси, 16-«А» уйда жойлашган идораси Журналистлар ижодий уюшмасига берилишини сизларга маълум қилмоқчиман.

Тўртинчидан. Ўзбекистон Бадий академияси фаолиятини ривожлантириш бўйича ҳам Президент қарори тайёрланмоқда. Унга кўра, Бадий академия аъзоларининг ижтимоий таъминот шароитлари Ўзбекистон Фанлар академияси аъзоларининг ижтимоий таъминот шароитларига тенглаштирилмоқда. Қарор лойиҳасида яна бир муҳим масала, яъни расом ва ҳайкалтарошлар томонидан яратилган асарларни давлат музейларига сотиб олиш учун Маданият вазирлигига ҳар йили 2 миллиард сўм миқдорда маблағ ажратиш белгиланган.

Бешинчидан. Бугун биз Бастакорлар уюшмасининг фаолиятини танкид қилдик. Лекин кўп йиллар давомида бу Уюшмани ўз холига ташлаб қўйганимиз, унинг аҳволидан хабар олганимиз – буям ҳақиқат. Шундан келиб чиққан ҳолда, Бастакорлар уюшмаси фаолиятини янада такомиллаштириш, унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, композитор ва бастакорларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадини кўзда тутадиган Президент қарори лойиҳаси тайёрланди.

Олтинчидан. «Миллий кинематографияни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» ҳам Президент қарори лойиҳаси ишлаб чиқилди. Унга кўра, «Ўзбекфильм», «Қорақалпоқфильм» ва Илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияларини таъмирлаш, уларнинг моддий-техник базасини кучайтириш, энг замонавий технологиялар билан таъминлаш, янги кинотеатрлар куриш кўзда тутилмоқда.

«Ўзбеккино» миллий агентлиги учун давлат буюртмасига асосан ишлаб чиқариладиган бадиий фильмлар сонини 2018 йилда 20 та, 2020 йилда 30 тага, мультипликацион фильмлар сонини эса 2018 йилда 15 та, 2022 йилдан бошлаб 50 тага етказиш режалаштирилмоқда. Бундан ташқари, Агентлик ҳузурида Миллий кинематографияни ривожлантириш жамғармаси тузилиши белгиланган.

Еттинчидан. 2002 йилда ташкил этилган Ўзбекистон давлат консерваториясининг бугунги фаолияти, жумладан, қабул квоталари, ўқув дастурлари ва қўлланмалари, профессор-ўқитувчиларнинг илмий ва ижодий салоҳияти, моддий-техник базаси,

ётоқхоналарнинг аҳволи талабга жавоб бермай қолгани бу ерда ўтирган аксарият ижодкорларимизга яхши аён. Бугунги кунда бу ерда 700 нафар ўрнига 1352 нафар талаба таҳсил олаётгани ҳам албатта таълим сифатига салбий таъсир кўрсатмасдан қолмайди.

Шуларнинг барчасини ҳисобга олган ҳолда, Ўзбекистон давлат консерваторияси фаолиятини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш бўйича қарор лойиҳаси ишлаб чиқилди. Қарорга кўра, бу ерда ўқув бинолари етишмай қолганини инобатга олиб, унинг Мирзо Улуғбек туманидаги Мустақиллик проспектида жойлашган аввалги биносини қайтариб бериш кўзда тутилмоқда. Бу бинода фаолият кўрсатаётган В.Успенский номидаги академик мусиқа лицейи ўқувчилари ўзларининг олдинги биносида ўқишни давом эттиришлари учун имконият етарли.

Шу билан бирга, Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларнинг энг яхши санъат коллежлари негизида Ўзбекистон давлат консерваториясининг ижодий таянч марказларини ташкил этиш режалаштирилган.

Айни вақтда, консерватория фаолиятини қўллаб-қувватлаш учун унинг ҳузурида махсус фонд тузилади. Бундан ташқари, собиқ Свердлов концерт залини ҳам капитал таъмирлаб, консерватория ихтиёрига берамиз. Консерватория ёнида унга янги ётоқхона барпо этилади. Тошкент вилоятининг Бўстонлик туманидаги мавжуд замонавий санаторийлардан бири консерватория ва умуман, шу йўналишдаги таълим муассасалари жамоаларига ажратилади.

Мусиқа санъати соҳасидаги ушбу етакчи олий ўқув даргоҳининг нуфузи ва мақомини янада ошириш мақсадида Маданият вазири айни вақтда консерватория ректори вазифасини бажариши ҳам қарорда белгиланган.

Саккизинчидан. Сизларга маълумки, бутун дунёда маданият вазирликлари шу мамлакатнинг юзи ҳисобланиб, энг гўзал, энг салобатли биноларда фаолият олиб боради. Афсуски, бизнинг вазирлигимиз ҳозирги вақтда нокулай бир шароитда, асосан расмий идоралар жойлашган бинода иш олиб бормоқда. Бу эса маданий жамоатчилигимиз, ижод аҳлининг вазирликка бемалол, эркин кириб-чиқишига, бу ерда турли ижодий тадбирлар ўтказишга тўсқинлик қилмоқда. Шунинг учун пойтахтимизнинг Тарас Шевченко кўчасидаги 1-уйни – илгари Ташки савдо вазирлиги жойлашган кўркам, тарихий бинони Маданият вазирлигига ажратиш масаласи кўриб чиқилмоқда.

Тўққизинчидан. Бугунги кунда адабиёт ва санъат, умуман маданият соҳаларида мавжуд муаммо ва камчиликларнинг туб илдизларини таҳлил қилиб кўрадиган бўлсак, уларнинг аксарияти малакали кадрлар етишмаслиги билан боғлиқ экани аён бўлади.

Юқорида маданият ва санъат муассасаларида меҳнат қилаётган кадрларнинг 50 фоиздан зиёди олий маълумотга эга эмаслигини айтиб ўтдик. Айни вақтда, республика театрларида 45 фоиз ижодий ходимлар тегишли олий маълумотга эга бўлмаган ҳолда фаолият юритаётгани, туманларда жойлашган болалар мусиқа ва санъат мактабларида ишлаётган ўқитувчиларнинг

72 фоизи ўрта махсус маълумотга эга экани ҳам барчамизда жиддий ташвиш уйғотади.

Яқинда Қўқон шаҳар мусиқали драма театрига борганимизда ҳам худди шундай аҳволга дуч келдик. У ерда ишлаётган жами 53 нафар ижодий ходимнинг атиги 11 нафари олий маълумотга эга, холос. Қолган 42 нафарини ўрта махсус ва ўрта маълумотга эга ходимлар ташкил этади. Албатта, бу муассасаларда ишлаётган ёш йигит ва қизлар астойдил интилиб ҳаракат қилаётган бўлса-да, барибир уларнинг фаолиятида зарур билим ва малака етишмаётгани сезилиб турибди.

Шунинг учун ҳам аввало маданият ва санъат йўналишидаги олий ўқув юртлири, лицей ва коллежлар, мусиқа ва санъат мактабларининг фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқиш зарур.

Мана, юртимизда қанча болалар мусиқа ва санъат мактаблари бор, айна вақтда миллий адабиётимиз ва санъатимизнинг атоқли намояндалари номида янги ижодий марказлар ташкил қиляпмиз. Хўш, уларда кимлар меҳнат қиляпти? Ёшларимизга ижод сирларини кимлар қай даражада ўргатапти? Таниқли санъаткорларимиз, ёзувчи ва шоирларимизнинг бу мактаблар билан алоқаси қандай?

Хабарингиз бор, яқинда юртимизда атоқли санъаткор Комилжон Отаниёзовнинг 100 йиллик юбилеи катта тантана билан нишонланди. Ушбу тадбирларда бу ерда ўтирган кўпчилик ижодкорларимиз иштирок этди. Қўшни республикалардан – Қозоғистондан, Тожикистондан меҳмонлар келди. Машхур хофиз Жўрабек

Муродовнинг самимий сўзларини ҳаммамиз ҳаяжон билан эшитдик.

Қаранг, Комилжон Отаниёзовнинг нафақат Ўзбекистонда, балки бутун Ўрта Осиё бўйича қанча-қанча шогирдлари бор экан. Шу гапларни эшитганда, шахсан мен, буюк ҳофизимизнинг кўшиғидан ҳам шогирди кўп экан, деб ўйлаб қолдим.

Қани, айтинг-чи, бугун қайси Халқ артистимиз ўзининг шундай муносиб шогирдлари борлиги, шогирдпарварлиги билан мактана олади? Шу саволлардан келиб чиқиб, сизларга бир таклиф билан мурожаат қилмоқчиман. Республикадаги ҳар бир мусиқа ва санъат мактабига, ижодий марказларга таниқли адабиёт, санъат ва маданият намояндаларини бадиий раҳбар ёки директор сифатида тайинласак, улар учун барча шарт-шароитларни яратиб берсак, нима дейсизлар?

Мана, даврамизда Ғуломжон Ёқубов, Фаррух Зокиров, Ортик Отажонов, Юлдуз Усмонова, Махмуд Намозов, Зулайҳо Бойхонова, Озодбек Назарбеков, Ғафур ва Ғулом Эшжоновлар, Гулсанам Мамазоитова каби Халқ артистлари ўтирибди. Сизларнинг ҳар бирингиз биттадан санъат коллежи ёки мусиқа мактабига бориб раҳбарлик қилсангиз, мен ўйлайманки, бундан санъатимиз фақат ютган бўлар эди. Айна вақтда юзлаб шогирдлар етиштириб, ўзингизга ҳайкал қўйган бўлардингиз.

Масалан, Ўзбекистон халқ артисти Афзал Рафиқовни ёш дикторлар мактабига раҳбар қилиб қўйсак, иқтидорли ёшларимиз у кишидан жуда кўп билим ва тажрибаларни ўрганган бўлар эди.

Биз халкимизнинг ноёб мероси бўлган мақом санъатини нафақат юртимизда, балки бутун дунё бўйлаб кенг тарғиб қилиш, керак бўлса, халқаро микёсда мақом танловларини ташкил этиш устида ишлашимиз керак.

Сизларга маълум, ҳозирги вақтда Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтининг Нукус шаҳридаги филиали муваффақиятли фаолият кўрсатяпти. Шу ижобий тажрибани давом эттирган ҳолда, Қўқон шаҳрида ҳам мазкур институтнинг филиалини ташкил этилди. Бу ўқув юрти Фарғона водийси вилоятлари учун юқори малакали маданият ходимларини тайёрлашга хизмат қилади.

Шу билан бирга, Қўқон шаҳрида санъат аҳли учун янги кўп қаватли турар жой биноси ҳам қуриб фойдаланишга топширилади.

Юқорида зикр этилган барча масалаларни комплекс ҳал этиш бўйича Вазирлар Маҳкамаси дахлдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда тегишли таклифлар киритиши зарур.

Ўнинчидан. Бугун маърифатли дунёда шундай анъана мавжудки, йирик компаниялар, банклар, фирмалар маданий ташкилотларга ҳомийлик қилишни ўзлари учун шараф деб биладилар. Баъзан, қани эди, бизда ҳам шундай ҳомийлар кўпайса, деб орзу қиламан.

Аждодларимиз ўз даврида яратган илмий ва ижодий мактабларнинг вужудга келишида аввало ана шундай маърифатпарвар ҳомийларнинг ҳиссаси ҳал қилувчи аҳамият касб этгани яхши маълум.

Шундан келиб чиққан ҳолда, яна бир таклифни ўртага ташламоқчиман. Юртимиздаги етакчи ижодий ташкилотларнинг «дўстлари клублари»ни ташкил этсак, уларга йирик корхона, банк ва компанияларни ҳомий сифатида бириктириб қўйсак, шартнома асосида уларнинг доимий ҳамкорлигини йўлга қўйсак, нима дейсизлар?

Масалан, Миллий банк раҳбари Сухроб Холмуродов биз Ўзбекистон давлат консерваториясини оталиққа оламиз, «Консерваториянинг дўстлари клуби»ни тузиб, унга раҳбарлик қиламиз, деган ташаббус билан чиқяпти.

Олмалиқ кон-металлургия компанияси раҳбари, сенатор Александр Фармонов эса «Биз Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтининг дўстлари клубига раҳбарлик қилсак», деган таклифни билдирыпти. Халқ банки «Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг дўстлари клуби»га раҳбарлик қилмоқчи.

Яқинда фаолияти тўхтаб қолган Театр арбоблари уюшмасини қайта тиклаш тўғрисида таклифлар билдирилмоқда. Бу уюшма фаолиятига «Ўзпахтасаноатэкспорт» холдинг компаниясининг ҳомийлик қилиш ҳақидаги ташаббусини биз албатта қўллаб-қувватлаймиз. «Ўзозик-овқатсаноатхолдинг» компанияси Юнус Ражабий номидаги мақом ансамблига ҳомийлик қилмоқчи.

«Ўзкимёсаноат» акциядорлик жамияти Ўзбек Миллий академик драма театри билан ёнма-ён жойлашган. Компания раҳбарияти «Кўшнимга ёрдам

кўрсатаман, Миллий театрнинг дўстлари клубига рахбарлик қиламан», деяпти. Раҳмат уларга.

Шулар каторида Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театрига – «Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси, Ўзбек давлат драма театрига – Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи, Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат мусиқали театрига – «Ўзсаноатқурилишбанк», Республика ёш томошабинлар театрига – Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги, Республика кўғирчоқ театрига – «Ўзэлтехсаноат» компанияси ҳомийлик қилиш истагини билдирмоқда.

Ўзбекистон давлат мусиқали комедия (оперетта) театрини эса – «Капиталбанк», Ўзбекистон академик рус драма театрини – «Ўзагросуғурта» компанияси, Ўзбекистон ёшлар театрини – «Ўзметкомбинат» акциядорлик жамияти, Республика сатира театрини – «Ўзбекистон темир йўллари» акциядорлик жамияти, «Томоша» болалар театр-студиясини – «Алоқабанк», «Дийдор» театр-студиясини – «Микрокредитбанк» акциядорлик тижорат банки оталикқа олмоқчи.

Худди шу асосда Бастакорлар уюшмасига – «Асака банк», Рассомлар уюшмасига – «Ўзвиносаноатхолдинг» компанияси, Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактабига – «Ипотека банк», Миллий расомлик ва дизайн институтига – «Ўздонмахсулот» компанияси, «Ўзбеккино» миллий агентлигига – «Ўзавтосаноат» компанияси, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасига – Республика товар-хомашё биржаси ҳомий бўлиш ташаббуси билан чиқмоқда.

Мамлакатимиздаги етакчи музейларни, аввало Адабиёт музейини молиявий қўллаб-қувватлаш ишларини ташкил этиш бўйича Молия вазирлиги ва Давлат солиқ кўмитаси раиси томонидан амалий таклифлар билдирилмоқда.

Айни вақтда Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоят ҳокимликлари ўз ҳудудларидаги театрларга хомийлик қилиб, уларнинг фаолиятини кучайтириш учун 1 миллиард сўмдан маблағ ажратиш ниятида экани барчамизни хурсанд қилмоқда.

«Ўткан кунлар» фильмида Юсуфбек хожи айтганидек, қаранг, бизнинг шундай маърифатпарвар раҳбарларимиз бор экан-у, биз беҳабар юрган эканмиз. Келинлар, барчамизнинг номимиздан уларга раҳмат айтиб, ишларига муваффақият тилайлик.

Мен ишонаман, бу раҳбарларимиз ижодий уюшмаларга нафақат моддий, балки энг аввало, маънавий ёрдам берадилар. Яъни, оила аъзолари, меҳнат жамоалари билан биргаликда театрларга, кино ва кўргазма залларига, концертларга бориб, бошқаларга намуна кўрсатсалар, нур устига нур бўларди.

Яна бир муҳим масала – ижодий соҳалар, жумладан, оммавий ахборот воситаларини бугунги талаблар асосида янада ривожлантириш мақсадида солиқ ва мажбурий тўловлар бўйича белгиланган қўшимча имтиёз ва преференциялар муддатини яна 5 йилга узайтириш чора-тадбирлари кўрилмоқда.

Энг муҳими, бадиий ижодкорлар ва оммавий ахборот воситалари ходимларига тўланаётган қалам

ҳақи – гонорар миқдорини сезиларли даражада оширишга доир қарор лойиҳаси устида ҳам иш олиб борилмоқда ва у яқин кунларда қабул қилинади.

Таъкидлаш жоизки, муаллифлик ҳуқуқини ҳимоя қилиш борасидаги ишларимиз ҳам талабга жавоб бермайди. Шу мақсадда Интеллектуал мулк агентлигининг фаолиятини танқидий кўз билан қайтадан кўриб чиқиш зарур.

Ижод аҳлини қийнаб келаётган муаммолардан бири – бу уй-жой масаласи билан боғлиқ. Мана шу долзарб муаммони ечиш учун Тошкент ва Нукус шаҳарларида, барча вилоятлар марказларида имтиёзли кредит асосида «Ижодкорлар уйлари» барпо этилиб, бу уйлардан адиблар, рассомлар, актёр ва режиссёрлар, композиторлар, маънавият тарғиботчилари, оммавий ахборот воситаларининг фаол вакилларига, шу жумладан, истеъдодли ёш ижодкорларга квартиралар ажратилади.

Маълумки, ҳозирги вақтда пенсия ёшидаги ижодкорлар энг кам иш ҳақининг 2 баробаридан кўп миқдорда қалам ҳақи олган тақдирда, уларнинг пенсиясидан 50 фоиз маблағни ушлаб қоладиган тартиб мавжуд. Бир вақтлар узокни кўзламаган баъзи мансабдорлар томонидан жорий этилган бу тартиб айни ижодий камолотга етган ижодкорларимизнинг рағбатини сўндиришга хизмат қилаётгани сир эмас.

Шу муносабат билан Бош вазир А.Ариповга тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарлари билан биргаликда бир ой муддатда ушбу масала бўйича тегишли таклиф тайёрлаш вазифаси топширилади.

Мухтарам дўстлар!

Биз жамиятимизда китобхонлик маданиятини юксалтириш бўйича бошлаган ишларимизни изчил давом эттирамиз.

Айни пайтда шу мақсадни ўзида ифода этган «Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисида» қарор лойиҳаси тайёрланаётганини сизларга маълум қилмоқчиман.

Ҳаммангизга маълум, матбаа корхоналари учун зарур қоғоз ва бўёқ маҳсулотлари четдан валюта эвазига олиб келинаётгани китоб, газета ва журналлар нархининг кимматлашишига сабаб бўлмоқда. Шу бонс, биз республикамызда замонавий қоғоз саноатини йўлга қўйиш бўйича фаол иш олиб борапмиз. Бу борада яқинда Хитой давлатига бўлган сафаримиз чоғида «Син папер индастри» компанияси ва бошқа ташкилотлар билан келишувга эришилди.

Вазирлар Маҳкамаси, Ташки савдо вазирлиги, Инвестиция давлат қўмитаси бу лойиҳани белгиланган муддатларда бажариш чораларини кўриши керак.

Мана, азиз дўстлар, кўриб турганингиздек, адабиёт ва санъат, маданият соҳасини замон талаблари асосида тараккий топтириш мақсадида қанча қарорлар, қанча лойиҳалар ишлаб чиқилди. Бугунги учрашувда сизлар билдирадиган фикр-мулоҳазалар, таклиф ва тавсиялар асосида, биз бу ҳужжатларни янада такомиллаштириб, шундан кейин албатта қабул қиламиз.

Маданий ҳаётимиз равнақи йўлида ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган бу ишларни амалга ошириш, рўёбга чиқаришда сиз, мухтарам ижодкор зиёлиларимиз фаол иштирок этиб, ўз муносиб ҳиссангизни кўшасизлар, деб ишонаман.

Азиз ватандошлар!

Миллионлаб одамларнинг эътиборида бўлган, маданият, адабиёт ва санъат деган муқаддас даргоҳга қадам қўйган ҳар бир ижодкор, ҳеч шубҳасиз, аввало ўз халқининг қалбига қулоқ солиб, унинг дардига дармон бўлишга интилади. Сизларнинг барчангизни мен ўз ижодий фаолияти билан мана шундай ҳаётий эътиқодга умрбод амал қилиб келаётган фидойи инсонлар, деб биламан.

Мен шу ўринда аввал билдирган бир фикримни яна такрор айтмоқчиман. Бизнинг ҳавас қилса арзийдиган буюк тарихимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган улуғ аждодларимиз бор. Ҳавас қилса арзийдиган беқиёс бойликларимиз бор. Ва мен ишонаман, насиб этса, ҳавас қилса арзийдиган буюк келажагимиз, буюк адабиётимиз ва санъатимиз ҳам албатта бўлади.

Шу эзгу мақсад йўлида барчангизга сихат-саломатлик, янги ижодий ютуқлар, оилавий фаровонлик, фарзандлар камолини кўриш бахти насиб этишини тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

*Ўзбекистон ижодкор зиёлилари вакиллари
билан учрашувдаги маъруза
2017 йил 3 август*

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ЙИГИРМА ОЛТИ ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДАГИ НУТҚ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!
Муҳтарам меҳмонлар!
Хонимлар ва жаноблар!

Авваламбор, мана шундай кутлуғ кунда сиз, азизларни ва бутун халқимизни энг улуғ ва энг азиз байрамимиз – Мустақиллик куни билан чин қалбимдан самимий табриклаб, ўзимнинг энг эзгу тилакларимни билдиришга рухсат бергайсиз.

Бундан роппа-роса йигирма олти йил муқаддам Биринчи Президентимиз, атокли давлат ва сиёсат арбоби Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини эълон қилди.

Шу кундан эътиборан жаҳон харитасида янги мустақил ва суверен давлат – Ўзбекистон Республикаси пайдо бўлди.

Жонажон Ватанимизнинг кўп минг йиллик тарихида янги давр – эркинлик ва озодлик, миллий тикланиш ва таракқиёт даври бошланди.

Биз бугун халқимизнинг хошиш-иродаси билан танлаб олган, истиқлол йилларида босиб ўтган оғир ва машаққатли, шу билан бирга, гоят шарафли йўлимизни

сарҳисоб қилар эканмиз, тарихан қисқа бир даврда ўз тақдиримизни ўзимиз ҳал этиш, жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаш, миллий давлатчилигимизни, азалий кадрият ва урф-одатларимизни, муқаддас динимизни тиклаш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш борасида улкан ютуқ ва марраларни қўлга киритганимизни фахр билан тилга оламиз.

Албатта, ушбу ютуқларнинг қўлга киритилишида Биринчи Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг тарихий хизматлари бекиёс бўлганини бугун барчамиз, бутун халқимиз такроран эсга олишимиз табиийдир.

Бугун азим пойтахтимиз Тошкент шаҳрида, Оқсарой қароргоҳи олдида Ислом Абдуғаниевичнинг ҳайкалини очдик. 2 сентябрь куни эса Ислом ака туғилиб вояга етган Самарқанд шаҳрида у кишининг ҳайкали очилади.

Насиб этса, 2018 йил 30 январда – у киши туғилган кунга 80 йил тўладиган санада Қарши шаҳрида Биринчи Президентимизга ҳайкал ўрнатиш, Самарқанд шаҳрида ёдгорлик мажмуаси барпо этиш ишларини тўла якунига етказиб, уларнинг ҳам тантанали очилиш маросимларини ўтказамиз.

Бугун барчамиз бир фикрда яқдилмиз: Биринчи Президентимизнинг Ватан ва давлат олдидаги буюк тарихий хизматлари, сўнмас хотираси халқимиз калбида абадий яшайди.

Ҳурматли ватандошлар!

Юртимизда тинчлик ва осойишталикни, халқимизнинг муносиб ҳаёт кечиришини таъминлаш борасида бугун олдимизда янада муҳим ва долзарб вазифалар турганини биз ҳар томонлама чуқур англаймиз.

Жаҳон микёсида ракобат тобора кучайиб бораётган бугунги кескин бир давр барчамиздан янгича ишлаш ва фикрлашни, юкори даражада сафарбарликни талаб этмоқда.

Олдимизда турган ана шу улкан вазифалардан келиб чикиб, мамлакатимиз тараққиётини янги босқичга кўтариш мақсадида 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини қабул қилдик.

Ушбу стратегияда давлат ва жамият қурилишини такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш, иқтисодиёт ва ижтимоий соҳани янада ривожлантириш, хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташки сиёсатни изчил давом эттириш каби масалалар тараққиётимизнинг асосий йўналишлари сифатида белгилаб олинди.

Ҳаракатлар стратегиясида «Халқ давлат идораларига эмас, балки давлат органлари халқимизга хизмат қилиши керак» деган тамойил давлат сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бирига айлангани албатта бежиз эмас.

Биринчидан, бугунги кунда барча бўғиндаги ҳокимлар, вазирлик ва идоралар, прокуратура, суд-ҳуқуқ ва ички ишлар органлари раҳбарлари, депутат ва сенаторлар бевосита жойларга чикиб, ўз фаолияти бўйича халқ олдида ҳисобот бермоқда.

Маҳаллама-маҳалла, уйма-уй юриб, одамларнинг ҳаётини муаммоларини ўрганмоқда, уларни қонуний асосда ҳал қилиш учун амалий ёрдам кўрсатмоқда.

Иккинчидан, биз иқтисодийтимизни модернизация ва диверсификация қилиш, рақобатдош маҳсулотлар ишлаб чиқариш, мамлакатимизнинг экспорт салоҳиятини ошириш ва шу тариқа жаҳон бозорида муносиб ва мустаҳкам ўрин эгаллашга асосий эътибор қаратмоқдамиз.

Шу мақсадда ўтган қисқа даврда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурлари доирасида минглаб лойиҳалар амалга оширилиб, юқори технологияларга асосланган замонавий завод ва фабрикалар барпо этилаётгани, янги иш ўринлари ташкил қилинаётганини таъкидлаш лозим.

Бугунги ва эртанги тараққиётимизга бевосита боғлиқ бўлган қишлоқ хўжалиги соҳасида таркибий ўзгаришлар амалга оширилмоқда.

Айниқса, қишлоқ хўжалик экинларини жойлаштиришда анъанавий ёндашувлардан воз кечиб, деҳқонлар даромадини кўпайтирадиган, экспортга йўналтирилган маҳсулотларни етиштиришга инвестициялар жалб қилинаётгани сизларга яхши маълум.

Мамлакатимизнинг барқарор тараққиётини таъминлаш мақсадида «Халқ бой бўлса, давлат ҳам бой ва қудратли бўлади» деган тамойилдан келиб чиқиб, бугунги кунда юртимизда ишбилармонлик ва тадбиркорлик муҳитини тубдан яхшилаш учун янги имконият ва имтиёзлар яратилмоқда.

Энг муҳими, бу соҳа минг-минглаб фуқароларимиз, аввало, ёшларимиз учун ҳалол меҳнат қилиб, даромад топиш, эл фаровонлигини оширишда мустаҳкам замин бўлаётгани барчамизни хурсанд қилади.

Учинчидан, ижтимоий соҳалар, айниқса, одамларда энг кўп эътироз уйғотаётган соғлиқни сақлаш, таълим-тарбия, табиий газ ва электр энергияси, ичимлик суви таъминоти, коммунал хизмат, йўл қурилиши соҳаларида мавжуд аҳволни ижобий томонга ўзгартириш, ички ишлар идораларининг фаолият самарадорлигини ошириш бўйича олиб борилаётган ишлардан ҳам албатта хабардорсиз.

Узоқ йиллардан буён халқимизни қийнаб келаётган ўткир бир муаммо – арзон уй-жойлар масаласини ҳал этиш мақсадида биз 2017-2021 йилларга мўлжалланган алоҳида дастур қабул қилдик.

Ушбу дастурга биноан келгуси беш йилда 1 минг 136 та кўп қаватли, арзон уй-жойлар, жумладан, кишлоқ жойларда янги намунавий лойиҳалар асосида 100 мингдан ортиқ турар жой бинолари барпо этилади.

Шу кунларда фақат кишлоқ жойларнинг ўзида жорий йилда қуриб битказилган янги уйларда 5 мингдан ортиқ оила ҳовли тўйларини ўтказаётгани албатта ҳаммамизни қувонтиради.

Бу ишларни изчил давом эттириш ҳақида гапирар эканмиз, инсонларнинг дарду ташвишини ўйлаб яшаш биз учун одамийликнинг энг олий мезони, энг муҳим вазифа бўлиб қолишини алоҳида таъкидламоқчиман.

Чунки халқимиз ўз ҳаётидаги ижобий ўзгаришларни келажакда эмас, балки бугун кўришни, улардан бугун баҳраманд бўлишни истайди.

Аҳолимизнинг ана шундай табиий истак ва талабларини бажариш барча раҳбар ва етакчиларнинг асосий бурчи ва вазифасига айланиши шарт.

Тўртинчидан, биз парламент ва фуқаролик жамиятининг муҳим институтлари бўлган сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари фаолиятини янги босқичга кўтаришга алоҳида эътибор бермоқдамиз.

Жумладан, кейинги пайтда маҳалла тизими, «Нуроний» жамғармаси, Хотин-қизлар кўмитаси, ёшлар ташкилоти фаолиятини такомиллаштириш бўйича қабул қилинган фармон ва қарорлар ўзининг дастлабки натижасини бераётганини таъкидлаш лозим.

Айниқса, мамлакатимиз ёшларининг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳар томонлама ҳимоя қилиш мақсадида Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи тузилгани ва бу ташкилотнинг ҳаётимиздаги ўрни ва нуфузини ошириш, унга янги имтиёз ҳамда имкониятлар бериш бўйича амалга ошираётган ишларимиз ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Чунки мамлакатимизнинг тақдири ва келажаги учун масъулиятни ўз зиммасига олишга, бу йўлда бор билим ва салоҳиятини сафарбар этишга қодир бўлган, азму шижоатли ёшларни тарбиялаб вояга етказиш — биз учун энг муҳим масаладир.

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи ўзининг амалий фаолияти билан барчамизнинг, биринчи навбатда, ёшларимизнинг умидларини албатта оқлайди, деб ишонамиз.

Бугунги давр талаби, халкимизнинг хоҳиш ва истакларини инобатга олиб, илм-фан, таълим-тарбия тизимида ҳам жиддий ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Мактаб таълим тизими тубдан ўзгартирилиб, 11 йиллик умумий ўрта таълим қайта тикланмоқда. Мамлакатимизнинг катор ҳудудларида янги олий таълим муассасалари, илмий ва ижодий марказлар ташкил этилмоқда. Олий ўқув юртларига қабул квоталари сезиларли даражада кенгайтирилди. Сиртки ва кечки олий таълим шакллари тикланмоқда.

Шунингдек, бу борада бизни энг кўп ўйлантираётган масалалардан бири – мактабгача таълим тизими тубдан ислох қилинмоқда.

Мақсадимиз келгуси 3-4 йилда мамлакатимиздаги боғча ёшидаги болаларни ана шундай таълим муассасаларига тўлиқ камраб олишдан иборат ва биз бунга албатта эришамиз. Ушбу мақсадда айни кунларда махсус давлат дастури тайёрланмоқда.

Бешинчидан, республикамизда ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш, диний экстремизм ва терроризм хавфига қарши кураш олиб бориш бўйича ишлар ҳам янгича ёндашувлар асосида ташкил этилмоқда.

Ҳаётда билиб-билмай адашган одамларни тўғри йўлга солиш, кечиримли бўлиш, уларни соғлом ҳаётга қайтариш масалалари ҳам диққат марказимизда турибди.

Биз бир ҳаётий ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак. Яъни хато қилган, йўлдан адашган

одамни «ёмон» деб четга суриб қўйсақ, у ёмон бўлиб қолаверади. Ёмонни яхши қилиш, уни дўстга айлантириш – бу фақат соғлом жамиятнинг қўлидан келади.

Жамиятимизда соғлом фикр, соғлом куч устувор бўлиши учун биз маънавий ҳаётимизни юксалтириш, аҳоли, аввало ёшларимизни турли зарарли таъсирлардан асраш, уларни ҳар томонлама етук инсонлар қилиб тарбиялаш ҳақида мунтазам ўйлашимиз, фаол иш олиб боришимиз зарур.

Бу борада амалга ошираётган ислоҳотларимиз, хусусан, маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш, маданият ва санъат ташкилотлари, ижодий уюшмалар ва оммавий ахборот воситалари фаолиятини янада ривожлантириш, соҳа ходимлари меҳнатини муносиб кадрлашга қаратилган амалий чора-тадбирлар сизларга яхши маълум, албатта.

Айни вақтда бундай кенг қўламли ишларимиз биз бошлаган ислоҳотларнинг фақат бир қисми, дастлабки қадамлар эканини таъкидлаш лозим.

Олдимизга қўйган юксак мақсад ва режаларимизни реал натижага айлантириш учун ҳаммамиз бор куч ва билимимизни аямасдан, фидокорона ва виждонан меҳнат қилишимиз, ташаббус кўрсатиб ишлашимиз зарур.

Шунинг учун ҳам, келгуси икки йил бизнинг фаолиятимизда фавқулодда сафарбарликни талаб этадиган давр бўлади ва бу вазифани барчамиз сидқидилдан бажаришни таъминлашимиз албатта лозим. Халқимиз биздан шуни кутяпти.

Бу борада, айниқса, жамиятимизда тинчлик-осойишталик, ўзаро хурмат ва ҳамжиҳатлик муҳитини мустаҳкамлаш, Қуролли Кучларимизнинг салоҳиятини ошириш доимий эътиборимиз марказида бўлиб қолади.

Қадрли дўстлар!

Бугун биз мамлакатимизни ҳар томонлама модернизация қилиш, таркибий ўзгаришлар ва демократик ислохотларни чуқурлаштириш, мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаш бўйича улкан ишларни бошлаган эканмиз, уларни амалга ошириш ташқи омилларга ҳам боғлиқ эканини яхши тушунамиз.

Шунинг учун ташқи сиёсатимизда узоқ-яқин давлатлар, энг аввало, бизга қўшни бўлган Марказий Осиё мамлакатлари билан яқин дўстлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш энг муҳим йўналишлардан бири бўлиб қолади. Бу борадаги амалий ишларимиздан албатта халқимиз хабардор.

Фурсатдан фойдаланиб, бугунги тантанамизда иштирок этаётган хорижий мамлакатларнинг элчилари ва халқаро ташкилотлар вакилларига, чет эллик меҳмонларимизга бутун халқимиз номидан миннатдорлик билдириб, барча давлатлар халқларига самимий табрик ва саломларимизни йўллашга ижозат бергайсиз.

Азиз ва мухтарам ватандошлар!

Бугун эл-юртимиз Мустақиллик байрами билан бирга муборак Қурбон ҳайитини ҳам катта шоду хуррамлик билан кутиб олмоқда.

Бу икки улуғ байрамнинг айнан бир кунга тўғри келишида ҳам ўзига хос чуқур ва рамзий маъно бор.

Мана шу имкониятдан фойдаланиб, сиз, азизларни ана шу қўшалоқ айёмлар билан яна бир бор самимий табриклайман.

Шу юксак минбардан туриб, барча ютуқларимиз, буюк келажагимиз ижодкори ва бунёдкори бўлган мард ва олижаноб, меҳнаткаш ва танти халқимизга таъзим қиламан.

Бугунги улуғ айём кунларида қалбимдаги энг эзгу тилакларимни мужассам қилиб айтмоқчиман:

Бетакрор Ватанимиз равнақи йўлида садоқат билан хизмат қилишдан ҳеч қачон толмайлик, чарчамайлик!

Барчамизга, жонажон юртимизнинг камолини, фарзандларимиз ва набираларимизнинг бахту иқболини кўриш насиб этсин!

Ўзбекистонимиз доимо гуллаб-яшнасин!

Мустақиллигимиз абадий бўлсин!

2017 йил 31 август

ЭЛИМ ДЕБ, ЮРТИМ ДЕБ, ЎНИБ ЯШАГАН ИНСОН

Қадрли ватандошлар!

Хурматли Татьяна Акбаровна!

Азиз меҳмонлар!

Бугун сизлар билан азим Тошкентнинг табаррук маскани – Оксарой қароргоҳи олдида муҳим тарихий воқеа муносабати билан тўпланиб турибмиз.

Буюк давлат ва сиёсат арбоби, мустақил давлатимиз асосчиси, Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти муҳтарам Ислом Абдуғаниевич хотирасига бағишлаб бунёд этилган ҳайкалнинг очилиш маросимида иштирок этмоқдамиз.

Ислом Абдуғаниевич бутун умрини жонажон Ўзбекистонимиз учун, унинг озодлиги ва буюк келажаги учун бағишлади.

Ислом ака тарихимизнинг энг мураккаб ва оғир даврида – миллатлараро зиддиятлар авж олган, иқтисодиёт чуқур инкирозга учраб, республикаимиз жар ёқасига келиб қолган кескин ва таҳликали бир шароитда мамлакатга раҳбарлик қилиш масъулиятини ўз зиммасига олдилар.

Ватанимиз тарихида янги давр бошланган кун – 1991 йил 31 августда Ислом Абдуғаниевич Ўзбекистон мустақиллигини эълон қилдилар ва чорак аср давомида давлатимизни изчиллик ва собитқадамлик билан бошқардилар.

Биринчи Президентимиз раҳбарлиги остида тарихан қисқа даврда юртимизда кенг кўламли таркибий ислохотлар амалга оширилди. Юқори технологияларга асосланган янги саноат тармоқлари барпо этилди ва ривожлантирилди. Замонавий йўл-транспорт ва муҳандислик-коммуникация инфратузилмалари бунёд этилди. Қишлоқ хўжалигида чуқур ислохотлар амалга оширилди.

Ислом Абдуғаниевич бошчилигида Ватанимиз мустақиллиги ва сарҳадларимиз дахлсизлигини, халқимизнинг тинч ва осойишта ҳаётини ишончли ҳимоя қилишга қодир бўлган замонавий миллий армия барпо этилди.

Буюк Юртбошимизнинг ташаббуси билан мамлакатимизда маънавий қадриятларимизни тиклаш, муқаддас динимиз, урф-одатларимиз, бебаҳо тарихий меросимизни асраб-авайлаш ва ривожлантириш давлат сиёсати даражасига кўтарилди.

Ислом Абдуғаниевич ўз ҳаёти ва фаолиятининг мазмуни бўлган «Биздан озод ва обод Ватан қолсин!» деган эзгу ғояни илгари сурдилар ва бу даъват барчамизнинг қалбимиздан чуқур жой олди.

У киши «Элим деб, юртим деб, ёниб яшаш керак» деган ўзининг ғоясига бир умр амал қилиб, келажак авлодлар учун буюк ибрат мактабини яратдилар.

Ислом ака миллатнинг ҳақиқий етакчиси сифатида она халқини, гўзал ва бетакрор Ўзбекистонни жонидан ҳам ортиқ севар, унинг манфаатларини ҳимоя қилиш ва рўёбга чиқаришни ўз ҳаётининг бош мақсади, деб билар эдилар.

Ўз навбатида, халкимиз ҳам доимо эл-юрт ташвиши билан яшаган Биринчи Президентимизни чексиз меҳр билан севар ва ўзининг улуғ раҳбари сифатида у киши билан ҳақли равишда фахрланар эди.

Ҳурматли ватандошлар!

Биринчи Президентимизнинг хотирасини абадийлаштириш учун халкимиз, кенг жамоатчиликнинг хоҳиш-истаклари ва таклифларини инобатга олиб амалга ошираётган ишларимиз, ўйлайманки, барчангизга яхши маълум.

Тошкент шаҳридаги халқаро аэропорт, Тошкент давлат техника университети, Асака автомобиль заводи, Фарғона шаҳридаги Санъат саройи, пойтахтимиз ва худудларимиздаги марказий кўчалар, Оқсарой қароргоҳида ўз фаолиятини бошлаган илмий-маърифий ёдгорлик мажмуаси, махсус хайрия жамоат фонди Ислом Абдуганиевичнинг муборак номлари билан аталди.

2 сентябрь куни хайрли ишларимизнинг давоми сифатида Ислом Абдуганиевич туғилиб вояга етган, мангу ором топган азим Самарқанд шаҳрида улуғ Йўлбошчимизнинг ҳайкали очилишига бағишланган маросим ўтказилади.

Шунингдек, Қарши шаҳрида ҳайкал ўрнатиш ва Самарқанд шаҳрида ёдгорлик мажмуасини барпо этиш бўйича бошлаган ишларимизни тўлиқ яқунлаб, у кишининг туғилган кунига 80 йил тўладиган сана – 2018 йил 30 январда тантанали очилиш маросимини ўтказамиз.

Муҳтарам дўстлар!

Биринчи Президентимиз ҳаётининг энг фаол ва жўшқин пайтини – талабаликдан бошлаб умрининг охирига қадар бўлган даврни азим Тошкент шаҳрида ўтказдилар. Ўзларининг бор билим ва салоҳиятини, ғайрат-шижоатини Ўзбекистонимизнинг барча ҳудудлари қатори пойтахтимизнинг янада обод ва кўркем бўлишига, гуллаб-яшнашига бағишладилар.

Ислом Абдуғаниевич Тошкентни Ватанимизнинг олтин остонаси, деб атар эдилар.

У кишининг «Тошкент тимсолида Ўзбекистонни, Ўзбекистон тимсолида Тошкентни кўрамиз» деган чуқур маъноли сўзларини шу бугунги тарихий кунда яна бир бор эсга олиш ўринли, деб ўйлайман.

Биринчи Президентимиз томонидан барпо этилган мана шу қароргоҳда у кишининг давлат раҳбари сифатидаги фаолиятининг энг ёрқин дамлари ўтган эди.

Айнан шу ерда халқимиз, мамлакатимиз тақдири ва келажагига оид ғоят муҳим бўлган кўплаб фармон ва қарорлар қабул қилингани сизларга яхши маълум.

Бундан бир йил олдин бошимизга тушган оғир мусибат туфайли хувиллаб қолган Оқсарой қароргоҳи бугун Ислом аканинг меҳрли сиймоси туфайли янада очилиб, нурафшон бўлиб, эл-юртимизни ўз бағрига чорламоқда.

Бугун ушбу қароргоҳ олдида халқимиз, давлатимиз номидан буюк Йўлбошчимизнинг хотирасига ҳурмат-эҳтиром кўрсатар эканмиз, ўйлайманки, барчамиз Ислом Абдуғаниевичнинг бу муаззам ҳайкали шу

майдонга алоҳида улуғворлик ва салобат бағишлаб турганига гувоҳ бўлмоқдамиз.

Ишончим комил, бугундан бошлаб ушбу мажмуа бутун халқимиз учун бир умрга қутлуғ ва табарруқ қадамжо бўлиб қолади, албатта.

Тошкент аҳли, мамлакатимизнинг барча шаҳар ва қишлоқларидан келадиган ватандошларимиз, чет эллик меҳмонлар, давлат ва жамоат арбоблари бу ерга ташриф буюриб, ёдгорлик мажмуасини зиёрат қилиб, Биринчи Президентимиз хотирасига ҳурмат бажо келтирадилар.

Бу масканга қадам қўйган ҳар бир инсон муҳтарам Ислом Абдуганиевич юрган йўлақлардан, хиёбонлардан ўтиб, музей билан яқиндан танишиб, истиқлолимиз меъмори ва асосчиси билан ҳаёлан учрашгандек, мулоқот қилгандек бўлади.

Барчамизга яхши маълум, Ўзбекистоннинг дунё ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллашида ҳам Ислом Абдуганиевичнинг хизматлари беқиёсдир.

Фурсатдан фойдаланиб, бугунги маросимда иштирок этаётган, мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган хорижий давлатларнинг элчилари ва дипломатик корпус вакилларига Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти хотирасига кўрсатаётган ҳурмат ва эътиборлари учун чин қалбимдан миннатдорлик билдиришга руҳсат этгайсиз.

Азиз дўстлар!

Ишонаман, Ислом Абдуганиевичнинг муҳташам ҳайкали қад ростлаган ушбу қутлуғ маскан халқимиз, барча ёшларимиз учун Ватанга юксак меҳр ва садоқат

кўрсатиб яшашнинг чинакам тимсолига айланади, катта тарбия ва ибрат мактаби бўлиб хизмат қилади.

Орадан йиллар, асрлар ўтади, мухтарам Биринчи Президентимизнинг номи ва у киши бошчилигида амалга оширилган буюк ишлар юртимизнинг шонли тарихида ўчмас саҳифа бўлиб мангу қолади.

*Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг
Биринчи Президенти Ислоҳ Каримов ҳайкалининг
очилишига бағишланган тантанали маросимдаги нутқ
2017 йил 31 август*

ЮКСАК ҲУРМАТ-ЭҲТИРОМНИНГ ЯНА БИР АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Азиз ватандошлар!

Ҳурматли Татьяна Акбаровна!

Муҳтарам Самарқанд аҳли!

Бугун – 2 сентябрь, Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти, буюк давлат ва сиёсат арбоби Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг вафот этганига бир йил тўлди.

Шу муносабат билан кенг жамоатчилик, жумладан, жонажон Самарқанд аҳли вакиллари билан Ислом акани ёд этиб, у кишининг ёркин хотирасини абадийлаштириш учун бугунги тадбирда йиғилиб турибмиз.

Барчамиз яхши биламиз, йил давомида бутун халқимиз, шунингдек, кўплаб хорижий давлатлар, нуфузли халқаро ташкилотлар раҳбарлари ва чет эллик фуқаролар Биринчи Президентимизнинг ўчмас хотирасига чуқур ҳурмат ва эҳтиром кўрсатдилар.

Хабарларингиз бор, куни кеча, Мустақиллик байрами арафасида, азим пойтахтимиз – Тошкент шаҳрида, Ислом Абдуғаниевич узок йиллар фаолият олиб борган Оксарой қароргоҳи олдида у кишининг ҳайкали очилди.

Бугун эса Биринчи Президентимиз туғилиб ўсган, камолга етган ва мангу ором топган Самарқанд шаҳрида

Ислом аканинг сиймоси акс этган хайкални очаётганимиз эл-юртимизнинг ушбу улуг инсонга бўлган юксак ҳурмат ва эҳтиромининг яна бир амалий ифодасидир.

Ислом Абдуғаниевичнинг улугвор қиёфаси ёркин намоён бўлган ушбу ёдгорликда у киши ўзининг донишманд нигоҳи ва меҳр тўла кўзлари билан барчамизга бокиб турибди.

Мухтарам Ислом Абдуғаниевич бамисоли ўзи учун беҳад қадрли бўлган шу диёр аҳлини, азиз юртдошларини Мустақиллик ва Ҳайит байрами билан табриклаб, барчамизга самимий тилаклар билдираётгандек.

Ишончим комил, Ислом Абдуғаниевичнинг хайкали қад кўтарган мана шу табаррук маскан халқимиз учун, юртимизга келадиган минг-минглаб азиз меҳмонлар учун муқаддас зиёратгоҳга айланади.

«Савоб ишни ҳар ким қилиши керак, савоб ишни ҳар кун қилиш керак» деган даъватга бир умр амал қилиб яшаган бу улуг инсоннинг хотираси, айни пайтда Ҳазрати Хизр мажмуасида барпо этилаётган табаррук зиёратгоҳлари барчамизни эзгу ва хайрли ишларга чорлаб туради.

Қадрли анжуман иштирокчилари!

Ислом Абдуғаниевичнинг тарих ва келажак олдидаги буюк хизматларини таърифлаб ўтиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Нега деганда, бугунги Самарқанд, бугунги Ўзбекистоннинг гўзал ва обод қиёфаси, халқимиз эришаётган барча-барча ютуқлар у кишининг ана шундай тари-

хий хизматларини бамисоли кўзгудек якқол намоиш этиб турибди.

Биринчи Президентимиз ўтган асрнинг 90-йилларида кескин муаммолар, миллатлараро можаролар гирдобига тушиб қолган юртимизни ўзининг юксак раҳбарлик салоҳияти, жасорат ва матонати билан мудҳиш фожиалардан омон сақлаб қолди, Ватанимизни катта тараққиёт йўлига олиб чиқди. Бу йўлда ўзининг қуч-ғайрати, ақл-заковати, билим ва тажрибасини аямади.

Бу, ҳеч шубҳасиз, том маънода қаҳрамонлик ва фидойилик намунаси бўлиб, тарихимизда мангу муҳрланиб қолади.

Биз барчамиз, бутун халқимиз ҳақли равишда Биринчи Президентимиз муҳтарам Ислом ака билан фахрланамиз, у киши бошлаган ишларни мутлақо янгича микёс ва талаблар асосида давом эттиришни ўзимиз учун юксак бurch ва масъулият деб биламиз.

Ҳурматли дўстлар!

Биринчи Президентимиз бутун Ўзбекистонимиз қаби, унинг бебаҳо гавҳари бўлган Самарқанд заминини ҳам фарзандлик меҳри билан чин дилдан севар эдилар.

Самарқандни дунёдаги энг гўзал шаҳарлардан бирига, ҳақиқатан ҳам ер юзининг сайқалига айлантириш Ислом аканинг юксак орзуси эди.

У киши шу йўлда қиска муддатда улкан ишларни амалга оширганларини сиз, муҳтарам Самарқанд аҳли яхши биласиз, албатта.

Ислом ака дунё микёсида «Римнинг тенгдоши» деб тан олинган Самарқанддек буюк шаҳарнинг шаъну шавкатиға, ўзига туз-насиба берган бу замин аҳлиға, унинг ишончига доимо муносиб бўлиб яшади.

Биз эл-юртға садоқат, чинакам ватанпарварликнинг олий намунасини ҳурматли Йўлбошчимизнинг ўз она шаҳриға чексиз муҳаббатида, бунинг амалий намоёни бўлган катта-катта ишларида кўрамиз.

Жонажон Ватанимиз – Ўзбекистонимизни, мустақиллигимизни, тинч ва обод ҳаётимизни севиш ва қадрлашни, ўз юртимизға меҳр-муҳаббатни биз улуғ Юртбошимиздан ўрганганмиз.

Биринчи Президентимиз мустақиллик йилларида Самарқанд шаҳрини тубдан обод қилиш, унинг тарихий ва замонавий қиёфасини уйғунлаштиришға қаратилган улкан ишларға бевосита раҳбарлик қилди.

Имом Бухорий, Имом Мотуридий ёдгорлик мажмуаларини барпо этиш, Шоҳи Зинда зиёратгоҳи, Регистон майдони, Амир Темур мақбараси, Ҳазрати Хизр масжидини таъмирлаш, обод қилиш, янги уй-жойлар, майдон ва хиёбонлар, ижтимоий ва маданий объектлар қуриш ишларида Ислом аканинг беқиёс ҳиссаси борлигини, ишонаман, Самарқанд аҳли ҳеч қачон унутмайди.

Ислом Абдуғаниевичнинг ташаббуслари билан 2007 йили Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллик қутлуғ санаси ЮНЕСКО иштирокида кенг нишонлангани тарихимизда ёрқин саҳифа бўлиб қолади.

Куни кеча мана шу муаззам Регистон майдонида «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали ўз ишини катта муваффақият билан якунлади.

Дунёнинг турли китъа ва минтақаларидаги 60 га якин мамлакатдан келиб, ушбу анжуманда иштирок этган атоқли сиёсат ва маданият арбоблари, машхур санъат намояндалари бундан йигирма йил олдин бу фестивалга асос солган Биринчи Президентимиз хотирасига чуқур ҳурмат билдириб, у кишининг хизматларини миннатдорлик билан таъкидлаганлари, ҳеч шубҳасиз, барчамизга ғурур ва ифтихор багишлайди.

Кадрли ватандошлар!

Роппа-роса бир йил аввал бошимизга оғир қайғу ва мусибат тушган ташвишли кунларда дунё аҳли биз билан ҳамдард бўлиб, Биринчи Президентимизнинг хотирасига юксак эҳтиром кўрсатгани ғоят мушкул дамларда бизга катта мадад берди.

Насиб этса, келгуси йил январь ойида Ислом Абдуғаниевич таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонлаймиз.

Ана шу қутлуғ сана муносабати билан Самарқанд шаҳрида, Биринчи Президентимиз абадий ором топган масканда у кишининг шон-шуҳратига муносиб тарзда бунёд этилаётган улуғвор ва мухташам мақбара мажмуаси ҳам очилади. Шунингдек, Қарши шаҳрида ҳам мухташам ҳайкал барпо этилади.

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич «Бу ҳаёт, бу умр Амударё сувидек тез ва шиддат билан ўтиб кетади, лекин инсоннинг эзгу ишлари, эзгу хотираси боқий яшайди» деган чуқур маъноли сўзларни такрор ва такрор айтар эдилар.

Бугун Ислом аканинг босиб ўтган ибратли ҳаёт йўли, амалга оширган хайрли ишларини эслар эканмиз,

бу фикрлар аввало у кишининг ўзларига тўла дахлдор эканини таъкидламоқчиман.

Миллий мустақиллигимизнинг асосчиси мухтарам Ислом Абдуғаниевичнинг сўнмас хотирасига қўйилган энг буюк ҳайкал – бу мустақил ва суверен, эркин ва озод Ўзбекистон давлатидир, десак, айти ҳақиқатни айтган бўламиз.

Бугун, мана шу муборак Ҳайит айёмида барчамиз Оллоҳ таолодан азиз Ислом акамиз, меҳрибон устозимизнинг охиратларини обод этишни сўраймиз.

Мен аминман – биз мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, мамлакатимизни янада обод ва фаровон қилиш учун қанчалик фидойилик ва қанчалик садоқат кўрсатиб меҳнат қилсак, у кишининг руҳлари шунчалик шод бўлади.

Бугун азим Самарқанд шаҳрида Биринчи Президентимизнинг улуғвор ҳайкалини очаётган эканмиз, бир фикрни таъкидлаб айтмоқчиман: биз – ҳаммамиз, эгаллаб турган вазифамиз, касбимиздан қатъи назар, ўзимиз фаолият кўрсатаётган соҳада Ватанимизга, халқимизга, Биринчи Президентимизга доимо муносиб бўлишимиз керак.

Бу борада сиз, азиз Самарқанд аҳли доимо ибрат ва намуна бўласиз, деб ишонаман.

Мана шу эзгу мақсад йўлида барчангизга сиҳат-саломатлик, куч ва ғайрат, оилавий бахт тилайман.

*Самарқанд шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг
Биринчи Президенти Ислом Каримов ҳайкалининг
очилишига бағишланган тантанали маросимдаги нутқ
2017 йил 2 сентябрь*

ИНСОН МАНФААТЛАРИ ВА ХУҚУҚЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ – ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ АСОСИДИР

Муҳтарам Раис жаноби олийлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг юксак минбаридан нутқ сўзлаш имконияти яратилгани учун самимий миннатдорлик изҳор этишга ижозат бергайсиз.

Бизнинг халқимиз бундан бир неча ҳафта олдин ўз давлат мустақиллигининг 26 йиллигини кенг нишонлади.

Бугунги кунда Ўзбекистон жадал ривожланмоқда. Биз аждодларимизнинг донишмандлик анъаналарига амал қилиб, теран англаган ҳолда, қатъий ислоҳотларни амалга оширмоқдамиз, мамлакатимизнинг янги кийёфасини шакллантириш йўлидан бормоқдамиз.

Жамиятимизда сиёсий фаоллик ортиб бормоқда, барча соҳаларда чуқур ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Улардан кўзланган мақсад – «Инсон манфаатлари ҳамма нарсадан устун» деган оддий ва аниқ-равшан тамойилни амалга ошириш устувор аҳамиятга эга бўлган демократик давлат ва адолатли жамият барпо этишдан иборат.

Умумхалқ муҳокамасидан сўнг беш йилга мўлжалланган Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси қабул қилинди. Бу стратегияни ишлаб чиқишда биз ўзимизга четдан назар ташлаб, салоҳият ва им-

кониятимизни холис баҳолаш билан бирга, хато ва камчиликларимизни ҳам атрофлича танкидий таҳлил қилдик.

Стратегия – бу янгиланиш жараёнларининг ҳақиқий ҳаракатлар дастуридир. Бу ҳужжат ҳозирги вақтда ҳаётга изчил жорий этилмоқда.

2017 йил мамлакатимизда Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили, деб эълон қилинди.

Бизнинг мақсадимиз – юртимизда халқ ҳокимиятини номига эмас, балки амалда жорий қилиш механизмларини мустаҳкамлашдан иборат.

Ишончимиз комил: халқ давлат органларига эмас, балки давлат органлари халқимизга хизмат қилиши керак.

Мамлакатимизнинг барча ҳудудларида Президентнинг Виртуал ва Халқ қабулхоналари ташкил этилди. Ҳозирги кунга қадар бир миллиондан ортиқ фуқароларимиз бу қабулхоналар орқали ўзларининг долзарб муаммоларини ҳал қилди.

Халқаро меҳнат ташкилоти билан ҳамкорликда болалар меҳнати ва мажбурий меҳнатга барҳам бериш бўйича таъсирчан чоралар кўрилди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари жаноб Ал-Хусайннинг ташрифи якунлари бўйича инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кафолатларини мустаҳкамлаш юзасидан чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилди.

Одамларнинг эркин ҳаракат қилишини чеклайдиган хорижга чиқиш визалари сингари умрини мутлақо ўтаб бўлган ўтмиш қолдиқлари бекор қилинди.

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалалари бўйича миллий ва халқаро нодавлат ташкилотлар билан очиқ мулоқотимиз фаоллашиб бормоқда.

Инсонпарварлик тамойилларидан келиб чиқиб, шахсни камоқда сақлаш билан боғлиқ кўплаб ҳолатлар қайта кўриб чиқилди.

Экстремизм ғоялари таъсирига тушиб қолган, тўғри йўлдан адашган фуқаролар ижтимоий реабилитация қилинмоқда, уларни соғлом ҳаётга қайтариш учун зарур шароитлар яратилмоқда.

Эндиликда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш соҳасидаги барча ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолияти парламент ва фуқаролар томонидан доимий назорат қилиб борилмоқда.

Мамлакатимизда сиёсий партиялар, фуқаролик жамиятининг роли ортиб бормоқда, суд органларининг чинакам мустақиллиги таъминланмоқда.

Оммавий ахборот воситаларининг ўрни сезиларли даражада ортиб бормоқда.

Иқтисодиёт тизимини либераллаштириш, қулай инвестиция муҳитини яратиш амалга оширилаётган ўзгаришларнинг энг муҳим йўналишларидир.

Биз оддий бир ҳақиқатдан келиб чиқмоқдамиз: халқ бой бўлса, давлат ҳам бой ва қудратли бўлади.

Ўзбекистон шу ойнинг бошидан миллий валютани эркин конвертация қилиш тизимига тўлиқ ўтди. Бу борада аҳоли учун юзага келиши мумкин бўлган салбий оқибатларни юмшатиш бўйича барча зарур чоралар кўрилди.

Мамлакатимизда илк бор тадбиркорлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича Омбудсман институти жорий

этилди. Бизнес соҳасидаги солиқлар сезиларли равишда қисқартирилди, кредит олиш имкониятлари кенгайтирилди.

Янги эркин иқтисодий зоналар ташкил этилди, уларда инвесторларга кенг имтиёзлар яратиб берилди.

Халқаро молиявий институтлар билан ҳамкорлик муваффақиятли ривожланмоқда, биз Европа тикланиш ва тараққиёт банки билан шериклик алоқаларини янгитдан тикладик.

Ҳаракатлар стратегиясининг мазмун-моҳияти Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Барқарор ривожланиш мақсадлари билан тўла ҳамоҳанг эканини таъкидлашни истардим.

Хурматли мажлис иштирокчилари!

Биз қатъий ишонамиз, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бундан кейин ҳам халқаро муносабатларда ҳал қилувчи ўрин тутади.

Ўзбекистон ушбу ташкилотнинг босқичма-босқич ислоҳ этилиши тарафдоридир. Биз Хавфсизлик Кенгашини бугунги кун талабларига мос равишда кенгайтириш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг янги раҳбарияти томонидан ташкилотни бошқариш тизимини такомиллаштириш бўйича амалга оширилаётган тадбирларни қўллаб-қувватлаймиз.

Ишонтириб айтмоқчиман, Ўзбекистон БМТнинг тузилмалари билан ҳамкорликни бундан кейин ҳам изчил давом эттиради.

Биз жаноб Бош котиб Антониу Гутерришнинг яқинда Ўзбекистонга ташрифи яқунлари бўйича ишлаб

чиқилган «йўл харитаси»нинг амалий ижросини таъминлаш бўйича қатъий чоралар кўрамыз.

Хонимлар ва жаноблар!

Ўзбекистон бугунги кунда ўзининг ташки сиёсатида Марказий Осиё минтақасига устувор аҳамият қаратмоқда. Бу – ҳар томонлама чуқур ўйлаб танланган йўлдир.

Марказий Осиёнинг қоқ марказида жойлашган Ўзбекистон ушбу минтақа барқарорлик, изчил тараққиёт ва яхши қўшничилик ҳудудига айланишидан бевосита манфаатдордир.

Тинч-осойишта, иқтисодий жихатдан тараққий этган Марказий Осиё – биз интиладиган энг муҳим мақсад ва асосий вазифадир.

Ўзбекистон ўзаро мулоқот, амалий ҳамкорлик ва яхши қўшничиликни мустаҳкамлашнинг қатъий тарафдоридир.

Биз Марказий Осиё мамлакатлари билан ҳеч истисносиз барча масалалар бўйича оқилона муроаса асосида ҳамкорлик қилишга тайёرمىз.

Биргаликдаги саъй-ҳаракатларимиз туфайли кейинги ойларда минтақамизда сиёсий ишонч даражаси сезиларли даражада ошди. Кўплаб масалалар бўйича принципиал жихатдан муҳим ечимлар топишга эришилди.

Сентябрь ойининг бошида Ўзбекистон – Қирғизистон давлат чегаралари тўғрисидаги шартнома имзоланиши том маънода муҳим воқеа бўлди.

Томонлар ўз сиёсий иродасини, ўзаро мақбул қарорлар қабул қилишга тайёр эканини намоён этгани туфайли ўтган йигирма олти йил давомида биринчи

марта ушбу ғоят нозик масала бўйича қатта натижага эришилди.

Бир сўз билан айтганда, ўтган қисқа вақт мобайнида минтақада мутлақо янги сиёсий муҳит яратишга эришилди.

Бу тенденциянинг мустаҳкамланиши Марказий Осиё давлатлари Президентлари мунтазам учрашувлар ўтказиши учун имконият яратган бўлур эди, деб ҳисоблайман.

Биз ноябрь ойида Самарқандда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафелигида ўтказиладиган «Марказий Осиё: ягона тарих ва умумий келажак, барқарор ривожланиш ва тараққиёт йўлидаги ҳамкорлик» мавзусидаги юқори даражадаги халқаро анжуманда минтақадаги фундаментал муаммоларни муҳокама қилишни режалаштирганмиз.

Ушбу анжуман якунида биз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг Марказий Осиё давлатларининг хавфсизликни таъминлаш ва минтақавий ҳамкорликни мустаҳкамлаш борасидаги саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлашга доир махсус резолюциясини қабул қилиш таклифини киритишни мўлжаллаганмиз.

Бу таклифни БМТ раҳбарияти ва халқаро ҳамжамият қўллаб-қувватлайди, деб ишонамиз.

Муҳтарам Раис жаноблари!

Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш билан боғлиқ муаммолар тўғрисида сўз юритар эканмиз, минтақанинг умумий сув захираларидан оқилона фойдаланиш каби муҳим масалани четлаб ўтолмаймиз.

БМТ Бош котибининг «сув, тинчлик ва хавфсизлик муаммолари ўзаро чамбарчас боглик», деган позициясини тўла қўллаб-қувватлаймиз.

Ишончим комил, сув муаммосини ҳал қилишнинг минтака мамлакатлари ва халқлари манфаатларини тенг ҳисобга олишдан бошқа оқилона йўли йўқ.

Ўзбекистон БМТнинг превентив дипломатия бўйича минтакавий маркази томонидан ишлаб чиқилган Амударё ва Сирдарё ҳавзалари сув ресурсларидан фойдаланиш тўғрисидаги конвенциялар лойиҳаларини қўллаб-қувватлайди.

Бугунги куннинг энг ўткир экологик муаммоларидан бири – Орол ҳалокатига яна бир бор эътиборингизни қаратмоқчиман.

Мана, менинг қўлимда – Орол фожиаси акс эттирилган харита. Ўйлайманки, бунга ортиқча изоҳга ҳожат йўқ.

Денгизнинг қуриши билан боглик оқибатларни бар-тараф этиш халқаро миқёсдаги саъй-ҳаракатларни фаол бирлаштиришни тақозо этмоқда.

Биз БМТ томонидан Орол фожиасидан жабр кўрган аҳолига амалий ёрдам кўрсатиш бўйича шу йил қабул қилинган махсус дастур тўлиқ амалга оширилиши тарафдоримиз.

Хонимлар ва жаноблар!

Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш нафақат минтакавий, балки глобал хавфсизликни таъминлашнинг муҳим шarti бўлиб қолади.

Аминмизки, Афғонистонда тинчликка эришишнинг ягона йўли – марказий ҳукумат ва мамлакат ичидаги асосий сиёсий кучлар ўртасида олдиндан ҳеч қандай

шарт кўймасдан, тўғридан-тўғри мулоқот олиб бориш-дир.

Музокаралар афғонистонликларнинг ўзлари ҳал қилувчи ўрин тутадиган ҳолда, Афғонистон ҳудудида ва БМТ шафелигида ўтиши лозим. Донишманд афғон халқи ўз тақдирини ўзи мустақил ҳал қилишга ҳақлидир.

АҚШ Президенти жаноб Дональд Трамп маъмуриятининг Афғонистон билан кўшни мамлакатларни афғон муаммосини тинч йўл билан ҳал қилишга кўмаклашишга оид даъватини кўллаб-қувватлаймиз.

Ўзбекистон Афғонистоннинг иқтисодий тикланишига, унинг транспорт ва энергетика инфратузилмасини ривожлантиришга, миллий кадрларини тайёрлашга катта ҳисса қўшмоқда ва бундан кейин ҳам ҳисса қўшади.

Афғонистон масаласи глобал микёсдаги масалалар марказида бўлиши лозим. Халқаро ҳамжамиятнинг саъй-ҳаракатлари, биринчи навбатда, Афғонистондаги ўткир ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал қилишга қаратилиши керак.

Бу жафокаш юртда тинчлик ўрнатишга кўмаклашиш йўлидаги бизнинг умумий қатъий ҳаракатларимиз асло сусаймаслиги лозим.

Хурматли сессия иштирокчилари!

Дунёда терроризм таҳдидлари айниқса, сўнгги йилларда кучайиб бораётгани уларга қарши асосан куч ишлатиш йўли билан курашиш усули ўзини оқламаётганидан далолат беради.

Бу борада кўп ҳолларда таҳдидларни келтириб чиқараётган асосий сабаблар билан эмас, балки улар-

нинг оқибатларига қарши курашиш билангина чекланиб қолинмоқда. Халқаро терроризм ва экстремизмнинг илдизини бошқа омиллар билан бирга, жаҳолат ва мурасасизлик ташкил этади, деб ҳисоблайман.

Шу муносабат билан одамлар, биринчи навбатда, ёшларнинг онгу тафаккурини маърифат асосида шакллантириш ва тарбиялаш энг муҳим вазифадир.

Экстремистик фаолият ва зўравонлик билан боғлиқ жиноятларнинг аксарияти 30 ёшга етмаган ёшлар томонидан содир этилмоқда.

Бугунги дунё ёшлари – сон жиҳатидан бутун инсоният тарихидаги энг йирик авлоддир, чунки улар 2 миллиард кишини ташкил этмоқда.

Сайёрамизнинг эртанги куни, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ.

Бизнинг асосий вазифамиз – ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратиш, зўравонлик гояси «вируси» тарқалишининг олдини олишдир.

Бунинг учун ёш авлодни ижтимоий қўллаб-қувватлаш, унинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш лозим, деб ҳисоблаймиз.

Шу муносабат билан Ўзбекистон глобаллашув ва ахборот-коммуникация технологиялари жадал ривожланиб бораётган бугунги шароитда ёшларга оид сиёсатни шакллантириш ва амалга оширишга қаратилган умумлаштирилган халқаро ҳуқуқий ҳужжат – БМТнинг Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенциясини ишлаб чиқишни таклиф этади.

Бизнинг назаримизда, мазкур ҳужжатни имзолайдиган давлатлар ушбу соҳани ўз ижтимоий сиёсатининг асосий ва муҳим ҳаётий устувор йўналишларидан бири даражасига кўтариш бўйича қатъий мажбуриятларни ўз зиммасига олиши керак.

Биз бутун жаҳон жамоатчилигига ислом динининг асл инсонпарварлик моҳиятини етказишни энг муҳим вазифа, деб ҳисоблаймиз.

Биз муқаддас динимизни азалий қадриятларимиз мужассамининг ифодаси сифатида беҳад қадрлаймиз. Биз муқаддас динимизни зўравонлик ва қон тўкиш билан бир қаторга кўядиганларни қатъий қоралаймиз ва улар билан ҳеч қачон мурося қила олмаймиз.

Ислом дини бизни эзгулик ва тинчликка, асл инсоний фазилатларни асраб-авайлашга даъват этади.

Марказий Осиё Уйғониш даврининг кўплаб ёрқин намояндаларининг ислом ва жаҳон цивилизациясига кўшган бебаҳо ҳиссасини алоҳида қайд этмоқчиман.

Ана шундай буюк алломалардан бири Имом Бухорий ўз аҳамиятига кўра ислом динида Куръони каримдан кейинги муқаддас китоб ҳисобланган «Саҳиҳи Бухорий»нинг муаллифи сифатида бутун дунёда тан олинган.

Бу улуғ зотнинг ғоят бой меросини асраб-авайлаш ва ўрганиш, маърифатий ислом тўғрисидаги таълимотини кенг ёйиш мақсадида биз Самарқанд шаҳрида Имом Бухорий номидаги Халқаро илмий-тадқиқот марказини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилдик.

Тошкентда ташкил этилаётган Ислом цивилизацияси марказининг фаолияти ҳам шу мақсадга хизмат қилади.

Бугунги сессия иштирокчиларига БМТ Бош Ассамблеясининг «Маърифат ва диний бағрикенглик» деб номланган махсус резолюциясини қабул қилиш таклифи билан мурожаат қилмоқчиман.

Бу ҳужжатнинг асосий мақсади – барчанинг таълим олиш ҳуқуқини таъминлашга, саводсизлик ва жаҳолатга барҳам беришга кўмаклашишдан иборат.

Ушбу резолюция бағрикенглик ва ўзаро ҳурматни қарор топтириш, диний эркинликни таъминлаш, эътикод килувчиларнинг ҳуқуқини ҳимоя қилиш, уларнинг камситилишига йўл қўймасликка кўмаклашишга қаратилган.

Хонимлар ва жаноблар!

Ўзбекистон ҳеч қандай блока кўшилмаслик мақомини саклаб қолган ҳолда, очик мулоқотга тайёрдир. Биз барча шерикларимиз билан тинчлик, тараққиёт ва фаровонлик йўлида ҳамкорликни кенгайтиришдан манфаатдормиз.

Биз мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотларнинг асосий мақсади инсон, унинг эҳтиёж ва манфаатларини таъминлашдан иборат бўлган энг муҳим устувор вазифаларни муваффақиятли амалга оширишнинг ҳал қилувчи шарти айнан шунда мужассам, деб биламиз.

Эътиборингиз учун раҳмат.

*Бирлашган Миллатлар Ташкилоти
Бош Ассамблеясининг 72-сессиясидаги нутқ
Нью-Йорк шаҳри,
2017 йил 19 сентябрь*

ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ БУЮК ФАРЗАНДИ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Мухтарам меҳмонлар!

Қадрли Жиззах аҳли!

Бугун барчамиз жонажон Ватанимиз ҳаётидаги улкан воқеа муносабати билан қадимий ва навқирон Жиззах шаҳрида тўпланиб турибмиз.

Шу кунларда ўзбек халқининг буюк фарзанди, атоқли давлат арбоби, таниқли ёзувчи ва беназир инсон Шароф Рашидов таваллудининг 100 йиллиги мамлакатимизда кенг нишонланмоқда.

Кўп миллатли халқимиз бу улуғ инсоннинг азиз номини ёд этиб, унинг ўлмас хотирасига чуқур ҳурмат ва эҳтиром бажо келтирмоқда.

Шароф Рашидов ўзининг ноёб ақл-заковати, бой билим ва тажрибаси, меҳнатсеварлиги ва камтарлиги, юксак инсоний фазилатлари билан нафақат Ўзбекистонда, балки узоқ-яқин ўлкаларда ҳам катта обрў-эътибор қозонган эди.

Бу улуғ инсон, собиқ мустабид тузум даврида турли тазйиқ ва синовларга бардош бериб, халқимиз ва миллатимизга садоқат билан, ҳалол ва фидокорона хизмат қилди.

Умрининг сўнги дақиқаларида ҳам далага бориб, заҳматкаш ўзбек деҳқонлари орасида бўлганини барчамиз яхши биламиз.

Шароф Рашидов оддий халқ орасидан чиққан, хақиқий юртпарвар рахбар эди.

У киши бир умр ўзи каби содда ва камтарин одамларга елкадош бўлиб, уларнинг дарду ташвишлари билан яшади. Уларга хизмат қилишни ўз ҳаётининг маъно-мазмуни деб билди.

Ҳар қандай мураккаб шароитда ҳам халқимиз манфаатини ўйлаб амалга оширган ана шундай савобли ишларини эл-юртимиз ҳеч қачон унутмайди.

Минг афсуски, ҳаёт бу инсонга шундай мураккаб қисматни раво кўрдики, у юрагидаги барча орзу-умидларини рўёбга чиқариш, ўз меҳнатининг ҳосилидан тўла баҳраманд бўлиш имконига эга бўлмади.

Аксинча, мустабид тузум ўзига садоқат билан хизмат қилган шундай улуғ инсонни охир-оқибатда турли тўхмат ва маломатларга дучор қилди.

Шароф Рашидов вафот этиши билан унинг хотирасини хўрлаб, қабрини кўчирдилар, оила аъзолари, қариндош-уруғларини, дўстлари ва шогирдларини қувғин қилдилар. «Пахта иши», «Ўзбек иши», «Рашидовчилик» деган бўҳтон гаплар билан у кишининг азиз номини, бутун халқимизни ёмонотлиқ қилдилар.

Фақатгина мустақиллик даврига келиб, Биринчи Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов томонидан тарихий адолат тикланди – Шароф Рашидовнинг пок номи оқланди ва 75 йиллик таваллуд санаси юртимизда кенг нишонланди.

Биз бугун яқин тарихимизда бўлган ана шундай аянчли воқеаларни эслар эканмиз, мустақиллигимизнинг қадр-қимматини янада теран англаб этиши-

миз, уни ҳар қандай ёвуз кучлардан ҳимоя қилишга доимо тайёр туришимиз шарт.

Шароф Рашидов республика раҳбари сифатида зиммасидаги улкан вазифаларга қарамасдан, ўзи бутун борлиги билан севган адабиётга ҳамиша содиқ қолди.

У ўзининг бетакрор истеъдоди билан эзгу қадриятларни тараннум этган роман ва қиссалар, шеър ва дostonлар, публицистик мақолалар яратди.

Рус тилини мукаммал эгаллаган, бу тилда бадиий асарлар ёзиш салоҳиятига эга бўлган бу улкан адиб айнан ўзбек тилида ижод қилди. Шу тариқа, ўша пайтдаги мураккаб идеологик тазйикларга қарамасдан, миллий адабиётимиз, авваламбор, она тилимиз ривожига қўшган катта ҳиссаси ҳар томонлама ибратга муносибдир.

Шароф Рашидовнинг «Икки дил достони» деган гўзал асарини ҳаммамиз севиб ўқиганмиз. Менинг назаримда, чинакам севги ва садоқат достони бўлмиш бу асарда Шароф ака ва у кишининг меҳрибон рафиқаси, оқила ва мунис ўзбек аёли Хурсаной опанинг ибратли ҳаёти ва тақдири мужассам бўлгандек туюлади.

Ҳақиқатан ҳам, бу матонатли аёл умр бўйи Шароф Рашидов билан ҳамнафас бўлиб, ҳаётнинг барча синовларига бардош бериб, энг оғир дамларда ҳам умр йўлдошига содиқ бўлиб яшади. Бундай бебаҳо фазилатлари билан бу муштипар опамиз халқимиз ўртасида чинакам вафо ва садоқат тимсолига айланди.

Шу ўринда яна бир масалага алоҳида тўхталиб ўтишни ўринли, деб биламан: Шароф ака ва Хурсаной

опанинг берган таълим ва тарбияси, шахсий намунаси туфайли уларнинг оиласи, фарзандлари ўз ота-оналарига муносиб бўлиб, эл-юртга фидойилиги билан бу кутлуғ хонадон номини доимо пок сақлаб келмоқда. Бундай хислатлар кўп миллатли халқимиз, юртимиздаги барча оилалар учун ҳар томонлама ўрнак ва ибратга лойиқ бўлган маънавий ҳодисадир.

Қадрли ватандошлар!

Хурматли меҳмонлар!

Бугун биз ўзбек халқининг буюк фарзанди Шароф Рашидович Рашидовнинг хотирасига ҳурмат бажо келтирар эканмиз, унинг номи ва ҳаёти Ватанимиз, халқимиз тарихи билан чамбарчас боғлиқ эканига яна бир бор амин бўлмоқдамиз.

Шароф Рашидовнинг мураккаб, шу билан бирга, шарафли ҳаёт йўлида ўзбек халқининг XX асрдаги тақдири ўзининг ёрқин ифодасини топди.

Улуғ Ватан уруши бошланиши билан у биринчилар қаторида фронтга отланди ва душман билан курашда ҳақиқий мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатди. Оғир яраланганидан сўнг Ўзбекистонга қайтиб, бор куч ва ғайратини аямасдан, турли лавозимларда ишлади.

Шароф Рашидов ўта машаққатли йилларда Ўзбекистонга қарийб чорак аср давомида раҳбарлик қилди. Унинг раҳнамолигида республикамиз иқтисодий тараққиёт, илм-фан, таълим ва соғлиқни сақлаш, маданият ва санъат соҳаларида улкан муваффақиятларга эришди.

Минглаб гектар қаровсиз ерлар ўзлаштирилди. Ўзбекистон харитасида янги шаҳар ва кишлоқлар пай-

до бўлди, юзлаб завод ва фабрикалар қурилди, боғу роғлар барпо этилди. 1966 йилдаги кўплаб вайронагарчиликлар келтирган зилзиладан сўнг қисқа муддатда замонавий Тошкентнинг мустаҳкам пойдевори яратилди.

Бугунги маросимда мамлакатимизнинг барча ҳудудларидан Шароф Рашидов билан узоқ йиллар давомида бирга ишлаган вакиллар иштирок этаётгани бу тадбирга алоҳида руҳ ва маъно-мазмун бағишламоқда. Уларнинг орасида атоқли давлат ва жамоат арбоблари, олимлар, маданият ва санъат намояндалари борлигини таъкидлаш лозим.

Биз, шунингдек, Шароф Рашидовни яхши таниган ва яқиндан билган муҳтарам меҳмонларимизни самимий қутлашдан мамнунмиз.

Булар учувчи-космонавтлар – ватандошимиз Владимир Жонибеков ва Солижон Шарипов, таниқли селекционер олим Иван Кузьмин, Шароф Рашидов ҳақидаги катор китоблар муаллифи, ёзувчи Фёдор Раззоқов ва бошқалардир.

Қадрли меҳмонлар, Шароф Рашидовнинг хотирасига бўлган ҳурмат ва эҳтиромингизни биз аввало бутун Ўзбекистон халқига бўлган ҳурмат ва эҳтиром ифодаси сифатида қабул қиламиз.

Барчангизга самимий миннатдорлик билдириб, чин қалбимдан мустаҳкам соғлик, бахт ва омад тилайман.

Муҳтарам юртдошлар!

Бундан бир йил муқаддам халқимизнинг хоҳиш-истакларини инобатга олиб, Шароф Рашидовнинг

100 йиллик таваллуд тўйини бутун мамлакатимиз миқёсида кенг нишонлаш, у киши туғилиб камолга етган мана шу заминда мухташам ёдгорлик мажмуасини барпо этишга қарор қилган эдик.

Шу асосда Жиззах туманига Шароф Рашидовнинг муборак номи берилгани халқимиз томонидан катта хурсандчилик билан кутиб олинди.

Ўтган қисқа вақт давомида ушбу мажмуада Жиззах ахли, бутун республикамиздан келган кўли гул усталар, курувчи ва меъморлар, мутасадди ходимлар сидкидилдан меҳнат қилдилар. Натижада бу ёдгорлик мажмуаси табаррук зиёратгоҳга айланганига бутун барчамиз гувоҳ бўлиб турибмиз.

Фурсатдан фойдаланиб, бу эзгу ишга муносиб ҳисса қўшган барча-барча юртдошларимизга самимий миннатдорлик билдираман.

Шулар қаторида Шароф Рашидовнинг хотирасини абадийлаштириш, бу улуғ инсон ҳақидаги тарихий адолатни тиклаш мақсадида янги илмий ва бадиий асарлар, мақола ва хотиралар ёзган, спектакль ва фильмлар, ҳайкаллар яратган ижодкор зиёлиларимизга ҳам чин қалбимдан ташаккур изҳор этаман.

Ишончим комил, бу гўзал масканга қадам қўйган ҳар бир одам, авваламбор, ёшларимиз Шароф Рашидовнинг нурли сиймосида мард ва матонатли халқимизга хос олижаноб фазилатларни кўргандек бўлади.

Бу улуғ инсоннинг бетакрор тимсоли барчамизни Ватанни ҳақиқий фарзандлик меҳри билан севишга, унга ва ўзбек халқига садоқат билан хизмат қилишга даъват этиб туради.

Азиз дўстлар!

Ҳаммангиз яхши хабардорсиз, кейинги бир йил давомида юртимизнинг турли ҳудудларида Ибрат домла, Ибройим Юсупов, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Мухаммад Юсуф сингари улуғ адибларимиз хотирасига багишлаб ёдгорлик мажмуалари, уларнинг номидаги ижод мактаблари барпо этилди.

Ана шундай эзгу ишларимизнинг давоми сифатида куни кеча Жиззах шаҳрида миллий адабиётимизнинг улкан намояндалари – Ҳамид Олимжон ва Зулфия хотирасига қўйилган муаззам ҳайкал очилди. Уларнинг номи билан аталган хиёбон, ижод мактаби ва музей ўз ишини бошлади.

Бор-йўғи ўттиз беш йил яшаб, адабиётимиз осмонида чакмоқдек чакнаган нодир истеъдод соҳиби Ҳамид Олимжон ва атоқли шоира Зулфияхонимнинг ҳаёт ва ижод йўли ёш авлодимиз учун ҳар жиҳатдан ибрат намунасидир.

Ана шу ижод маскани ёшларимиз, энг аввало, мунис ва лобар қизларимизнинг истеъдод ва қобилиятини рўёбга чиқариш, уларни Зулфияхоним каби вафодор, доно ва оқила, ўз юртига садоқатли инсонлар этиб тарбиялашда мустаҳкам замин бўлади.

Бу маънавият кошонасининг эшиклари нафақат Жиззах вилояти, балки бутун мамлакатимиз ёшлари учун очикдир.

Бугунги маросимда иштирок этаётган сиз, азизлардан битта илтимосим бор: фарзандларимизни, айниқса, қизларимизни мана шундай гўзал масканларга кўпроқ олиб келсак, уларни адабиёт ва санъатнинг сирли

дунёси билан ошно этсак, ўйлайманки, нур устига нур бўларди.

Мен ишонаман, ушбу таклифимни Жиззах аҳли ва бутун халқимиз албатта қўллаб-қувватлайди.

Кадрли ватандошлар!

Мукаддас китобларимизда, яхшиликнинг мукофоти факат яхшилик эканига алоҳида урғу берилади.

Шароф Рашидов умр бўйи ўз халқига, барча соф ниятли инсонларга яхшилик қилиб, уларни улуг мақсадлар йўлида бирлаштириб, эзгу ишларга сафарбар этиб яшади.

Бу олижаноб, донишманд ва бағрикенг инсон, қандай суронли синовларга дуч келган бўлмасин, юксак гуманистик ғояларга доимо содиқ бўлиб, халқимиз қалбида яхши ном, сўнмас хотира қолдирди.

Бугун Шароф Рашидовнинг ёрқин хотирасига кўрсатилаётган чексиз эҳтиром, ҳурмат ва иззат бу фикримни яна бир бор яққол тасдиқлаб турибди.

Мухтарам дўстлар, кадрдонлар!

Буюк арбоб, улуг инсон ўзбек халқининг атоқли фарзанди Шароф Рашидовнинг охиратлари обод бўлсин!

Азиз фарзандларининг хотирасини ардоқлаб, руҳларини шод этиб яшаётган халқимиз доимо омон бўлсин!

Юртимиз ҳамиша тинч, осмонимиз мусаффо, эл-юртимиз фаровон бўлсин!

*Жиззах шаҳрида Шароф Рашидов ҳайкалининг
очилишига бағишланган тантанали маросимдаги нутқ
2017 йил 6 ноябрь*

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЎЗАРО ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ КАФОЛАТИДИР

Мухтарам Мирослав Енча жаноблари!

Қадрли Федерика Могерини хоним!

Ҳурматли ташқи ишлар вазирлари, халқаро ташкилотлар ҳамда дипломатик миссия раҳбарлари, конференция иштирокчилари!

Хонимлар ва жаноблар!

Марказий Осиё минтақасида хавфсизлик ва барқарор ривожланиш масалаларига бағишланган халқаро конференциянинг барча иштирокчилари ва меҳмонларини саховатли Ўзбекистон заминида, қадимий Самарқанд шаҳрида самимий қутлайман.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва шахсан Бош котиб Антониу Гутерриш жанобларига мазкур форумни ўтказиш ташаббусини қўллаб-қувватлагани учун алоҳида миннатдорлик билдираман.

Ушбу залда Марказий Осиё мамлакатлари ташқи ишлар вазирлари, Россия, Хитой, АҚШ, Европа мамлакатлари, Япония, Туркия, Эрон, Ҳиндистон, Покистон, Афғонистондан ташриф буюрган юқори мартабали меҳмонлар, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти ва бошқа халқаро ҳамкор ташкилотлар вакиллари кўриб турганимдан мамнунман.

Хурматли конференция иштирокчилари!

Бугунги Форумнинг нечоғли муҳим ва долзарблиги унинг «Марказий Осиё: ягона тарих ва умумий келажак, барқарор ривожланиш ва тараққиёт йўлидаги ҳамкорлик» деб номланишидан ҳам яққол кўриниб турибди.

Бизнинг минтақамиз халқларини минг йиллик қардошлик ва яхши қўшничилик ришталари боғлаб туради. Бизни тарих, дин, умумий маданият ва анъаналар бирлаштиради.

Евроосиёнинг «юраги»да жойлашган минтақамиз Европа ва Яқин Шарқ, Жанубий ва Шарқий Осиёни боғловчи кўприк бўлиб, Россия ва Хитой сингари йирик давлатлар билан чегарадошдир.

Минтақамиз табиий ресурсларга бой, бу ерда кўп-лаб мамлакатлар ва бутун минтақалар ривожига сезиларли даражада таъсир кўрсатган ноёб маданият ва тараққиёт салоҳияти мавжуд.

Айни пайтда Марказий Осиёда қудратли давлатларнинг манфаатлари кесишмоқда, беқарорлик ва қарама-қаршилик ўчоқларига туташ бўлган ушбу минтақа яқин ва узоқ хорижда рўй бераётган барча салбий жараёнлар таъсирини ҳис этмоқда.

Табиий савол туғилади: минтақада вазият қандай ривожланади?

Бу ерда қандай куч устун келади – низо ва қарама-қаршиликларми ёки ҳамкорлик ва тараққиётми?

Умумий аҳолиси 70 миллиондан ортиқ бўлган минтақамизнинг келажаги бугунги кунда Марказий Осиёнинг ҳар бир давлати томонидан барпо этилмоқда.

Бизнинг қатъий ишончимизга кўра, амалий ҳамкорликка тайёрлик ва унга астойдил интилиш, шунингдек, барча Марказий Осиё мамлакатларининг умумий келажак учун масъулиятни ҳис этиши минтақанинг барқарор ривожланиши ва фаровонлигининг мустаҳкам пойдевори ва кафолатидир.

Ўзбекистон баҳсли масалаларни тезроқ ҳал қилиш ва ўзаро ишончни янада мустаҳкамлаш тарафдоридир.

Давлатларимиз айнан яхши кўшничilik ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик тамойиллари асосида савдо-иқтисодий, транспорт-коммуникация, маданий-гуманитар соҳаларда, хавфсизлик ва барқарорлик масалаларида ўз салоҳиятини янада самарали амалга ошира олади.

Ишончим комил, бундан барча – Марказий Осиё давлатлари ҳам, бошқа мамлакатлар ҳам бирдек манфаат кўради.

Бизнинг бош мақсадимиз – умумий саъй-ҳаракатларимиз билан Марказий Осиёни барқарор, иқтисодий ривожланган ва юксак тараққий этган минтақага айлантиришдан иборат.

Бунинг учун биз турли низоларни кўзгайдиган ва унга кўмаклашадиган сабаб ва омилларга биргаликда барҳам бермоғимиз, умумминтақавий устувор манфаатларни инобатга олиш асосида миллий ривожланишни таъминламоғимиз зарур.

Биз бугун тараққиётимизнинг умумий устувор йўналишларини англаган ҳолда, чегара, сувдан фойдаланиш, транспорт ва савдо сингари ўткир минтақа-

вий масалаларни ечиш бўйича оқилона мураса йўлини изламоқдамиз.

Бугунги конференция доирасида Ўзбекистон, Қозоғистон ва Туркменистон томонидан Давлат чегараларининг туташган нуктаси ҳудуди ҳақида шартнома имзоланди.

Ушбу шартнома муддатсиз бўлиб, денонсация қилинмайди, у уч қўшни давлат ўртасидаги дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлайди.

Сўнгги пайтда Ўзбекистон ва Қирғизистон ўз чегараларининг 85 фоизи юзасидан келишувга эришди. Кўпдан буён давом этиб келаётган муаммолардан бири деярли ҳал этилди.

Транспорт соҳасидаги ҳамкорлик кенгайди. Тожикистон билан тўғридан-тўғри авиакатновлар тикланди. Товар айирбошлаш ҳажми ошмоқда, чегараолди ҳудудлар ўртасидаги алоқалар мустаҳкамланмоқда, маданий-гуманитар соҳадаги муносабатлар фаоллашмоқда.

Шу билан бирга, қўлга киритилган дастлабки натижалардан хотиржамликка берилишимиз мумкин эмас, биз ҳали йўлнинг бошида турибмиз, деб ҳисоблайман.

Муносиб келажакни таъминлаш учун бугун биз қандай аниқ вазифаларни бажаришимиз муҳим ва зарур?

Биринчидан, бу савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантириш ва товар айирбошлаш ҳажмини ошириш ҳамда кооперацияни мустаҳкамлаш учун қулай шароитлар яратишдир.

Минтақавий иқтисодий форумни ташкил этиш бу йўналишдаги амалий қадам бўлиши мумкин.

Бу ўринда гап бизнес ҳамжамиятлари ўртасида бевосита мулоқот ва ўзаро савдо-иқтисодий, сармоявий ва инновацион ҳамкорлик борасидаги аниқ лойиҳаларни атрофлича муҳокама қилиш ҳақида бормоқда.

Бизнинг минтақа мамлакатлари ишбилармон доиралари ҳамда етакчи корхоналар вакиллари билан бир неча бор ўтказган учрашувларимиз иқтисодий алоқаларни сезиларли равишда фаоллаштириш ва ўзаро савдо ҳажмини ошириш имконини берди.

Масалан, йил бошидан буён Ўзбекистоннинг минтақа мамлакатлари билан товар айланмаси ўртача 20 фоизга, айрим давлатлар билан эса қарийб 70 фоизга ўсди.

Минтақалараро ҳамкорлик масаласига алоҳида эътибор қаратилиши лозим. Шу муносабат билан Марказий Осиё давлатларининг ҳудудлар раҳбарлари (ҳокимлари) бизнес ҳамжамиятининг ассоциациясини таъсис этишни таклиф қиламан.

БМТ экспертларининг ҳисоб-китобларига кўра, Марказий Осиё мамлакатлари ўртасидаги самарали кооперация алоқалари 10 йил мобайнида минтақавий ялпи ички маҳсулотни камида икки баробар ошириш имконини берган бўлар эди.

Ушбу механизмлар бутун Марказий Осиёда барқарор ривожланишни таъминлаган ҳолда, мамлакатларимиз ҳудудларининг саноат, инвестиция ва интеллектуал соҳалардаги салоҳиятини тўла ишга солиш имконини беришига ишонаман.

Иккинчидан, минтаканинг транзит-логистика салоҳиятидан янада самарали фойдаланиш ва транспорт инфратузилмасининг жадал ривожланишини таъминлаш лозим.

Бу йўналишда минтака мамлакатлари томонидан амалий кадамлар қўйилганини мамнуният билан қайд этишни истардим.

Туркменистонлик дўстларимиз томонидан Амударёдан ўтадиган Туркманобод – Фороб янги темир ва автомобиль йўллари кўприклари ишга туширилди. У Ўзбекистон – Туркменистон – Эрон – Ўмон транспорт-транзит йўналишининг муҳим тармоғидир.

Тез орада Ўзбекистон – Қирғизистон – Хитой темир йўли қурилишини бошлаш бўйича келишувга эришилди, шунингдек, ушбу транспорт йўлаги бўйлаб синов тариқасидаги автопойга амалга оширилди.

Шу муносабат билан Транспорт коммуникацияларини ривожлантириш бўйича умумминтақавий дастурни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Умумий ёндашувларимизни келишиб олиш учун биз 2018 йилда Тошкентда «Марказий Осиё халқаро транспорт йўлаклари тизимида: стратегик истиқболлар ва амалга оширилмаган имкониятлар» мавзусида халқаро конференция ўтказишни режалаштирмакдамиз.

Конференциянинг ишида барча шерикларимиз фаол иштирок этишига умид қиламиз.

Учинчидан, бу – Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш мақсадида амалий ҳамкорликни янада мустаҳкамлашдир.

Бугунги кунда минтақанинг барча мамлакатлари терроризм, диний экстремизм, трансмиллий жиноятчилик ва наркотрафик таҳдидларига дуч келмоқда.

Ушбу таҳдидларга қарши самарали курашишни фақат биргаликда, минтақа мамлакатлари ўртасидаги амалий ҳамкорлик механизмлари доирасида таъминлаш мумкин.

Хавфсизликка таҳдидларни «ўзиники ва ўзгаларники» деб ажратишдан воз кечиш, «яхлит хавфсизлик» тамойилига амалда риоя қилиш зарур, деган қатъий фикрдамиз.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти минтақавий хавфсизлик муаммосини, аввало, превентив дипломатия усулларидан фойдаланган ҳолда ҳал қилишда муҳим ўрин тутиши лозим.

Шунингдек, МДХ, ШХТ, ЕХХТ ва бошқа нуфузли халқаро ҳамда минтақавий тузилмалар механизмлари доирасида ўзаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш зарур.

Бугунги кунда Марказий Осиёда барқарор ва изчил тараққиётнинг истикболлари қўшни Афғонистонда тинчлик ўрнатиш билан чамбарчас боғлиқдир.

Биринчи галдаги вазифалардан бири Афғонистоннинг минтақавий иқтисодий жараёнларга қўшилишига ҳар томонлама қўмаклашишдан иборат.

Бу дунё ҳамжамиятининг Афғонистонда тинч тараққиётни таъминлашга қаратилган саъй-ҳаракатларига ғоят муҳим ҳисса бўлиб қўшилади.

Ўзбекистон бундан кейин ҳам бу қўшни мамлакатни иқтисодий жиҳатдан тиклаш, унинг транспорт ва энергетик инфратузилмасини ривожлантириш, миллий

кадрлар тайёрлаш жараёнларида фаол иштирок этишини таъкидламоқчиман.

Марказий Осиёда барқарорлик ва изчил тараққиётни таъминлашнинг устувор йўналиши – экстремистик ғояларга қарши катъий курашишдан иборатдир. Кўпинча ҳаётга энди кадам қўяётган ёшлар унинг таъсирига тушиб қолмоқда.

Марказий Осиё – аҳолининг ёши бўйича энг «ёш» минтақалардан биридир: бу ерда аҳолининг қарийб 60 фоизини ёшлар ташкил этади ва бу дунё бўйича ўртача кўрсаткичдан анча юқоридир.

Айнан шу мақсадда Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг яқинда Нью-Йоркда бўлиб ўтган сессиясида Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенцияни ишлаб чиқиш ҳамда «Маърифат ва диний бағрикенглик» деб номланган махсус резолюцияни қабул қилиш ташаббуси билан чиқди.

Ушбу ташаббусларни Марказий Осиёнинг барча мамлакатлари қўллаб-қувватлагани ёшлар ўртасида радикал қарашлар тарқалишининг олдини олиш, тўғри йўлдан адашганларни ижтимоий реабилитация қилиш ва уларни соғлом ҳаётга қайтаришга тайёрлигимизнинг амалдаги яққол ифодаси сифатида намоён бўлади.

Бизнинг тажрибамиз шуни кўрсатмоқдаки, биринчи галда ёшларни илм-маърифатга ўргатиш, уларга ислом динининг инсонпарварлик моҳияти, ислом маданиятининг асл қадриятларини етказиш экстремизмга қарши курашишнинг энг самарали воситаси ҳисобланади.

Бу борада биз Самарқандда Имом Бухорий халқаро илмий-тадқиқот маркази ва Тошкентда Ислом цивилизацияси марказини ташкил этишга қарор қилдик.

Тўртинчидан, бу – давлат чегараларини делимитация ва демаркация қилиш жараёнини тезда ва узил-кесил якунига етказишдир.

Биз чегараолди муаммоларини ҳал этиб, мамлакатларимиз ўртасидаги савдо-иқтисодий ва маданий-гуманитар соҳалардаги ҳамкорликни янада кенгайтириш йўлида мустаҳкам пойдевор яратамиз.

Биз давлат чегараларини делимитация қилиш борасидаги музокараларда юзага келадиган мураккаб масалаларни ҳал этиш бўйича изчил йўлга қўйилган ва биргаликда чуқур ўйлаб амалга ошираётган ишларимизни давом эттириш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Биз оқилона мурося ва ўзаро тенг алмашинув асосида, ўзаро манфаатларимизни ҳисобга олган ҳолда, бу ўта долзарб муаммони тез орада ҳал этамиз, деб ишонаман.

Бешинчидан, минтақада сув ресурсларидан адолатли фойдаланиш муаммосини имкон қадар тезроқ тартибга солиш лозим.

Ишончим комил, мазкур масалаларни ҳал этишда минтақадаги барча давлатлар манфаатларини ҳисобга оладиган халқаро ҳуқуқий меъёрлар асосида иш олиб бориш кутилган самарани беради.

Ўзбекистон БМТ томонидан ишлаб чиқилган Амударё ва Сирдарё ҳавзалари сув ресурсларидан фойдаланиш тўғрисидаги конвенциялар лойиҳаларини қўллаб-қувватлайди.

Орол денгизининг экологик ҳалокати билан боғлиқ энг ўткир муаммоларни ҳал этиш ҳам саъй-ҳаракатларимизни бирлаштиришни талаб этади. Орол муаммоси бизнинг нафақат умумий дардимиз, балки умумий вазифамиздир.

Минтақавий ва халқаро даражада сайъ-ҳаракатларимизни бирлаштирмасдан туриб, ушбу таҳдидларга қарши муносиб чоралар ишлаб чиқа олмаймиз.

Биз Оролбўйида юзага келган долзарб муаммоларни ҳал этиш, шунингдек, ижтимоий муҳим аҳамиятга молик лойиҳа ва дастурларни амалга оширишга донорлик кўмагини жалб этиш мақсадида Марказий Осиё минтақасининг барча давлатлари фаолиятини янада фаоллаштириш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Олтинчидан, мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасида маданий-гуманитар алоқалар, дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлаш лозим.

Бу Марказий Осиёдаги минтақавий ҳамкорликни жадаллаштиришнинг асосий шартларидан биридир.

Шу нуқтаи назардан, биз фаол маданий-гуманитар мулоқотни давом эттириш, мамлакатларимизда маданият кунлари ва турли ижодий тадбирларни мунтазам ташкил этиш, таълим ва сайёҳлик соҳасидаги алмашувларни «халқ дипломатияси»нинг энг муҳим воситаси сифатида ривожлантириш тарафдоримиз.

Оддий ва очик инсоний мулоқот – минтақада дўстлик, ҳамжиҳатлик ва барқарорлик муҳитини мустаҳкамлайдиган энг ишончли усулдир.

Ҳурматли хонимлар ва жаноблар!

Марказий Осиёдаги долзарб масалаларни мамлакатларимизнинг саъй-ҳаракатларини умумий масъулият тамойили асосида бирлаштириш орқалигина ҳал этиш мумкин, деган фикримга, ўйлайманки, сизлар ҳам қўшиласиз.

Юқорида қайд этилган вазифаларнинг амалга оширилиши Марказий Осиё мамлакатлари давлат раҳбарларининг ўзаро маслаҳатлашувлари бўйича учрашувларни мунтазам ташкил қилиш имконини яратган бўлар эди.

Бизнинг бу борадаги ёндашувларимиз бугунги кунда минтақада умумий муаммоларни ҳал этишнинг йўллари биргаликда излаб топишга реал зарурат мавжуд эканини англашдан келиб чиққан ёндашувдир.

Бу ёндашув Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 72-сессияси доирасида Марказий Осиё мамлакатлари ташқи ишлар вазирларининг баёнотларида ҳам ўз ифодасини топган.

Бу ўринда гап Марказий Осиёда янги халқаро ташкилот тузиш ёки ўз устави ва миллий давлат органларидан устун турадиган интеграциялашув соҳасида қандайдир тузилма ташкил этиш ҳақида кетмаётганини алоҳида таъкидламоқчиман.

Минтақавий мулоқотларимиз фақат минтақамиз тараққиётига оид ҳал қилувчи масалалар юзасидан фаолиятимиз йўналишларини келишиб олишга йўналтирилади.

Бугунги конференциямиз якунлари бўйича Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясига

Марказий Осиё минтақасида тинчлик, хавфсизлик ва барқарор ижтимоий-иқтисодий тараққиётни таъминлаш бўйича минтақавий ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга доир махсус резолюция қабул қилиш ҳақида мурожаат қабул қилиш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Бундай резолюциянинг қабул қилиниши БМТ ва бутун халқаро ҳамжамият томонидан амалий мулоқотни мустаҳкамлаш, ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтириш ва минтақадаги мавжуд муаммоларни ҳал этиш бўйича келишилган ёндашувларни ишлаб чиқиш борасида бизнинг давлатларимиз олиб бораётган саъй-ҳаракатларни қўллаб-қувватлаш йўлида муҳим аҳамиятга эга бўлур эди.

Хурматли анжуман иштирокчилари!

Марказий Осиё – бу ҳақиқатдан ҳам ноёб имкониятлар ва ҳали ишга солинмаган улкан салоҳият ва имкониятларга эга бўлган минтақадир.

Минтақада мустаҳкам тараққиёт, барқарорлик ва фаровонликни таъминлаш – бизнинг тўлиқ эриша оладиган муштарак вазифамиздир.

Ҳеч шубҳасиз, бугунги конференциямиз ана шу эзгу мақсадга эришиш йўлида яна бир муҳим қадам бўлиб, ҳал қилувчи аҳамиятга эга вазифаларни амалга ошириш, барчамизнинг «Марказий Осиё» деб аталадиган умумий диёримизда тинчлик ва барқарорликни янада мустаҳкамлашга қаратилган, ҳаётнинг ўзи талаб қилаётган янги ғоя ва таклифларни илгари суришга хизмат қилади.

Форумнинг барча иштирокчилари ва меҳмонлари иш фаолияти самарали бўлишини, азим Самарқанд шаҳрида уларга яхши кайфият ёр бўлишини тилайман. Эътиборингиз учун раҳмат.

*Самарқанд шаҳрида ўтказилган «Марказий Осиё:
ягона тарих ва умумий келажак,
барқарор ривожланиш ва тараққиёт
йўлидаги ҳамкорлик» мавзусидаги халқаро
конференцияда сўзланган нутқ
2017 йил 10 ноябрь*

ЎЗБЕКИСТОН МАНФААТЛАРИНИ ХАЛҚАРО МИҚЁСДА ҚАТЪИЙ ҲИМОЯ ҚИЛИШ – ДИПЛОМАТИК КОРПУСИМИЗНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАСИДИР

Хурматли йиғилиш иштирокчилари!

Барчангизга яхши маълум, мамлакатимизда Ўзбекистон Республикасини ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгилаб берилган устувор мақсад ва вазифалар изчил амалга оширилмоқда.

Бугунги кунда ҳаётнинг ўзи барча соҳалар каби ташқи сиёсат йўналишидаги фаолиятимизни ҳам танкидий қайта кўриб чиқишни, Ташқи ишлар вазирлиги, элчихоналаримиз, бутун дипломатик корпусимиз ишини янгича ташкил қилишни талаб этмоқда.

Сизларнинг кўпчилигингиз Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлисга Мурожаатномаси билан видеоконференция орқали бевосита танишдингиз. Айрим элчиларнинг ҳисоботларини бутун мамлакатимиз эшитди.

Мурожаатномада Ўзбекистоннинг ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятини кучайтириш ва самарасини ошириш ғоят муҳим вазифа қилиб қўйилганидан барчангиз хабардорсиз.

Давлатимиз ва халқимиз номидан хорижий мамлакатларда иш олиб бораётган вакилларимиз, яъни, сизлар билан юзма-юз учрашиб, ҳар бирингиз билан

атрофлича гаплашиб олишни анчадан буён режалаштириб келаётган эдим.

Бундай учрашув биринчи марта ўтказилмоқда ва жуда муҳим аҳамиятга эга.

Йиғилишимиз йил бошида ташкил этилаётгани сизларнинг фаолиятингизга ҳар томонлама холис баҳо бериш ва келгусидаги режаларни белгилаб олиш имконини беради.

Давлатимизнинг ташқи сиёсати ҳақида сўз юртар эканмиз, 2017 йил бу борада кўп жиҳатдан муваффақиятли бўлганини мамнуният билан қайд этиш ўринлидир.

Биз хорижий шерикларимиз, аввало, яқин қўшниларимиз билан дўстона муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш бўйича аниқ натижаларга эришдик.

Кўп йиллардан буён ечилмай келаётган масалаларни биргаликда амалда ҳал қилишни бошладик. Бўлиб ўтган кўплаб олий даражадаги ташриф ва учрашувлар барча мураккаб масалаларни ҳал этиш учун очик ва амалий мулоқот, ўзаро манфаатларни ҳисобга олиш ва оқилона мураса йўлини излаш муҳимлигини кўрсатди.

2017 йилда биз қўшниларимиз билан сув ресурсларидан биргаликда фойдаланиш, чегараларни белгилаш, ўтиш пунктларини очиш, транспорт қатновини қайта тиклаш ва кенгайтириш каби кўплаб нозик масалаларнинг ечимини топдик.

Қўшни давлатлар билан товар айирбошлаш бўйича юқори кўрсаткичларга эришилди. Илк бор минтақаларо ва чегараолди ҳудудлар ўртасида

ҳамкорлик йўлга қўйилди, барча даражаларда ўзаро алоқаларимиз фаоллашди.

Яқинда Қозогистон билан мунтазам автобус қатнови йўлга қўйилди. Кеча узоқ йиллардан буён биринчи маротаба Ўзбекистон Бош вазирининг Тожикистонга ташрифи бўлиб ўтди.

Россия ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг бошқа мамлакатлари, Хитой, АҚШ, Жанубий Корея, Туркия, шунингдек, Европа ва Осиё қитъаларидаги бир қатор давлатлар билан ҳамкорлигимизни сезиларли даражада мустаҳкамладик.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Ислом ҳамкорлик ташкилоти ва бошқа нуфузли халқаро тузилмалар ва молиявий институтлар билан шериклигимиз сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилди.

Тошкент шаҳрида Европа тикланиш ва тараққиёт банкнинг ваколатхонаси қайта иш бошлади.

Биз Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, Осиё инфраструктура инвестициялари банки билан ҳамкорликни янги асосда йўлга қўйдик.

Ўтган йили хорижий шерикларимиз билан 200 дан ортиқ халқаро шартномалар, шунингдек, савдо-иқтисодий ва инвестиция соҳаларида қиймати қарийб 60 миллиард долларлик келишув ва битимлар имзоланди.

Чет эл мамлакатлари ва халқаро ташкилотлар билан амалий ҳамкорликни ривожлантириш бўйича 40 дан ортиқ «йўл хариталари» тасдиқланди.

Кўриб турганингиздек, киска вақт ичида жуда кўп ишлар қилинди. Бунда Ташқи ишлар вазирлиги ва хориждаги қатор элчихоналаримизнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

Хурматли йиғилиш иштирокчилари!

2018 йилда олдимизда янада кўламли, ўта муҳим янги вазифалар турибди. Бу йил, ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиз ривожда ҳал қилувчи аҳамиятга эга йил бўлади.

Шу муносабат билан ўтган йили олий даражада эришилган барча келишувлар тўлиқ амалга оширилиши шарт эканини алоҳида таъкидламоқчиман.

Бундан ташқари, жорий йилда 20 дан ортик олий даражадаги ташрифлар ва учрашувларни, мамлакатимизда бир қатор йирик халқаро анжуманларни ўтказиш режалаштирилган. Бу ишларнинг барчаси ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Ислохотлар ва ўзгаришлар жараёнида сизлар ҳам фаол иштирок этишингиз зарур.

Бошқача қилиб айтганда, ҳар бирингиз фаолиятингизни танқидий қайта кўриб чиқиб, уни кучайтиришингиз шарт.

Орангизда кимдир ана шу ўта муҳим жараёнларни четдан томошабин бўлиб кузатиб туришига ва лоқайдликка берилишига биз йўл қўймаймиз.

Минг афсуски, бугунги кунда барча элчи ва дипломатларимиз бирдек самарали фаолият кўрсатмоқда, деб айтолмаймиз.

Қайд этиш керакки, ўз фаолиятини тубдан ўзгартириб, янгича руҳда ишлаётган элчиларимиз ҳам йўқ эмас. Улар аниқ амалий натижаларга эришмоқда.

Аммо фаоляти бизни қониктирмайдиган, ўз лавозимида узок ўтириб колган, «мудраб ётган» дипломатлар кўпчиликини ташкил этади. Уларни уйқудан уйғотишнинг ўзи амримаҳол. Бу мени қаттиқ ташвишга солмоқда.

Фақат 2017 йилнинг ўзида ташаббуси ва натижадорлиги йўқлиги, сусткашлиги ҳамда йўл қўйган хатолари учун 10 нафар элчи, жумладан, Хитой, Япония, Туркия, Малайзия ва бошқа давлатлардаги элчилар вазифасидан озод этилди.

Бугунги мажлисимиз натижалари бўйича ҳам ўзгаришлар бўлади.

Алоҳида таъкидлаш лозимки, элчи Президентнинг хориждаги расмий вакилидир. У давлатимизнинг ташки сиёсатини самарали амалга ошириш учун тўлиқ масъул ва жавобгар.

Шунинг учун элчи барча ходимларидан кўпроқ ишлаши, ўзининг ақл-заковати, ташаббускорлиги ва талабчанлиги, билим ва салоҳияти билан бошқаларга намуна бўлиши лозим. У ҳар куни чуқур асосланган янги-янги таклифлар ишлаб чиқиб, тақдим этиши шарт.

Ўзи ишлаётган мамлакат ҳудудларига бевосита бориб, уларнинг бозор сиёсатини чуқур ўрганиши, бизнесменлар билан учрашиб, ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқаларини ташкил этиши даркор.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг вакили сифатида чет давлатларда ва элчихона ходимлари орасида обрў-эътибор ва ҳурматга сазовор бўлиши керак. Барча дипломатлар, ўзининг идоравий мансуб-

лигидан қатъи назар, элчининг хизмат топшириқларини сўзсиз бажаришга мажбур.

Элчининг халқ, Ватан олдидаги бурчи ва вазифаси, унинг касб малакаси, маънавий дунёси ҳақида гапирганда, аввало, бугунги ўзбек дипломати, элчиси қандай хусусият ва фазилатларга эга бўлиши керак, деган савол туғилади.

Бунинг учун аввало «элчи» деган сўзнинг маъносига эътибор қаратиш ўринли бўлади. Бу сўз элнинг, халқнинг вакили, мамлакатларни бир-бирига боғлайдиган инсон, деган маънони англатиши ўз-ўзидан кўриниб турибди.

Маълумки, бизнинг миллий давлатчилигимиз неча минг йиллик қадимий тарих ва бой маданиятга эга. Бинобарин, дипломатик муносабатлар ҳам тарихимизнинг энг чуқур қатламларига бориб тақалади.

Бу ҳақиқат нафақат мамлакатимиз, балки дунё олимлари томонидан кенг эътироф этилган.

Бизнинг аждодларимиз орасидан машҳур ва мохир дипломатлар, элчилар етишиб чиққани ҳақида кўплаб тарихий маълумотлар мавжуд.

Дунёдаги дипломатияга оид энг зўр китоблар ҳам аслида Шарқда, жумладан, бизнинг заминимизда яратилган, десак, адашмаган бўламиз.

Шу ўринда бир мисолга эътиборингизни қаратмоқчиман. Самарқанд шаҳридаги қадимий Афросиёб давлати жойлашган макондан топилган ноёб деворий расмларни ҳаммангиз яхши биласиз. Ана шу расмларда Самарқанд ҳукмдорининг Хитой, Корея, Ҳинд, Чағаниён каби давлатлардан келган элчиларни қабул қилиш маросими акс эттирилган.

Жанубий Кореяга давлат ташрифи билан борганим-да мухтарам Президент Мун Чжэ Ин жаноблари Сеулдаги музейда шу расмнинг нусхасини менга катта ифтихор билан кўрсатди.

Бундан неча минг йил аввал яратилган бу сурат қадим замонлардаёқ юртимиз заминида дипломатик аъёнлар шаклланидан, ота-боболаримиз узоқ-яқин мамлакатлар билан дўст ва ҳамкор бўлиб яшашга интилиб келганидан далолат беради.

Ёки Амир Темур бобомиз ва темурийлар салтанатини оладиган бўлсак, ушбу сулола ҳукмронлик қилган йилларда ўлкамизда дипломатик муносабатлар нақадар юксак даражага кўтарилганига гувоҳ бўламиз.

Соҳибқирон бобомизнинг Франция, Англия, Испания, Византия, Миср, Хитой, Ҳиндистон, Усмонийлар империяси каби кўплаб давлатларнинг ҳукмдорлари билан олиб борган дипломатик алоқалари ва ёзишмалари буни яққол тасдиқлайди.

Амир Темур саройига дунёнинг турли мамлакатларидан, жумладан, Европа давлатларидан ўнлаб элчилар келгани тарихдан яхши маълум.

Ўша давр манбаларида 1389–1398 йиллар оралиғида, яъни, салкам ўн йил ичида Амир Темур номидан Хитойга 9 марта элчилар боргани қайд этилади.

Айни вақтда Амир Темур ва темурийлар салтанати номидан Европа ва Осиё мамлакатларига вакил бўлиб борган, асли шахрисабзлик Муҳаммад Кеший, шунингдек, Мавлоно Ҳофиз, Гиёсиддин Накқош, Абдураззоқ Самарқандий каби элчиларнинг номлари

тарих саҳифаларида сақланиб қолган. Уларнинг ҳаёти ва фаолияти, афсуски, ҳозиргача чуқур ўрганилмаган ва ўз тадқиқотчиларини кутиб турибди.

Ташки ишлар вазирлиги бунга эътибор қаратиб, ушбу масаланинг тарихий илдизлари, мустақиллик даврида ўзбек дипломатиясининг шаклланиш жараёнлари ҳақида алоҳида бир китоб тайёрлаб чиқарса, бу соҳа ходимлари, аввало, ёш дипломатлар учун муҳим қўлланма бўларди.

Бу вазирликка қанча одам раҳбарлик қилди. Лекин улардан биронтаси ҳам бунга аҳамият бермагани уларнинг фақат вақтинчалик кайфият билан ишлаганидан далолат беради.

Ваҳоланки, дипломатия, дипломатлик – оддий касб эмас, балки инсондан жуда кўп фазилатларни талаб этадиган ноёб санъатдир.

Ҳақиқий дипломат бўлиш учун фақат билим ва тажриба, чет тилларни билиш етарли эмас, бунинг учун аввало туғма талант керак. Энг муҳими, дипломат ҳақиқий ватанпарвар бўлиши, ўз халқи, ўз юртининг чинакам фидойиси бўлиши зарур.

Шу маънода, XVII асрда яшаб ўтган улуғ ватандошимиз Хожа Самандар Термизийнинг «Дастур ул-мулук» яъни, «Мамлакат дастури» деган китобида элчилик санъати ҳақида билдирилган мана бу фикрлар эътиборлидир:

«Элчи икки масалада ниҳоятда хушёр бўлиши зарур. У ўз давлатига садоқатини намоён этиш учун мамлакатнинг обрўси ва шаънини, шон-шухратини, салтанатнинг улугворлигини ҳар жиҳатдан эҳтиёт

қилиши лозим. Шунинг билан бирга, чет мамлакатлар билан бўладиган муносабатларда у ердаги дўстларнинг хайрихоҳлиги ва ғанимларнинг макр-хййласидан доимо огоҳ ва ҳушёр бўлиб туриши даркор».

Бу доно гапларга ҳеч қандай қўшимча қилишнинг зарурати йўқ, деб ўйлайман.

Лекин, ўзингиз айтинг, элчи деган одам ўзбек халқининг бой тарихини, маданиятини, миллий қадриятларини, ватандошларининг дарду ташвишларини яқиндан билмаса, уларни юрагидан ўтказмаса, қандай қилиб Ўзбекистонни дунёга танитиши мумкин? Дейлик, Алишер Навоийдан, Бобурдан, Абдулла Орипов, Эркин Воҳидовдан икки қатор шеър айта олмаса, энг ёмони, она тилимизни мукамал билмаса, қандай қилиб ҳақиқий элчи бўлиши мумкин?

Мен шу маънода Жанубий Кореядаги элчимиз Виталий Васильевич Фенга алоҳида раҳмат айтишни ўзимнинг бурчим, деб биламан.

Бу одам шунча йилдан буён элчилик лавозимида самарали ишлаётгани, Жанубий Корея билан иқтисодий, инвестициявий алоқаларни жадал ривожлантираётгани албатта эътиборга лойиқ, лекин унинг халқимизга жуда катта ҳурмат билдириб, ўзбек тилида равон гапириши барча элчиларимизга ўрнак бўлиши керак.

Ўзингиз айтинг, Ўзбекистоннинг чет элдаги элчиси бўлса-ю, ўзбек тилини билмаса, бу халқимизга хиёнат эмасми?

Шу нуқтаи назардан қараганда, биз бу борада ҳали жуда кўп иш қилишимиз лозим. Биринчи навбат-

да миллий дипломатиямизни буюк аждодларимизнинг бизга қолдирган бой меросига асосланган ҳолда, дунёдаги ривожланган давлатлар тажрибаси, дипломатия фани ва санъатининг энг илғор ютуқлари билан бойитишимиз зарур.

Айни пайтда бугун замон олдимизга қандай кескин талаблар қўяётганини ҳаммамиз яхши тушунамиз.

Жаҳон миқёсида ракобат, қарама-қаршилик, турли манфаатлар тўқнашуви, геополитик зиддиятлар тобора кучайиб бормоқда.

Бундай ғоят мураккаб ва таҳликали шароитда биз кучли ташқи сиёсат олиб бормасдан туриб, кўзлаган мақсадларимизга эришолмаймиз.

Кучли, самарали ташқи сиёсат олиб бориш учун эса аввало кучли дипломатлар корпусига эга бўлишимиз керак.

Биз хорижий мамлакатлар билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишда муҳим бир масалага эътибор қаратишимиз керак. Минг афсуски, ушбу масалага биз кўпинча иккинчи даражали иш, деб қарашга ўрганиб қолганмиз.

Мисол учун, агар Италиядаги элчимиз шу мамлакат ишбилармонларининг вакилларини йиғиб, буюк итальян шоири ва мутафаккири Алигъери Дантенинг «Илоҳий комедия» асарини бизнинг улуғ шоиримиз Абдулла Орипов таржима қилганини айтиб, ўзбекча дантехонлик уюштира, биласизларми, нима бўлади? Уларда Ўзбекистонга ҳурмат, қизиқиш, ҳамкорлик қилишга интилиш пайдо бўладими-йўқми? Мен, ўйлайманки, албатта пайдо бўлади.

Мен Абдулла аканинг бир китобида шундай гапларни ўқиганман. У киши Италияга борганида «Ўзбекистондан Дантенинг таржимони келибди», деб турли партияларнинг вакиллари бир жойга тўпланиб, шоиримиз билан суҳбатлашган экан.

Ўшанда бир сиёсатчи Абдулла акага:

«Хурматли меҳмон, биз аслида бир-биримизга ашаддий рақибмиз. Партияларимиз, мафкураларимиз ҳар хил. Бир-биримиз билан доим кескин рақобатдамиз. Лекин мана бугун буюк Дантенинг ҳурмати, Сизнинг шарофатингиз билан бир дастурхон атрофида аҳил-иноқ тўпланиб турибмиз. Сизга катта раҳмат», деган экан.

Мана, одамнинг юрагига қандай йўл топиш мумкин! Инсон қалбини, халқ қалбини аввало унинг маданияти, адабиёти ва санъатига, миллий кадриятларига ҳурмат-эҳтиром кўрсатиш орқали забт этиш мумкин.

Мухтарам дўстлар!

Мамлакатимизда Фаол тадбиркорлик, инновацион гоялар ва технологияларни кўллаб-қувватлаш йили, деб эълон қилинган 2018 йилда биз ўз олдимизга ниҳоятда катта максадларни қўйдик. Бу, ўз навбатида, сизлардан барча йўналишлар бўйича иш самарадорлигини тубдан оширишни талаб этмоқда. Шундан келиб чиқиб, бизнинг дипломатик муассасаларимиз фаолияти аввало қуйидаги энг муҳим вазифаларни ҳал этишга қаратилиши лозимлигини алоҳида таъкидламоқчиман.

Биринчидан, экспорт, экспорт ва яна бир бор экспорт!

Гап Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни хорижий давлатлар бозорларига экспорт қилишга ҳар жиҳатдан амалий кўмаклашиш ҳақида бормоқда. Бугунги кунда дунёдаги кўплаб давлатлар, хусусан, ривожланган мамлакатларнинг ташқи сиёсат фаолиятида айнан шу масалага энг устувор аҳамият берилишини сизлар яхши биласизлар.

Иккинчидан, мамлакатимиз саноати ва инфратузилмаларини модернизация қилиш ва ривожлантириш учун хорижий инвестициялар, илғор замонавий технологиялар ва илм-фан ютуқларини фаол жалб этиш зарур.

Мамлакатимизнинг иқтисодий ривожланиши кўп жиҳатдан фаол инвестиция сиёсатига боғлиқ. Шу асосда давлатимизнинг рақобатбардошлиги ва, энг асосийси, аҳоли фаровонлиги тубдан ошиши, янги корхона ва тармоқлар, янги иш ўринлари яратилишини, ўйлайманки, тушунтириб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Учинчидан, Ўзбекистонга келаётган сайёҳлар оқимини кенгайтириш бўйича элчихоналаримиз ҳам фаол ва тизимли иш олиб бориши лозим. Мен бу ҳақда илгари ҳам бир неча бор айтганман.

Бу борада Вазирлар Маҳкамаси (А.Арипов) зарур туристик инфратузилмани яратиш бўйича фаол иш олиб бормоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, хорижий туристларни мамлакатимизга жалб этиш юзасидан элчиларимизнинг Туризмни ривожлантириш бўйича давлат қўмитаси ва Савдо-саноат палатаси

билан биргаликда тизимли равишда қаттиқ ишлаши талаб қилинади.

Яна бир муҳим масала. Сизлар Ўзбекистон очик, амалий ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга тайёр эканини хорижий мамлакатларнинг кенг жамоатчилигига етказиш бўйича мунтазам иш олиб боришингиз зарур.

Ана шу муҳим вазифаларнинг барчаси сизларнинг кундалик фаолиятингизнинг устувор йўналишлари бўлиши даркор.

Биз мамлакатимизга чет эл инвестицияларини жалб қилишда элчиларимиз, дипломатларимизнинг иштирокини кучайтириш ҳақида сўз юритдик.

Тарихга мурожаат қиладиган бўлсак, бу масала Амир Темур замонида ҳам кун тартибига долзарб вазифа сифатида қўйилганини кўришимиз мумкин. Масалан, Соҳибкирон бобомизнинг 1402 йилда Франция қироли Карл VI га йўллаган мактубида, жумладан, шундай дейилади:

«Сиз, ўз савдогарларингизни менинг салтанатимга юборинг. Биз уларни илиқ қарши олиб, иззат-икром кўрсатамиз. Биз ҳам ўз савдогарларимизни сизнинг юртингизга йўллаймиз. Сиз ҳам уларга ҳурмат кўрсатинг, уларга ортиқча тазйиқлар қилинишига йўл қўйманг. Сизга бундан бўлак талабим йўқ. Чунки дунё савдо аҳли ила обод бўлажак».

Қаранг, бу ҳикматли сўзлар бугунги халқаро муносабатларда ҳам ўзининг аҳамияти ва қимматини йўқотмаган. Улар худди шу бугун айтилгандек жарангламоқда.

Бугунги мажлисга тайёргарлик кўриш жараёнида мен вақтимни аямасдан, ҳар бир элчихона юборган ҳисоботларни диққат билан ўрганиб чиқдим.

Бу ҳисоботлар жуда чиройли, силлиқ қилиб ёзилган. Аммо амалда вазият бутунлай бошқача.

Мана, Ташки савдо вазирлиги, Инвестициялар ва Туризмни ривожлантириш бўйича давлат қўмиталарининг 2017 йил якунлари бўйича маълумотлари қўлимда турибди. Уларда сизлар фаолият кўрсатаётган мамлакатларга оид амалдаги экспорт ва хорижий инвестициялар ҳажми, юртимизга келаётган сайёҳлар сони аниқ акс эттирилган.

Бу маълумотлар сизларнинг ҳисоботингиздаги рақамлардан бутунлай фарқ қилади. Ҳақиқий вазият фаолиятингиз бўйича реал натижаларни яққол кўрсатиб турибди.

Кўпчилик элчи ва дипломатлар бугун амалий иш ўрнига интернетдан олинган, долзарб бўлмаган маълумотлар, «таҳлиллар» ва ҳисоботлар тайёрлаш билан шуғулланиб ўтирибди.

Бундай номақбул иш услубининг турлича сабаб ва омиллари бор, албатта.

Айрим элчилар енгил-елпи иш юритишга, халқимиз таъбири билан айтганда, оғирнинг – устидан, енгилнинг – остидан юришга ўрганиб қолган. Улар даврнинг катъий талабларини ҳисобга олишни, ўзини, иш услубини ўзгартиришни истамаяпти. Биз бундай элчилар билан хайрлашамиз.

Ташки ишлар вазирлиги тизимида бюрократия ва ортиқча қоғозбозлик билан боғлиқ ҳолатлар борлигини

хам яхши биламан. Бугунги кунда ҳаётнинг ўзи ушбу тизимни чуқур қайта кўриб чиқиш ва оптималлаштиришни талаб этмоқда. Бу биринчи навбатда хориждаги элчихоналаримиз томонидан ҳисобот тақдим этиш, уларни молиялаштириш ва моддий-техник таъминлаш масалаларига тааллуқлидир.

Вазирлик ва унга қарашли муассасаларда ташкилий-штат тузилмасини такомиллаштириш, уларнинг фаолиятига замонавий ахборот технологияларини кенг жорий этиш зарур.

Сизларга маълумки, биз Ташқи ишлар вазирлиги ва Ўзбекистоннинг хориждаги элчихоналари фаолиятини танкидий ўрганиш ва тубдан такомиллаштириш бўйича махсус комиссия ташкил этдик.

Комиссия Ташқи ишлар вазирлиги тизимидаги ҳар бир ходимнинг ишига холис баҳо бериши, мавжуд камчиликларни таҳлил қилиб, уларни бартараф этиш бўйича аниқ таклифлар киритиши лозим.

Бугун сизлар билан бирга вазирлик ва унинг дипломатик муассасаларининг самарали фаолият кўрсатишига тўсқинлик қилаётган сабаб ва омилларни муҳокама қилиб олишимиз керак.

Шу борада эътиборингизни қуйидаги масалаларга қаратмоқчиман.

Биринчидан, биз элчихоналар фаолиятини мутлақо янгича асосда ташкил этамиз. Бу нафақат элчихоналарнинг ташкилий тузилмаси, балки сизларнинг кундалик амалий фаолиятингизга ҳам дахлдордир.

Биз ҳар бир элчихонага мамлакатимизнинг муайян ҳудудлари ва иқтисодий тармоқлари ҳамда йирик корхоналарни бириктириб қўйишга қарор қилдик.

Бу ўз навбатида экспорт ва туризмни ривожлантириш, инвестиция, бизнес кооперацияни кучайтириш бўйича аниқ лойиҳаларни амалга ошириш билан боғлиқ масалаларни тезкор ҳал қилиш имконини беради.

Шунингдек, вилоят ҳокимлари бир йилда камида икки марта тегишли мамлакатларга хизмат сафарига юборилади. Улар шаҳарсозлик ва ободонлаштириш, инфратузилмани ривожлантириш, замонавий ахборот, энергия тежайдиган технологияларни жорий этиш, саноат ва қишлоқ хўжалиги, таълим ва соғлиқни сақлаш соҳаларидаги илғор хорижий тажрибани ўрганиб, ўз ҳудудларида кенг жорий қилиши лозим.

Бу ишларнинг ижросини назорат қилиш Бош вазир А.Ариповга топширилади.

Иккинчидан, элчихоналар ва дипломатларнинг фаолияти, уларнинг реал иш ҳажми ва амалий натижаларини синчиклаб ўрганиб, шу асосда ҳар томонлама пухта ўйланган таклифлар тайёрлаш керак.

Бизнинг асосий иқтисодий ҳамкорларимиз бўлган Марказий Осиё мамлакатлари, Россия, Хитой, АҚШ, Жанубий Корея, Япония, Туркия ва Европанинг етакчи давлатларига алоҳида эътибор қаратиш зарур. Ушбу мамлакатлардаги элчихоналаримизнинг ҳар бирида савдо ва инвестиция бўйича дипломат ходимлар штатини жорий қилиш ва кенгайтириш лозим.

Хорижий мамлакатлардаги элчилар ва дипломатик ваколатхоналаримиз фаолиятини, аввало, уларнинг амалий иш натижалари ва келгусига мўлжалланган аниқ режаларини чуқур ва атрофлича ўрганиш мақсадида тузилган комиссиядан мен аниқ таклиф ва натижалар кутаман.

Учинчидан, кўйилган вазифаларни самарали бажариш ва элчихоналар фаолиятини мувофиқлаштириш учун Ташки ишлар вазирлигининг марказий аппарати тузилмасини қайта кўриб чиқиш ва оптималлаштириш зарур.

Шу ўринда киёслаш учун бир мисолга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Мен Бош вазир лавозимида ишлаган пайтимда бутун Вазирлар Маҳкамаси аппарати ходимларининг сони 180 кишидан иборат эди. Ана шу 180 киши мамлакатимиз иқтисодиётининг оғир аравасини, ҳар қандай қийинчиликларга қарамасдан, ўз елкасида тортар эди. Хусусан, саноат, кишлоқ хўжалиги, транспорт, коммунал соҳа, қурилиш, ҳудудларни ривожлантириш, экспорт ва инвестициялардан бошлаб таълим, соғлиқни сақлаш, маданият ва спорт соҳаларида кенг камровли ишлар олиб борилар эди.

Энди қуйидаги рақамларга эътибор беринг: ҳозирги кунда Ташки ишлар вазирлигининг марказий аппаратада 334 ходим, унинг қуйи муассасаларида 900 дан ортиқ, элчихоналаримизда эса 300 киши ишламоқда. Жами бир ярим минг кишидан ортиқ.

Лекин мана шундай йирик вазирликнинг иш фаолияти бугунги куннинг кескин ва ўткир талабларига жавоб беришга, деган табиий савол туғилади.

Афсуски, бу саволга ижобий жавоб бериш қийин.

Шу муносабат билан Давлат маслаҳатчиси О.Муродов раҳбарлигидаги комиссия Ташки ишлар вазирлигининг таркибий тузилмасини тубдан қайта кўриб чиқиш бўйича аниқ таклифлар киритиши зарур.

Жумладан, вазирлик таркибида қуйидаги масалалар бўйича ихтисослашган алоҳида тузилма ва бошқармалар ташкил этилиши лозим:

- ташқи иқтисодий алоқаларни кенгайтириш, экспортни қўллаб-қувватлаш ва инвестицияларни жалб қилиш;

- савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро комиссиялар фаолиятини масъул котибият сифатида мувофиқлаштириш;

- туризмни ҳар томонлама ривожлантириш;

- хориждаги фуқароларимиз ва ватандошларимиз билан тизимли ишлаш.

Шу билан бирга, дипломатик хизматни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишнинг самарали ва адолатли тизимини шакллантириш лозим. Бугунги кунда Ташқи ишлар вазирлиги 20 йил аввал қабул қилинган ҳужжатлар асосида фаолият кўрсатмоқда.

Бундан ташқари, вазирликда кадрларни ротация қилишнинг самарали тизимини йўлга қўйиш зарур. Баъзи элчи ва дипломатларимиз хорижда 8–10 йил давомида ўз вазифасида ишлаб келмоқда. Оқибатда улар мамлакатимизда рўй бераётган сиёсий, ижтимоий-иқтисодий жараёнлардан узоқлашиб қолмоқда.

Шу ўринда мен ўзининг ваколат муддатини тугатиб, юртимизга қайтган тажрибали элчи ва катта дипломатларимизни вазирлик, идора ва вилоят ҳокимликларидаги масъул раҳбарлик лавозимларига тайинлаш тартибини жорий қилиш лозим, деб ҳисоблайман.

Менинг фикримча, чет мамлакатда элчи бўлиб муваффақиятли ишлаган одам хизмат миссияси туга-

гандан кейин давлат тизимидан узоклашиб кетмаслиги керак.

Афсуски, бизда ўз миссиясини бажариб қайтган юқори малакали дипломат ходимларга муносиб иш бериш, уларга ҳурмат-эътибор кўрсатиш масаласи эътибордан четда қолган, десак, буям адолатдан бўлади. Биз бундан буён бундай нотўғри ишларга йўл қўймаймиз.

Шу тарика элчи ва дипломатларимизнинг хорижда орттирган бой тажриба ва билимларидан тармоқ ва ҳудудларимизнинг халқаро алоқаларини ривожлантириш, шунингдек, экспорт ҳажмини ошириш ва инвестицияларни жалб этишда фойдаланиш имконияти пайдо бўлади.

Ташқи ишлар вазирлиги ва элчихоналарнинг тегишли вазирлик ва идоралар, жойлардаги ижро ҳокимияти органлари билан самарали ишлаши бўйича аниқ ва яхлит тизимни шакллантиришга алоҳида эътибор қаратиш зарур.

Бу борада мамлакатимизнинг ягона ташқи сиёсий ва иктисодий фаолиятини амалга ошириш ва мувофиқлаштириш вазифаси Ташқи ишлар вазирлигига юклатилади.

Тўртинчидан, бугунги кунда Ташқи ишлар вазирлиги ва элчихоналаримиз фаолиятида тизимли ва аниқ мақсадга қаратилган информацион-тарғибот ишларини кучайтириш лозим.

Афсуски, хорижий шерикларимиз мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ўзгариш ва ислохотлардан, ички ва ташқи сиёсатимизнинг устувор жи-

ҳатлари, бизнес ва инвестиция учун яратилаётган қулай шарт-шароитлар ҳақида етарлича маълумотга эга эмас.

Ташқи ишлар вазирлиги ҳузуридаги «Жаҳон» ахборот агентлиги ўз зиммасига юклатилган вазифаларни тўлиқ бажара олмаяпти. Шу муносабат билан «Жаҳон» ахборот агентлиги негизида ёш, салоҳиятли мутахассисларни жалб қилган ҳолда, молиялаштириш манбалари аниқ бўлган ва энг илғор техника билан жиҳозланган замонавий медиа-марказ ташкил этиш зарур, деб ҳисоблайман.

Бундан ташқари, Ташқи ишлар вазирлигида Жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари билан алоқалар бўйича алоҳида тузилма ташкил этиш лозим. Ушбу тузилма раҳбари Ташқи ишлар вазирлигининг тўлақонли расмий вакили, давлатимиз ташқи сиёсатининг «жарчиси» бўлиши керак.

Бешинчидан, Ташқи ишлар вазирлигининг кадрлар сиёсати ҳам алоҳида тўхталиб ўтмоқчи-ман.

Ҳозирги кунда 10 та элчи лавозими, жумладан, Австрия, Польша, Бирлашган Араб Амирликлари, Сингапур давлатларидаги элчи лавозимлари кўп йиллардан буён вакант бўлиб турибди.

Тегишли қарор қабул қилинган бўлса-да, Ўмон ва Беларусь мамлакатларида элчихоналаримиз фаолияти ҳали ташкил этилмаган.

Вазирликнинг марказий аппарати фаолиятида ҳам жиддий муаммолар мавжуд. Аввало, ўрта бўғин

раҳбарлари ўз зиммасига юклатилган вазифаларни тўлиқ бажара олмаяпти. Кейинги йилларда вазирликда бошқарма бошлиғи лавозимининг нуфузи тушиб кетган. Аксарият бошқарма бошлиқларининг ўзлари ҳам ишламаяпти, ёшларни ҳам тарбияламаяпти. Улар фақат навбатдаги хориж сафарларини кутиб ўтирибди.

Ташқи ишлар вазирлигининг марказий аппарати, шунингдек, хориждаги муассасалар учун истиқболли кадрлар захирасини қайтадан кўриб чиқиш керак.

Шу пайтгача вазирликнинг марказий аппарати ва дипломатик ваколатхоналари раҳбарлари ва ходимлари фаолиятининг самарадорлигини баҳолашнинг ягона мезонлари ишлаб чиқилмаган. Шунинг учун тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда зарур меъёрий-ҳукукий ҳужжатлар ишлаб чиқиш ва қабул қилиш керак.

Айни вақтда дипломат кадрларни тайёрлаш тизимини янада такомиллаштиришни даврнинг ўзи тақозо этмоқда.

Афсуски, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети чинакам истиқболли, ўз касбига садоқатли ва профессионал ёш кадрлар тайёрлаш бўйича вазифаларни тўлақонли бажараётгани йўқ. Университет битирувчиларининг давлат идораларига ишга жойлашиши ўта паст даражада колмоқда.

Мисол учун, 2017 йилда университетни битирган 235 ёшларнинг атиги 14 нафари Ташқи ишлар вазирлигига ишга қабул қилинган. Улар орасида халқаро иқтисодий муносабатлар факультетини битирган биронта ҳам йигит-қиз йўқ.

Ташки савдо вазирлиги ва Инвестициялар бўйича давлат қўмитасига ҳам ушбу университетни ўтган йил тамомлаган биронта ёш мутахассис ишга олинмаган.

Шу муносабат билан Комиссия Вазирлар Маҳкамаси ҳамда мутасадди вазирлик ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда:

– Ташқи ишлар вазирлигида кадрлар билан ишлашни самарали ташкил этиш, аввало, иқтидорли ёш мутахассисларни жалб қилиш бўйича аниқ таклифлар;

– Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети фаолиятини тубдан такомиллаштириш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори лойиҳасини тайёрлаши лозим.

Ҳурматли йиғилиш иштирокчилари!

Бугун биз Ташқи ишлар вазирлиги ва элчихоналар фаолияти билан боғлиқ комплекс масалаларни очикчасига муҳокама қилиб, мавжуд камчиликларни бартараф этиш бўйича атрофлича фикрлашиб олдик.

Фурсатдан фойдаланиб, давлатимиз манфаатларини ҳимоя қилаётган, ташқи сиёсатимизни амалга оширишда муҳим ўрин эгаллайдиган, мамлакатимизнинг халқаро майдондаги юзи бўлган сиз, ҳурматли дипломатларнинг масъулиятли меҳнатингизни юксак кадрлашимизни қайд этмоқчиман.

Яна бир бор таъкидлайман, дипломатлар – бу жамиятнинг энг етуқ вакиллари дидир. Ўзбекистон манфаатларини халқаро миқёсда қатъий ҳимоя қилиш ва уни илгари суриш борасида сизларнинг алоҳида ўрнингиз ва таъсирингиз бор.

Лекин, тан олиб айтишимиз керак, биз Ташқи ишлар вазирлиги ва унинг тизимидаги ходимларни ҳар томонлама кўллаб-қувватлаш, уларнинг меҳнатини рағбатлантириш бўйича ҳали кўп иш қилишимиз зарур.

Шу муносабат билан Бош вазир А.Арипов, Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва ташқи ишлар вазирлиги билан биргаликда икки ой муддатда Ташқи ишлар вазирлигининг фаолиятини такомиллаштириш бўйича Президент қарори лойиҳасини тайёрлаб, тасдиқлаш учун киритсин.

Бунда, жумладан, Тошкент шаҳрида вазирлик тизимидаги ходимлар, чет элларда ишлаб келган дипломатларимиз учун имтиёзли ипотека кредитлари асосида кўп қаватли уйлар қуриш масаласи ҳам кўзда тутилсин.

Ҳурматли йиғилиш қатнашчилари!

Барчамизга аёнки, ташқи ва ички сиёсат соҳаларида олдимизда турган муҳим ва улкан вазифаларни ҳеч ким четдан келиб ҳал қилиб бермайди. Фақат ўзимизнинг куч ва имкониятларимизга ишонишимиз, ўз салоҳиятимизга таянишимиз зарур.

Агар биз ўзимиз ўзимизга хиёнат қилмасак, ўзимиз ўзимизни алдамасак, виждонан меҳнат қилсак, кўзлаган юксак марраларимизга – Ўзбекистонни изчил ривожлантириш, халқимиз турмуш даражаси ва фаровонлигини тубдан оширишга албатта эришамиз.

Ишончим комилки, сизлар бу юксак вазифаларни шараф билан адо этасиз.

Ана шу эзгу мақсад йўлида барчангизга сиҳат-саломатлик, янги муваффақиятлар, бахт ва омад тилайман.

*Ташқи ишлар вазирлиги ва мамлакатимизнинг
хорижий давлатлардаги элчихоналари фаолиятига
багишланган йигилишдаги нутқ
2018 йил 12 январь*

ХАЛҚИМИЗНИНГ ЖАСУР ВА ФИДОЙИ ФАРЗАНДИ

Қадрли ватандошлар!
Хурматли Татьяна Акбаровна!
Муҳтарам Қашқадарё аҳли!

Шу кунларда мамлакатимизда буюк давлат ва сиёсат арбоби, мустақил Ўзбекистон давлати асосчиси, Биринчи Президентимиз ҳурматли Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг 80 йиллик таваллуд санаси кенг нишонланмоқда.

Шу муносабат билан юртимизнинг барча шаҳар ва қишлоқларида, меҳнат жамоалари, таълим масканларида юбилей тадбирлари ўтказилмоқда.

Бугун қадимий ва гўзал Қарши шаҳрида Биринчи Президентимиз Ислом Каримов ҳайкали очилаётгани, албатта, бежиз эмас. Ўйлайманки, барчамиз, айниқса, сиз, азизлар бир ҳақиқатни яхши биласиз: Ислом Абдуғаниевич Қашқадарёни, унинг мард ва олижаноб элини буюк бир меҳр билан севар, бу заминни Ватан ичра Ватаним, деб ардоқлар эдилар.

Биринчи Президентимиз сиёсий фаолиятининг унутилмас саҳифалари айнан шу замин билан боғлиқ эканини барчамиз яхши биламиз. У киши яқин тарихимизнинг энг қийин ва мураккаб даврида – 1986-1989 йилларда Қашқадарё вилоятига раҳбарлик қилдилар.

Тарихда «пахта иши», «ўзбек иши» деб ном олган сиёсий кампаниялардан энг кўп азоб чеккан Қашқадарё вилояти учун Ислом Абдуғаниевичнинг раҳбар бўлиб келиши Яратганнинг бекиёс марҳамати бўлган эди.

Турли зуғум ва қатағонлар авж олган ўша қалтис замонда у киши ўз ҳаётини хавф остига қўйиб, чинакам мардлик ва жасорат фазилатларини намоён этдилар.

Ислом ака минг-минглаб бегуноҳ одамларни зулм чангалидан қутқариб олганини Қашқадарё аҳли ҳеч қачон унутмайди.

Меҳнатқаш ва матонатли бу эл Ислом Абдуғаниевични ўз фарзандидек қабул қилиб, унга туз-насиба бергани, озодлик ва адолат йўлидаги курашларда унга камарбаста бўлгани – бу ҳам ҳақиқат.

Ислом ака Қашқадарёга келса, ўз уйига келгандек, бу ердаги одамларни кўрганларида, энг яқин кадрдонларини кўргандек яйраб кетишларига барчамиз кўп бор гувоҳ бўлганмиз.

Улуғ Йўлбошчимиз Қашқадарё – бу Оллоҳ назари тушган юрт, Ўзбекистоннинг беҳисоб бойликларга эга хазинаси, деб таърифлар эдилар. Қашқадарё аҳлини эса ҳар қандай шароитда ҳам ишонса бўладиган, меҳроқибат ва одамийликни жойига қўядиган жасур ва мардона эл, деб эъзозлар эдилар.

Чироқчидаги оддий чўпондан тортиб, Шаҳрисабздаги моҳир усталаргача, Муборакдаги газчилар, Ғузордаги миришкор фермерлардан тортиб, Қамашидаги полвонлар, Дехқонободдаги бахшиларгача –

ҳаммаси Ислом аканинг кўнглига яқин ва қадрли эди.

У киши сиз, азизларнинг эзгу фазилатларингиз учун доимо миннатдор бўлиб яшадилар. Яхшиликнинг қадрига етадиган Қашқадарё эли ҳам ўзига доимо елкадош бўлган, шу заминга буюк фарзандлик меҳри билан яшаган Ислом Каримов билан ҳамиша фахрланади.

Сизлар билан 2016 йил 16 ноябрда, Президент сайлови арафасида бўлган учрашувда Қарши шаҳрида Биринчи Президентимиз ҳайкалини барпо этиш ҳақида келишиб олган эдик.

Бугун ана шу эзгу ниятимиз амалга ошмоқда. Ислом Абдуғаниевичнинг бу қутлуғ масканда очилаётган улуғвор сиймосида у кишининг ўзи севган Қашқадарё заминига юксак меҳри ва эътиборини кўриб, хис қилиб турибмиз.

Сизларга маълум, Биринчи Президентимизнинг Тошкент ва Самарканд шаҳарларида барпо этилган муаззам ҳайкаллари бугунги кунда юртдошларимиз учун қутлуғ зиёратгоҳга айланди.

Ишончим комил, бугун Қарши шаҳрида очилаётган мухташам обида ҳам Қашқадарё аҳли, бутун эл-юртимиз катта меҳр ва ҳурмат билан талпинадиган табаррук масканга айланади.

Азиз дўстлар!

Ислом Абдуғаниевич Қашқадарё вилоятини Ўзбекистоннинг ривожланган минтақаларидан бирига, Қарши ва Шахрисабзни дунёдаги энг гўзал шаҳарларга айлантиришни истар эди.

Ана шу улуғ мақсадни амалга ошириш учун мустақиллик йилларида Биринчи Президентимиз раҳбарлигида жуда кўп ишлар қилинди. Айниқса, Шўртан газ-кимё мажмуаси, Дехқонобод калийли ўғитлар заводи, Тошгузар – Бойсун – Қумқўргон темир йўли каби ноёб иншоотлар айнан Ислом Каримов номи билан боғлиқ эканини барчамиз чуқур миннатдорлик билан эслаймиз.

Биринчи Президентимиз ташаббуси билан Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарларининг 2700 йиллик, Соҳибқирон Амир Темура бобомизнинг 660 йиллик тарихий саналари халқаро миқёсда кенг нишонланди.

У киши имзо чеккан тарихий қарорга мувофиқ, Қашқадарё ахли, бутун халқимизнинг фидокорона меҳнати билан Шаҳрисабз шаҳрида жуда катта бунёдкорлик ишлари амалга оширилгани сизларга яхши маълум. Қашқадарё вилоятида бу ишлар ҳозирги кунда янада кенг миқёсда давом эттирилиб, янги босқичга кўтарилмоқда.

Вилоят ҳудудида ўнлаб замонавий корхоналар, йўл ва кўприклар, янги-янги таълим, тиббиёт, маданият ва спорт масканлари барпо этилмоқда. Айниқса, Қарши – Шаҳрисабз йўналишида юқори тезликда ҳаракатланадиган поездлар қатновини йўлга қўйиш, Абу Муъин Насафий бобомизнинг ёдгорлик мажмуасини барпо этиш, шу йилнинг куз ойида Шаҳрисабзда халқаро мақом анжуманини ўтказиш ва бошқа катта лойиҳалар бўйича жадал иш олиб борилмоқда.

Бундай улкан ишлардан халкимиз рози бўлади, мухтарам Ислом Абдуғаниевичнинг рухлари шод бўлади, деб ўйлайман.

Хурматли тантанали маросим иштирокчилари!

Биринчи Президентимиз илк бор 1986 йилда – юртимиз осмонини қора булут қоплаган қалтис бир пайтда Қашқадарёга келган эдилар. Ўша даврдан бошлаб умрининг сўнгги кунларигача бу саховатли замин билан, унинг олижаноб халки билан бирга бўлдилар.

Азиз Юртбошимизнинг вилоятларимизга қилган охирги ташрифи ҳам айнан Қашқадарё воҳасига бўлган эди. Ўйлайманки, бунда ҳам жуда катта маъно бор.

Бугун очилаётган муҳташам ҳайкал тимсолида Ислом Абдуғаниевич ўзи учун беҳад қадрли бўлган Қашқадарё аҳлига тинчлик-омонлик, бахт-саодат тилаб, гўё бу қутлуғ заминга фарзандлик меҳри билан таъзим қилаётгандек туюлади.

Орадан йиллар, асрлар ўтади, бу муаззам обида барчамиз, айникса, ёшларимиз учун халкимиз ва Ватанимизга садоқат билан хизмат қилиш рамзи бўлиб қолади, Қашқадарё аҳлини буюк марраларга даъват этиб туради.

Фурсатдан фойдаланиб, бу гўзал ва бетакрор мажмуани барпо этишда иштирок этган ҳайкалтарош ва меъморларга, курувчиларга, бу ишга ҳисса қўшган барча инсонларга, бутун Қашқадарё аҳлига чуқур миннатдорчилик билдираман.

Мустақил Ватанимиз равнакига муносиб ҳисса қўшиб келаётган Қашқадарё замини ҳамиша гуллаб-яшнасин!

Ислом Абдуғаниевичдек мард ва фидойи инсонларни тарбиялаб вояга етказган халқимиз доимо омон бўлсин!

Улуғ устозимизнинг охиратлари обод бўлсин!

Яна бир бор катта раҳмат сизларга!

*Қарши шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг
Биринчи Президенти Ислом Каримов ҳайкалининг
очилишига бағишланган тантанали маросимда
сўзланган нутқ
2018 йил 30 январь*

МУСТАҚИЛЛИГИМИЗ АСОСЧИСИ, ИСТИҚЛОЛИМИЗ МЕЪМОРИГА МУНОСИБ ЭҲТИРОМ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Хурматли Татьяна Акбаровна!

Муҳтарам Самарқанд аҳли!

Барчангизга маълумки, шу кунларда Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти муҳтарам Ислон Абдуганиевич Каримовнинг 80 йиллик таваллуд айёми бутун мамлакатимизда кенг нишонланмоқда.

Мана, hozirgina Қашқадарё вилоятида бўлиб кайтдик. Қарши шахрида Ислон Абдуганиевич хотирасига бунёд этилган ҳайкалнинг тантанали очилиши ва эҳсон маросими бўлиб ўтди. Ана шу хотира тадбирларининг давоми сифатида сизлар билан азим Самарқанд шахрида, том маънода табаррук заминда яна бир тарихий воқеа муносабати билан тўпланиб турибмиз.

Қадимий Самарқанд диёридаги энг биринчи масжид бўлмиш машхур Ҳазрати Хизр мажмуаси ёнида Биринчи Президентимизнинг мақбара ёдгорлигининг очилиш маросимида иштирок этмоқдамиз.

Не-не буюк воқеаларга гувоҳ бўлган, қанча-қанча улуғ зотлар мангу ором топган бу кўҳна заминда, Ҳазрати Хизр ва Шоҳи Зинда зиёратгоҳлари ёнига бутун яна бир кутлуг кадамжо қўшилмоқда.

Ҳаммангиз хабардорсиз, ўзларининг васиятига биноан Биринчи Президентимиз айнан мана шу муборак масканга дафн этилган эди.

Албатта, биз бу ёдгорлик мажмуасини кенг ва катта майдонда, жуда маҳобатли қилиб қуришимиз ҳам мумкин эди. Лекин бир ҳақиқат ҳаммамизга яхши аён: раҳматли Ислом ака ғоят камтарин, самимий, оддий инсон эдилар. Ортиқча ҳашам ва дабдабани ёқтирмас эдилар.

Кўпни кўрган, донишманд халқимиз яхши тушунади: улуғ шахслар хотирасига бунёд этилган ёдгорлик обидаларининг қиммати, аввало, ана шу инсоннинг ўз халқи ва Ватани, келгуси авлодлар олдидаги эзгу ва савоб ишлари, одамлар қалбида қолдирган сўнмас хотираси билан ўлчанади.

Барчамиз гувоҳмиз: Ислом аканинг вафотларидан сўнг бутун юртимиздан, ер юзининг турли ўлкаларидан бу ерга минг-минглаб зиёратчилар оқиб кела бошлади. Шунинг ўзиёқ мустақил Ўзбекистон давлатининг асосчиси, мамлакатимизга 27 йил давомида раҳбарлик қилган Биринчи Президентимиз ўзининг буюк тарихий хизматлари билан халқимиз хотирасида, жаҳон жамоатчилиги ўртасида қанчалик ёрқин из қолдирганини кўрсатади.

Ишончим комил, бугун ушбу мақбара очилиши билан зиёратчилар оқими янада кўпаяди. Бу маскан одамлар, айниқса, ёш авлодимизнинг қадами ҳеч қачон узилмайдиган муқаддас зиёратгоҳга, катта тарбия масканига айланади.

Азиз дўстлар!

Улуғ Юртбошимизга кўрсатилаётган юксак ҳурмат-эҳтиром ҳақида, унинг моҳияти ва аҳамияти ҳақида сўз юритар эканмиз, яқин ўтмишда барчамизнинг юрагимизда огир яра бўлиб қолган бир воқеа кўз олдимиздан ўтиши табиий, деб ўйлайман.

Биз ўзгаларга қарам бўлиб яшаган мустабид тузум даврида бутун онгли ҳаётини эл-юрт равнақиға бағишлаган инсонлар, аввало, республикамиз раҳбарлари хотирасиға, афсуски, муносиб иззат-икром кўрсатилмади. Бунинг ўрниға уларнинг шаъниға турли тухмат ва бўҳтонлар ёғдирилганини кекса авлод вакиллари, муҳтарам фахрийларимиз ҳозирғача афсусланиб эслайдилар.

Одамийликни, инсон хотирасини ҳамиша азиз ва муқаддас деб биладиган бизнинг халқимиз бундай адолатсиз ишларни асло қабул қилмайди. Юртимизда бундай номаъқул ишларға энди ҳеч қачон йўл қўйилмайди.

Ватан учун, халқ учун бутун борлиғини бахш этган, ўзини аямасдан, фидокорона хизмат қилган улуғ зотларға юксак эҳтиром кўрсатиш бизнинг мамлакатимизда доимо биринчи ўринда туриши, керак бўлса, ҳаётимиз коидасиға айланиши зарур. Шундағина биз ўз кадр-қимматини чуқур англаган, бошқалар ҳам ҳурмат қиладиган халқ ва миллат сифатида ўзлигимизни намоён қила оламиз.

Қадрли юртдошлар!

Кўз ўнгимизда қад ростлаб турган ушбу бетакроп мажмуа, аввало, мустақиллигимиз асосчиси, истиқ-

лолимиз меъмори бўлган мухтарам Ислому Абдуганиевичнинг ўлмас хотирасига халкимизнинг чексиз ҳурмат-эҳтироми ва меҳр-муҳаббатининг амалий ифодаси сифатида барпо этилди.

Мамлакатимизнинг барча ҳудудларидан келган минглаб бунёдкор қурувчилар томонидан қисқа муддатда бу ерда кенг кўламли қурилиш ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилди.

Бу мухташам мақбара мажмуасини қуришда Шарк олами, хусусан, Ислому Абдуганиевич жондан севган Самарқанд тарихий обидалари, миллий меъморлик мактабига ҳос усул ва анъаналар ҳар томонлама ҳисобга олинди. Амир Темур, Имом Бухорий, Имом Мотуридий, Хожа Аҳрор Валий каби буюк боболаримиз мақбараларининг гумбазлари, ноёб нақшлари ва деворий безакларидан ижодий фойдаланилди.

Ёдгорлик мажмуасини зиёрат қилишда муҳим бир жиҳатга алоҳида эътибор беришингизни сўраб эдим. Мақбара пештоқларига муқаддас Қуръон оятлари ва ҳадис намуналари битилган бўлиб, уларда теран маъно мужассам. Бу илоҳий калималар ҳар қайси инсонни маънавий жиҳатдан покланишга, ҳаётнинг маъно-мазмунини чуқурроқ англашга даъват этиб туради.

Зиёратгоҳ ёнида бунёд этилган ўзбекона гўзал айвон деворларига муҳрланган Биринчи Президентимизнинг ҳикматли сўзларида айтилганидек, инсон бу дунёдан ўтиб кетганидан кейин ҳам унинг эзгу ишлари, эзгу хотираси мангу яшайди.

Бу борада Ислом Абдуғаниевичнинг ўзлари барчамиз учун юксак ибрат ва ўрнак намунаси бўлиб яшадилар, десак, айти ҳақиқатни айтган бўламиз.

Фурсатдан фойдаланиб, ушбу мажмуани барпо этишда иштирок этган меъмор ва қурувчилар, пудратчи ташкилотлар вакилларига, бу хайрли ва савоб ишга ҳисса қўшган барча-барча инсонларга, Самарқанд ахлига ўз номидан, халқимиз номидан чуқур миннатдорлик билдиришга рухсат этгайсиз.

Азиз ва мухтарам юртдошлар!

Мард ва олижаноб, бағрикенг халқимиз мустақил Ўзбекистоннинг биринчи раҳбари мухтарам Ислом Абдуғаниевич Каримовни, ул зотнинг Ватан олдидаги бекиёс хизматларини ҳеч қачон унутмайди.

Барчамиз учун азиз ва қадрли бўлган Ислом акамизнинг охиратлари обод бўлсин!

Мана шундай буюк инсонларни тарбиялаб вояга етказган халқимиз доимо омон бўлсин!

Юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо бўлсин!

*Самарқанд шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг
Биринчи Президенти Ислом Каримов мақбара
мажмуасининг очилишига бағишланган маросимда
сўзланган нутқ
2018 йил 30 январь*

МАРКАЗИЙ ОСИЁДАГИ ЭНГ ЙИРИК ВА НОЁБ ИНШООТЛАРДАН БИРИ

Хурматли дўстлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Аввало, сизларни Қандим газни қайта ишлаш мажмуаси курилиши якунлангани ва унинг ишга туширилиши муносабати билан ўтказилаётган бугунги тантанали маросимда қутлаб, ушбу муҳим воқеа билан самимий табриклашга ижозат бергайсиз.

Биринчи навбатда Россия Федерацияси Президенти хурматли Владимир Владимирович Путинга Ўзбекистон ва Россия ўртасидаги стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш масалаларига доимо аҳамият бериб, катта эътибор қаратиб келаётгани учун миннатдорлик билдираман.

Ана шундай муҳим қўллаб-қувватлаш туфайли бундай кенг кўламли лойиҳа атиги икки йилда амалга оширилди.

Қандим мажмуасининг ишга туширилиши, ҳеч шубҳасиз, халқларимиз фаровонлигига ва Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий тараққиётига хизмат қилишини алоҳида таъкидлашни истардим.

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, Россия Федерацияси Ҳукумати ва Россия Федерацияси энергетика вазири жаноб Александр Валентинович Новак,

«Лукойл» компанияси бошқаруви раиси жаноб Вагит Юсуфович Алекперов, «Хундай Инжиниринг» компанияси президенти жаноб Сонг Санг Рок, Россия Федерацияси ва Корея Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги элчиларига ва бошқа ҳамкорларимиз, мамлакатимиз ҳамда хорижий оммавий ахборот воситалари вакилларига биз учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган ушбу тадбирда иштирок этаётгани учун ўзимнинг ташаккуримни изҳор этаман.

Кадрли меҳмонлар!

Биз Ўзбекистонда қабул қилган Ҳаракатлар стратегиясининг самарали ва кенг миқёсда амалга оширилаётгани саноатнинг етакчи тармоқларини жадал ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Мамлакатимизга тўғридан-тўғри чет эл инвестициялари оқими кўпаймоқда, хорижий шериклар билан барча тармоқлар, жумладан, ёқилги-энергетика мажмуаси бўйича ўзаро манфаатли ҳамкорлигимиз кенгаймоқда.

Ўзбекистонда инновацион иктисодиётни шакллантириш борасида сифат жиҳатидан янги босқичда амалга оширилаётган таркибий ислохотлар доирасида биз нефть-газ саноатини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратмоқдамиз.

Бугунги кунда тармоқда амалдаги активлар самарадорлигини ошириш, юқори технологияларга асосланган кудратли ишлаб чиқариш базасини яратиш, углеводород хомашёсини қазиб олиш ҳажмини кўпайтириш, уни чуқур қайта ишлаш асосида юқори қўшимча қийматга эга бўлган янги турдаги тайёр

махсулотлар ишлаб чиқариш ва уларнинг экспортини ташкил этишга қаратилган сиёсат изчил амалга оширилмоқда.

Қатта ҳажмдаги инвестиция портфели ва бой хомашё базаси бизга, энг илгор билимлар ва ғоят самарали технологияларни жорий этишга алоҳида аҳамият қаратган ҳолда, соҳани комплекс ривожлантиришга ўтиш имконини берди.

Ҳурматли дўстлар!

Биз Ўзбекистонда ўзаро ишонч ва қўллаб-қувватлаш, икки томон учун ҳам фойдали ва умумий манфаатларни ҳисобга олиш тамойиллари асосида шаклланган Ўзбекистон ва Россия ўртасидаги стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини юксак баҳолаймиз ва қадрлаймиз.

Бизнинг олий даражадаги учрашувларимиз натижасида эришилган келишувлар мамлакатларимизнинг кўпқиррали амалий ҳамкорлигини янада ривожлантириш учун ғоят кенг имкониятлар яратди ва уни янги босқичга кўтарди.

Россия бизнинг савдо ва инвестиция соҳасидаги энг йирик анъанавий ҳамкоримиздир. Ҳозирги кунда ўзаро савдо ҳажми муттасил ортиб бормоқда, биргаликда устувор аҳамиятга молик инвестициявий дастур ва лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Россиянинг етакчи энергетика компаниялари ва банклари билан шерикликда ҳамкорлигимизнинг локомотивига айланган нефть-газ соҳасида йирик лойиҳаларни амалга оширмоқдамиз.

Табиий газ ва нефть етказиб бериш бўйича келишувлар муваффақиятли бажарилмоқда, юқори малакали мутахассислар тайёрлаш борасида ўзаро самарали ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Бизнинг вақт ва ҳаёт синовидан ўтган асосий, стратегик ҳамкоримиз – энергетика соҳасида дунёда етакчи ўрин тутадиган «Лукойл» компаниясидир.

Биз кўп йиллардан буён самарали ҳамкорлик қилиб келмоқдамиз. Қандим гуруҳига кирадиган конлар, Ҳавузак ва Шоди, Жануби-ғарбий Ҳисор конларини казиш ва ўзлаштириш бўйича лойиҳаларни биргаликда амалга оширганимиз бунинг ёрқин мисolidир.

Ўтган ойда Ўзбекистонда «Лукойл» компаниясининг биринчи ёқилғи қуйиш шохобчаси ишга туширилди.

Бу бизнинг шериклигимиз самарасининг яққол мисоли бўлиб, Ўзбекистон ва Россия ўртасидаги кўп томонлама ҳамкорликнинг муваффақиятли ривожланишига хизмат қилишини алоҳида таъкидламоқчиман.

Бизнинг биргаликдаги саъй-ҳаракатларимиз авваламбор мамлакатимизнинг табиий бойликларидан оқилона ва самарали фойдаланишга, юқори технологияларга асосланган ва экспортга йўналтирилган ишлаб чиқариш корхоналарини ишга тушириш ва янги иш ўринлари яратишга қаратилган.

Ҳурматли тадбир иштирокчилари!

Бундан роппа-роса икки йил аввал, 19 апрель куни биз сиз билан ушбу объект тамал тошини қўйишга бағишланган маросимда иштирок этиб, мазкур лойиҳа қурилиши бошланишига старт берган эдик.

Биргаликдаги саъй-ҳаракатларимиз ва мутахассисларнинг юксак маҳорати туфайли Марказий Осиёдаги энг йирик иншоотлардан бири бўлган мазкур мажмуа қисқа муддатда куриб битказилди.

Ўзлаштирилган инвестициялар ҳажми 3 миллиард доллардан ошганини алоҳида қайд этмоқчиман.

Курилиш «Хундай Инжиниринг», «Поско» ва «Джи-Эс», «Энтер Инжиниринг» каби дунёга машҳур компаниялар билан ҳамкорликда амалга оширилди. Бунда «БАСФ», «Якобс», «Ханивелл» ва бошқа кўплаб хорижий етакчи компанияларнинг илғор технологиялари, илмий ишланмалари татбиқ этилди. Мазкур курилишга юқори малакали хорижий мутахассислар ҳам жалб қилинди.

Сизларнинг барчангизга ушбу кенг кўламли лойиҳани муваффақиятли амалга оширишга қўшган ҳиссангиз учун самимий миннатдорлик билдирмоқчиман.

Бу лойиҳанинг аҳамияти бебаҳо эканини таъкидлаш ўринлидир.

Мажмуанинг фойдаланишга топширилиши йилига 8 миллиард куб метрдан ортиқ табиий газ қазиб олиш ва уни қайта ишлаш, тозаланган товарбоп газ ҳамда 130 минг тоннадан зиёд барқарор газ конденсатини олиш имконини беради.

Энг муҳими, 2 мингдан ортиқ янги иш ўринлари, замонавий ижтимоий инфратузилма тармоқлари яратилди.

Бу борада мажмуа курилишида иштирок этган минглаб ёш мутахассислар илғор технологик ечимлар ва юқори халқаро сифат стандартлари асосида энг йирик

ишлаб чиқариш объектларини жадал куриш бўйича замонавий усулларни ўзлаштиргани, бу ерда орттирган кўникма ва тажрибасини келгусида мамлакатимизда янги лойиҳаларни амалга оширишда қўллаш имконига эга бўлгани муҳим аҳамият касб этади.

Ҳурматли меҳмонлар ва маросим қатнашчилари!

Фурсатдан фойдаланиб, бизнинг дўстларимиз ва ҳамкорларимизга, кўп сонли мутахассислар, муҳандис ва курувчиларга, ўзининг фидокорона меҳнати ва касб маҳорати билан ушбу замонавий саноат мажмуасини барпо этишга ҳисса қўшган барча инсонларга яна бир бор ўзимнинг самимий миннатдорлигимни изҳор этаман.

Ҳеч шубҳасиз, бугун ишга туширилаётган, ўзининг кўлами ва технологиялари бўйича ноёб бўлган Қандим газни қайта ишлаш мажмуаси бизнинг тобора мустаҳкамланиб бораётган ҳамкорлигимиз ва шериклигимизнинг яна бир тимсолига айланади, мамлакатимизнинг жадал ижтимоий-иқтисодий ривожланишига хизмат қилади.

Эътиборингиз учун раҳмат.

*Қандим газни қайта ишлаш мажмуасининг
ишга туширилишига бағишланган
тантанали маросимдаги нутқ
2018 йил 19 апрель*

ЮРТ ҚАҲРАМОНЛАРИНИНГ ҚАДРИ БАЛАНД, ХОТИРАСИ МУҚАДДАС

Ассалому алайкум, азиз юртдошлар!

Муҳтарам фахрийлар!

Хурматли меҳмонлар!

Бугун жонажон Ватанимизда 9 май – Хотира ва қадрлаш куни, Иккинчи жаҳон урушида қозонилган буюк Ғалабанинг 73 йиллиги кенг нишонланмоқда.

Ана шу қутлуғ айём билан сизларни, сизлар орқали кўп миллатли бутун халқимизни чин қалбимдан муборакбод этаман. Барчангизга ўзимнинг чуқур хурмат-эҳтиромим ва эзгу тилакларимни билдираман.

Сиз, азизларни биз фашизмга қарши мардона курашган, буюк Ғалабага бекиёс ҳисса қўшган, Ватанимизнинг ҳақиқий қаҳрамонлари, деб биламиз ва сизлар билан чексиз фахрланамиз.

Сизларнинг бугун орамизда мана шундай нуроний бўлиб, дуоғўй бўлиб юришларингиз биз учун албатта катта бахт, катта давлатдир.

Ҳаммамизга аёнки, бу дунёда тинчлик ва омонлик, бахту саодат барқарор бўлиши учун инсон ўзини аямасдан кураш олиб бориши, фидокорона меҳнат қилиши керак. Сизларнинг юксак жасорат ва матонатингиз, бутун ҳаётингиз бунга яққол мисол бўла олади.

Бугун фашизмга қарши курашда ҳалок бўлган минглаб ватандошларимизнинг сўнмас хотираларини

ёд этиб, уларнинг руҳи покларига хурмат бажо келтириш – биз учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Қонли жанг майдонларида мардлик кўрсатган, фронт ортида меҳнат қилиб, бугун ҳаётимизга файз бағишлаб юрган мухтарам фахрийларимиз олдида барчамиз бош эгиб таъзим қиламиз.

Айни вақтда мустақил Ватанимиз озодлиги, эл-юрт тинчлиги йўлида ҳалок бўлган жасур ҳарбийларимизнинг номларини ҳам хурмат ва эҳтиром билан эсга оламиз. Уларнинг оила аъзолари, фарзандларига эътибор ва ғамхўрлик кўрсатишни ўзимизнинг муқаддас бурчимиз, деб биламиз.

Азиз ва мухтарам дўстлар!

Иккинчи жаҳон уруши ҳақиқатан ҳам инсоният тарихидаги энг даҳшатли, энг қонли қирғин бўлган эди. Бу уруш халқимиз бошига қандай огир азоб-укубат ва талофатлар, беҳисоб қурбонлар келтирганини эл-юртимиз ҳеч қачон унутмайди.

Албатта, бу ҳақда жуда кўп гапириш мумкин. Рухсатингиз билан, мен такрор бўлса ҳам, фақат баъзи мисолларга тўхталиб ўтмоқчиман.

Уруш арафасида Ўзбекистонда 6,5 миллион аҳоли яшаган бўлса, шундан 1 миллион 500 мингдан зиёди фронтга сафарбар этилган. Бу ўша пайтдаги халқимизнинг 22 фоизини, меҳнатга яроқли аҳолининг эса 40-42 фоизини ташкил этарди.

Меҳрибон ота-онасини, азиз фарзандлари, табаррук она юрт тупрогини ҳимоя қилишга отланган бу ботир инсонлар кечаю кундуз қон кечиб, Москвадан то Берлингача бўлган оловли йўллари қаҳрамонларча босиб ўтдилар.

Урушда ўзбекистонлик жангчилардан 500 мингдан кўпроғи – фронтга сафарбар этилганларнинг ҳар учтасидан бири ҳалок бўлди, 60 мингдан ортиқ ҳамюртимиз ногирон бўлиб қайтди.

Бу ёвуз уруш туфайли қанча-қанча оилалар ўз боқувчисидан ажралди, гўдаклар етим, аёллар бева бўлиб қолди. Ўз жигарбандидан жудо бўлган минг-минглаб оналар қалбидаги алам ва изтиробни ифода этишга сўз ожиз.

Эл-юртимизнинг буюк Ғалабага қўшган улкан ҳиссаси ҳақида гапирар эканмиз, куйидаги рақамларга алоҳида тўхталиш ўринли, деб ўйлайман. Урушда қатнашган 120 мингдан ортиқ Ўзбекистон фарзанди жанговар орден ва медалларга сазовор бўлган. Уларнинг 280 нафари Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони билан, 82 нафари эса учала даражадаги «Слава» ордени билан мукофотланган.

Уруш йилларида Ўзбекистон фронтнинг мустаҳкам таъминот базасига айланди. Юртимиздаги саноат корхоналари ҳарбий соҳага мослаштирилди, барча имкониятлар фронт учун, ғалаба учун сафарбар этилди.

Ўлкамизга эвакуация қилинган юздан зиёд завод ва фабрикаларни ишга туширишда ишчи ва муҳандислар билан бирга аёллар ва кексалар, ўспирин болалар мардлик ва матонат билан меҳнат қилдилар.

Уруш даврида халқимиз томонидан фронтга 2 мингдан зиёд самолёт, кўплаб қурол-яроғлар, юзлаб ҳарбий-санитария поездлари, дала ошхоналари, палаткалар, жуда катта миқдордаги озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошқа зарур маҳсулотлар етказиб берилди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари тўплаган маблағлар ҳисобидан ўнлаб ҳарбий самолёт ва танклар, жанговар машиналар барпо этилди.

1941-1945 йилларда мамлакатимиз собиқ Иттифок миқёсидаги улкан госпиталга айланди. Бу ерда минг-минглаб жангчилар даволаниб, уруш ва меҳнат фронтларига қайтдилар.

Ўша суронли йиллар ҳақида гапирганда, халқимизнинг олижаноб гуманистик фазилатлари тўғрисида ҳар қанча фахрланиб, ғурурланиб сўз юритсак, арзийди, албатта.

Ўзбекистон уруш туфайли уй-жойи, ота-онаси ва кариндошларидан ажралган, фронт ҳудудларидан кўчириб келтирилган қарийб 1 миллион кишини ўз яқинларидек кутиб олди. Уларнинг 200 минг нафари болалар эди. Юзлаб ўзбек оилалари эвакуация қилинган етим болаларни ўз тарбиясига олди. Охирги бурда нонини ҳам улар билан баҳам кўрди.

Тошкентлик темирчи Шоаҳмад Шомаҳмудов хонадони ана шундай оилалардан бири эди.

Баҳри ая ва Шоаҳмад ота 14 нафар оч-юпун, етим болани ўз тарбиясига олиб, уларга меҳр ва ғамхўрлик кўрсатдилар.

Халқимизга хос ана шундай буюк инсонпарварлик юксак маънавий жасорат намунаси сифатида бутун дунёда эътироф этилди.

Кейинги пайтда жамоатчилигимиз томонидан билдирилган кўплаб мурожаатларни ҳисобга олиб, биз Шоаҳмад Шомаҳмудов оиласига қўйилган ҳайкални Тошкент шаҳри марказидаги аввалги жойига қайтаришга қарор қилдик.

Ушбу ёдгорлик ёнида жойлашган марказий кўчалардан бирига Шоаҳмад Шомаҳмудов номи берилди. Шунингдек, хайкал ўрнатилган майдон, шу ҳудуддаги метро станцияси, санъат саройининг «Халқлар дўстлиги» деган аввалги номи қайта тикланди.

Албатта, бундай қарор чуқур асосга эга. Бугунги кунда мамлакатимизда 130 дан зиёд миллат ва элат вакиллари дўстлик, ўзаро ҳурмат муҳотида тинч-тотув яшамокда.

Ишончим комил, Ўзбекистон пойтахти марказида қайта тикланган мажмуа азалдан халқимизга хос бўлган, тобора мустаҳкамланиб бораётган бағрикенглик ва ҳамжиҳатлик, саховат ва олижаноблик фазилатларининг ёрқин тимсоли бўлиб қолади.

Азиз дўстлар!

Иккинчи жаҳон уруши йилларида халқимиз кўрсатган мардлик ва олижаноблик ҳақида кўплаб илмий ва бадиий асарлар яратилганини албатта миннатдорлик билан таъкидлаймиз.

Шу билан бирга, эл-юртимизнинг буюк Ғалабага қўшган улкан ҳиссаси ҳали тўла очиб берилмаган, десак, бу ҳам адолатдан бўлади.

Бугунги фурсатдан фойдаланиб, мен тарихчи олимларимизга, адабиёт ва санъат арбобларига, кенг жамоатчилигимизга бир таклиф билан мурожаат қилмоқчиман. Бу даҳшатли урушда қатнашган отабобларимизнинг қаҳрамонлиги ҳақида янги-янги асарлар яратиш, жумладан, аниқ тарихий ҳужжатлар асосида мукамал китоб-альбом тайёрлаб, нашр этишининг, ўйлайманки, вақти-соати келди.

Ҳақиқатан ҳам, униб-ўсиб келаётган ёш авлодимиз фашизм балосига қарши курашда жасур аجدодларимиз кўрсатган мардлик ва матонатни асло ёдидан чиқармаслиги керак. Бу тарихий ҳақиқатни уларга тўла етказиш, фарзандларимизни миллий ғурур ва ифтихор руҳида, ватанпарварлик руҳида тарбиялашда барча мутасадди ташкилотлар, олимларимиз, ижодкор зиёлиларимиз фаол иштирок этадилар, деб ишонаман.

Қадрли юртдошлар!

Бутун азим пойтахтимиз Тошкент шаҳрида, барча вилоят ва туманларда эл-юртимиз Хотира майдонларини зиёрат қилиб, урушда ҳалок бўлган ватандошларимизни ёд этмоқда. Муҳтарам фахрийларимиз билан самимий учрашувлар ўтказилиб, уларга мукофотлар, эсдалик совгалари топширилмоқда.

Ҳаммамиз яхши тушунамиз, кексаларимиз, мўътабар отахон ва онахонларимизни рози қилсак, бутун халқимиз, жамиятимиз биздан рози бўлади. Уларнинг табаррук дуолари – бу, аввало, эл-юртимизнинг дуоси, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Шу муносабат билан таъкидлаб айтмоқчиман – кекса авлод вакилларига эътибор ва ғамхўрликни кучайтириш, уларнинг ижтимоий таъминоти, тиббий хизматдан фойдаланиши, маиший шароитларини яхшилаш, ҳурматли фахрийларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, эъзозлаш ва ардоқлаш бундан буён ҳам эътиборимиз марказида бўлиб қолади.

Албатта, мана шу қутлуғ байрам кунларида, ям-яшил табиат бағрида, мусаффо осмон остида туриб, ҳар

биримиз тинч ва озод ҳаётнинг қадрини, аҳамиятини янада чуқур ҳис этмоқдамиз.

Лекин, минг афсуски, дунёнинг турли минтақаларида кескинлик ўчоқлари кўпайиб бормоқда. Бу ҳам аини ҳақиқат. Шундай мураккаб даврда тинчлик учун кураш чиндан ҳам энг долзарб вазифага айланмоқда.

Шунинг учун биз яқин ва узоқ қўшниларимиз билан ўзаро манфаатли алоқаларни кучайтирмоқдамиз. Айниқса, минтақамизда дўстлик ва ҳамкорлик руҳини мустаҳкамлаш бўйича катта ишларни амалга ошираётганимиз сизларга яхши маълум. Жумладан, жафоқаш Афғонистон заминида салкам 40 йилдан буён давом этаётган можарони тинч йўл билан ҳал этиш борасидаги ташаббусларимиз халқаро ҳамжамият томонидан кенг қўллаб-қувватланмоқда.

Минтақамиздаги тинчлик ва тараққиёт барчамизнинг биргаликдаги саъй-ҳаракатларимизга боғлиқ. Шу маънода, бугун Марказий Осиё давлатлари ўзаро ҳамкорлик алоқаларини янги босқичга кўтаришга интилаётгани ғоят муҳим аҳамиятга эга.

Айни пайтда Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, сарҳадларимиз дахлсизлигини сақлаш, халқаро терроризм, экстремизм, наркотрафик каби хатарларга қарши курашиш бош вазифамиз бўлиб қолади. Бу борада Қуролли Кучларимизнинг жанговар салоҳиятини ошириб, тинчлик ва хавфсизлик йўлида олис ва яқин давлатлар билан ҳамкорликни янада кучайтирамиз.

Фурсатдан фойдаланиб, Ўзбекистонни хайрихоҳлик билан кўллаб-қувватлаб келаётган, бугунги даврамизда иштирок этаётган дипломатик корпус вакилларига, барча хорижий меҳмонларимизга юксак ҳурмат ва эҳтиром билдирамиз. Уларнинг мамлакатлари ва халқларига ўз номидан, эл-юртимиз номидан тинчлик ва равақ тилашга ижозат бергайсиз.

Қадрли ва муҳтарам ватандошларим!

Сиз, азизларни қутлуғ байрам – Хотира ва қадрлаш куни билан яна бир бор чин қалбимдан табриқлайман.

Ҳаммангизга сихат-саломатлик, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

Дунёдаги энг катта бахт – фарзандлар, набираларнинг бахту камолини кўриш барчангизга насиб этсин.

Юртимиз тинч, халқимиз омон бўлсин!

Осмонимиз доимо мусаффо бўлсин!

*Хотира ва қадрлаш кунига
багишланган тантанали маросимдаги нутқ
2018 йил 9 май*

**ДУЎСТЛИК ВА ЎЗARO
МАНФААТДОРЛИККА
АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИК –
МАМЛАКАТИМИЗ
БАРҚАРОРЛИГИ ВА
ТАРАҚҚИЁТИНИНГ
МУСТАҲКАМ КАФОЛАТИДИР**

ҲАМДЎСТЛИККА АЪЗО МАМЛАКАТЛАР БИЛАН ЎЗARO МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК – УСТУВОР ВАЗИФА

Мухтарам Владимир Владимирович!

Ҳурматли давлат раҳбарлари!

Ҳамдўстлик давлатлари раҳбарлари саммити иштирокчиларини қутлашга ва Россия Федерацияси Президенти Владимир Владимирович Путинга самимий қабул ва меҳмондўстлик, шунингдек, учрашувимиз юксак даражада ташкил этилгани учун чуқур миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Россия ўзининг раислиги доирасида Ҳамдўстликнинг устувор вазифаларини амалга ошириш бўйича кенг кўламли ишларни бажарди.

Энг муҳими, Россия Федерациясининг принципиал позицияси туфайли МДҲга зарурат бор-йўқлиги тўғрисидаги мунозараларга «якуний нуқта» қўйилди.

Ҳамдўстлик ўзининг долзарблиги ва аҳамиятини тўлиқ исботлаганини таъкидламоқчиман.

Бугунги кунда Ташкилотимизни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, унинг халқаро нуфузини муттасил ошириб бориш зарурлиги ҳақида аниқ тасаввур мавжуд.

Бу Россия МДҲ фаолиятида, сиёсий, савдо-иктисодий ва гуманитар соҳаларда ўзаро манфаатли муносабатларни кенгайтиришда муҳим ва асосий ўрин эгаллашини яна бир бор тасдиқлайди.

Хурматли ҳамкасблар!

Барчамиз бугун дунёда рўй бераётган шиддатли ўзгаришларнинг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Илғор технологияларнинг фаол жорий қилинаётгани ва глобал ахборот-коммуникация макони тараққий этаётгани барча жараёнларни жадал ва тез ўзгартирмокда, китъалар, минтақалар, давлатлар ва бизнес даражасидаги ҳамкорликнинг янги шакллари ривожлантиришга хизмат қилмокда.

Бугун ҳаётнинг ўзи эскича ёндашувлар самарасиз эканини яққол тасдиқламокда. Асосий эътиборни конструктив амалий ҳамкорликка қаратиш лозим.

Биз шиддат билан олдинга қараб ҳаракат қилишимиз зарур.

Бу борада Ўзбекистон ўз ёндашувларини жиддий мақбуллаштириш ва МДХ фаолиятидаги иштирокига сифат жиҳатидан янги суръат бағишлашни мақсад қилиб қўйган.

Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, МДХ Ўзбекистон учун шунчаки мулоқот, фикр алмашиш ва қарашларни солиштириш «майдони» эмас.

Бу тузилма биз учун устувор соҳаларда амалий ҳамкорлик қилишнинг ғоят муҳим институтидир, Ҳамдўстликка аъзо мамлакатлар эса бизнинг доимий шерикларимиз, қўшнилариимиз ва дўстлариимиздир.

Шу муносабат билан биз Ўзбекистон Республикаси миллий координатори мақомини ташқи ишлар вазири ўринбосаридан Бош вазир ўринбосари даражасига кўтаришга қарор қилдик.

Шунингдек, биз МДХ Иқтисодий кенгашидаги иштирокимизни қайта тикладик.

Биз Ўзбекистоннинг МДХ доирасидаги ҳуқуқий базаси ва ҳамкорлиги ҳолатини тубдан қайта кўриб чиқиш ва шу асосда уни кенгайтириш учун имкониятлар истиқболини белгилаб олишни режалаштирганмиз.

Биз бир қатор устувор йўналишлар бўйича, аввало, савдо, инвестиция, транспорт, туризм, таълим ва илм-фан, шунингдек, хавфсизлик соҳаларидаги ҳамкорликни фаоллаштиришдан манфаатдормиз. МДХнинг биз аввал иштирок этмаган тармоқ органлари фаолиятида иштирок этишга тайёрмиз.

Бизнинг пировард мақсадимиз – Ўзбекистоннинг Ҳамдўстлик доирасидаги ҳамкорлигини фаоллаштириш бўйича «Йўл харитаси»ни ишлаб чиқишдир.

Буларнинг барчаси муносабатларимизда принципал жиҳатдан янги саҳифа очишига, кенг кўламли ва самарали шерикликни кенгайтириш учун янги имкониятлар яратишига ишонаман.

Бу борадаги биринчи қадам сифатида 3 ноябрь куни Тошкентда илк бор МДХ Ҳукуматлар раҳбарлари кенгашининг мажлиси ўтказилади.

Сизлар қўллаб-қувватласангиз, биз 2020 йилда Ҳамдўстликка раисликни қабул қилиш ва навбатдаги Саммитни Ўзбекистонда ўтказишга тайёрмиз.

Мухтарам делегациялар раҳбарлари!

Биз ўз олдимизга долзарб муаммоларни биргаликда ҳал қилиш, ишонч ва ўзаро англашувни мустаҳкамлаш, мамлакатларимиз ўртасидаги амалий ҳамкорликни

кенгайтириш бўйича аниқ ва равшан мақсадлар кўймоқдамиз.

Шу муносабат билан МДХда Ўзбекистон иштирокининг қуйидаги устувор йўналишларини алоҳида қайд этмоқчиман.

Биринчидан. Биз Ҳамдўстлик маконида ҳеч қандай истисно ва чекловларсиз тез фурсатда тўлақонли эркин савдо ҳудудини шакллантиришнинг тарафдоримиз.

Йил бошидан буён Ўзбекистон ва МДХ мамлакатлари ўртасида товар айирбошлаш ҳажми 20 фоиздан зиёд ошганини таъкидламоқчиман.

Ўзбекистон МДХга аъзо мамлакатлар билан савдо, инвестиция, инновация ва молия соҳаларида янги лойиҳаларни амалга оширишдан манфаатдор. Биз венчур лойиҳалар ва иқтисодий зоналарни биргаликда ривожлантиришга тайёрмиз.

Иккинчидан. Транспорт ва коммуникациялар соҳаси, МДХ маконида самарали интеграциялашган транспорт тизимини ривожлантириш, минтақамизнинг улкан транзит салоҳиятидан тўлиқ фойдаланиш стратегик муҳим йўналишдир.

Маъмурий тартибот ва регламентларни такомиллаштириш, юк ташувлари ва транзит учун ўзаро преференциялар тақдим этишни бу борадаги ишларнинг муҳим жиҳатлари, деб ҳисоблаймиз.

Учинчидан. Амалий илмий-техник ҳамкорлик ва таълим соҳасидаги алмашинувни кенгайтиришга ҳамкорликдаги ҳаракатларимизнинг устувор йўналиши сифатида қараймиз.

Бизнинг Россиянинг нуфузли олий таълим муассасалари билан биргаликда тўплаган тажрибамиз асосида юкори малакали кадрлар тайёрлаш бўйича қўшма дастурлар, юкори технологиялар соҳасида лойиҳалар, шунингдек, ҳамкорликда илмий тадқиқотлар олиб боришни таклиф этамиз.

Тўртинчидан. Туризм соҳасида катта истикболлар мавжуд.

Фикримизча, биздаги кенг имкониятлар ва улкан туризм салоҳияти, афсуски, ҳалигача тўлиқ ишга солинмаган.

МДХга аъзо давлатларнинг туризм соҳасидаги ҳамкорлигини 2020 йилга қадар ривожлантириш стратегияси амалга оширилишини биргаликда таҳлил қилиш ва аниқ ҳаракатлар режасини ишлаб чиқиш мақсадида Ҳамдўстликнинг Туризм бўйича кенгашининг навбатдаги мажлисларидан бирини Самарқандда ўтказишни таклиф қиламиз.

Бешинчидан. Биз ҳарбий-техник соҳадаги кооперация даражасини ошириш, мамлакатларимиз ўртасидаги мавжуд шартнома ва битимлар доирасида қўшма дастур ва лойиҳалар ишлаб чиқишдан манфаатдормиз.

Олтинчидан. Барча бунёдкорлик режаларимизни фақат тинчлик ва барқарорлик шароитида, хавфсизликка таҳдид солувчи замонавий хавф-хатарларга ўз вақтида жавоб қайтариш орқали рўёбга чиқариш мумкинлиги аён ҳақиқатдир.

Шу муносабат билан жиноятчилик, терроризм, наркотик моддаларнинг ноқонуний айланиши ва одам савдосига қарши муросасиз курашиш соҳасида ҳуқуқни

муҳофаза килувчи органлар ва махсус хизматлар йўналишидаги ҳамкорлик муҳим амалий аҳамиятга эга.

Афғонистондаги мураккаб вазият жиддийлигича қолмоқда.

Ўзбекистон Россия, Марказий Осиё мамлакатлари ва МДХнинг бошқа давлатлари билан ҳамкорликда Афғонистон муаммосини сиёсий йўл билан ҳал қилиш бўйича кўмаклашишга тайёрлигини билдиради.

Ҳурматли ҳамкасблар!

Мажлисимиз кун тартибини муҳокама қилар эканмиз, Оила институти ва анъанавий оилавий кадриятларни қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги баёнотни алоҳида қайд этмоқчиман.

Бугунги глобаллашув шароитида ҳар қандай давлат ва жамиятнинг асосини ташкил этадиган асл ва фундаментал кадриятларни унутмаслигимиз лозим.

Ўсиб келаётган авлод айнан оилада маънавий-ахлоқий тарбия олади, масъулиятли бўлишни ва лоқайд бўлмасликни ўрганади.

Ушбу муҳим соҳада тажриба алмашиш мақсадида Ўзбекистонда келгуси йилда «Оилани мустаҳкамлаш ва ўсиб келаётган ёш авлодни тарбиялашда ўзини ўзи бошқариш органларининг роли» мавзусида халқаро конференция ўтказишни таклиф этамиз.

Муҳтарам давлат раҳбарлари!

Бугун бўлиб ўтган самарали мулоқот ва қабул қилинган қўшма қарорлар МДХ доирасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш ва самарадорлигини оширишда муҳим қадам бўлишига ишонаман.

Ҳамдўстликка раисликни қабул қилгани муносабати билан Тожикистон Президенти Эмомали Шарипович Раҳмонга билдирилган табрикларга қўшиламан ва ушбу масъулиятли вазифани бажаришда унга катта муваффақиятлар тилайман.

Сўзимнинг якунида Россия томонига ва Россия Федерацияси Президенти Владимир Владимирович Путинга самимий қабул ва саммит юксак даражада ташкил этилгани учун яна бир бор ўзимнинг миннатдорлигимни билдираман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги

Давлат раҳбарлари кенгаши

мажлисидаги нутқ

Россия Федерацияси,

Сочи шаҳри,

2017 йил 11 октябрь

МУМТОЗ ШЕЪРИЯТНИНГ ПОРЛОҚ ЮЛДУЗИ

Маълумки, ўзбек ва тожик халқларини кўп асрлик умумий тарих, маданий-маънавий муштараклик бирлаштириб туради. Бизнинг урф-одатларимиз, анъана ва кадриятларимиз, дину диёнатимиз, кундалик ҳаёт тарзимиз шу кадар яқин ва уйғунки, уларни бир-биридан ажратиш деярли мумкин эмас.

Азалдан бир дарёдан сув ичиб, ўзаро куда-анда тутиниб, кўз-қошдек яқин қўшничиликда яшаб келаётган халқларимизнинг мустаҳкам дўстлик ришталари ҳақида сўз борар экан, ҳеч шубҳасиз, энг аввало икки муаззам сиймо – Шарқ адабиётининг забардаст вакиллари мавлоно Абдурахмон Жомий ва ҳазрат Алишер Навоийнинг самимий биродарлик муносабатлари ёдга тушади.

Айтиш мумкинки, бу улуг мутафаккирларнинг бир-бирига бўлган юксак ҳурмат-эҳтироми ва самарали ижодий ҳамкорлиги асрлар давомида халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатликнинг, адабий алоқаларимизнинг тимсоли сифатида зиёлиларимиз, айниқса, ёш адибларимиз учун ибрат намунаси бўлиб келмоқда.

Абдурахмон Жомий Алишер Навоийнинг тариқатда пири, адабиётда устози, ҳаётда энг яқин дўсти ва маслакдоши эди. Навоий бу улуг зот ҳақида чексиз эҳтиром

билан «**Муршиду устоду пир манга**», дея эътироф этиб ёзгани бежиз эмас.

Алишер Навоийнинг Абдурахмон Жомийга хурмати шу даражада баланд эдики, у «Хамса»нинг барча дostonларида, шу билан бирга, «Насойим ул-муҳаббат», «Мажолис ун-нафоис» ва бошқа кўплаб асарларида меҳрибон устозининг эзгу фазилатларини чин дилдан таърифу тавсиф этади. Жомий вафотидан сўнг унга бағишлаб «Хамсаг ул-мутаҳаййирин» номли махсус асар яратади.

Ўз навбатида, Абдурахмон Жомий ҳам Алишер Навоий ижодини юксак кадрлагани тарихий манбалардан яхши маълум. «Ҳирадномаи Искандарий» дostonида Навоийнинг истеъдоди ва маҳоратига юксак баҳо бериб, «У Низомий Ганжавий ва Амир Хусрав Дехлавий панжасига муносиб панжа ура олди, ҳатто улардан ҳам ўзиб кетди. Яхшиямки, у ўз асарларини туркий тилда яратди, агар форсийда қалам тебратганида борми, бошқаларга бу майдонда жавлон уриш учун мажол қолмас эди», дея мадҳ этади. Бу эътироф мавлоно Жомий Навоийнинг туркийда ёзган асарларини ҳам мунтазам ўқиб, унга ўз муносабатини билдириб борганидан далолат беради.

Инсоний маслағи ва орзу-интилишлари бир бўлган бу даҳо шоирлар ҳамиша эл-юртнинг дарду ташвишлари билан яшаш, одамлар, элатлар ва халқлар ўртасида аҳиллик ва ҳамжиҳатликни қарор топтириш, юксак фазилатларни тараннум этиш каби эзгу мақсадларни ҳаёт мазмуни деб билганлар.

Агар Алишер Навоий: «**Одамий эрсанг, демагил одами, Ониким, йўқ халқ ғамидин ғами**», деб ёз-

ган бўлса, Абдурахмон Жомий асарларида: «Яхшилик билан ном чиқар жаҳонда, Севиб ёд этсинлар барча замонда», деган олижаноб ғоя устуворлиғи ҳам бу фикрни тасдиқлайди.

Бу ибратли дўстлик Алишер Навоий вазир ва йирик давлат арбоби сифатида фаолият олиб борган йилларда ҳам изчил давом этди. Бу даврда у устози Абдурахмон Жомийнинг илтимосларига биноан кўплаб илм ва ижод аҳлига ҳомийлик кўрсатди, истеъдодли ёшларни ўз қаноти остига олди.

Маълумки, Абдурахмон Жомий 1437 йилда – йигирма икки ёшида Самарқандга келади ва олти йил мобайнида Улуғбек мадрасасида таҳсил олади. Бу кутлуғ даргоҳда у Қозизода Румий, Али Кушчи, Фазлуллоҳ Абуллайс сингари машхур мударрислардан турли дунёвий ва диний илмларни пухта ўрганади. Қизғин илмий мунозара ва баҳсларда иштирок этиб, ўзининг ноёб иқтидори билан кенг танилади.

Абдурахмон Жомий нақшбандия тарикатининг йирик шайхи Хожа Аҳроп Валий билан ҳам дўстона муносабат ўрнатади. Ҳазрат Жомий айнан шайх билан мулоқот қилиш мақсадида кейинчалик яна икки марта Самарқандга келгани, унинг таклифига биноан Тошкент шаҳридаги муқаддас қадамжоларни зиёрат қилгани манбаларда қайд этилган.

Айни пайтда дунё адабиёти ва маданиятини Абдурахмон Жомийнинг улкан бадий меросисиз тасаввур этиб бўлмайди.

Дарҳақиқат, буюк немис мутафаккири Иоганн Вольфганг Гёте ўзининг машхур «Ғарб ва Шарк де-

вони» асарида ёзганидек: «**Жомий асрлар маҳсулини йиғиб, бутун диний, фалсафий, илмий, насрий, назмий маданият хулосаларини якунлаб берган эди. У мумтоз шеърятнинг порлоқ юлдузи эди**».

Абдурахмон Жомий асарларини халқимиз ҳамиша севиб мутолаа қилиб келади. Бу ўринда, Алишер Навоидан бошлаб Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Убайдий, Амирий, Нодира, Увайсий, Мунис, Огаҳий, Муқимий, Фуркат ва Завкий сингари мумтоз адабиётимизнинг йирик вакиллари Жомий ғазалларига мухаммаслар боғлаб, асарларига шарҳлар ёзганини эслаб ўтиш кифоя, деб ўйлайман.

Бугунги кунда Ўзбекистон Фанлар академиясининг Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти қўлёзмалар фондида Абдурахмон Жомийнинг 46 номдаги асарининг 550 дан зиёд қўлёзма нусхалари сақланаётгани ҳам шоир ижоди асрлар давомида халқимизнинг бебаҳо маънавий хазинасига айланганидан далолат беради.

Абдурахмон Жомийнинг улкан фалсафий маънога эга бўлган «**Бу бўстонда дўстлар этмаса кўмак, Мушкул эрур мақсад гулини термак**», «**Булутдай бўлишни айлагил ҳавас, Бирдай баҳраманддир ундан гулу хас**», «**Устод, муаллимсиз қолса гар замон, Нодонликдан қора бўларди жаҳон**», «**Мансаб билан баландмас одам, Мансаб одам билан муҳтарам**» сингари кўплаб гўзал ҳикматлари халқимиз орасида жуда машҳур бўлиб, асрлар оша эл-юртимизнинг дилида ва тилида яшаб келмоқда.

Шоир қаламига мансуб ғазал ва рубоийлар, достонлар турли даврларда Огаҳий, Ҳабибий, Ғафур

Гулом, Чустий, Улфат, Бокир, Анисий, Шоислом Шомухамедов, Назармат, Жонибек Кувнок, Мирзо Кенжабек, Сирожиддин Саййид, Эргаш Очиллов каби таниқли шоир ва таржимонларимиз томонидан юксак маҳорат билан ўзбек тилига ўгирилган ва юртимизда қайта-қайта йирик ададларда нашр этиб келинмоқда.

Атокли мутафаккир Абдурахмон Жомий хотирасига юртимизда муносиб ҳурмат кўрсатилиб, айна пайтда бир қанча кўчалар, маҳалла ва кутубхоналар шоир номи билан аталади. Самарқанд шаҳрининг гўзал масканларидан бирида Абдурахмон Жомий ва Алишер Навоий сиймолари тасвирланган ҳайкал қад ростлаб турибди.

Бугун Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатида энг аввало кўшни мамлакатлар билан ўзаро муносабатларни мустаҳкамлашга устувор аҳамият қаратилмоқда. Ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги улуғ аллома ва адибларимиз бошлаб берган биродарлик аънаналари, ўзаро дўстлик ва ҳамжихатлик ришталари бугунги ҳаётимизда янгича мазмун билан бойиб бораётгани айниқса эътиборлидир.

Биз қардош тожик халқи Тожикистон Республикаси Президенти муҳтарам Эмомали Раҳмон раҳбарлигида ҳозирги мураккаб замонда оғир синовларни енгиб, ҳаётнинг турли жабҳаларида катта муваффақиятларни қўлга киритаётганини юксак баҳолаймиз, дўстларимиз эришаётган ютуқлардан қувонамиз. Зотан, эт билан тирноқдек жипслашиб кетган ўзбек ва тожик халқларини ҳеч қачон бир-биридан айри ҳолда тасаввур қилиб бўлмайди.

Бугунги кунда Ўзбекистонда 1,5 миллиондан ортиқ тожиклар истиқомат қилмоқда. Юртимизда таълим тожик тилида олиб бориладиган 240 га яқин мактаб фаолият кўрсатмоқда. Шунингдек, Самарқанд, Термиз ва Фарғона давлат университетларида тожик тили таълим йўналишлари бўйича олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш йўлга қўйилган. Уларнинг барчаси тожик тилидаги дарслик ва ўқув қўлланмалари билан таъминланган.

Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси, шунингдек, Самарқанд, Бухоро, Фарғона вилоятлари телерадиокомпаниялари томонидан тожик тилида мунтазам кўрсатув ва эшиттиришлар эфирга узатилмоқда.

«Овози тожик» республика газетаси, «Овози Самарқанд» вилоят газетаси, «Садои Сўх» туман газетаси тожик тилида нашр этилмоқда. Булардан ташқари, бир қатор туман нашрларида тожик тилида доимий равишда саҳифалар эълон қилинмоқда.

Мамлакатимизда фаол иш олиб бораётган Республика тожик миллий маданий маркази ўз таркибига Қашқадарё, Сурхондарё, Самарқанд, Бухоро, Фарғона, Наманган, Жиззах вилоятлари, Тошкент ва Чирчик шаҳарларидаги миллий маданий марказларни бирлаштирган. Тожик халқининг бой тарихи ва маданияти, тили, урф-одат ва анъаналарини сақлаш ва ривожлантириш мақсадида самарали фаолият кўрсатаётган ушбу маданий марказлар давлатимиз ва ҳукуматимиз томонидан доимо қўллаб-қувватлаб келинмоқда.

Мустақиллик йилларида 700 нафардан зиёд тожик миллатига мансуб юртдошларимиз Ватанимизнинг юк-

сак мукофотлари билан тақдирлангани ҳам тожик биродарларимизнинг барча соҳаларда юксак натижаларни қўлга киритиб, эл-юртимизнинг хурмат ва эътиборига сазовор бўлиб келаётганидан далолат беради.

Албатта, икки халқ ўртасидаги ўзаро ҳамжиҳатлик алоқаларини янада мустаҳкамлашда адабий алоқаларнинг ўрни ва аҳамияти беқиёс эканини биз яхши англаймиз. **Адабий дўстлик – абадий дўстликнинг энг ёрқин намунаси**, десак, айтини ҳақиқатни айтган бўламиз.

Ўйлайманки, асрлар оша икки қардош халқ қалбида безавол яшаб келаётган Абдурахмон Жомий асарларининг ўқувчиларга тақдим этилаётган мазкур янги нашри бу йўлда яна бир муҳим қадам бўлади.

Мен улуғ мутафаккирнинг «Муҳаббат махзани» деб ном олган мухташам нашрини она тилимизда адабиёт ихлосмандларига тақдим этишни ўзим учун катта шараф деб биламан.

Мавлоно Абдурахмон Жомий ижодидан гўзал дурдоналар жамланган мазкур китоб ўзбек халқининг яқин кўшимиз ва дўстимиз бўлмиш Тожикистон халқига, унинг бетакрор адабиёти ва маданиятига, ёруғ келажагига бўлган хурмати ва ишончининг ёрқин ифодасидир.

*Абдурахмон Жомийнинг
«Муҳаббат махзани»
китобига ёзилган сўзбоши
Тошкент шаҳри, 2018 йил*

ЯГОНА ТАРИХ, МУШТАРАК ТАРАҚҚИЁТ ВА КЕЛАЖАККА АСОСЛАНГАН ДЎСТЛИК ВА БИРОДАРЛИК

Муҳтарам Эмомали Шарипович!

Азиз тожик дўстлар!

Авваламбор, шахсан ўзим ва Ўзбекистон делегацияси номидан Сизга, муҳтарам Эмомали Шарипович ҳамда барча тожик дўстларимизга гўзал Тожикистон заминидаги самимий қабул учун чин қалбимдан миннатдорлик билдираман.

Сизга ва биродар тожик халкига чуқур ҳурмат ва эҳтиромимни изҳор этаман.

Икки томонлама муносабатларимиз тарихидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг Тожикистон Республикасига илк давлат ташрифининг муваффақиятли натижаларини катта мамнуният билан қайд этмокчиман.

Ғоят самимий ишонч, очиқ ва конструктив руҳда ўтган самарали музокараларимиз қатъий сиёсий ирода, манфаатлар муштараклиги ҳамда кўп асрлик дўстлик ва яхши кўшнилик алоқаларини мустаҳкамлашга бўлган ўзаро интилишларимизни намоён этди.

Халқларимиз минг йиллар давомида биргаликда, ёнма-ён яшаб, бир-бирининг қувончу ташвишларига шерик бўлиб келган.

Бизнинг маданиятимиз, урф-одатларимиз, маънавий қадриятларимиз чуқур умумий илдизга эга.

Бизни ягона тарих, муштарак тараққиёт ва келажак боғлаб туради.

Дарҳақиқат, ҳозирги кунда Алишер Навоий асарларини ўқимаган тожик оиласи ҳамда Абу Абдулла Рудакий, Абдурахмон Жомий ва бошқа буюк тожик шоирларининг гўзал ва ажойиб шеъриятига ошно бўлмаган ўзбек оиласини топиш қийин.

Бугунги кунда тожик миллатига мансуб қарийб 1,5 миллион Ўзбекистон фуқароси мамлакатимиз тараққиётига улкан ҳисса қўшмоқда. Уларнинг орасида давлат арбоблари, йирик корхона раҳбарлари, санъаткорлар бор. Бу инсонларнинг кўпчилиги давлатимизнинг юксак мукофот ва унвонларига сазовор бўлган.

Ишончим комил, халқларимизнинг дўстлиги, биродарлиги ва осойишта ҳаётини кўз қорачиғидек асраш – биз учун ғоят шарафли ишдир. Уни амалга ошириш – буюк аждодларимизнинг ўғитларига содиқ қолиш демакдир.

Азиз дўстлар!

Биз Ўзбекистонда Тожикистонда амалга оширилаётган кенг қўламли янгиланишларни том маънода катта қизиқиш билан кузатиб бормоқдамиз.

Муҳтарам Президент Эмомали Шарипович Раҳмоннинг чуқур ўйланган сиёсати Тожикистоннинг изчил ва барқарор ривожланишини таъминлаб, бутун дунёда эътироф этилмоқда.

Ўзбекистон – Тожикистон ҳамкорлиги жадал суръатлар билан ривожланиб бораётгани бизни чексиз қувонтиради.

Биз бир-биримизга қатъий ишонч билан пешвоз чикмоқдамиз.

Яна бир бор қайд этмоқчиман: Ўзбекистон қардош Тожикистон билан ҳар томонлама ҳамкорлик учун ҳар томонлама очик.

Ҳурматли Эмомали Шарипович!

Дўстони азиз!

Бизнинг учрашувимиз катта йўлнинг бошланишидир.

Бизда ўзаро манфаатли ҳамкорлик учун улкан салоҳият мавжуд ва бу албатта ажойиб натижалар беради.

Ишонаман, биз бир-биримизга елкадош бўлиб бу йўлни муносиб равишда босиб ўтамиз ва умумий келажагимизнинг мустаҳкам пойдеворига асос соламиз.

Ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги дўстлик абадий бўлсин!

Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон томонидан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев шарафига уюштирилган қабул маросимида сўзланган нутқ

*Тожикистон Республикаси,
Душанбе шаҳри,
2018 йил 9 март*

**ДЎСТЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИКНИНГ ШОНЛИ
АНЪАНАЛАРИНИ АСРАБ-АВАЙЛАБ,
ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ –
МУҚАДДАС БУРЧИМИЗДИР**

Муҳтарам Эмомали Шарипович!

Дўстони бародарони тожик!

Азиз дўстлар!

Тожикистон заминида бизнинг делегациямизга кўрсатилган самимий меҳмондўстлик учун сизга, муҳтарам Эмомали Шарипович, ва бутун Тожикистон халқига миннатдорлик билдиришга ижозат этгайсиз.

Биз ушбу муҳташам «Кўҳи Борбад» санъат саройида халқларимиз дўстлиги ва қардошлигини яққол ифодаловчи Ўзбекистон ва Тожикистон санъат усталари иштирокидаги концертда иштирок этаётганимиздан мамнунмиз.

Буюк шоир ва мутафаккирларимиз Мир Алишер Навоий ва Мавлоно Абдурахмон Жомий, Абдулла Қодирий ва Садриддин Айний, Ғафур Ғулом ва Мирзо Турсунзода, Зулфия ва Мирсаид Миршакар, Эркин Воҳидов ва Лойиқ Шерали ва бошқалар ўз ижод намуналарида халқлармиз ўртасидаги ҳақиқий ва самимий дўстликни тараннум этганлар. Халқларимизнинг қардошлик муносабатлари уларнинг ижодига илҳом бахш этиб келган.

Ўзбекистон Халқ шоири Абдулла Орипов ёзганидек:

**Дўсту қардошдир азалдан, ўзбегим тожик билан,
Иккиси бир байт ғазалдан, ўзбегим тожик билан.**

Фурсатдан фойдаланиб, сизларга, хурматли маданият, санъат ва фан арбобларига мурожаат этмоқчиман: ўзаро дўстлигимизнинг ана шу шонли анъаналари бугун бизларга сув ва ҳаводек жуда зарур. Ушбу ноёб ва бебаҳо меросимизни асраб-авайлаб, янада ривожлантириш – халқларимиз ва келгуси авлодларимиз олдидаги мукаддас бурчимиздир.

Ҳар бир ўзбек оиласида буюк тожик санъат усталарининг ноёб ижоди хурмат-эътибор топган бўлиб, бу бизни ғоят қувонтиради, Тожикистонда ҳам ўзбек санъати жуда машҳур.

Ўзбек халқининг бир тўйи тожикча қўшиқларсиз ўтмайди, тожик халқининг оилавий тадбирлари, хурсандчилик кунларини ўзбекча куй-қўшиқларсиз тасаввур этиб бўлмайди.

Азиз дўстлар!

Ўзингиз айтинг, минг йиллар давомида ўзаро тақдирдош бўлиб яшаб келган, маданияти, анъана ва урф-одатлари шунчалар яқин ва ўхшаш бўлган бундай икки халқни дунёда яна қаерда топиш, учратиш мумкин?

Табийки, буларнинг барчаси зиммамизга катта масъулият юклайди.

Бизлар янги дўстлик кўприқлари ва янги «Ипак йўллари»ни барпо этишимиз керак.

Фарзандларимиз, набираларимиз учун бу ёруғ йўллар кенг ва хавф-хатардан холи бўлиши лозим.

Шуниси кувончлики, охирги бир йил давомида биз шу борада яхши натижаларга эришдик. Ўзаро маданият ва санъат кунларимиз, кўргазма ва бошқа тадбирларимиз муваффақиятли ўтди. Улар халқларимиз бундай алоқаларимиз мустақамланишидан манфаатдор эканини тасдиқламоқда.

Икки мамлакат санъат усталари концерти давомида бунга ўзимиз бевосита гувоҳ бўлишимиз мумкин.

Қадрли дўстлар!

Ўзбекистоннинг тақдири – бу Тожикистоннинг тақдирidir. Тожик халқининг келажаги – бу ўзбек халқининг келажагидир.

Бугун биз икки томонлама муносабатларимиз тарихида янги саҳифа очмоқдамиз ва ўзаро алоқаларимизни сифат жиҳатидан, янги, янада юқори босқичга кўтармоқдамиз.

Ҳеч шубҳасиз, бу борада шахсан Тожикистон Республикаси Президенти, менинг биродарим, буюк давлат ва сиёсат арбоби, муҳтарам Эмомали Шариповичнинг бутун дунёда тан олинган хизматлари бекиёсдир.

Азиз дўстлар!

Бугун сизларнинг тимсолингизда мард ва олижаноб, меҳнатсевар тожик халқига ўзимнинг юксак хурмат-эҳтиромимни билдириш имкониятига эга бўлиб турганимдан жуда бахтиёрман. Дўст Тожикистон халқига тинчлик, осойишталик ва тараққиёт тилаб қоламан.

Сўзимнинг якунида бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиман.

Биз тожик ва ўзбек халклари ўртасида дўстлик кўпригини мустаҳкамлаш бўйича астойдил ҳаракатларни бошладик.

Ниятимиз ёр бўлиб, эзгу мақсадларимизга эришамиз, иншооллоҳ.

Биз дўстлик ва инсонийлик нуқтаи назаридан кўшилларимиз билан, аввало, қардош Тожикистон билан ҳамиша дўст ва биродар, ҳамкор ва ҳамжиҳат бўламиз.

Яна бир марта катта раҳмат сизларга!

Соғ бўлинглар!

*Ўзбекистон Республикаси ва Тожикистон Республикаси
санъат усталарининг «Дўстлик оқшоми» тантанали
концертининг очилишида сўзланган нутқ*

*Тожикистон Республикаси,
Душанбе шаҳри,
2018 йил 9 март*

**МАРКАЗИЙ ОСИЁ ХАЛҚЛАРИ ЎРТАСИДАГИ
КЎП АСРЛИК ДЎСТЛИК, ЯХШИ ҚЎШНИЛИК
ВА ҲАМКОРЛИК СОЛНОМАСИДА ЯНГИ
САҲИФА ОЧГАН УЧРАШУВ**

Муҳтарам Нурсултон Абишевич!
Ҳурматли делегациялар аъзолари!
Хонимлар ва жаноблар!

Аввало, Қозоғистон Республикаси Президенти-га ва қозоғистонлик барча дўстларимизга анъанавий меҳмондўстлик ва учрашувимиз юксак даражада ташкил этилгани учун самимий миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг биринчи маслаҳат учрашуви айнан Остона шаҳрида ўтказилаётгани бежиз эмас.

Муҳтарам оқсоқолимиз Нурсултон Абишевич минтакавий шерикликни мустаҳкамлаш, иқтисодиётнинг турли тармоқларида интеграциялашувни чуқурлаштириш ва маданий-гуманитар алоқаларни изчил ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиб келмоқда.

Ҳоят қисқа муддатда ташкил этилган ушбу саммит, ҳеч муболағасиз, тарихий воқеадир, десам, ўйлайманки, сизлар ҳам бу фикрни қўллаб-қувватлайсиз.

Бугун Марказий Осиё халқлари ўртасидаги кўп асрлик дўстлик, яхши қўшнилик, бир-бирини қўллаб-қувватлаш ва ҳамкорлик солномасида янги саҳифа очилди.

Биз минтақа давлатлари раҳбарларининг учрашувларини мунтазам ўтказиш ҳақидаги ташаббусни илгари сураётганмиз, ҳозирги кунда минтақавий ҳамкорликни ривожлантириш учун бутунлай янги имкониятлар вужудга келтирилганга асосланган эдик.

Айниқса, кейинги бир ярим йилда бўлиб ўтган ва катор долзарб муаммоларнинг амалий ечимини топиш, янги шартнома ва келишувларни имзолаш имконини берган ўзаро ташрифларимиз, мунтазам учрашув ва музокараларимиз принципиал жиҳатдан янги форматдаги ҳамкорлик учун мустаҳкам асос бўлди.

Эришилган натижаларнинг аҳамияти барчамизга маълум.

Ўзбекистоннинг Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркменистон билан товар айирбошлаш ҳажми, ўтган йил якуналарига кўра, қарийб 3 миллиард долларни ташкил этди, яъни 20 фоизга ортди.

Бу борада ўзаро товар етказиб бериш 2 баробар кўпайди.

Яқин йилларда ўзаро савдо ҳажмини 5 миллиард долларга етказишни мўлжалламоқдамиз.

Биз мамлакатларимизни боғлаб турган энг муҳим транспорт йўллари қайта тикладик ва модернизация қилдик, янги ер усти ва ҳаво йўллари очдик. Ўзаро жорий қилинган чегирмалар натижасида юк ташиш, аввало транзит ҳажми ортиб бормоқда.

Чегараларимиздаги ўтказиш пунктлари ўз фаолиятини қайта йўлга қўйди, биз уларнинг ўтказувчанлик имкониятини кенгайтирмоқдамиз. Чегара идоралари ва божхона органларининг самарали ҳамкорлиги йўлга қўйилмоқда.

Бир нечта мисол келтирмакчиман. Масалан, ўз фаолиятини қайта тиклаган ўтказиш пунктлари орқали ишбилармонлик ва маданий-гуманитар соҳалардаги алоқаларни фаоллаштириш доирасида ўз қариндошлари билан учрашиш ва сайёҳлик объектларини кўриш мақсадида давлатларимиз чегараларидан ҳар куни ўн минглаб фуқароларимиз ўтмоқда.

Бундан ташқари, чегаралар ва йўллар очилиши туфайли ички бозорларимиздаги товарларнинг алоҳида турлари 20 фоизга арзонлашгани кузатилмоқда.

Ҳеч шубҳасиз, бундай имкониятлардан аввало фуқароларимиз фойда кўрмоқда. Бу – ҳамкорликдаги ишларимизнинг амалий самарасидир.

Буларнинг барчаси минтақамизда мамлакатларимиз халқлари манфаатларига хизмат қиладиган улкан салоҳият мавжуд эканидан далолат беради.

Экспертларнинг ҳисоб-китобларига кўра, Марказий Осиё давлатларининг иқтисодиётнинг турли тармоқлари бўйича ҳамкорлиги кенгайиши минтақа ялпи ички маҳсулотини яқин 10 йилда камида икки баробар ошириш имконини беради.

Ҳамкорликдаги барча саъй-ҳаракатларимиз, лойиҳа ва дастурларимиз, ҳеч шубҳасиз, ўзаро ишонч ва ҳурмат муҳитини мустаҳкамлаб, халқларимиз томонидан қўллаб-қувватланаётган ва уларнинг манфаатларига тўлиқ жавоб берадиган минтақавий ҳамкорликни изчил ривожлантирмоқда ва мазмунан бойитмоқда.

Шу муносабат билан учрашувимизни ҳар йили баҳор байрами – Наврўз арафасида навбати билан саммит иштирокчилари бўлган давлатларнинг бирида ўтказиб боришни таклиф этамиз. Мен кейинги учрашувни Тошкент шаҳрида ўтказишни таклиф этаман.

Куйидаги асосий вазифаларни ҳал этишни ҳамкорлигимизнинг устувор йўналишлари сифатида белгилаб олишни таклиф этаман:

биринчидан, Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш соҳасида самарали минтақавий ҳамкорликни кенгайтириш учун янги захира ва амалий механизмларни излаш;

иккинчидан, савдо-иқтисодий, инновация, инвестиция, транспорт-коммуникация, банк-молия, сув-энергетика ва маданий-гуманитар соҳалардаги шериклик бўйича аниқ дастурлар – «йўл хариталари»ни ишлаб чиқиш;

учинчидан, энг долзарб халқаро ва минтақавий масалалар бўйича кенг фикр алмашиш, улар бўйича умумий позицияни келишиб олиш ҳамда уни кейин БМТ, МДХ, ШХТ ва бошқа халқаро ташкилотлар доирасида илгари суриш.

Ўтган йил ноябрь ойида Самарқандда БМТ шафелигида ўтган халқаро конференция шуни кўрсатдики, тизимли мулоқот, барча томонларнинг манфаатларини инобатга олиш ва оқилона мурося асосида ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш масалалари Марказий Осиёнинг барча мамлакатлари томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

Сизларга яхши маълумки, ушбу конференция якунида биз биргаликда БМТ Бош Ассамблеясига махсус резолюция қабул қилиш бўйича мурожаат қилдик.

Ана шу ҳужжатнинг қабул қилиниши Марказий Осиёда тинчлик, хавфсизлик ва изчил тараққиётни таъминлаш борасида биргаликдаги саъй-ҳаракатларимизнинг халқаро ҳамжамият томонидан қўллаб-қувватланишига эришиш имконини беради.

Ўзбекистон минтақамиз давлатлари билан очик, ўзаро манфаатли ва яқин ҳамкорликни кенгайтириш ва мустаҳкамлашга тайёр эканини яна бир бор қайд этишни зарур, деб биламан.

Бу – бизнинг ташқи сиёсатимизнинг энг асосий устувор йўналишидир.

*Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг
маслаҳат учрашувида сўзланган нутқ*

*Қозоғистон Республикаси,
Остона шаҳри,
2018 йил 15 март*

ҚОЗОҒИСТОН – КЎП АСРЛИК ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК RIШТАЛАРИ БИЛАН ЧАМБАРЧАС БОҒЛАНҒАН ЯҚИН ҚЎШНИМИЗДИР

Мухтарам Нурсултон Абишевич!

Ҳурматли давлатлар ва делегациялар раҳбарлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Ассалому алайкум, ҳурматли дўстлар!

Қозоғистон Республикаси Президенти мухтарам Нурсултон Абишевич Назарбоевга ва бутун Қозоғистон халқига самимий меҳмондўстлик учун чексиз ҳурматим ва миннатдорлигимни яна бир бор изҳор этаман.

Аввало, бугун кутлуғ ва саховатли Қозоғистон заминиде ўзимизни ўз уйимиздагидек, орзу-умид ва интилишлари муштарак бўлган ягона аҳил оила аъзоларидек ҳис этаётганимизни алоҳида таъкидламоқчиман.

Қозоғистон Республикаси Президенти, қардошим ва дўстим, мухтарам Нурсултон Абишевич Назарбоевга Қозоғистон Республикасида Ўзбекистон Республикаси йилини ўтказиш тўғрисидаги ташаббуси ва қарори учун чуқур ташаккур билдирмоқчиман.

Кўп йиллик самарали ҳамкорлигимиз тарихида биринчи марта бўлиб ўтаётган ушбу ноёб воқеа халқларимиз ўртасидаги ҳақиқий қардошлик муносабатларининг ёркин ифодасидир.

Яратганнинг ўзи бизга кўшни бўлишдек бебаҳо неъматни ато этган. Бизнинг донишманд ота-боболаримиз «**Ховли олма, кўшни ол**», деб бежиз айтишмаган. Биз азал-азалдан бир заминда, бир қуёш остида яшаб келмоқдамиз, бизнинг илдизларимиз бир.

Халқларимизнинг Абу Райҳон Беруний ва Абу Наср Форобий, Хожа Аҳмад Яссавий ва Баҳоуддин Накшбанд, Алишер Навоий ва Абай Қўнонбоев, Ойбек ва Мухтор Авезов, Ғафур Ғулом ва Собит Муқонов каби улуғ намояналари ва бошқа кўплаб атоқли олимлар, мутафаккир ва шоирларимиз мероси бизнинг умумий бойлигимиздир.

Биз инсонпарварлик ва эзгулик ғоялари билан йўғрилган бу маънавий меросни асраб-авайлашимиз ва бойитишимиз лозим.

Айнан шу нуқтаи назардан қараганда, кейинги пайтда сиёсий иродамиз ва ўзаро интилишларимиз туфайли дўстлик, яхши кўшничилик ва стратегик шериклик алоқаларини мустаҳкамлаш йўлида ҳамкорлигимизнинг барча йўналишлари бўйича ҳақиқатан ҳам улкан натижаларга эришдик.

Худудларимиз ўртасидаги яқин алоқалар, одамларнинг ўзаро очиқ мулоқоти ва дўстлиги, маданий алоқаларнинг фаоллашгани эзгу мақсад – халқларимизни янада яқинлаштиришга хизмат қилмоқда.

Бу ютуқларга халқаро микёсдаги йирик давлат ва сиёсат арбоби, Қозоғистон Республикаси Президенти муҳтарам Нурсултон Абишевич Назарбоевнинг улкан саъй-ҳаракатлари туфайли эришилганини алоҳида таъкидламоқчиман.

Барчамизга яхши маълумки, Марказий Осиё мамлакатларининг минтақамиз тинчлиги, барқарорлиги ва таракқиёти, бугунги ва келгуси авлодларнинг фаровонлиги йўлида ўзаро интеграциялашуви ташаббускори ҳам айнан ҳурматли оксоқолимиз Нурсултон Абишевичдир. Унинг доно раҳбарлигида амалга оширилаётган изчил сиёсий ўзгаришлар ва иктисодий ислохотлар, узоқни кўзлаб, чуқур ўйлаб илгари сурилаётган глобал ва минтақавий микёсдаги ташаббуслар бутун дунёда эътироф этилаётгани ҳаммамизни хурсанд қилади.

Қозоғистоннинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашидаги муваффақиятли раислиги, сизнинг мамлакатингизда бўлиб ўтган Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарлари кенгашининг тарихий мажлиси, ЭКСПО – 2017 жаҳон кўргазмасининг юксак даражада ташкил этилгани, Ислом ҳамкорлик ташкилотининг Фан ва технологиялар бўйича биринчи саммити ва бошқа кўплаб йирик халқаро тадбирлар Қозоғистоннинг юксак халқаро нуфузидан яққол далолат беради.

Бугун Остона шаҳрида узоқ йиллар мобайнида биринчи марта Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг маслаҳат учрашувини ўтказдик.

Буларнинг барчаси, ҳеч шубҳасиз, нафақат Қозоғистоннинг улкан салоҳиятига, балки бутун Марказий Осиё минтақаси мамлакатлари билан ҳамкорлик борасидаги кенг имкониятларга жаҳон ҳамжамияти эътиборини қаратишга хизмат қилди.

Ҳурматли дўстлар!

Биз учун Қозоғистон замонлар ва ҳаёт синовидан ўтган, кўп асрлик дўстлик ва қардошлик ришталари билан чамбарчас боғланган яқин қўшнимиздир.

Бу ҳақда сўз юритар эканмиз, буюк Абайнинг куйидаги сўзларини эсга оламиз:

**Эй инсон, ор-номус дилдошинг бўлсин,
Боболар ҳикмати қўлдошинг бўлсин.
Мол-дунё, шон-шухрат – барчаси бекор,
Жондош, содиқ дўст, йўлдошинг бўлсин.**

Ишончим комил, бу ҳикматли сўзлар нафақат бугунги тантанали маросим, балки мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги муносабатларнинг шиорига айланади.

Шу муносабат билан куни кеча қозоқ халқининг буюк фарзанди, шоири ва мутафаккири, гуманисти Абай Қўнонбоев ижодий меросини кенг ўрганиш ва тарғиб этиш тўғрисида Ўзбекистон Президентининг қарори қабул қилинганини маълум қилмоқчиман. Бу улуғ зотнинг безавол ўғитлари бугун ҳам ўз долзарблиги ва аҳамиятини йўқотгани йўқ.

Тарихимизда Қарлиғашбий сифатида ҳам машҳур бўлган буюк Тўлабийнинг мақбараси Тошкентда жойлашгани, ушбу маскан ўзбеклар учун ҳам, қозоқ дўстларимиз учун ҳам муқаддас зиёратгоҳ эканидан биз фахрланамиз.

Мухтарам Нурсултон Абишевич, ўтган йили Ўзбекистонга давлат ташрифингиз давомида бир-

галикда ана шу табаррук масканни зиёрат қилиб, халқларимизни тинч-тотув ва аҳил яшашга даъват этган ушбу буюк шахс хотирасига ҳурмат бажо келтирганимизни яхши эслайман.

Ўйлайманки, тобора мустаҳкамланиб бораётган самимий муносабатларимиздан буюк аждодларимизнинг рухлари шод бўлади.

Дарҳақиқат, халқларимиз бир-бирига ҳамиша таянч ва суянч бўлиб келган.

Тарихимиз муштараклиги ва ўзаро яқинлигимиз ҳозирги дунёнинг мураккаб муаммоларини биргаликда ҳал этиш, биз учун умумий таҳдидларга қарши самарали курашиш, янги авлодлар учун келажакни биргаликда куришда ёрдам бермоқда.

Биз – козоқлар, киргизлар, туркманлар, тожиклар ва ўзбеклар, гўзал Марказий Осиёда истиқомат қилаётган барча миллат ва элатлар вакиллари биргаликда тинч-тотув, дўст-инок бўлиб яшашимиз тақдирнинг ўзи томонидан белгилаб берилгандир.

Шунинг учун ҳам биз умумий уйимизни, фарзандларимизни турли низо ва қарама-қаршиликлардан ҳимоя қилиш, минтақамизда тинчлик ва фаровонлик ҳукм суришини таъминлаш учун бор куч ва имкониятларимизни сафарбар этишимиз зарур.

Азиз дўстлар!

«Остона опера» саройининг ушбу кўркем залида Ўзбекистон санъат усталари томонидан намойиш этиладиган бугунги концерт дастури халқларимизнинг ўзаро яқинлиги, маданиятимиз, анъана ва урф-одатларимиз ўхшаш эканига яна бир ёрқин мисолдир.

Ўзбекистоннинг истеъдодли санъаткорлари томонидан ижро этиладиган куй-қўшиқлар, уларнинг сизлар билан учрашувдан оладиган қувонч ва шодликлари **Қозоғистонда Ўзбекистон йилини** ўтказиш бўйича режалаштирилган биргаликдаги барча тадбирларга алоҳида руҳ ва кайфият бағишлайди.

Аминманки, ушбу тадбирларнинг муваффақиятли ўтказилиши давлатларимиз ўртасидаги яхши қўшничилик ва стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Ҳурматли дўстлар, азиз бовурлар!

Самимий қабул ва меҳмондўстлик учун сизларга яна бир бор чуқур миннатдорлик билдириш менга катта мамнуният бағишлайди.

Фурсатдан фойдаланиб, сизларни ва сизлар орқали минтақамизнинг барча қардош халқларини кириб келаётган гўзал баҳор байрами – Наврўзи олам билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

*Қозоғистонда Ўзбекистон йили очилишига
бағишланган маросимда сўзланган нутқ*

*Қозоғистон Республикаси,
Остона шаҳри,
2018 йил 15 март*

ТИНЧЛИК ВА БАРҚАРОРЛИК САРИ ТАШЛАНГАН МУҲИМ ҚАДАМ

Мухтарам Афғонистон Ислом Республикаси Президенти Муҳаммад Ашраф Ғани Жаноби Олийлари!

Ҳурматли Федерика Могерини хоним!

Ҳурматли ташқи ишлар вазирлари ва делегациялар раҳбарлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Мамлакатимиз пойтахтида бўлиб ўтаётган Афғонистон бўйича юқори даражадаги халқаро конференциянинг барча иштирокчилари ва меҳмонларини Ўзбекистон халқи номидан самимий табриклашга ижозат бергайсиз.

Ушбу анжуманда иштирок этаётганингиз учун сизларга чуқур миннатдорлик билдираман ва меҳмондўст ўзбек заминида сизларни кўриб турганимдан гоят хурсандман.

Бугунги конференция Ўзбекистон Республикаси ва Афғонистон Ислом Республикасининг биргаликдаги ташаббуси билан ўтказилмоқда.

Мазкур анжуман халқаро ҳамжамият томонидан Афғонистонда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш бўйича олиб борилаётган саъй-ҳаракатларнинг мантикий давомидир.

Форумда шахсан иштирок этаётгани учун Президент Муҳаммад Ашраф Ғани Жаноби Олийларига алоҳида миннатдорлик билдирмоқчиман.

Шунингдек, халқаро конференция ўтказиш бўйича бизнинг ташаббусимизни аввал-бошданок қўллаб-қувватлаган ва барча қатнашчиларга ўзининг табрик хатини йўллаган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби жаноб Антониу Гутерришга самимий миннатдорлик изҳор этаман.

Биз жаноб Антониу Гутерришнинг Афғонистондаги вазиятни тинч йўл билан ҳал этиш жараёнлари доирасида музокаралар ўтказиш тарафдори эканини, шунингдек, минтақамизда хавфсизлик ва барқарор тараққиётни қўллаб-қувватлаш борасидаги саъй-ҳаракатларини юксак баҳолаймиз.

Шу йилнинг январь ойида БМТ Хавфсизлик Кенгашида Қозоғистон раислигида Марказий Осиё ва Афғонистон бўйича фикр алмашувлар бўлиб ўтган эди. Фурсатдан фойдаланиб, Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Абишевич Назарбоевга ана шу ўта муҳим муаммони муҳокама этиш бўйича кўрсатган ташаббуси учун самимий ташаккур билдираман.

Шунингдек, бўлиб ўтган муҳокамалар чоғида билдирган зарур ва қимматли таклифлари учун БМТ Хавфсизлик Кенгашининг барча аъзоларидан миннатдорман. Бу таклифларнинг катта қисми ушбу конференциянинг афғонистонлик ҳамкасбларимиз билан биргаликда тайёрланган якуний ҳужжати лойиҳаси – Тошкент декларациясида ҳисобга олинди.

Шу билан бирга, бугунги анжуманда иштирок этаётган:

– Европа Иттифоқининг ташқи ишлар ва хавфсизлик сиёсати бўйича олий вакили Федерика Могерини хонимни;

– Хитой Халк Республикаси, Россия Федерацияси, Америка Қўшма Штатлари, Япония, Германия, Буюк Британия, Франция, Италия, Туркия, Ҳиндистон, Эрон, Покистон, Саудия Арабистони, Бирлашган Араб Амирликлари, Қатар, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркменистон ташқи сиёсат маҳкамалари, шунингдек, халқаро ва минтақавий ташкилотларнинг раҳбарлари ва вакиллари чин қалбимдан қутлашдан ғоят мамнунман.

Бугун ушбу залда БМТ Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзоси бўлган давлатлар ва Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар вакиллари тўпланганини алоҳида таъкидламоқчиман.

Ҳурматли конференция иштирокчилари!

Биз шу кунларда баҳор ва янгиланиш байрами бўлган Наврўз айёмини кенг нишонламоқдамиз. Азал-азалдан бу фаслда уруш-жанжаллар тўхтатилган, одамлар эски гина-кудуратларни унутиб, бир-бирини кечирган ва ҳатто энг мураккаб, ҳал этиб бўлмайдигандек туюлган масалалар бўйича ҳам келишиб, ҳамжихатликка эришган.

Ишончим комил, бугун биз ҳам давримизнинг энг ўткир минтақавий ва глобал муаммоларидан бири – Афғонистондаги қарама-қаршиликни ҳал этишни амалий руҳда муҳокама қилиб, биргаликда умумий бир ечим ишлаб чиқишга қодирмиз.

Минг афсуски, жафокаш Афғонистон заминидаги бу тўкнашув қарийб 40 йилдан буён давом этмоқда.

Маълумки, «уруш олови» афғон халқига четдан тикиштирилди, бу – унинг танлови эмас.

Ана шу йиллар мобайнида юз минглаб тинч аҳоли уруш курбонига айланди, миллионлаб инсонлар ўз уйларини ташлаб кетишга ва бошқа мамлакатлардан бошпана излашга мажбур бўлди.

Бу можарога янги-янги кучларнинг жалб этилиши унинг мислсиз даражада кескинлашиб кетишига олиб келди. Ушбу уруш нафақат Афғонистоннинг муаммоси, балки тобора мураккаблашиб бораётган халқаро муаммога айланди.

Афғонистонда халқаро террорчи гуруҳлар сонининг кенгайиши, зўравонлик ва қон тўкишлар, наркобизнеснинг барҳам топмаётгани – буларнинг барчаси бу мамлакатдаги вазиятни жаҳон жамоатчилиги томонидан инкор этилишига йўл қўйиб бўлмаслигини кўрсатмоқда.

Энг ёмони, Афғонистондаги қуроли қарама-қаршилик ва зўравонлик шароитида бутун бир авлод вояга етди. Лекин бу, айрим экспертлар андишасизларча таъкидлаётганидек, «бой берилган авлод» эмас. Улар уруш, муҳтожлик ва қийинчиликлардан чарчаган одамлар, холос. Улар ўзаро низоларга чек қўйиб, тинч ҳаётга, ўз мамлакатини тараққиёт ва фаровонликка олиб борадиган бунёдкор меҳнатга қайтишни хоҳлайди ва шунга интилади.

Мен қатъий аминман: афғон халқида ўз фарзандлари ва келажак авлодларнинг бахт-саодати йўлида янги, тинч ҳаётни бошлаш ва барпо этиш учун куч-гайрат, донишмандлик, мардлик ва матонат етарли.

Бугунги анжуманимизда вакиллари иштирок этаётган давлатлар ва нуфузли халқаро ташкилотлар

бу жафокаш мамлакатдаги вазиятни тинч йўл билан ҳал этишга кўмаклашишда муҳим роль ўйнашга қодир ва шундай бўлиши керак.

Яқин Шарқ ва Шимолий Африкадаги воқеалар оқибатида Афғонистондаги вазият маълум бир вақт давомида халқаро сиёсат эътиборидан четда қолди. Аммо бунинг натижасида мазкур можаро ўз кескинлиги ва жиддийлигини йўқотгани йўқ.

Ўзбекистонда халқаро конференция ўтказиш таклифи ва Афғонистонда тинчлик ва барқарорликни таъминлашга қаратилган саъй-ҳаракатларни бирлаштириш зарурати қуйидаги омиллар билан боғлиқ.

Биринчидан, бизнинг ташаббусимиз Ўзбекистоннинг ташқи сиёсат концепциясига тўла мос келади. Бу концепцияда, аввало, кўшни мамлакатлар билан яхши кўшничилик, дўстлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик муносабатларини мустаҳкамлаш устувор вазифа этиб белгиланган.

Иккинчидан, Ўзбекистон ва Афғонистон халқлари асрлар давомида ягона маданий-цивилизацион маконда яшаб келган.

Азал-азалдан Амударёнинг икки томонида ўзаро ўхшаш тиллар, умумий муқаддас дин ва муштарак маънавий кадриятлар бирлаштириб турадиган халқлар яшаб келмоқда.

Амударё биз учун ҳамиша тириклик манбаи бўлиб келган, аммо одамларнинг эркин ҳаракат қилишига, савдо алоқаларини яқиндан ривожлантиришга, илм-фан соҳасидаги ютуқлар билан ўртоқлашишга ва бир-бирини маданий жиҳатдан бойитишга ҳеч қачон тўсқинлик қилмаган.

Афғон заминида Марказий Осиё Уйғониш даврининг Абу Райхон Беруний, Лутфий, Алишер Навоий, Камолиддин Бехзод, Захириддин Муҳаммад Бобур, Бобораҳим Машраб каби буюк намояндalари ва бошқа кўплаб бизнинг улуғ аждодларимиз яшаб ижод қилганлар.

Бугунги кунда Ўзбекистон ва Афғонистон ўртасида яқин сиёсий, савдо-иқтисодий ва маданий-гуманитар алоқалар йўлга қўйилган. Афғонистонда миллионлаб ўзбеклар яшайди. Афғонистон Конституциясига мувофиқ ўзбек тили мамлакатнинг расмий тилларидан бири ҳисобланади.

Учинчидан, барчамиз қатъий ишонамизки, хавфсизлик ягона ва бўлинмасдир ва уни фақат биргаликдаги саъй-ҳаракатлар билан таъминлаш мумкин. Биз хавф-хатарларнинг баъзи бирларини «ўзимизники», бошқасини эса «бировники», деб қабул қилмаслигимиз керак, аниқроқ айтганда, бундай қилишга ҳақкимиз йўқ.

Афғонистон хавфсизлиги – бу Ўзбекистон хавфсизлиги, бутун бепоён Марказий ва Жанубий Осиё минтақаси барқарорлиги ҳамда тараққиётнинг гаровидир.

Халқаро террористик ташкилотлар Афғонистонни ўзининг доимий маконига айлантириб олишига йўл қўйиб бўлмайди.

Тўртинчидан, Ўзбекистон Афғонистонда тинчлик ўрнатишга кўмаклашиш бўйича тажрибага эга.

Ўзбекистоннинг ташаббуси билан 1999 йилда Тошкентда Афғонистонга қўшни давлатлар, Россия ва

АҚШ ташқи сиёсат маҳкамалари раҳбарлари даражасида «6+2» гуруҳининг учрашуви бўлиб ўтган эди. Бу учрашувда Шимолий Иттифоқ ва «Толибон» ҳаракати вакиллари ҳам иштирок этган эди.

Музокаралар якуни бўйича Афғонистондаги низоларни тинч йўл билан бартараф этишнинг асосий принциплари ҳақидаги Тошкент декларацияси қабул қилинди ва у Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси 54-сессияси ва БМТ Хавфсизлик Кенгашининг расмий ҳужжатига айланди.

Шу муносабат билан биз Афғонистон билан умумий келажакимиз, афғонистонлик биродарларимизни ҳам, бизни ҳам бирдек ташвишга солаётган масалалар ҳақида гапириш учун барча асосларга, сиёсий ва маънавий ҳуқуққа эгамиз.

Айнан мана шунинг учун ҳам Ўзбекистон бутун дунё мамлакатларини бизнинг бу эзгу ишдаги саъй-ҳаракатларимизни қўллаб-қувватлашга даъват этади.

Қадрли дўстлар!

Бугунги кунда Афғонистондаги вазиятни бартараф этиш бўйича кўп киррали ва мураккаб масалалар минтақа ва халқаро миқёсда кенг муҳокама қилинмоқда.

Бу ўринда Афғонистондаги ҳарбий-сиёсий инқирозни ҳал этиш йўлларини топиш мақсадида ташкил этилган Кобул жараёни, Москва формати, Халқаро мулоқот гуруҳи, «Осиё юраги» деб номланган Истанбул жараёни, «ШХТ – Афғонистон» мулоқот гуруҳи ва бошқа кўп томонлама муҳокама жараёнлари алоҳида диққатга сазовордир.

Ўзбекистон Кобул жараёни доирасидаги иккинчи мажлис иштирокчиларининг Афғонистон ҳукумати билан «Толибон» ҳаракатининг «олдидан шарт қўймаслик ва куч ишлатиш билан таҳдид қилмаслик» асосида тўғридан-тўғри музокаралар ўтказишни бошлаш ҳақидаги қарорини қўллаб-қувватлайди.

Аммо тинчлик сари ҳаракатнинг энг асосий шарти, бизнингча, аввало, минтақа ва глобал даражада келишилган, Афғонистон учун ягона кенг қамровли тинчлик дастурини ишлаб чиқиш ва амалга оширишдан иборатдир.

Шундан келиб чиққан ҳолда, бизнинг биргаликдаги саъй-ҳаракатларимизнинг асосий мақсад ва вазифалари куйидагилардан иборат бўлиши лозим:

биринчи – афғон муаммосини тинч йўл билан ҳал этишнинг асосий тамойилларини ишлаб чиқиш ва улар бўйича кенг ва қатъий халқаро консенсус – муросага эришиш;

иккинчи – Афғонистон ҳукумати ва қуроли муҳолифат ўртасида музокараларни бошлаш механизмини ишлаб чиқиш;

учинчи – Афғонистонда миллий келишув жараёнига халқаро ҳамжамият томонидан кўмак бериш бўйича «йўл харитаси»ни ишлаб чиқиш.

Ва ниҳоят, барча манфаатдор ташқи кучларнинг қуроли муҳолифатдан Афғонистон ҳукумати билан музокаралар столига ўтиришини, қарама-қаршилиқ ва зўравонликка чек қўйишни қатъий ва бир овоздан талаб қилиши беқиёс аҳамият касб этади.

Бундан бошқа йўл йўқ. Бизнинг фикримизча, бугунги учрашувимизнинг бош ғояси шундан иборат.

Ҳурматли хонимлар ва жаноблар!

Афғонистондаги низолар ғоят мураккаб ва қарама-қарши хусусиятга эга эканини, уларга турли кучлар жалб этилганини эътиборга олган ҳолда, шунингдек, БМТ Хавфсизлик Кенгашининг тегишли резолюциясидан келиб чиқиб, кенг қамровли тинчлик жараёнини учта ўзаро боглик даражада амалга оширишни таъминлаш муҳим аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз.

Афғонистон мамлакати даражасида – марказий ҳукумат ва қуроли муҳолифатнинг асосий кучлари, биринчи навбатда, «Толибон» ҳаракати ўртасида олдиндан ҳеч қандай шарт қўймасдан, тўғридан-тўғри мулоқотни бошлашни таъминлаш зарур.

Томонларнинг бир-бирига нисбатан саволлари ва талаби бўлажак музокараларда муҳокама қилиниши мумкин.

Ўз-ўзидан равшанки, Афғонистон ичидаги сиёсий жараёнларни бошлашни энди орқага суриб бўлмайди. Бу жараёни чўзиш яна кўплаб бегуноҳ одамларнинг қурбон бўлишига олиб келади.

Тинчлик жараёнининг муваффақиятли бўлишини таъминлаш учун афғонистонликларнинг ўзларига ташаббус кўрсатиш, музокаралар қандай форматда, қачон ва қаерда олиб борилиши бўйича танлаш имконини бериш керак.

Бу ўринда гап, аввало, қуроли муҳолифат томонидан ҳам, Афғонистон миллий хавфсизлик кучлари томонидан ҳам жанговар ҳаракатлар олиб боришдан воз кечилиши ва ўт очишни тўхтатиш режимида сўзсиз роя қилиниши ҳақида бормоқда.

Афғонистоннинг келгусидаги тинч тараккиёти учун умумий масъулиятни ҳис этган ҳамда ўзбек ва афғон халқининг азалий дўстлик алоқаларига таянган ҳолда, биз Ўзбекистон ҳудудида тинчлик жараёнларининг исталган босқичида Афғонистон ва «Толибон» ҳаракати ўртасида тўғридан-тўғри музокараларни ташкил этиш учун барча шароитларни яратиб беришга тайёрмиз.

Мухолифат тинч музокараларда иштирок этадиган ва миллий келишувга эришилган тақдирда Афғонистоннинг сиёсий ҳаётига мухолифатнинг интеграциялашуви учун барча шароитларни яратиш зарур бўлади.

Қуролли мухолифат вакиллари, жумладан, толиблар ҳам афғон жамиятининг бир қисми ва Афғонистон фуқаролари сифатида ўз мамлакати келажагини белгилаш учун овоз бериш ҳуқуқига эга.

Бу борада мамлакатда парламент ва президентлик сайловларигача бўлган даврда афғонлар ўртасида ўзаро мулоқотни бошлаш ва шу тариқа жамиятнинг барча қатламлари, жумладан, мухолифатдаги кучларга ҳам янги Афғонистон давлатини қуришда тўлақонли иштирок этиш учун кенг имкониятлар яратиш гоят муҳимдир.

Минтақавий даражада – аввало Покистон, Ҳиндистон, Эрон, Туркия, Саудия Арабистони, Бирлашган Араб Амирликлари, Қатар ва Марказий Осиё давлатларининг қўллаб-қувватлаши билан томонлар ўртасида мустаҳкам келишувни таъминлашга эришиш зарур.

Афғонистонда иқтисодий ривожланиш, хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш билан боғлиқ бир қатор жиддий муаммоларни ҳал этиш кўп жиҳатдан унга кўшни бўлган давлатларга, бизнинг эзгу хоҳиш-иродамиз, катъий қароримиз ва бу мамлакатда миллий ярашувни таъминлаш, зўравонликка барҳам беришда фаол иштирок этишга қанчалик тайёр эканимизга боғлиқлигини, ўйлайманки, ҳаммамиз яхши тушунамиз.

Барча кўшни ва ҳамкор мамлакатларнинг саъй-ҳаракатлари бир-бирини такрорламаслиги, балки тўлдириши керак. Биз бу муаммони ҳал этиш бўйича ўзаро келишилган чора-тадбирлар, ёндашув ва механизмларни ишлаб чиқишимиз зарур.

Шу йилнинг январь ойида БМТнинг Хавфсизлик Кенгаши йиғилишида БМТ Бош қотиби Антониу Гутерриш жаноблари таъкидлаганидек, минтақавий ҳамкорликнинг янги жадал суръатлари «умумий, аллақачон пишиб етилган ва долзарб вазифаларни ҳал этиш бўйича барчамизнинг олдимизда катта имкониятлар очади».

Биз энди Афғонистонга унинг худудидан тинчлик ва барқарорликка таҳдид солмайдиган давлат сифатида қарай бошлашимиз керак. Афғонистон – бизнинг дўстона ҳамкоримиз ва кўшнимиздир.

Ишонаманки, Афғонистонни кўшни мамлакатлар билан савдо-иқтисодий, транспорт-коммуникация ва маданий-гуманитар алоқалар тизимига жалб этиш бўйича умумий саъй-ҳаракатларимиз бу мамлакатдаги вазиятни барқарорлаштириш ва уни тинч ҳаётга қайтариш жараёнига сезиларли ҳисса қўшади.

Ҳеч шубҳасиз, охир-оқибатда афғон заминда тинчлик ўрнатилиши бепоян Евроосиё китъасидаги барча давлатлар учун янги имкониятлар очади ва реал наф келтиради. Бу умумий хавфсизлик ва барқарорликни мустақкамлаш, автомобиль ва темир йўллари куриш, табиий ресурсларни ташийдиган қувурлар ўтказиш, минтақавий ва трансминтақавий савдосотикнинг ривожланиши учун қулай шароитлар яратади.

Имкониятдан фойдаланиб, Афғонистоннинг ижтимоий-иқтисодий тикланиши учун Ўзбекистон имкон даражасида ҳисса қўшаётганини қайд этмоқчиман.

Биз 2002 йилдан буён Афғонистонга электр энергияси етказиб бермоқдамиз. Сурхон – Пули – Хумри янги электр тармогининг ишга туширилиши билан Ўзбекистондан Афғонистонга электр энергияси етказиб бериш ҳажми кескин ортади.

Биз биргаликда яна бир стратегик лойиҳани амалга ошириш таклифини илгари сурмоқдамиз. Бу ўзбек мутахассислари томонидан қурилган ва ҳозирги кунда фаолият кўрсатаётган Ҳайратон – Мозори Шариф темир йўлини Ҳиротгача давом эттириш лойиҳасидир.

Бу лойиҳа Афғонистон иқтисодиётини тиклаш учун аниқ ва амалий ҳисса бўлиб қўшилади, янги иш ўринлари яратади ва мамлакатнинг транзит салоҳиятини оширади.

Трансафғон транспорт-коммуникация лойиҳалари бўйича ишларнинг шу каби катта аҳамиятга эга бўлган «Ўзбекистон – Туркменистон – Эрон – Уммон» ва «Ўзбекистон – Қирғизистон – Хитой» каби бошқа

минтақавий лойиҳалар билан узвий боғлиқ ҳолда бошлангани Шимолдан Жанубгача ҳамда Шарқдан Ғарбгача бўлган барча йўналишларда китъалараро транспорт коридорларини энг қисқа йўллар билан ривожлантириш учун зарур шароитлар яратади.

Гуманитар алоқалар фаол ривожланмоқда. Шу йилнинг январь ойидан бошлаб Афғонистонга чеғарадош Термиз шаҳрида махсус ташкил этилган Афғон фуқароларига таълим бериш маркази иш бошлади. Ҳозирги кунда бу масканда 100 нафарга яқин афғонистонлик йигит-қизлар таълим олмоқда.

Биз мазкур марказда афғон мутахассисларини тайёрлаш бўйича ихтисослик ва йўналишлар сонини кенгайтиришни режалаштирмоқдамиз.

Глобал даражада – дунёнинг етакчи, буюк давлатлари ва донор ташкилотлар томонидан Афғонистондаги тинчлик жараёнлари принципал жиҳатдан сиёсий қўллаб-қувватланиши ва мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий тикланиши учун молиявий ёрдам кўрсатилишини таъминлаш зарур. Уларнинг ёрдами туфайли мамлакат тинч ривожланиш йўлига ўтди. Бугунги Афғонистон – бундан атиги йигирма йил олдинги мамлакат эмас.

Очиқ демократик сайловлар ўтказилган пайтдан бошлаб бу юртда давлат қурилишининг янги даври бошланди, оддий афғон фуқаролари ҳаётида ижобий ўзгаришлар кўзга ташланмоқда. Мамлакат ҳукумати аҳолини таълим ва соғлиқни сақлаш хизмати билан кенг қамраб олишга муваффақ бўлди. Буларнинг барчаси афғон халқининг тинч-осойишта ҳаёт ва тараққиёт сари интилаётганидан далолат беради.

Яқин икки йил ичида Афғонистонда муҳим сиёсий воқеалар – парламент ва президентлик сайловлари ўтказилиши кутилмоқда. Бу воқеалар мамлакат барқарор демократик тараққиёт йўлидан изчил илгарилаб бораётганининг тасдиғи бўлиши лозим.

Ҳурматли дўстлар!

Барчамиз бир ҳақиқатни англаб олишимиз зарур: биз бугун фақатгина Афғонистоннинг келажаги учун эмас, балки умумий хавфсизлигимиз, терроризм, фанатизм ва зўравонликдан холи дунё учун курашмоқдамиз.

Биз ўтмишдаги хатоларни такрорламаслигимиз керак. Умумий масъулиятимизни доимо ёдда тутишимиз лозим.

Афғонистонда тинчликка эришиш вазифаси бугунги кунда глобал хавфсизлик ва тараққиёт учун том маънода мисли кўрилмаган хатарга айланган терроризм ва экстремизмга қарши курашишга қаратилган саъй-ҳаракатлар билан узвий боғлиқдир.

Бизнинг қатъий ишончимизга кўра, барча ташқи кучлар афғон ҳукуматининг Афғонистонда хорижий террористик ташкилотларнинг базаларини йўқ қилиш борасидаги саъй-ҳаракатларини сўзсиз қўллаб-қувватлаши, ҳеч қандай фарқларга қарамасдан, терроризмни молиявий ва моддий-техник қўллаб-қувватлашнинг олдини олиши ўта муҳим аҳамиятга эгадир.

Ўзбекистон терроризм, экстремизм ва радикализм мафкурасига қарши кураш борасида ҳамisha принципиал позицияга эга бўлиб келган.

Бундай хавф-хатарларга қарши фақат куч ишлатиш усуллари билан эмас, балки биринчи навбатда, айниқса, ёшлар ўртасида, зўравонликни келтириб чиқарадиган жаҳолатга қарши маърифат билан курашиш лозим.

Ўтган йили Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида Ўзбекистон Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенцияни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш таклифини илгари сурган эди.

Бизнинг асосий мақсадимиз – ёшларнинг сифатли таълим олиш имкониятига эга бўлишига эришиш, уларнинг ўз қобилияти ва истеъдодини рўёбга чиқариши учун барча зарур шароитларни яратиб беришдан иборат.

Биз барча хорижлик ҳамкорларимизга ислом динининг инсонпарварлик моҳиятини аҳоли ва айниқса, ёшларга тушунтириш йўлида яқин ҳамкорликда иш олиб боришни таклиф этамиз.

Ўйлайманки, бу борада Ўзбекистонда ташкил этилган Имом Бухорий номидаги халқаро илмий-тадқиқот маркази, Ислом цивилизацияси маркази ва Ўзбекистон Ислом академиясининг имкониятларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ бўлади.

Шунингдек, биз ташаббус тариқасида Афғонистонда таълимни қўллаб-қувватлаш бўйича махсус халқаро фонд ташкил этишни таклиф қиламиз.

Бундан кўзланадиган асосий мақсад – мамлакатда талаб катта бўлган соҳалар бўйича миллий кадрлар тайёрлаш, истеъдодли талабалар ва ёш олимлар учун

стипендия ва грантлар ажратиш борасида афгон томонига кўмаклашишдан иборат.

Бизнинг қатъий ишончимизга кўра, жамиятда таълимнинг нуфузини ошириш ва ёшларнинг камолотга интилишини рағбатлантириш – бу барқарор ва изчил тараққиётга эришиш кафолатидир. Буларнинг барчаси, ҳеч шубҳасиз, униб-ўсиб келаётган ёш авлодни зўравонлик ва радикализм мафқурасидан ҳимоя қилишда ёрдам беради.

Хурматли форум қатнашчилари!

Ишончим комил, ушбу конференциянинг ўтказилиши, амалий руҳдаги мулоқот ва мунозаралар, шунингдек, яқуний Тошкент декларациясининг қабул қилиниши Афғонистонда тинчлик ўрнатиш бўйича амалий жиҳатдан ижобий натижаларга эришиш имконини беради ва тинчлик жараёнининг ўзига хос «йўл харитаси»га айланади.

Моҳият эътиборига кўра сизларнинг ёрдамингиз билан афгон муаммосининг энг муҳим жиҳатлари бўйича барча манфаатдор томонларнинг сиёсий иродаси ва ўзаро англашувини ўзида акс эттирадиган ҳужжат қабул қилинади.

Афғонистоннинг келажаги халқаро ҳамжамиятнинг барчамиз учун умумий бўлган таҳдид ва хатарларга қарши курашишга ожиз эканини кўрсатадиган мисолга айланиб қолмаслиги лозим.

Бугун барчамиз бирлашиб, жафокаш Афғонистон халқига тинчлик ва тараққиёт йўлида ёрдам қўлини чўзишимиз, уни қўллаб-қувватлашимиз ҳар қачонгидан ҳам муҳимдир.

Барча конференция иштирокчиларига чин қал-
бимдан самарали иш олиб боришларини тилайман!
Эътиборингиз учун раҳмат.

*Афғонистон бўйича «Тинчлик жараёни,
хавфсизлик соҳасида ҳамкорлик ва минтақавий
шериклик» мавзусида ўтказилган халқаро
конференцияда сўзланган нутқ*

2018 йил 27 март

ЯНГИ ТАРИХИЙ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛГАН АСРИЙ ДЎСТЛИК ВА БИРОДАРЛИК, ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК МУНОСАБАТЛАРИ

Мухтарам Гурбангули Мяликулиевич!

Азиз дўстлар!

Қадрли туркман дўғонлар!

Бугун саховатли ва меҳмондўст ўзбек заминида Туркменистон Президенти мухтарам Гурбангули Мяликулиевич Бердимухамедовни, туркменистонлик барча азиз меҳмонларимизни самимий кутлашдан бахтиёрман.

Хуш келибсиз Ўзбекистонга!

Туркман ва ўзбек халқларининг тарихий тақдирида муштарак жиҳатлар кўп. Бизнинг қадим тарихимиз умумий, биз аждодларимизнинг анъана ва урф-одатларини муқаддас деб билган ҳолда эъзозлаймиз.

Бизларни асрлар оша боглаб келаётган дўстлик ва биродарлик, яхши қўшнилик муносабатлари бугун янги, мен айтган бўлардимки, тарихий босқичга кўтарилди.

Туркменистонда ҳам, Ўзбекистонда ҳам бугун халқларимиз ва давлатларимиз келажаги учун улкан аҳамиятга эга бўлган кенг кўламли ўзгариш ва янгиланишлар амалга оширилмоқда. Улардан кўзланган асосий мақсад – халқларимиз учун муносиб турмуш шароитларини таъминлаш, ҳар бир инсон салоҳиятини тўлиқ намоён қилишдан иборат.

Ўзаро муносабатларимизни янада мустаҳкамлаш учун барча ишларни амалга оширар эканмиз, биз хонадонларимиздаги тинчлик ва хотиржамликни самарали ҳимоя қилган, биргаликда, елкама-елка турган ҳолдагина олдимизда турган умумий муаммоларни енгиб ўтишимиз ва долзарб вазифаларни ҳал қилишимиз мумкин.

Сизни ишонтириб айтмоқчиман, бу йўлда Ўзбекистон туркман биродарлари учун доимо садоқатли дўст ва ишончли ҳамкор бўлиб қолади.

Мухтарам Гурбангули Мяликгулиевич!

Сизнинг Ўзбекистонга давлат ташрифингизни муштарак эзгу мақсадларимизга эришиш йўлидаги ўзаро интилишларнинг ёрқин ифодаси сифатида баҳолаймиз.

Яқин қўшни ва дўст сифатида Туркменистон мамлакатни модернизация қилиш ва янгилаш йўлида чиндан ҳам мислсиз муваффақиятларга эришаётгани бизни гоят қувонтиради.

Мухим ташқи сиёсий ташаббуслар қардош Туркменистон халқининг халқаро майдондаги нуфузининг муносиб равишда ортиб боришини таъминламоқда.

Ҳеч шубҳасиз, бу ютуқлар атоқли давлат ва сиёсат арбоби, бор куч-ғайрати ва катта тажрибасини ўз халқига хизмат қилишга сафарбар этаётган, ҳақиқий ватанпарвар Туркменистон Президенти, мухтарам Гурбангули Мяликгулиевич Бердимухамедовнинг кўп қиррали фаолиятининг бевосита натижасидир.

Азиз дўстлар!

Бугун анъанавий равишда очик ва дўстона руҳда ўтган музокаралар минтақавий ва халқаро сиёсатга

доир кўплаб масалалардаги қараш ва ёндашувларимиз яқин ҳамда муштарак эканини тасдиқлади.

Савдо-иқтисодий ҳамкорлик, саноат кооперациясини кенгайтириш истиқболлари, мамлакатларимизнинг транзит салоҳиятини ошириш, минтақалар миқёсида алоқаларни фаоллаштиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Бугун имзоланган муҳим келишувлар мамлакатларимизнинг узоқ муддатли манфаатларига хизмат қилади.

Бу бизга халқларимиз тараққиёти, фарзандларимиз ва набираларимиз бахти учун умумий келажакни барпо этиш йўлида янада қатъий ишонч бағишлайди.

Қадрли дўстлар!

Ҳаммамизга яхши маълумки, туркман ва ўзбек халқларининг кўп асрлик муносабатлари янада мустаҳкам ва самарали бўлишида барча туркий тилли халқлар адабиётининг мумтоз намояндalари ҳисобланган буюк шоир ва мутафаккирлар Алишер Навоий ва Махтумқули Фирогийнинг буюк хизматлари бор. Бу улуғ зотлар инсонийлик, эзгулик, одамлар ўртасидаги дўстлик, тинчликсеварлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик каби энг олижаноб фазилатларни тараннум этганлар. Шунинг учун ҳам уларнинг ўлмас ижоди бугун ҳам қалбимизга яқин.

Бу ҳақда Туркменистон халқ шоири Кора Сейитлиев жуда ибратли ва ёрқин мисралар битган:

Туркманнинг бошланса тўйи – базми,

Даврада янғрайди Навоий назми.

Ўзбек хонадони тўй бошласа гар,

Унда Фирогийнинг сўзи жаранглар.

Ўйлайманки, бу таъсирчан ва доно сўзлар таржима килишга муҳтож эмас.

Ишончим комил, туркман ва ўзбек халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган биргаликдаги саъй-ҳаракатларимиз буюк ажодларимизнинг ўғит ва насихатларига уйғун ва ҳамоҳангдир.

*Туркменистон Президенти
Гурбангули Бердимухамедов
шарафига уюштирилган қабул
маросимида сўзланган нутқ*

*Тошкент шаҳри,
2018 йил 23 апрель*

ЎЗБЕКИСТОН – ТУРКМАНИСТОН: ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Хурматли кўргазма иштирокчилари!

Туркменистоннинг етакчи корхоналари, компания ва ташкилотлари раҳбарлари!

Қадрли дўстлар!

Туркменистон Президенти хурматли Гурбангули Мяликгулиевич Бердимухамедовнинг Ўзбекистон Республикасига давлат ташрифи доирасида Тошкентда ўтказилаётган Туркменистон миллий кўргазмасининг барча иштирокчилари ва меҳмонларини улкан мамнуният билан самимий кутлайман.

Ўзбекистон ва Туркменистон – стратегик шериклардир. Бизнинг халқларимизни кўп асрлик дўстлик ва яхши қўшничилик ришталари, умумий тарих, дин ва тил, маданият, урф-одат ва анъаналар муштараклиги мустаҳкам боғлаб келади.

Ўзбекистон ва Туркменистон ўртасидаги кўп қиррали ҳамкорлик қатъий сиёсий ирода ҳамда олий даражадаги самарали учрашувлар давомида эришилган келишувларни биргаликда амалга ошираётганимиз туфайли изчил ривожланиб, аниқ маъно-мазмун билан бойиб бормоқда.

Ҳеч шубҳасиз, ўзаро ҳамкорлигимизнинг устувор йўналишини савдо-иқтисодий соҳа ташкил эта-

ди. Ўтган қисқа даврда биз бу борада ҳақиқатан ҳам муҳим аҳамиятга молик натижаларга эришдик.

Кейинги йилларда биринчи марта ўзаро савдо ҳажми жадал суръатлар билан ортиб бормоқда. Мамлакатларимиз корхоналари ва ташкилотлари ўртасида иқтисодиётнинг анъанавий равишда бир-бирини тўлдирадиган тармоқларида кооперация алоқалари кучаймоқда.

Бу ўринда аввало ёқилғи-энергетика мажмуаси, қишлоқ хўжалиги, машинасозлик, темир йўл транспортини модернизация қилиш ва бошқа кўплаб соҳалардаги лойиҳалар ҳақида сўз бормоқда.

Биз транспорт коммуникацияларини ривожлантириш ҳамда давлатларимиз ва бутун минтақамизнинг улкан транзит салоҳиятини самарали ишга солишга қаратилган ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтирмоқдамиз.

Таъкидлаш керакки, бугунги кунда мамлакатларимиз бизнес ҳамжамиятлари ўртасидаги изчил ишбилармонлик алоқалари ҳамда ҳудудлараро мустаҳкамланиб бораётган ҳамкорлик доирасида кенг истиқболлар очилмоқда.

Мухтарам дўстлар!

Бундан бир ой олдин Ашхободда Туркменистон Президентининг бевосита қўллаб-қувватлаши билан Ўзбекистон миллий саноат кўргазмаси муваффақиятли ўтказилган ва у туркменистонлик шерикларимизда катта кизиқиш уйғотган эди.

Бугун биз мамлакатимизнинг нафақат ишбилармон доиралари, балки бутун жамоатчилигининг эътибор марказида турган Туркменистон миллий кўргазмасини очмоқдамиз.

Кўргазма мажмуасида бугунги Туркменистон иқтисодиётининг улкан салоҳияти ва юксак эътирофга молик ютуқлари, унинг бой табиий, илмий ва интеллектуал ресурслари, замонавий технологиялари кенг намоиш этилмоқда.

Шу билан бирга, бу ерда ташкил этилган ёрқин экспозиция қардош туркман халқининг қадимий ва ноёб маданияти ҳамда анъаналари билан яқиндан танишиш имконини беради.

Туркменистоннинг халқаро миқёсда эътироф этилган барча ютуқлари хурматли Гурбангули Мяликгулиевич Бердимухамедовнинг чуқур ўйланган, самарали сиёсати натижаси эканини алоҳида қайд этишни истардим.

Қадрли кўргазма иштирокчилари ва меҳмонлари!

Сизларни икки томонлама муносабатларимиздаги қутлуғ воқеа – Ўзбекистон пойтахтида Туркменистон миллий кўргазмаси очилиши билан яна бир бор чин қалбимдан табриклайман.

Ишончим комил, кўргазма якунида иқтисодиётнинг турли тармоқларида кооперация алоқаларини ривожлантиришга, мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни дўст халқларимиз фаровонлиги йўлида янада мустаҳкамлашга хизмат қиладиган

истикболли лойиҳаларни амалга ошириш бўйича янги савдо шартномалари ва битимлар имзоланади.

Барчангизга кўргазмада самарали иш олиб бориш, муваффақиятли музокаралар ўтказишни тилайман.

Меҳмондўст Ўзбекистон заминига хуш келибсиз!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

*Тошкент шаҳри,
2018 йил 24 апрель*

ЎЗАРО ИШОНЧ ВА ДЎСТЛИККА АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИК ЖАДАЛ РИВОЖЛАНМОҚДА

Муҳтарам Президент Жаноби Олийлари!
Ҳурматли туркиялик дўстлар!
Сайин қардашлар!

Авваламбор, сиз, азиз меҳмонларимизни қадимий ва гўзал диёримизда қабул қилаётганимиздан беҳад мамнунман.

Ота юртингиз – Ўзбекистонга хуш келибсиз!

Мамлакатларимиз ўртасидаги умумий тарих, муштарак тил ва дин, азалий қадриятларга асосланган кўпқиррали муносабатлар сўнгги йилларда сифат жиҳатидан мутлақо янги босқичга кўтарилаётгани бизни жуда қувонтиради.

Туркия Республикаси Президенти, азиз дўстим ва биродарим, муҳтарам Режеп Таййип Эрдоған Жаноби Олийлари билан бевосита мулоқотларимиз, самимий дийдор кўришувларимиз яхши анъанага айланиб бораётгани халқимизни беҳад хушнуд этмоқда.

Ўтган йили октябрь ойида Туркияга амалга оширган давлат ташрифимиз ҳақиқатан ҳам тарихий аҳамиятга эга бўлди.

Ташриф давомида эришилган келишувлар Ўзбекистон – Туркия ўртасидаги муносабатларни стратегик шериклик даражасига олиб чиқди.

Туркия Президентининг Ўзбекистонга илк давлат ташрифи олий даражадаги учрашувларимизнинг мантикий давоми бўлиб, ҳамкорлигимиз тарихида янги саҳифа очишига ҳеч қандай шубҳа йўқ.

Турк халқида ажойиб бир мақол бор:

«Баш баша вермейинча таш ериндэн калкмас».

Бунинг маъноси, ўзбекча айтганда, **«Қарс икки кўлдан чиқади».**

Дўстим Эрдоған Жаноби Олийлари билан ҳозиргина самимий руҳда ўтказган музокара ва суҳбатларимиз чоғида биз халқларимиз ва давлатларимиз манфаати-га бевосита дахлдор бўлган ғоят муҳим масалаларни муҳокама қилдик.

Бугунги мулоқотимиз икки давлат раҳбарларида шерикчилик алоқаларини янада жадаллаштириш, умумий мақсадларимизга эришиш бўйича бир-галикда ҳаракат қилиш учун катта сиёсий ирода мавжуд эканини яна бир бор тасдиқлади.

Шу борада бир фикрни алоҳида айтиб ўтмоқчиман.

Ўзбек ва турк халқлари кўп асрлар давомида шундай мустаҳкам илдизлар билан боғланганки, уларни бир-биридан ажратиш асло мумкин эмас. Хусусан, XI асрда Ўрта Осиёдан келиб Анадўлида туркий давлат барпо этган Туғрулбек фаолиятини ҳаммамиз яхши биламиз.

Буюк шоир ва мутафаккир Мавлоно Жалолиддин Румий нафакат Кўнёда, балки Самарқанду Бухорода ҳам ғоят машҳур бўлган.

Соҳибкирон Амир Темурнинг набираси, улуғ аллома Мирзо Улуғбекнинг шогирди Али Қушчи Усманий-

лар саройида обрў-эътибор топган ва ўз илмий мактабини яратган.

Туркиянинг янги тарихида ҳам ўзбек миллатига мансуб кўплаб инсонлар бу юртда яшаб, унинг таракқиётига муносиб хисса қўшгани сиз, азизларга яхши маълум, деб ўйлайман. Масалан, Туркия Жумхуриятининг биринчи давлат мадҳияси муаллифи Меҳмет Акиф Ўрсой, собиқ давлат вазири Аҳат Андижон, депутат Ўрхан Қовунжу каби таниқли шахслар ҳақида сизлар бизлардан ҳам кўпроқ биласиз.

Турк халқи ўзбек заминини ўзи учун муқаддас, деб билади ва уни «ота юртимиз», деб эъзозлайди.

Қардош турк халқининг бизнинг ўлкамиз ва халқимизга бўлган чексиз меҳри ва ҳурматини англаш, хис қилиш учун шу сўзнинг ўзи кифоя.

Ўзбекистон ва Туркия муносабатлари яқин тарихимизда қандай мураккаб синовлардан ўтгани ҳақида тўхталиб ўтишга ҳожат йўқ, деб ўйлайман. Лекин бизнинг буюк турк халқига бўлган ҳурмат ва эҳтиромимиз ҳамма вақт юксак даражада сақланиб қолганини алоҳида қайд этмоқчиман.

Айни вақтда Туркия Ўзбекистонни ўзи учун муҳим стратегик шерик, деб билишини биз юқори баҳолаймиз.

Туркия Президенти, дунё микёсидаги машҳур давлат ва сиёсат арбоби Эрдоған Жаноби Олийларининг мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни юксак даражага олиб чиқиш борасидаги қатъий азму шижоати ва амалий ҳаракатларини биз ҳар томонлама қўллаб-қувватлаймиз.

Мухтарам дўстлар!

Ўтган киска даврда ўзаро муносабатларни ривожлантириш, кенг қамровли ва узоқ муддатли дўстлик алоқаларини мустаҳкамлаш йўлида улкан қадамлар қўйилганини алоҳида эътироф этмоқчиман.

Биринчидан, Туркия билан ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш биз учун устувор йўналиш ҳисобланади.

Ўзаро савдо ҳажми ва унинг таркибини кенгайтириш бўйича ижобий ўзгаришлар амалга оширилмоқда.

2017 йили давлатларимиз ўртасида товар айирбошлаш ҳажми 30 фоизга ортиб, 1,5 миллиард долларни ташкил этди.

Шу йилнинг биринчи чорагида бу кўрсаткич 20 фоизга ўсиб, 400 миллион долларга етди.

Яқин йилларда бу рақамни 5 миллиард долларга етказиш учун барча имконият ва захиралар мавжуд, деб ҳисоблайман.

Биз Туркия бозорига енгил саноат, кимё, металлургия, машинасозлик, электротехника, чарм-пойабзал ва кишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспорт қилишни кенгайтиришдан манфаатдормиз.

Маҳсулотларимизни узлуксиз ва тўғридан-тўғри етказиб бериш мақсадида Истанбул шаҳрида таъсис этилган Ўзбек–Турк савдо уйи имкониятларидан кенг фойдаланишни мўлжалламоқдамиз.

Айни вақтда Туркиядан илгор ва замонавий технологик ускуналарни харид қилишга, турк менежменти тажрибасини юртимизда кенг татбиқ этишга тайёр эканимизни билдирамиз.

Иккинчидан, биз инвестицион ва молиявий-техник ҳамкорликни мустаҳкамлаш ва кенгайтиришдан манфаатдормиз.

Иқтисодийтимизни ривожлантириш, уни диверсификация қилиш ва ракобатбардошлигини оширишда турк бизнеси муҳим ҳисса қўшиб келмоқда.

Биз «Дал Текник» компанияси билан биргаликда қурилиш маҳсулотларини ишлаб чиқариш, «АПЕАС» компанияси билан Самарқанд шаҳрида меҳмонхона мажмуасини қуриш ва бир қатор турк ширкатлари билан ҳамкорликда замонавий енгил саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш бўйича лойиҳаларни амалга оширишни бошладик.

Президент Эрдоған Жаноби Олийларининг ташрифи доирасида эришилган янги келишувларни мамнуният билан эътироф этаман.

Биз Туркия сармоядорларини ўтган йили Самарқанд вилоятида очилган «Ургут» эркин иқтисодий ҳудудида янги лойиҳаларни амалга оширишга таклиф этамиз.

Бугунги кунда бу ерда Туркия сармоядорлари иштирокида 5 та ширкат ташкил этилган бўлиб, улар тўқимачилик, кимё ва электротехника маҳсулотлари ишлаб чиқаришни бошламоқда.

Туркиянинг мувофиқлаштириш ва ҳамкорлик агентлиги (ТИКА) томонидан Ўзбекистонга кўрсатилаётган техник кўмак учун ўз миннатдорлигимизни билдира-миз.

Учинчидан, савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга бевосита таъсир этадиган омиллардан

бири – бу транспорт коммуникациялари ва транзит йўналишларидир.

Авваламбор, Баку – Тбилиси – Карс темир йўл коридори муваффақиятли ишга туширилгани билан мухтарам Президент Эрдоган Жаноби Олийларини яна бир бор самимий табриклайман.

Сизнинг бевосита раҳбарлигингизда қуриб битказилган ушбу темир йўл нафақат минтақадаги, балки Шарқий ва Марказий Осиёдаги ҳамда Европадаги давлатлар билан савдо алоқаларини мустаҳкамлаш учун улкан имкониятлар яратади.

Халқаро транспорт йўлагининг рақобатбардошлигини ошириш мақсадида транзит тарифларини янада мақбуллаштириш муҳим, деб ҳисоблаймиз.

Ушбу соҳадаги ҳамкорлигимизни кенгайтиришда «Халқаро юклар ва йўловчиларни ташиш» ҳамда «Халқаро мультимодал ташиш» тўғрисидаги ҳукуматлараро битимлар мустаҳкам ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади.

Тўртинчидан, туризм соҳасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш учун кенг имкониятлар мавжуд. Юртимизда туркиялик туристлар оқимини кўпайтириш мақсадида шу йил февраль ойидан бошлаб Ўзбекистонда Туркия фуқаролари учун 30 кунлик визасиз режим амал қилмоқда. Шунингдек, икки давлат миллий авиакомпаниялари томонидан «Самарқанд – Истанбул» йўналиши бўйича қатновлар йўлга қўйилди, Туркия парламенти собиқ депутати, туризм соҳасида етакчи эксперт Содиқ Бадак 2017 йил ноябрь ойидан бошлаб Ўзбекистон Туризмни ривожлантириш

кўмитасида маслаҳатчи сифатида фаол иш олиб бормоқда.

Бешинчидан, биз Президент Эрдоган Жаноби Олийлари билан биргаликда икки мамлакат давлат раҳбарлари раислигида Стратегик шериклик олий кенгашини тузиш масаласини ҳам муҳокама қилдик ва бу таклифни маъқулладик.

Ушбу Кенгаш, ҳеч шубҳасиз, икки томонлама савдо-иқтисодий, инвестиция, транспорт ва туризм соҳаларидаги ҳамкорлигимизга оид долзарб масалалар бўйича аниқ режа ва дастурлар ишлаб чиқиш ва амалга оширишда муҳим ўрин тутди.

Айни вақтда биз Савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро қўшма комиссия фаолиятини кучайтириш, унинг йигилишларини мунтазам равишда, икки давлат ишбилармонларини кенг жалб этган ҳолда ўтказишни таклиф қиламиз.

Олтинчидан, маданий-гуманитар соҳадаги алоқаларни ривожлантириш Ўзбекистон ва Туркия ўртасида энг муҳим ҳамкорлик йўналишларидан бири ҳисобланади.

Биз бу борадаги мулоқотларни давом эттириш, маданият кунлари ва турли ижодий тадбирларни мунтазам ташкил этиш тарафдоримиз.

Ўзбекистонда турк, Туркияда ўзбек маданияти марказларини очиш бўйича таклифларни қўллаб-қувватлаймиз.

Ўзбекистон ва Туркия ўртасида соғлиқни сақлаш соҳасида ҳамкорлик ўрнатиш ва уни изчил ривожлантириш, кадрлар тайёрлаш, ўзаро тажриба алмашиш, қўшма клиникалар очиш ҳам фойдали бўлар эди.

Илмий-тадқиқот ва инновацион лойиҳаларни биргаликда амалга ошириш, архитектура-қурилиш, муҳандислик, олий таълим даргоҳларининг тажриба алмашиши ҳам биз учун муҳим аҳамиятга эгадир.

Ўзбекистон Халқаро ислом академияси, Самаркандда Имом Бухорий халқаро илмий-тадқиқот маркази, Тошкентда Ислом цивилизацияси маркази инфратузилмаларини ривожлантириш ва уларнинг фаолиятини йўлга қўйишда биз туркиялик қардошларимизни яқиндан ҳамкорлик қилишга таклиф этамиз.

Самарканд ва Истанбул, Бухоро ва Кўнё, Хива ва Бурса каби тарихий шаҳарларимиз ўртасида биродарлик алоқаларини йўлга қўйиш халқларимизни янада яқинлаштиришга хизмат қилади.

Муҳтарам Президент Жаноби Олийлари!

Ҳурматли меҳмонлар!

Биз Туркия давлати раҳбари, азиз дўстим Эрдоған Жаноби Олийларининг икки халқ ўртасидаги дўстлик муносабатлари ривожига қўшаётган беқиёс ҳиссасини ғоят кадрлаймиз.

Ишончим комилки, биргаликдаги саъй-ҳаракатларимиз билан Ўзбекистон ва Туркия ўртасидаги ҳамкорлик ришталари янги, янада юксак босқичга кўтарилади.

Эътиборингиз учун катта раҳмат.

*Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Республикаси
расмий делегацияларининг кенгайтирилган
таркибдаги учрашувида сўзланган нутқ*

*Тошкент шаҳри,
2018 йил 30 апрель*

ЎЗБЕКИСТОН – ТУРКИЯ: САВДО-ИҚТИСОДИЙ ВА ИНВЕСТИЦИЯ СОҲАЛАРИДАГИ ҲАМКОРЛИК ЯНГИ, ЮҚОРИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛАДИ

Муҳтарам Президент Жаноби Олийлари!

Хурматли Туркиянинг етакчи компаниялари, банк-лари ва ташкилотлари раҳбарлари!

Бизнес-форум иштирокчилари!

Хонимлар ва жаноблар!

Икки томонлама муносабатларимиз тарихида биринчи марта Туркия Республикаси Президенти, азиз биродарим, муҳтарам Эрдоган Жаноби Олийлари иштирокида ўтказилаётган Ўзбекистон – Туркия бизнес-форуми қатнашчиларини чин қалбимдан кутлайман.

Туркия бизнинг стратегик ҳамкоримиздир. Биз ҳамкорлигимизни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлашдан манфаатдормиз.

Ҳеч шубҳасиз, қардош давлатларимиз ўртасида ўзаро манфаатли ва амалий алоқаларда савдо ва инвестицияларни ривожлантириш муҳим аҳамият касб этади.

Айнан шунинг учун ҳам бугун кадрдон дўстим, Президент Эрдоган Жаноби Олийлари билан ушбу форумда шахсан иштирок этишга қарор қилдик.

Шу тариқа биз икки давлат тадбиркорларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимизни, ишбилармон

доираларнинг фаол ҳамкорлигини таъминлаш учун зарур бўлган барча шарт-шароитларни яратиш, савдо ва инвестиция соҳаларида янги кўшма лойиҳаларни амалга ошириш тарафдори эканимизни яна бир бор тасдиқлаймиз.

Биз бугун Туркиянинг етакчи компания ва банклари раҳбарлари, йирик тадбиркорларини, жумладан, узок йиллардан буён юртимизда муваффақиятли фаолият кўрсатиб келаётган ҳамкорларимизни ҳамда ўзлари учун янги имкониятлар очишни мақсад қилиб келган туркиялик ишбилармонларни кўришдан бениҳоя мамнунмиз.

Хурматли бизнес-форум иштирокчилари!

Бугун Ўзбекистонда хорижий сармоядорлар учун кенг имкониятлар эшиги очилмоқда.

Бизнинг мамлакатимиз хорижий бизнес, жумладан, туркиялик дўстларимизда қайси томондан қизиқиш уйғотиши мумкин?

Биринчидан, Туркия фуқаролари учун кириш визаларини бекор қилиш тўғрисида тарихий қарор қабул қилдик.

Ишонаман, ушбу қароримиз ишбилармон доиралар ўртасида ҳамда туризм соҳасидаги алоқаларимизни янада фаоллаштиради.

Биз туркиялик ишбилармонлар ва сайёҳларга қулайликлар яратиш мақсадида Истанбулдан Самарқандга тўғридан-тўғри авиақатновларни йўлга қўйдик ҳамда ушбу шаҳарлар ўртасида парвозлар сонини кўпайтирдик.

Шу ўринда юртимизга туркиялик сайёҳларни жалб қилишда, туризм инфратузилмаларини такомиллаштиришда кўрсатаётган кўмаги учун Туркиянинг вакили Ўзбекистон Туризмни ривожлантириш давлат кўмитаси маслаҳатчиси Содик Бадакка миннатдорлик билдираман.

Иккинчидан, Ўзбекистон ҳукумати томонидан сизларнинг сармояларингизни рағбатлантириш ва тўлик ҳимоя қилиш мақсадида зарур меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

Бизнес ривожига ғов бўлиб турган турли тўсиқлар олиб ташланди.

Туркиялик ишбилармонларнинг мамлакатимизда самарали фаолият юритиши учун орамизда бўлган баъзи тушунмовчилик ва ишончсизлик кайфиятига барҳам бериш мақсадида биродарим Эрдоған Жаноби Олийлари билан бир ярим йил давомида кўп иш қилдик ва бу сиёсатни давом эттирамиз.

Учинчидан, Ўзбекистонда тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш бўйича энг қулай шароитлар яратиш учун қатъий ва изчил қадамлар қўймоқдамиз. Жумладан, ўтган йили хорижий инвесторлар даромадларини қайтариб олиб чиқишлари учун барча тўсиқлар бартараф қилингани форум иштирокчиларининг кўпчилигига яхши маълум, деб ўйлайман.

Бу, ўз навбатида, иқтисодиётимизда чуқур таркибий ўзгаришларни бошлаб берди.

Ишбилармонлик муҳитини янада яхшилашни қатъий давом эттирган ҳолда, биз ташқи савдо ва божхона-тариф назоратини, маъмурий босимни кескин камай-

тириш ҳамда солиқ тизимини тубдан ислоҳ қилишга киришдик.

Яқинда тадбиркорлик субъектларини лицензиялаш жараёнларини янада қискартириш ва соддалаштириш бўйича қарор қабул қилинди. Жумладан, тадбиркорлик фаолиятида 42 турдаги лицензия ва рухсатномалар бериш жараёнлари бекор қилинди, 38 турдаги фаолият учун лицензиялар 17 тагача оптималлаштирилди, 25 турдаги тадбиркорлик фаолияти учун рухсат бериш жараёнлари соддалаштирилди.

Яқин вақт ичида Ўзбекистонда янги Солиқ концепциясини қабул қиламиз. Ўйлайманки, бу концепция бизнес ва инвесторлар учун жуда катта енгиллик беради.

Тўртинчидан, биз юртимизнинг ҳар бир вилоятида эркин иктисодий ҳудудлар ташкил этдик.

Бу ҳудудларда инвесторлар барча турдаги солиқ тўловлари ва импорт божларидан озод этилган.

Ҳозирги кунда 300 дан зиёд инвесторлар эркин иктисодий ҳудудларда яратилган қулай шароитлардан фойдаланган ҳолда фаолият олиб бормоқда.

Азиз дўстлар!

Бугунги форум 2017 йил октябрь ойида Туркияга амалга оширган ташрифимиз доирасида Истанбул шаҳрида бўлиб ўтган бизнес-мулоқотнинг мантиқий давомидир.

Ўтган қисқа вақт ичида биз савдо-иктисодий ва инвестиция алоқаларимизни сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқишга эришганимизни мамнуният билан таъкидлашни истардим.

2017 йил якунига кўра, давлатларимиз ўртасида ўзаро товар айланмаси 30 фоизга ўсиб, 1,5 миллиард долларни ташкил этди. Жорий йилнинг биринчи чорагида эса бу кўрсаткич 20 фоизга кўпайди.

Туркия компанияларининг Ўзбекистон иқтисодиётига киритган инвестицияларининг умумий ҳажми 1,2 миллиард доллардан ошди.

Мамлакатимизда 500 га яқин қўшма ширкат фаолият юритмоқда, булардан 59 таси шу йилнинг биринчи чорагида ташкил этилди.

Биз «Дал Текник» компанияси (раҳбари – Демиржан Кўсе) билан биргаликда қурилиш маҳсулотларини ишлаб чиқариш, «АПЕАС» (Юсуф Камил Таймаз) билан Самарқанд шаҳрида замонавий меҳмонхона мажмуасини қуриш лойиҳаларини бошлаб юбордик.

Бир қатор турк компаниялари билан замонавий енгил саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш бўйича лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Бугун ҳурматли Президент Эрдоган Жаноби Олийларининг ташрифи доирасида эришилган янги келишувларни мамнуният билан эътироф этамиз.

Бу – жами 3 миллиард долларлик истиқболли лойиҳалардир.

Бугун ушбу залда кўплаб етакчи турк банк ва компанияларининг раҳбарларини кўриб турганимдан мамнунман.

Фурсатдан фойдаланиб, биз билан янги, йирик қўшма лойиҳаларни амалга ошириш бўйича келишувларга эришган айрим компаниялар ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман.

«Йилдирим Групп» компанияси раҳбари, жаноб Роберт Юксел Йилдиримнинг энергетика (1,2 миллиард доллар), транспорт инфратузилмасини ривожлантириш (250 миллион доллар) ҳамда геологик қидирув ва минерал захиралар қазиб олиш соҳаларида инвестицион лойиҳаларни амалга ошириш борасидаги режаларини тўла қўллаб-қувватлаймиз.

Тўқимачилик ва чарм саноати ўзаро ҳамкорлигимизнинг анъанавий йўналишларидан бири ҳисобланади.

Шунинг учун «СУР Интернэшнл» компанияси раҳбари Мустафа Менге жаноблари ҳамда Туркиянинг чарм саноат ассоциацияси раҳбари Эрдал Матраш жанобларининг тайёр тўқимачилик (60 миллион доллар) ва чарм маҳсулотларини (23 миллион доллар) ишлаб чиқаришга қаратилган лойиҳаларни амалга оширишларини қўллаб-қувватлаймиз.

Ушбу форумда Туркиянинг «Бешлер Фудс» компанияси раҳбари жаноб Жамал Чакмак иштирок этаётганидан миннатдормиз.

Аминманки, биз тез орада сифатли озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришга қаратилган 70 миллион доллар ўзаро манфаатли лойиҳани амалга оширамиз.

Тадбиркорларимиз ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни қўллаб-қувватлаш мақсадида «Чалик» компанияси (раҳбари Ридван Актурк) билан биргаликда Тошкент шаҳрида 400 миллион долларлик замонавий Турк бизнес маркази қурилишини режалаштирдик.

Ўзбекистон банк-молия бозорида «Зираат банк»нинг сермахсул фаолият олиб боришида 14 миллион доллар сармоя сарфлаётган ушбу банк раҳбари Хусейн Айдин жанобларининг ҳиссаси катта эканини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз.

Ушбу банкнинг янги биноси учун Тошкент шаҳрининг марказидан ер ажратиш бўйича топширик берилди.

Ишонаманки, жаноб Аднан Йилдирим бошчилигидаги Туркиянинг «Эксимбанк»и (250 миллион долларлик кредит линияси) Ўзбекистонда ўз фаолиятини бошлаш истагида бўлган янги турк ишбилармонларига йўлбошчи бўлиб хизмат қилади.

Таъкидлаш жоизки, қўшма лойиҳаларни молиялаштиришда иштирок этишга Европа тикланиш ва тараққиёт банки ҳам тайёр эканини маълум қилди.

Шу билан бирга, бугунги анжуманда Туркиянинг бир қатор нуфузли ташкилот ва компаниялари раҳбарлари, жумладан, «ДЕИК» Кенгаши (Наил Олпак); «Лимак» компанияси (Нихат Ўздемир); «Кибар» компанияси (Али Кибар); «Нобель» ширкати (Ҳасан Улусой); «Калйон» компанияси (Кемал Калйончу); «Колин» компанияси (Желал Кол оглу); «Ченгиз» холдинги (Мехмет Ченгиз); «Акса» ширкати (Шабан Чемил Казаничи) ва бошқа етакчи компаниялар иштирок этаётганидан беҳад мамнунмиз.

Азиз қардошлар, сизларнинг ўзбекистонлик ҳамкорларингиз ўзаро манфаатли қўшма лойиҳаларни амалга ошириш учун ҳар бирингиз билан фаол ишлашга тайёр.

Мен Бош вазир ўринбосари Суҳроб Холмуродовга Ўзбекистонда ўз бизнесини ривожлантириш истагини билдирган барча туркиялик тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш ва уларнинг фаолиятига ҳар томонлама амалий кўмак бериш бўйича зарур топшириқларни бердим.

Яна бир бор таъкидлаб айтмоқчиман: Ўзбекистонда туркиялик ишбилармонларга энг қулай шароитлар яратмоқдамиз, уларнинг сармояларини, мулки ва ҳақ-ҳуқуқларини ҳар томонлама ҳимоя қиламиз.

Мухтарам Президент Жаноби Олийлари!

Ҳурматли бизнес-форум иштирокчилари!

Ишончим комилки, биргаликдаги саъй-ҳаракатларимиз билан биз Ўзбекистон ва Туркия ўртасидаги савдо-иқтисодий ва инвестиция соҳаларидаги ҳамкорликни янги, юқори сифат босқичига олиб чиқишга эришамиз.

Мен сизларга ҳар тарафлама ёрдам беришга, бизнинг юртимизда ўзаро манфаатли барча бизнес лойиҳаларни амалга ошириш бўйича кўмаклашишга ва бу ишларни шахсан ўзим назорат қилишга тайёрман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

Ўзбекистон – Туркия бизнес-форумидаги нутқ

*Тошкент шаҳри,
2018 йил 30 апрель*

АҚШ – ЎЗБЕКИСТОН: СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК ЙЎЛИДА ЯНГИ ДАВРНИНГ БОШЛАНИШИ

Ҳурматли жаноб Уилбор Росс!

Ҳурматли конгрессмен Трент Келли ва Конгресс аъзолари!

Лиза Кёртис хоним ва жаноб Томас Шеннон!

Азиз меҳмонлар!

Ўзбекистон делегациясининг Америка Қўшма Штатларига расмий ташрифи муносабати билан ташкил этилган қабул маросимида барчангизни самимий қутлашга ижозат бергайсиз.

Биз сизларнинг тимсолингизда Ўзбекистонда амалга оширилаётган демократик ўзгаришларни қўллаб-қувватлаётган мамлакатимизнинг ҳақиқий дўстларини кўрамыз.

Мен муҳтарам Президент Дональд Трамп Жаноби Олийларининг Америка Қўшма Штатларига расмий ташриф буюриш ҳақидаги таклифини юксак қадрлайман.

Биз бу тарихий ташрифни кейинги икки йил мобайнида мисли қўрилмаган суръатлар билан ривожланиб бораётган Ўзбекистон – АҚШ ҳамкорлигининг мантиқий давоми, деб баҳолаймиз.

Гарчи мамлакатларимиз географик нуқтаи назардан бир-бирдан олисда жойлашган бўлса-да,

меҳнатсеварлик ва бағрикенглик, гуманизм ва оила-парварлик каби муштарак кадриятлар халқларимизни бирлаштириб туради.

Биз Америка Қўшма Штатларини дунёдаги энг кудратли давлат, озодлик ва демократик кадриятлар тимсоли, замонавий тараққиёт етакчиси, гўзал ва жозибали диёр сифатида биламиз.

Биз АҚШнинг Ўзбекистон мустақиллигини биринчилар қаторида тан олиб, юртимизда биринчи бўлиб ўз элчихонасини очганини доимо миннатдорлик билан эслаймиз.

Бугун мухтарам Президент Трамп Жаноби Олий-лари билан биргаликда икки томонлама ва халқаро микёсдаги кенг кўламли масалаларни муҳокама қилдик.

Музокаралар барча масалалар бўйича ўзаро ишонч ва ҳурмат, бир-бирининг манфаатларини ҳисобга олиш руҳида бўлиб ўтганини алоҳида таъкидлашни истардим.

Ўзбекистонда очиқ бозор иқтисодиёти, демократик жамият қуриш, қонун устуворлиги, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашга доир амалий ҳаракатлар АҚШ томонидан қўллаб-қувватланаётганини биз юксак баҳолаймиз.

Ўзаро иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорлик кенгаймоқда. Бунда, жумладан, Америка-Ўзбекистон савдо палатаси (Кэролин Лэмм хонимлари) катта роль ўйнамоқда.

Кеча Ўзбекистон ва Америка компаниялари ўртасида қарийб 4,8 миллиард доллардан иборат янги

шартнома ва контрактлар имзолангани бу борада янги уфklar очади, деб ишонаман.

Музокараларда Марказий Осиёда хавфсизликни таъминлаш масалалари бўйича ёндашувларимизнинг муштараклиги яна бир бор намоён бўлди.

Биз Ўзбекистоннинг барқарор ривожланиши минтақада ўзаро ишонч ва яхши қўшничилик муҳитига бевосита боғлиқ эканини ҳисобга олган ҳолда, қўшни давлатлар билан фаол ҳамкорлик қилмоқдамиз.

Биз АҚШ маъмуриятининг Афғонистонда тинчлик ва осойишталик ўрнатишга доир стратегиясини бутун минтақамизда хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлашга қаратилган саъй-ҳаракатлар ифодаси, деб қабул қиламиз.

Бу эзгу мақсад йўлида АҚШ билан ҳар томонлама ҳамкорлик қилишга тайёр эканимизни яна бир бор изҳор этамиз.

Хурматли хонимлар ва жаноблар!

Бугунги учрашувлар якунига кўра қабул қилинган Қўшма сиёсий баёнотнинг «Америка Қўшма Штатлари ва Ўзбекистон: стратегик шериклик йўлида янги даврнинг бошланиши» деб номланишининг ўзиёқ кўп нарсани англатади.

Сизларга яхши маълумки, Буюк Ипак йўлининг чорраҳасида жойлашган Ўзбекистон Шарқ цивилизациясининг қадимий бешикларидан биридир.

Бу ҳақда гапирганда, Сизнинг ватандошингиз, машҳур олим Фредерик Старрнинг буюк аждодимиз Абу Райҳон Берунийга берган қуйидаги таърифни эслаш жоиз, деб ўйлайман:

«Беруний кўплаб оламшумул кашфиётлари учун инсониятнинг чексиз меҳр-муҳаббати ва олқишига лойикдир. У Христофор Колумб Американи кашф этишидан 500 йил олдин, денгиз сафарига чиқмасдан туриб, Шимолий ва Жанубий Америка материкларининг мавжудлигини аниқлаб берган», деб ёзади Старр жаноблари.

Фурсатдан фойдаланиб, бизнинг тарихимизни мана шундай чуқур ўрганиб, бутун дунёда кенг тарғиб этаётган Фредерик Старр ва бошқа америкалик олимларга чин қалбимдан ташаккур билдиришга ижозат бергайсиз.

Муҳтарам дўстлар!

Бугунги кунда Ўзбекистон Марказий Осиё минтақасида стратегик жиҳатдан ғоят муҳим ўринга, замонавий салоҳиятга эга бўлган мамлакат сифатида ўзини намоён этмоқда.

Биз барқарор тараққиётга эришиш мақсадида мамлакатимизни сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан модернизация қилиш бўйича Ҳаракатлар стратегиясини қабул қилдик.

Барча ислохотларимиз негизида инсон манфаатларини ва халқимиз фаровонлигини таъминлашдек энг устувор вазифа мужассам.

Бу мақсадга эришиш учун биз жамият ҳаётининг барча соҳаларини либераллаштириш, биринчи навбатда, иқтисодий соҳани эркинлаштиришга ҳал қилувчи масала сифатида қараб, бу борада муҳим ўзгаришларни амалга оширмоқдамиз.

Буюк давлат ва сиёсат арбоби Франклин Рузвельт таъкидлаганидек: иқтисодий жиҳатдан мустақиллик ва хавфсизликка эришмасдан туриб, чинакам шахсий эркинликка эришиб бўлмаслигини биз яхши англаймиз.

Бугунги кунда Ўзбекистонда олиб борилаётган ислохотлар жаҳон ҳамжамияти, жумладан, АҚШ томонидан эътироф этилаётгани бизга мамнуният багишлайди.

Биз бундан буён ҳам стратегик шеригимиз – Америка Қўшма Штатларининг қўллаб-қувватлашига ишонамиз.

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар!

Сўзимнинг якунида ушбу залда йиғилган сиз, америкалик дўстларимиз ва ҳамкорларимизга Ўзбекистонга катта ишонч ва хайрихоҳлик билан қараётганингиз, бизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаётганингиз учун яна бир бор самимий миннатдорлик билдираман.

Эътиборингиз учун ташаккур.

Америка Қўшма Штатларига расмий таширф доирасида Ўзбекистон Республикаси номидан ташкил этилган расмий қабул маросимидаги нутқ

*Вашингтон,
2018 йил 16 май*

БАРҚАРОРЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТНИ ТАЪМИНЛАШ – АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ

Мухтарам жаноб Си Цзиньпин!

Хурматли давлат раҳбарлари!

Мажлис иштирокчилари!

Ўзбекистон Республикаси делегацияси номидан саммитнинг барча иштирокчиларини кутлайман, Хитой Халқ Республикаси Раиси жаноб Си Цзиньпинга самимий қабул ва учрашувимиз юксак даражада ташкил этилгани учун миннатдорлик билдираман.

Бизнинг хитойлик шерикларимиз Шанхай ҳамкорлик ташкилотига раислик даврида жуда самарали ва муваффақиятли ишларни амалга оширди.

Бугун қабул қилинадиган ШХТга аъзо давлатлар ўртасидаги Узок муддатли яхши қўшничилик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани амалга ошириш бўйича Ҳаракатлар режаси мазкур ишларнинг муҳим натижаларидан биридир.

Гўзал Циндао шаҳридаги саммитимиз «Шанхай саккизлиги» раҳбарларининг биринчи учрашуви сифатида тарихда қолади.

Бу чуқур рамзий маънога эга бўлиб, айнан «8» раками хитой халқида омад ва тараққиётни ифодалайди.

Ташкилотимиз бирданига бир ярим миллиард кишига кўпайди, унинг иқтисодий ва интеллектуал салоҳияти сезиларли даражада кенгайди.

Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, Ҳиндистон ва Покистон каби давлатларнинг ШҲТ фаолиятида тўла ҳуқуқли аъзо сифатида иштирок этиши кенг кўламли ҳамкорликни янада ривожлантириш ва мустақамлаш учун мутлақо янги имкониятлар яратади.

Айни пайтда Ташкилотимизнинг минтақавий ва глобал сиёсатни шакллантириш, Евроосиё қитъаси хавфсизлиги ва барқарор тараққиётини таъминлашнинг муҳим механизми сифатидаги роли кучайиб бормоқда.

ШҲТ янада муваффақиятли ривожланиб бораверишига қатъий ишонамиз.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Марказий Осиёда барқарорлик ва тараққиётни таъминлаш Ташкилотимизнинг асосий мақсадларига эришиш, унинг олдида турган вазифаларни ҳал этишда муҳим омиллардан биридир.

Шу муносабат билан минтақада мутлақо янги сиёсий муҳит шаклланишини катта мамнуният билан таъкидламоқчиман.

Биз қисқа вақт ичида минтақадаги ўткир муаммолар, жумладан, чегара, савдо, транспорт ва сувдан фойдаланиш масалаларини амалий ҳал қилиш йўлида анча катта марраларга эришдик.

Шу билан бирга, Афғонистонда тинчлик ўрнатиш, унинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига кўмаклашиш минтақавий хавфсизликни таъминлашнинг муҳим шarti бўлиб қолмоқда.

Барча томонларнинг олдиндан ҳеч қандай шарт қўймасдан тинчлик музокараларини тез фурсатда

бошлашни бир овоздан маъқуллагани Сизларнинг қўллаб-қувватлашингиз билан яқинда Тошкентда ўтган Афғонистон бўйича халқаро конференциянинг асосий натижаси бўлди.

Ишончим комил, «ШХТ – Афғонистон» мулоқот гуруҳи доирасида биз Афғонистоннинг тинч тараққиётини таъминлашга салмоқли ҳисса қўша оламиз.

Мухтарам делегациялар раҳбарлари!

Биз ШХТ доирасида қўллаб-қувватлашга эришдик. Шу билан бирга, Ташкилот доирасидаги шерикликни янада ривожлантириш учун ҳали ишга солинмаган улкан имкониятлар мавжуд.

Шу муносабат билан барчамиз қуйидаги масалаларга эътибор қаратишимиз лозим.

Биринчидан ва энг асосийси – аҳоли, айниқса, ёш авлодда терроризм ва экстремизм мафқурасига қарши қатъий ва барқарор иммунитетни шакллантириш.

ШХТга аъзо давлатлар раҳбарларининг Ёшларга мурожаати ва уни амалга ошириш бўйича Ҳаракатлар дастурининг қабул қилиниши мана шу эзгу мақсадга хизмат қилади. Ушбу ташаббусни қўллаб-қувватлаганингиз учун барчангизга миннатдорлик билдираман.

Ишонамизки, ушбу Дастурни амалга оширишда ШХТ Ёшлар кенгаши ҳақиқий «локомотив» вазифасини ўтайди. Ўзбекистон ушбу тузилма фаолиятида фаол иштирок этади.

БМТнинг Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенциясини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш йўлидаги ҳамкорлигимизни янада кучайтиришни таклиф этаман.

Иккинчидан, савдо-иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш ва кооперацияни кучайтириш.

Жорий йил бошидан буён Ўзбекистоннинг ШХТга аъзо давлатлар, унинг кузатувчилари ва шериклари билан савдо ҳажми ўттиз фоиздан зиёд ошди.

Бизнинг фикримизча, товар айирбошлаш ҳажми янада ортишини таъминлаш учун экспорт-импорт тартиб-таомилларини соддалаштириш зарур.

Биз, шунингдек, давлат-хусусий шериклик тамоёиллари асосида агросаноат кластерларини шакллантириш тарафдоримиз.

Учинчидан, ШХТ маконининг транспорт-транзит салоҳиятидан самарали фойдаланиш – стратегик вазифамиздир.

«Бир макон, бир йўл» ташаббуси доирасида минтақалараро транспорт лойиҳаларини амалга ошириш долзарб аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз. Бизга жаҳоннинг энг йирик бозорларига олиб чиқадиган янги ва энг қисқа йўналишлар керак.

Ўзбекистон Мозори Шариф – Ҳирот, Хитой – Қирғизистон – Ўзбекистон темир йўл тармоқларини куриш тарафдори.

Айнан шу мақсадда Ўзбекистонда ШХТга аъзо давлатларнинг темир йўл бўйича идоралари раҳбарларининг биринчи учрашувини ўтказиш режалаштирилмоқда.

Бундан ташқари, ШХТнинг Халқаро транспорт-логистика ассоциациясини таъсис этиш имкониятини кўриб чиқишни таклиф этамиз.

Тўртинчидан, Инновация дастурлари ва лойиҳаларини ҳамкорликда амалга ошириш учун барча саъй-ҳаракатларни бирлаштиришга даъват этамиз.

Бизнинг шериклигимиз юқори технологиялар, рақамли иқтисодиёт, муқобил энергетика ва замонавий тиббиётни ривожлантириш ва кенг жорий этишга қаратилиши лозим.

Ҳар йили ШХТ мамлакатлари ҳукуматлари ва ишбилармон доиралари иштирокида Ахборот технологиялари ва инновацион ривожланиш форумини ўтказишни таклиф этамиз

Бешинчидан, Жаҳон сайёҳлик ташкилоти билан амалий ҳамкорликни йўлга қўйишни мақсадга мувофиқ ва ғоят долзарб аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон биргаликдаги саъй-ҳаракатлар билан тамаддунлар чорраҳаси – Самарқанд шаҳрида «Ипак йўли» туризм университетини ташкил этишни таклиф қилади.

Мазкур ўқув муассасасида туризм соҳасининг энг яхши мутахассислари даре бериши, барча аъзо мамлакатлардан талабалар таҳсил олиши мумкин бўлади.

Муҳтарам дўстлар!

ШХТ Бош котиби лавозимига Владимир Имомович Норов номзодини қўллаб-қувватлаганингиз

учун Сизларга самимий миннатдорлик билди-
раман.

Сўзимнинг якунида Хитой Халқ Республикаси
Раиси жаноб Си Цзиньпинга Циндаодаги тарихий
саммитнинг муваффақиятли ўтказилишига шахсан
катта ҳисса қўшгани учун яна бир бор чин қалбимдан
миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Қирғизистон Республикаси Президенти Сооронбай
Шарипович Жээнбековни ШХТга раисликни қабул
қилгани билан табриклайман ҳамда ушбу шараф-
ли ва масъулиятли миссияни бажаришда унга улкан
муваффақиятлар тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

*Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо
давлатлар раҳбарлари кенгашининг
кенгайтирилган таркибдаги
мажлисдаги нутқ*

*ХХР, Циндао шаҳри,
2018 йил 10 июнь*

Бундан ташкари, ШХТнинг Халқаро транспорт-логистика ассоциациясини таъсис этиш имкониятини кўриб чиқишни таклиф этамиз.

Тўртинчидан, Инновация дастурлари ва лойиҳаларини ҳамкорликда амалга ошириш учун барча саъй-ҳаракатларни бирлаштиришга даъват этамиз.

Бизнинг шериклигимиз юқори технологиялар, рақамли иқтисодиёт, муқобил энергетика ва замонавий тиббиётни ривожлантириш ва кенг жорий этишга қаратилиши лозим.

Ҳар йили ШХТ мамлакатлари ҳукуматлари ва ишбилармон доиралари иштирокида Ахборот технологиялари ва инновацион ривожланиш форумини ўтказишни таклиф этамиз

Бешинчидан, Жаҳон сайёҳлик ташкилоти билан амалий ҳамкорликни йўлга қўйишни мақсадга мувофиқ ва ғоят долзарб аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон биргаликдаги саъй-ҳаракатлар билан тамаддунлар чорраҳаси – Самарқанд шаҳрида «Ипак йўли» туризм университетини ташкил этишни таклиф қилади.

Мазкур ўқув муассасасида туризм соҳасининг энг яхши мутахассислари дарс бериши, барча аъзо мамлакатлардан талабалар таҳсил олиши мумкин бўлади.

Муҳтарам дўстлар!

ШХТ Бош котиби лавозимига Владимир Имомович Норов номзодини қўллаб-қувватлаганингиз

учун Сизларга самимий миннатдорлик билди-
раман.

Сўзимнинг якунида Хитой Халқ Республикаси
Раиси жаноб Си Цзиньпинга Циндаодаги тарихий
саммитнинг муваффақиятли ўтказилишига шахсан
катта хисса қўшгани учун яна бир бор чин калбимдан
миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Қирғизистон Республикаси Президенти Сооронбай
Шарипович Жээнбековни ШХТга раисликни қабул
қилгани билан табриклайман ҳамда ушбу шараф-
ли ва масъулиятли миссияни бажаришда унга улкан
муваффақиятлар тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

*Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо
давлатлар раҳбарлари кенгашининг
кенгайтирилган таркибдаги
мажлисидаги нутқ*

*ХХР, Циндао шаҳри,
2018 йил 10 июнь*

ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ УЛКАН ВА АРДОҚЛИ ДЎСТИ

Ўзбек ва қирғиз халқларининг тарихи, маданияти ва маънавияти, айтиш мумкинки, тақдири муштарақ эканини кўп мисолларда, хусусан, ривожланиб бораётган маданий-гуманитар алоқалар мисолида яққол кўриш мумкин.

Бу ҳақда гапирганда, аввало буюк қирғиз адиби ва машхур жамоат арбоби Чингиз Айтматовнинг номини тилга олиш ўринлидир. Ўзбекистонда бу улуғ ижодкорнинг китоблари кириб бормаган бирор хонадонни, унинг гўзал қисса ва романларини ўқимаган, улар асосида яратилган кинофильмларни томоша қилмаган бирон-бир кишини топиш қийин, десак, адашмаган бўламиз. У нафақат қирғиз халқи, айти пайтда, бутун туркий халқлар, жумладан, ўзбек халқи учун ҳам азиз ва суюкли сиймо, десак, бу ҳам айти хакикатдир.

Чингиз Айтматов ўзбек халқининг, Ўзбекистоннинг улкан ва ардоқли дўсти эди. Биз бу мутафаккир адибнинг: **«Тарихда Византия славян халқлари ўртасида маданият тарқатишда қандай роль ўйнаган бўлса, ўзбеклар ҳам Марказий Осиё мамлакатларига нисбатан шундай роль ўйнаган»**, деган юксак эътирофини ҳамиша миннатдорлик билан эслаймиз.

Олмос истеъдод соҳиби бўлган бу улуғ зот икки қардош элни бирдай кўрар, юракдан севар эди. Унинг **«Мен учун ўзбеклар ва қирғизлар бир халқ. Бу — менинг халқим»**, дея уларнинг тинчлиги ва омонли-

ги, келажаги ва равнаки, аҳил ва дўст бўлиб яшаши, хонадонларимизни, фарзандларимизни турли зиддият ва карама-қаршиликлардан асраш йўлида ҳамиша жон куйдириб, ибратли фаолият олиб боргани барчамизга яхши маълум.

Чингиз Айтматов собиқ мустабид тузумнинг сўнгги йилларида ўзбек халқининг бошига тушган «пахта иши», «ўзбек иши» деган ноҳақ тухмат ва маломатлардан халқимиз билан баробар куйган, куйинган, собиқ Иттифокнинг юксак минбарларидан туриб, Ўзбекистоннинг пок номини оклаш учун курашган эди. 1990 йилда содир бўлган Ўш фожеаларини тинч йўл билан ҳал этишда ҳам таниқли давлат ва жамоат арбоблари қаторида Чингиз Айтматовнинг ҳиссаси бекиёс бўлганини ҳеч қачон унутмаймиз.

Улуғ адиб нафақат бетакрор ва гўзал асарлари, айна пайтда, жўшқин ижтимоий фаолияти билан ҳам халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатликни, яхши кўшничилик муносабатларини ривожлантириш борасида катта хизмат қилди. У, хусусан, 1995 йили Тошкентда ташкил этилган Марказий Осиё халқлари маданияти ассамблеясининг ташаббускорларидан бири бўлган эди.

Чингиз Айтматов Саид Аҳмад, Асқад Мухтор, Шароф Рашидов, Одил Ёқубов, Пиримкул Қодиров, Шукрулло, Тўлепберген Қаипбергенов, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов сингари ўзбек адабиётининг атоқли намояндалари билан қалин дўст ва яқин ижодий ҳамкор бўлгани ёш адибларимиз учун ибрат намунаси бўлиб қолади.

Бугунги кунда жахон адабиёти ва маданиятини Чингиз Айтматовнинг буюк асарларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Ёзувчининг халк қалби, унинг дарду аламлари ва орзу-интилишлари, қувонч ва шодликлари теран бадиият билан ифода этилган асарлари умумбашарий тафаккур хазинасининг бебаҳо дурдоналарига айланиб улгурганига барчамиз гувоҳмиз.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Чингиз Айтматовнинг асарлари энг кўп таржима этилган ва нашр қилинган мамлакатлар орасида Ўзбекистон етакчи ўринлардан бирини эгаллайди.

Узоққа бормасдан, биргина кейинги 3-4 йиллик даврни олиб қарайдиган бўлсак, республикамиз нашриётларида машхур адибнинг ўнлаб китоблари чоп этилганига ишонч ҳосил қилиш мумкин. Жумладан, 2014 йили «Қулаётган тоғлар», «Қиёмат», «Соҳил бўйлаб чопаётган олапар», «Эрта қайтган турналар», 2015 йили «Жамила», «Юзма-юз», «Оқ кема», 2016 йили «Асрни қаритган кун», «Танланган асарлар» номли китоблари нашр этилди. 2015 йилда ёзувчининг олти жилдлик «Тўла асарлар тўплами» босиб чиқарилгани эса, ўзбек китобхонлари учун чинакам тухфа бўлди. Ушбу таржималар Асил Рашидов, Иброҳим Ғафуров, Суюн Қораев каби етакчи таржимонларимиз томонидан юксак маҳорат билан амалга оширилган.

Юртимизда Чингиз Айтматов ҳаёти ва ижодини ҳар томонлама чуқур ўрганиш масаласи ҳам адабиётшунос олимларимизнинг доимий диққат марказида бўлиб келмоқда. Ўтган давр мобайнида бу борада жиддий ил-

мий изланишлар олиб борилгани, йирик монография ва тадқиқотлар эълон қилингани Ўзбекистонда ўзига хос «айтматовшунослик мактаби» шаклланишидан далолат беради.

Чингиз Айтматовнинг халқларимиз ўртасида тинчлик ва тотувликни сақлаш, ўзаро дўстлик ва ҳамжиҳатлик муҳитини мустаҳкамлаш, миллий адабиётларимиз ва маданий алоқаларимизни ривожлантириш ишига қўшган муносиб хиссаси учун Ўзбекистон Республикасининг юксак мукофоти – «Буюк хизматлари учун» ордени билан тақдирланганини биз ифтихор билан эслаймиз. Келгуси йили буюк адиб таваллудининг қутлуғ 90 йиллик санасини мамлакатимизда ҳам кенг миқёсда нишонлаш юзасидан биз катта тайёргарлик ишларини олиб бормоқдамиз.

Ўзбекистон ва Қирғизистон мустақил тараққиёт йўлидан бораётган, икки давлат ўртасидаги муносабатлар янги босқичга кўтарилаётган ҳозирги пайтда Чингиз Айтматовнинг ўлмас мероси халқларимиз учун янада муҳим маъно ва аҳамият касб этади. У бизнинг миллий ғуруримизни юксалтириш, асл инсоний кадриятларимизни, ўзаро меҳр-оқибат туйғуларини мустаҳкамлашда ҳаётбахш манба бўлиб хизмат қилади.

Бугунги кунда юртимизда 300 мингга яқин қирғиз миллатига мансуб Ўзбекистон фуқаролари истиқомат қилмоқда. Қирғиз болалари учун таълим она тилида олиб бориладиган ўнлаб мактаблар фаолияти йўлга қўйилган. Улар қирғиз тилидаги дарсликлар билан тўла таъминланмоқда. Ушбу дарсликларни яратиш учун «Ўзбекистон» нашриётида «Қирғиз тили» бўлими

ташқил этилган. Андижон давлат университетида қирғиз мактаблари учун педагог кадрлар тайёрланмоқда.

Ўзбекистон миллий телевидениеси орқали қирғиз тилида «Айчурек» кўрсатуви ва «Эламан» эшиттириши мунтазам эфирга узатилмоқда.

Айни вақтда республикамызда 6 та қирғиз маданий маркази мавжуд бўлиб, ўз халқининг маданияти, тили, урф-одат ва анъаналарини сақлаш ва ривожлантириш улар фаолиятининг бош мақсадини ташқил этади.

Қирғиз миллатига мансуб юртдошларимиз мамлакатимиз ҳаётининг барча соҳаларида самарали меҳнат қилиб келаётганини алоҳида таъкидлаш лозим. Улар орасида ҳалол ва фидокорона хизматлари учун муносиб обрў-эътибор қозонган ва давлатимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирланган инсонлар кўпчиликини ташқил этади ва биз бундай юртдошларимиз билан ҳақи равишда фахрланамиз.

Ўзбек ва қирғиз халқларининг қалбидан мустаҳкам ўрин олган, дунёдаги миллионлаб мухлислари сингари мен учун ҳам беҳад севимли ва ардоқли адиб бўлган Чингиз Айтматовнинг она тилимызда нашр этилган янги китобини ўқувчиларга тақдим этишни ўзим учун катта шараф деб биламан.

Ушбу китоб ўзбек халқининг қардош Қирғизистон халқига, унинг бой тарихи ва маданиятига, ёруғ келажигига бўлган юксак ҳурмати ва ишончининг яна бир ёрқин намунасыдир.

*Чингиз Айтматовнинг «Танланган асарлар»
китобига ёзилган сўзбоши
Тошкент шаҳри, 2018 йил*

**БУГУНГИ УЛКАН ИНТИЛИШ
ВА ҲАРАКАТЛАРИМИЗ –
ЭРТАНГИ ОБОД ВА ФАРОВОН
ҲАЁТИМИЗ ПОЙДЕВОРИ**

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ

Азиз ва мухтарам ватандошлар!

Кадрли дўстлар!

Жонажон Ватанимизга Янги – 2018 йил кириб келмоқда.

Сиз азизларни, мўътабар нурунийлар, меҳрибон опасингилларимизни, азму шижоатли ёшларимизни, кўп миллатли бутун халкимизни ушбу кутлуғ айём билан самимий табриклайман.

Барчангизга сихат-саломатлик, тинчлик-хотиржамлик, бахту саодат ва фаровонлик тилайман.

Минг шукрки, турли муаммо ва қийинчиликларга қарамасдан, 2017 йил мамлакатимиз учун тинч, ҳар томонлама омадли ва баракали бўлди.

Биз тараққиётимизнинг янги даври, янги босқичига қадам қўйдик. Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилида белгиланган вазифаларни бажаришга бор куч ва имкониятларимизни сафарбар этдик.

Халкимизнинг фидокорона меҳнати билан 2017 йилни барча соҳаларда ёруғ юз билан яқунлашга эришдик.

Энг муҳими, давлатнинг халққа муносабати ўзгармоқда. Халқ деган тушунчанинг кадри юксалмоқда. Эл-юртга хизмат қилиш ҳаётимиз мазмунига айланмоқда.

Буларнинг барчаси одамларимизнинг кундалик ҳаётида ўз амалий ифодасини топмоқда. Уларнинг эртанги кунга ишончи янада мустаҳкам бўлмоқда.

Ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятимиз ҳам, айтиш мумкинки, ғоятда самарали бўлди. Айниқса, кўшни давлатлар билан муносабатларимиз янги рух ва мазмун касб этмоқда.

Бу эса минтақамизда ўзаро ишонч, дўстлик ва ҳамкорлик муҳитини янада кучайтириш учун мустаҳкам замин бўлмоқда. Биз бу стратегик йўлни 2018 йилда ҳам изчил ва фаол давом эттирамиз.

Фурсатдан фойдаланиб, узоқ ва яқин барча мамлакатлар халқларини ҳам, Янги йил байрами билан табриклаб, уларга тинчлик ва равақ тилаймиз.

Азиз юртдошлар!

Биз Янги – 2018 йилга Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили, деб ном бердик.

Биз буюк келажакимизни айнан мана шундай юксак мақсад ва ғоялар асосида барпо этамиз.

Халқаро майдонда кескин рақобат кучайиб бораётган ҳозирги вақтда бу энг тўғри ва самарали йўлдир.

Шу маънода, 2018 йил Ўзбекистон тараққиётида ҳал қилувчи йил бўлади, деб айтишга барча асосларимиз бор.

Янги йилда ҳам халқимиз ҳаёт даражаси ва сифатини, барча тоифадаги аҳолимиз даромадларини оширишга алоҳида аҳамият берамиз.

Юргимизда тинчлик ва барқарорлик, миллатлар ва элатлар ўртасидаги тотувлик, ўзаро ҳурмат ва меҳроқибатни мустаҳкамлаш асосий вазифамиз бўлиб қолади.

Чет эллардаги ватандошларимиз билан алоқаларни кенгайтиришга янада катта эътибор қаратамиз.

Ишонаман, 2018 йилда барчамиз биргаликда, ўзимизни аямасдан меҳнат қилиб, ўз олдимизга қўйган вазифаларни бажаришга албатта эришамиз.

Азиз ва мухтарам ватандошларим!

Мана шу нурафшон дақиқаларда ҳаммамиз эзгу орзу-умидлар билан Янги – 2018 йилга қадам қўймоқдамиз.

Менинг ниятим, тилагим шуки, ҳар бир оила, ҳар бир инсон мурод-мақсадига етсин!

Барчангизга дунёдаги энг катта бахт – оилавий хотир-жамлик, фарзандлар, набиралар бахту камолини кўриш насиб этсин!

Юртимиз тинч, халқимиз омон бўлсин!

Янги йил барчамизга муборак бўлсин!

2017 йил 31 декабрь

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚУРОЛЛИ
КУЧЛАРИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНИНИНГ
26 ЙИЛЛИГИ ВА ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ
КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН
БАЙРАМ ТАБРИГИ**

Хурматли аскар ва сержантлар, офицер ва генераллар, Қуролли Кучларимиз хизматчилари ва фахрийлари!

Қадрли ватандошлар!

Сизларни, сизлар орқали бутун халқимизни Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 26 йиллиги ва Ватан ҳимоячилари куни билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Бу қутлуғ сана мамлакатимизда ватанпарварлик, она юртга садоқат, мардлик ва жасурлик каби эзгу қадриятларни, халқимизга, буюк аجدодларимизнинг муносиб ворисларига хос бўлган юксак фуқаролик фазилатларини ўзида мужассам этадиган том маънодаги умумхалқ байрамига айланди.

Ҳозирги кунда дунёда олдиндан айтиш қийин бўлган вазият ҳукм сураётган мураккаб бир шароитда мамлакатимиз хавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигини, жамиятимизда тинчлик ва тотувликни таъминлаш нақадар муҳим аҳамиятга эга эканини чуқур англаган ҳолда, биз 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантириш бўйича қабул қилган Ҳаракатлар

стратегиясида юртимиз мудофаа салоҳиятини янада мустаҳкамлаш ва Куролли Кучларимизни ривожлантиришни устувор йўналишлардан бири сифатида белгиладик.

Ушбу стратегия асосида биз ўтган йил давомида мамлакатимиз ҳаётининг бошқа тармоқлари қаторида ҳарбий қурилиш соҳасида кўпгина энг долзарб ва муҳим масалалар бўйича аниқ чора-тадбир ва ҳаракатларни кўзда тутадиган қарорлар қабул қилдик, уларни амалга ошириш бўйича ишларни самарали ташкил этдик. Шу тариқа қисқа вақт мобайнида аниқ натижаларга эришдик, Куролли Кучларимизнинг келгусидаги кийёфасини белгилаб берадиган стратегик тамойиллар ва ана шу мақсадга эришишга қаратилган кенг кўламли комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқишга муваффақ бўлдик.

Аввало, ташки сиёсатимизнинг мослашувчанлиги ва очиклиги, қўшниларимиз билан дўстона ва амалий муносабатларни ривожлантириш, Ватанимиз мустақиллиги ва суверенитетини сақлаш энг устувор вазифа экани ҳақидаги принциплар асосида Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа доктринаси янгиланган ҳолда қабул қилинди.

2017 йилда Миллий гвардия ва Мудофаа саноати бўйича давлат кўмитаси ташкил этилди, ҳарбий округларнинг таркибий тузилиши ва вазифалари тубдан қайта кўриб чиқилди, қўшинларни бошқариш тизими такомиллаштирилди, уларни босқичма-босқич замонавий қурол-яроғ ва техника билан таъминлаш бўйича муҳим қадамлар қўйилди.

Мамлакатимиз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, армия ва халқ бирлигини таъминлаш борасида жойлардаги давлат ҳокимияти органларининг ролини ошириш бўйича ишлар бутунлай янги сифат босқичига кўтарилди.

Ҳар бир ҳудудда ҳарбий-маъмурий секторлар ташкил этилди, уларга бевосита раҳбарлик қилиш маҳаллий давлат ҳокимияти органлари раҳбарлари зиммасига юкланди.

Униб-ўсиб келаётган ёш авлод қалбида мустаҳкам ҳаётий позиция ва Ватанимиз тақдири учун юксак масъулият туйғусини шакллантириш мақсадида ватанпарварлик тарбияси соҳасида моҳият эътиборига кўра ноёб тизим яратилиб, унинг доирасига мамлакатимиз аҳолисининг кенг қатламлари қамраб олинди.

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқининг ташкил этилиши ва Куролли Кучлар тизимида унинг бирламчи тузилмалари фаолияти йўлга қўйилиши мамлакатимизда ёш авлод манфаатларини таъминлаш бўйича амалга оширилаётган давлат сиёсати самарадорлигини оширишга қаратилган саъй-ҳаракатларимизнинг мантиқий давоми бўлди.

Ҳарбий хизматчилар, уларнинг оила аъзолари ва фахрийларни ижтимоий ҳимоя қилишни кучайтириш бўйича ўзининг кўлами ва миқёсига кўра мисли кўрилмаган чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Ҳудудларимизда узоқ муддатли, имтиёзли кредитлар бериш асосида кўп қаватли уй-жойлар босқичма-босқич барпо этилмоқда. Биз бу ишларни доимий равишда давом эттирамиз.

Кадрли дўстлар!

Амалга ошираётган саъй-ҳаракатларимиз, армия ва халкнинг фаол ҳамкорлиги натижасида Куролли Кучларимиз том маънода жамиятнинг ажралмас қисмига, мамлакатимиз барқарорлиги ва тараққиётининг ишончли кафолатига, ёшлар ва ҳарбий хизматчиларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг муҳим институтига айланиб бормоқда.

Айни вақтда халқаро терроризм ва экстремизм хавфининг тобора ортиб бораётгани, дунёнинг айрим минтақаларида куролли тўқнашувлар давом этаётгани, таҳликали вазият сақланиб қолаётгани Ўзбекистоннинг барқарор ривожланишига таҳдид солмасдан қолмайди, албатта. Буларнинг барчаси олдимизда пайдо бўлаётган таҳдид ва хатарларга муносиб зарба беришга доимо тайёр бўлишни талаб этади.

Шу муносабат билан Куролли Кучларни янада ривожлантириш, унинг жанговар тайёргарлиги ва қобилиятини ошириш доимо эътиборимиз марказида бўлади ва давлатнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолади. Биз ана шу вазифаларни амалга оширишда Куролли Кучлар, ҳарбий округлар қўмондонлиги ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари раҳбарларининг фаол позициясига таянамиз.

Ҳурматли аскар ва сержантлар, офицер ва генераллар, Куролли Кучларимиз хизматчилари ва фахрийлари!

Мана шу байрам кунида сизларнинг жанговар меҳнатингиз ўтган йиллар давомида Куролли Кучларимизнинг обрўйи ва нуфузини оширишга катта

ҳисса бўлиб қўшилганини алоҳида таъкидлашни зарур, деб биламан.

Айнан сизларнинг саъй-ҳаракатларингиз билан Ўзбекистон миллий армияси жадал ривожланмоқда, унинг жанговар қобилияти ва тайёргарлиги изчил ошиб бормоқда, мамлакатимизнинг мудофаа қудрати мустаҳкамланмоқда, халқимизнинг тинч-осойишта ҳаёти таъминланмоқда.

Сиз, азизларни ҳамда оила аъзоларингизни Қуролли Кучларимиз ташкил этилганининг 26 йиллиги ва Ватан ҳимоячилари куни билан яна бир бор самимий табриклайман.

Жонажон Ватанимизни ҳимоя қилишдек гоят шарафли ва масъулиятли вазифани адо этишда барчангизга катта ютуқлар, оилавий бахт-саодат тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти,
Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони
2018 йил 13 январь

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ АРТИСТИ КОМИЛЖОН ОТАНИЁЗОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ 100 ЙИЛЛИК БАЙРАМИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Хурматли тантана иштирокчилари!

Муҳтарам Хоразм аҳли!

Аввало, маданий ҳаётимиздаги улкан воқеа – халқимизнинг ардоқли фарзанди, Ўзбекистон халқ артисти Комилжон Отаниёзов таваллудининг 100 йиллик байрами билан сиз, азизларни, атоқли санъаткоримизнинг авлодларини, шогирдлари ва минг-минглаб мухлисларини, бутунги анжуманга ташриф буюрган хорижий меҳмонларимизни, бағрикенг, юксак маънавиятли Хоразм элини самимий муборакбод этаман.

Ҳеч шубҳасиз, ўзбек мусиқа санъати тарихида, айниқса, унинг XX асрдаги равнақи ва таракқиётида беназир овоз соҳиби, оташнафас ҳофиз Комилжон Отаниёзовнинг нечоғли буюк хизматлари борлигини барчамиз яхши биламиз.

Она юрт гўзаллигини, Ватанга муҳаббат, севги ва садоқат, эзгулик, меҳр-окибат каби юксак инсоний туйғуларни авж пардаларда куйлаган Комилжон Отаниёзов ҳам ҳофиз, ҳам созанда, ҳам бастакор сифатида бетакрор ижодий мактаб яратиб, тарихимизда ўчмас из қолдирди. У яратган кўшиқлар миллионлаб инсонлар қалбидан чуқур жой эгаллаб, халқ ижоди намуналарига айланиб кетгани ҳам бу улуг санъаткорнинг қандай нодир истеъдод соҳиби бўлганидан далолат беради.

Санъат воситасида халққа хизмат қилишни ўз ҳаёти, бутун борлигининг маъно-мазмунини деб билган Комилжон Отаниёзов қисқа умри давомида мумтоз мусиқа санъатимизни янги, юксак босқичга кўтарди. Ўзининг ғоят ноёб, айтиш мумкинки, илоҳий ва соҳир овози билан ўзбек маданиятини, ўзбек номини бутун дунёга тараннум этди.

Бу улуғ инсоннинг яна бир унутилмас хизмати шундаки, у ўзининг қалб кўри, меҳри ва саховатини бағишлаб, ўнлаб истеъдодли шогирдларни камолга етказди. Бугун нафақат Ўзбекистонда, балки кўшни мамлакатларда ҳам шуҳрат қозонган кўплаб ҳофиз ва санъаткорлар уни ўзларининг маънавий устози деб биладилар.

Комилжон Отаниёзов ўз шеърларидан бирида: «Ўйласанг ўз бахтингни, эл бахти бирлан ёр эт, Эй, Комил, номингни сен яхшилар ичра бор эт», деб ёзган ва бу хикматни ўзининг ҳаётини эътиқодига айлантирган шахс эди. У фақатгина ўз сози ва овози билан эмас, балки гўзал инсоний фазилатлари билан ҳам барчага ўрнак ва намуна бўлган буюк санъаткор эди. Унинг санъатга фидойилиги, тўғрисиўз ва самимийлиги, одамларга меҳрибонлиги ҳанузгача тилларда дoston бўлиб келаётгани бежиз эмас.

Мустақиллик йилларида маданиятимизнинг барча улкан намояндалари қаторида Комилжон Отаниёзов хотирасига ҳам муносиб ҳурмат ва эътибор кўрсатилиб, у 2000 йилда Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислom Абдуғаниевич Каримовнинг Фармонига кўра «Буюк хизматлари учун» ор-

дени билан мукофотлангани айна эл-юртимизнинг кўнглидаги иш бўлган эди.

Ёдингизда бўлса, ўтган йилнинг ноябрь ойида вилоят сайловчилар вакиллари билан бўлган учрашувимизда улуғ хофизимизнинг 100 йиллик юбилей тантаналарини муносиб тарзда ўтказишга қарор қилган эдик. Бугун бутун мамлакатимиз микёсида бу сана ҳақиқий санъат ва нафосат байрами сифатида кенг нишонланаётгани, устоз санъаткоримиз хотирасини абадийлаштириш, унинг биз – авлодларга қолдирган ўлмас меросини ўрганиш, ҳеч нарса билан ўлчаб, баҳолаб бўлмайдиган бундай бекиёс бойликни келгуси авлодларга безавол етказиш бўйича амалга ошираётган барча ишларимиз халқимизнинг фидойи фарзанди хотирасига кўрсатилаётган юксак эҳтиромнинг яна бир ифодасидир.

Хусусан, устоз санъаткор туғилиб вояга етган Хоразм заминида унинг уй-музейи ташкил этилгани, Шовот туманида Комилжон Отаниёзов номидаги маданият ва истироҳат боғи реконструкция қилиниб, ҳар томонлама обод қилингани, Урганч туманида ҳофиз хотирасига аталган боғ ва ижод маркази барпо этилиб, у зотнинг табаррук сиймоси акс эттирилган ёдгорлик ўрнатилгани айниқса эътиборга лойиқдир.

Фурсатдан фойдаланиб, бу эзгу ва хайрли ишларга муносиб ҳисса қўшган барча юртдошларимизга – қўли гул қурувчилар, меъмору муҳандисларимизга, бунёдкор Хоразм аҳлига ўз номидан, бутун халқимиз номидан самимий миннатдорлик изҳор этаман.

Бугун биз олижаноб инсон, беназир ҳофиз Комилжон Отаниёзовнинг сўнмас хотирасини шарафлаб,

унинг ҳаёт ва ижод йўли, ибратли фазилатлари ҳақида сўз юритар эканмиз, бир фикрга қайта-қайта амин бўламиз. Яъни, токи дунёда санъат деган буюк мўъжиза бор экан, ер юзида ўзбек деган халқ яшар экан, Комилжон Отаниёзов номи ҳам барҳаёт, у ўзининг умрбоқий кўшиқлари билан абадий яшайди.

Мана шу унутилмас лаҳзаларда Комилжон Отаниёзовнинг ёрқин шахсиятига яна бир бор чуқур ҳурматимни билдириб, кўнглимдаги бир фикрни айтмоқчиман.

Дунёга мана шундай буюк зотларни берган, уларнинг ёдини эъзозлаб, ардоқлаб келаётган халқимиз доимо омон бўлсин!

Бугунги кутлуғ айём барчамизга муборак бўлсин!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
2017 йил 20 июль

«ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ» АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИГА

Кадрли ватандошлар!

Муҳтарам дўстлар!

Аввало, сиз, азизларни – «Ўзбекистон темир йўллари» акциядорлик жамияти тизимида меҳнат қилаётган ишчи ва хизматчилар, курувчи ва муҳандислар, машинист ва вагон кузатувчилари, барча ходимларни юртимиз ҳаётида илк бор нишонланаётган қутлуғ сана – Темирйўлчилар куни билан чин қалбимдан самимий табриклаб, барчангизга ўзимнинг чуқур ҳурматим ва эзгу тилақларимни изҳор этаман.

Мустақиллик йилларида бутун мамлакатимиз катори Ўзбекистон темир йўллари соҳаси ҳам оғир ва машаққатли, айни вақтда шарафли шаклланиш ва ривожланиш йўлини босиб ўтди.

Ўтган даврда мамлакатимизнинг барча ҳудудларини ишончли ва самарали боғлайдиган, халқаро транспорт тармоқларига чиқишни таъминлайдиган, мустақил, ягона ва яхлит темир йўл транспорти коммуникациялари тизими барпо этилгани, ҳеч шубҳасиз, шу йўналишда эришган энг катта тарихий ютуғимиз бўлди.

Сизларга яхши маълум, ҳозирги вақтда юк ва йўловчи ташишнинг асосий қисми темир йўл соҳасига тўғри келади ва бу тармоқнинг иқтисодиётимизни ривожлантиришдаги аҳамияти тобора ортиб бормоқда.

Халқаро транспорт тизимларининг ажралмас қисми ва муҳим бўғини бўлган Ўзбекистон темир йўлларининг халқаро ташувлар тизимидаги роли янги босқичга кўтарилмоқда.

Қадим замонлардан буён Буюк Ипак йўли ва кўплаб савдо йўллари туташган минтақада жойлашган Ўзбекистоннинг географик жиҳатдан ўта муҳим ўрни бу заминда турли цивилизация ва маданиятлар аро мулоқот ва ҳамкорлик алоқалари мунтазам амалга оширилиши учун қулай имконият яратгани шубҳасиз, албатта.

Халқаро ҳамжамиятнинг эътироф этишича, Ўзбекистон Шарқ билан Ғарбни, Жануб билан Шимолни боғлайдиган улкан транспорт-коммуникация ва транзит салоҳиятига эга.

Ана шу салоҳият ва имкониятдан самарали фойдаланаётган «Ўзбекистон темир йўллари» акциядорлик жамиятининг кўп миллатли жамоаси темир йўл транспорти коммуникацияларини ривожлантириш, такомиллаштириш ва реконструкция қилиш, темир йўл орқали юк ва йўловчи ташиш хавфсизлигини таъминлаш борасида салмоқли ишларни амалга оширмоқда.

Ўтган йиллар давомида темирйўлчиларимиз томонидан 1100 километрдан ортиқ янги темир йўллар барпо этилгани, 4 минг километрлик темир йўл магистраллари модернизация қилингани, 1700 километрлик темир йўл боғламалари электрлаштирилгани таҳсинга сазовордир.

Бу ҳақда сўз юритганда, мамлакатимиз иқтисодиёти учун ғоят муҳим стратегик аҳамиятга эга бўлган ва

Амударё узра қурилган кўприкни ҳам қамраб олган Навоий – Учқудук – Нукус – Султон Увайстоғ, Тошгузар – Бойсун – Қумқўрғон ва Ангрен – Поп темир йўлларининг бунёд этилиши билан Ўзбекистоннинг ягона ва мустақил темир йўл тармоғини шакллантириш ишлари якунига етказилганини таъкидлаш зарур.

Мураккаб тоғ ва иқлим шароитида бунёд этилган, денгиз сатҳидан 1800 метр баландликдаги тоғ чўккилари орқали ўтган ва замонавий инфратузилма объектлари билан таъминланган, умумий узунлиги 346 километр бўлган Тошгузар – Бойсун – Қумқўрғон ҳамда Ангрен – Поп темир йўллари Марказий Осиё минтақасида ноёб иншоотлар ҳисобланади.

Айниқса, Ангрен – Поп электрлаштирилган янги темир йўли лойиҳасини амалга оширишда Ўзбекистон темирйўлчилари билан бирга хитойлик мутахассислар ҳам катта ҳисса қўшганини алоҳида мамнуният билан таъкидлашни истардим.

2016 йилда ишга туширилган ушбу темир йўл тармоғи Фарғона водийсини мамлакатимизнинг бошқа ҳудудлари билан ишончли боғлаш имконини яратиш билан бирга, Хитой – Марказий Осиё – Европа янги халқаро транзит темир йўл тизимининг ажралмас ва муҳим бўғини бўлиб хизмат қилаётгани айниқса эътиборлидир.

Янги темир йўлларнинг фойдаланишга топширилиши мамлакатимизнинг шимолий ва жанубий ҳудудларининг иқтисодий салоҳиятини янада ривожлантириш, минерал ресурслар, нефть ва газ, рангли

металлар, курилиш материаллари ва бошқа хомашёга бой конларни комплекс ўзлаштириш, энг муҳими, янги иш ўринлари яратиб, минг-минглаб юртдошларимизни иш билан таъминлаш имконини бераётгани барчамизни хурсанд қилади.

Ана шу ишларнинг изчил давоми сифатида Мароканд – Қарши темир йўл участкасида электрлаштириш ишлари ниҳоясига етказилди, Қарши – Термиз темир йўл участкасини электрлаштириш ишлари жадал олиб борилмоқда.

«Ўзбекистон темир йўллари» акциядорлик жамиятининг транспорт соҳасидаги хизмат кўрсатиш даражаси ва сифатини ошириш мақсадида ҳаракатланадиган таркибни замонавий, юқори самарали локомотив ва қулай вагонлар билан таъминлаш ва модернизация қилишга алоҳида эътибор берилмоқда. Сўнгги йилларда 49 та замонавий электровоз ва 10 та йўловчи ташийдиган тепловоз сотиб олингани, 120 та локомотив модернизация қилингани бу борадаги ишлар кўлами тобора ортиб бораётганини кўрсатади.

«Куюв-механика заводи» шўъба корхонасида ҳаракатланадиган таркибни таъмирлаш базасини ривожлантириш, вагонсозликни ташкил этиш ва куюв корхонасини реконструкция қилишга қаратилган лойиҳани амалга ошириш жараёнида 26,5 минг тонна металл куйиш қувватига эга бўлган корхона ташкил этилди, янги юк вагонлари, кўп тоннали контейнерлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва юк вагонларини капитал таъмирлаш ва қайта тиклаш ишлари якунига етказилди.

Испаниянинг жаҳонга машхур «Тальго» компанияси томонидан ишлаб чиқарилган, юкори тезликда ҳаракатланадиган «Afrosiyob» электропоездлари қисқа муддатда халқимиз ва хорижий меҳмонларнинг эътибори ва ишончини қозонди, деб айтишга бугун барча асосларимиз бор.

Ҳозирги кунда ушбу поездлар пойтахтимиз Тошкент шаҳридан Самарқанд, Бухоро, Қарши каби тарихий шаҳарларимизга қатнамоқда, йўловчиларимиз вақтини икки баробаргача қисқартирмоқда.

Ўтган даврда мамлакатимизда 16 та янги темир йўл вокзали бунёд этилди, 9 та вокзал реконструкция қилинди ҳамда йўловчиларга халқаро стандарт ва талаблар даражасида хизмат кўрсатиш имконини берадиган замонавий техника ва технологиялар билан жиҳозланди.

Мустақиллик йилларида темир йўл транспорти коммуникацияларини ривожлантириш ва инфратузилмаларни ободонлаштириш мақсадида 7,5 миллиард доллардан ортиқ капитал қўйилмалар, жумладан, 2,4 миллиард долларлик хорижий инвестициялар йўналтирилди.

Бугунги имкониятдан фойдаланиб, йўл, энергия таъминоти, телекоммуникациялар, локомотивлар, вагон ва контейнерлардан фойдаланиш, йўловчи ташиниш хўжалиқлари, шунингдек, тармоқ лойиҳачилари, курувчилари ҳамда саноат корхоналари мамлакатимиз темир йўл тизимини ривожлантиришга, унинг самарали фаолият кўрсатишига салмоқли ҳисса қўшаётганини миннатдорлик билан қайд этмоқчиман.

«Ўзбекистон темир йўллари» акциядорлик жамияти ташкил этилган кундан буён юк ташиш ҳажми 2,1 марта, йўловчи ташиш ҳажми 2 баробар кўпайгани, темир йўллар орқали 1,4 миллиард тонна юк ташилиб, 350 миллион йўловчи ўз манзилига етказилгани сизларнинг фидокорона меҳнатингиз билан амалга оширилган ишлар салмоғи нақадар катта эканидан далолат беради.

Ўз таркибида 73 минг нафар юқори малакали инженер-техник ходим ва мутахассислар, йўлсозлар, машинистларни, саноат, лойиҳа ва қурилиш корхоналари, ижтимоий инфратузилма объектларининг ишчи ва хизматчиларини бирлаштирган меҳнат жамоаси, ҳеч шубҳасиз, тармоқнинг бунёдкор кучи, бебаҳо бойлигидир.

Айнан ана шундай ўз касбига садоқатли ва фидойи юртдошларимизнинг сидкидилдан қилаётган самарали меҳнати, билим ва тажрибаси туфайли темир йўл тармоғи халқимиз ўртасида ҳақли равишда обрў-эътибор, ҳурмат ва эҳтиромга сазовор бўлиб келмоқда.

Ҳурматли темир йўл транспорти ходимлари!

Сизларни бугунги касб байрамингиз билан яна бир бор чин қалбимдан табриклаб, фидокорона меҳнатингиз, Ватанимиз равнақи ва фаровонлиги йўлида кўшаётган муносиб ҳиссангиз учун самимий миннатдорлик билдираман.

Барчангизга сихат-саломатлик, бахт ва омад, эзгу ишларингизда янги-янги муваффақиятлар, хонадонларингизга тинчлик-осойишталик ва файзу барака тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
2017 йил 4 август

МАМЛАКАТИМИЗ ҚУРИЛИШ СОҲАСИ ХОДИМЛАРИГА

Кадрли ватандошлар!

Муҳтарам дўстлар!

Аввало, сиз, азизларни – уста бинокорлар, меъмор ва лойиҳачиларни, пудратчи ташкилотлар вакиллари ҳамда фахрийларни, ушбу тизимга дахлдор барча юртдошларимизни мамлакатимизда илк бор нишонланаётган кутлуғ сана – Қурилиш соҳаси ходимлари куни билан чин қалбимдан самимий табриклаб, барчангизга чуқур хурматим ва эзгу тилакларимни изҳор этаман.

Ғоят масъулиятли ва шарафли касб бўлган қурувчилик ҳақида гап кетганда, аввало сизларнинг фидокорона меҳнатингиз билан бунёд этилган улкан корхона ва иншоотлар, шинам уй-жойлар, узогимизни якин қиладиган равон йўл ва кўприклар, таълим-тарбия, тиббиёт, маданият ва спорт масканлари, обод шаҳар ва қишлоқлар кўз ўнгимизда намоён бўлади.

Бир сўз билан айтганда, бугунги гўзал ва фаровон ҳаётимизни, мамлакатимизнинг келгуси тараққиётини қурилиш соҳасидан, сиздек олижаноб касб эгалари меҳнатидан айри ҳолда тасаввур этолмаймиз.

Азиз дўстлар!

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда барча соҳа ва тармоқлар қатори қурилиш соҳаси ҳам жуда катта ва шарафли ривожланиш йўлини босиб ўтганини кўплаб мисолларда кўриш мумкин.

Амалга оширилган кенг кўламли ислохотлар натижасида мустахкам ҳуқуқий-меъёрий, моддий-техник базага, улкан кадрлар салоҳиятига эга бўлган мазкур кўп тармоқли соҳа тараққиётимиз локомотивларидан бирига айланди, деб айтишга бугун барча асосларимиз бор.

Ҳозирги кунда мамлакатимизда 24 мингга яқин қурилиш-пудрат ва 950 тадан зиёд лойиҳа ташкилотлари, қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган 8 мингта корхона фаолият кўрсатмоқда. Уларда турли миллатга мансуб минг-минглаб малакали ишчилар, муҳандис-техник ходимлар, мутахассислар жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилмоқда.

Кейинги ўн йилнинг ўзида қурилиш соҳасида инвестиция лойиҳалари доирасида 196 триллион 6 миллиард сўмлик капитал қўйилмалар ўзлаштирилгани, марказлаштирилган молиявий манбалар ҳисобидан 20 мингдан зиёд объект, жумладан, 7 минг 440 та умумтаълим мактаби, 1 минг 824 та касб-хунар коллежи ва академик лицей, 1 минг 951 та болалар спорти иншооти, 949 та шифохона ва 3 минг 708 та ичимлик суви объекти барпо этилгани, чет эл кредитлари эвазига 40 миллиард 3 миллион долларлик инвестиция лойиҳалари амалга оширилгани сизларнинг бунёдкорлик меҳнатингиз жамиятимизга қандай қатта наф келтираётганини яққол кўрсатиб турибди.

Бугунги кунда шаҳар ва кишлоқларимизда аҳолини замонавий уй-жойлар билан таъминлаш борасида олиб бораётган кенг кўламли ишларимизнинг аҳамиятини халқимиз яхши билади ва юксак кадрлайди. Бу

Йўналишда қабул қилган муҳим дастурларимиз айнан сизларнинг меҳнатингиз, маҳоратингиз туфайли ўз вақтида ва сифатли амалга оширилмоқда ва буни юртимиздаги кўплаб хонадон эгалари чуқур миннатдорлик билан эътироф этишмоқда.

Сўнгги ўн йилда 1 минг 308 та кишлоқ массивида намунавий лойиҳалар асосида 69 минг 557 та ҳар томонлама қулай уй-жойлар барпо этилиб, 83 минг 500 оиланинг яшаш шароити тубдан яхшиланди.

Биз халқимиз, айниқса, аҳолининг кам таъминланган қатламлари, ёш оилалар учун қулайлик яратиш мақсадида арзон ва шинам уй-жойлар қуриш дастурини амалга оширмоқдамиз. Ҳозирги кунда барча вилоятларимиз марказларида 191 та, Тошкент шаҳрининг Сергели туманида 102 та, кишлоқ жойларда эса 15 мингта ана шундай уй-жойлар жадал суръатлар билан барпо этилмоқда.

Уй-жойлар, турли бино ва иншоотлар билан бирга ҳудудларимизда ижтимоий инфратузилма объектлари, кўча ва майдонлар, савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчалари, таълим, тиббиёт муассасалари, бог ва хиёбонлар, фавворалар, болалар майдончалари, дам олиш масканлари қурилаётгани одамлар учун кўшимча қулайликлар яратмоқда.

Сизларга яхши аён, юртимиз қадим-қадимдан бунёдкорлик анъаналари билан дунёга донг таратиб келган. Ана шу безавол анъаналарни давом эттириш ва замонавий меъморлик ютуқлари билан уйғунлаштириш асосида ўзбек қурилиш мактаби бугунги кунда ривожланишнинг янги босқичига кўтарилмоқда.

Қадрли дўстлар!

Сизларга маълумки, мамлакатимизда 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси доирасида барча соҳалар каби қурилиш соҳасида ҳам туб ислохотлар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси марказий аппарати ҳамда ушбу йўналишдаги ташкилотларнинг таркибий тузилмасини такомиллаштириш, моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва фаолият самарадорлигини ошириш, ишчилар сонини оптималлаштириш, туман ва шаҳар босқичларида штатларни кўпайтириш сингари кенг қўламли ишларнинг барчаси, ишончим комил, соҳа ривожидан янги уфқ ва истиқболлар очиб беради.

Ана шу мақсадлардан келиб чиққан ҳолда, яна бир муҳим масала – соҳада малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш, ўқув жараёнларини қурилиш ва лойиҳа ишлари билан чамбарчас боғлиқ равишда олиб боришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу асосда Тошкент архитектура-қурилиш институти ҳамда Самарқанд давлат архитектура-қурилиш институти, шунингдек, соҳа учун кадрлар тайёрлайдиган бир қатор касб-ҳунар коллежлари Қўмита тасарруфига ўтказилди. Шу билан бирга, Фарғона водийсида қурилиш соҳаси учун юқори малакали кадрларга бўлган эҳтиёжни ҳисобга олиб, Наманган муҳандислик-қурилиш институти ташкил этилди.

Шу билан бирга, бугун олдимизда қурилиш соҳасида ҳал қилиниши лозим бўлган бир қатор долзарб

масалалар тургани, уларга ечим топиш, мавжуд муаммоларни ўз вақтида ҳал этиш муҳим ҳаётий вазифаларимиздан бири эканлигини яхши англашимиз зарур.

Хусусан, мамлакатимизда мустаҳкам пойдеворга эга бўлган ва ҳар томонлама шаклланган замонавий қурилиш индустриясини яратиш, тармоқнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, жаҳон стандартларига жавоб берадиган рақобатбардош қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш ва бу борадаги ишларни янада ривожлантириш, соҳага илғор технологияларни, метод ва ёндашувларни жорий этиш, шаҳарсозлик борасида конструктив ва архитектура-режалаштириш ечимларини оптималлаштириш, капитал қурилишдаги номутаносиблик ва муаммоларга барҳам бериш, самарасиз ишлаётган лойиҳа институтлари фаолиятини тубдан қайта ташкил этиш, замонавий илм-фан, ахборот технологиялари, архитектура ва дизайн ютуқларидан оқилона фойдаланиш жараёнини жадаллаштириш, кадрлар салоҳиятини юксалтириш каби кечиктириб бўлмайдиган муҳим масалалар бугун ушбу соҳа вакилларининг ва мутасадди раҳбарларнинг устувор мақсадларидан бирига айланиши лозим. Бунинг учун эса қурилиш соҳасида меҳнат қилаётган барча ходимлардан чуқур билим, юқори касбий маҳорат, изланиш, ташаббускорлик ва фидойилик каби фазилатлар талаб этилади.

Бундай саъй-ҳаракатлар, албатта, ўзининг ижобий натижасини кўрсатади. Шундагина бунёдкорлик ишларимизнинг сифати ва самарадорлиги ортиб, жонажон Ватанимиз янада гўзал ва обод бўлади.

Азиз ва мухтарам курувчилар, соҳа ходимлари!

Сизларни касб байрамингиз билан яна бир бор чин қалбимдан табриклаб, барчангизга сиҳат-саломатлик, олижаноб фаолиятингизда ва шахсий ҳаётингизда ютук ва омадлар, оилаларингизга бахту саодат, файзу барака тилайман.

Ҳеч қачон чарчаманг, машаққатли ва шарафли меҳнатингизнинг роҳатини кўринг, азиз дўстлар!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
2017 йил 10 август

**«ШАРҚ ТАРОНАЛАРИ» ЎН БИРИНЧИ
ХАЛҚАРО МУСИҚА ФЕСТИВАЛИНИНГ
ОЧИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ
МАРОСИМДАГИ ТАБРИК СЎЗИ**

Ассалому алайкум, мухтарам меҳмонлар!

Хурматли фестиваль қатнашчилари!

Хонимлар ва жаноблар!

Авваламбор, сиз, азизларни қадимий ва гўзал Ўзбекистон заминида, азим Самарқанд шаҳрида самимий қутлашга рухсат бергайсиз.

Барчангизни «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалининг тантанали очилиши билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Бугунги маросимда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котибининг ўринбосари, Жаҳон сайёҳлик ташкилоти бош котиби Талей Рифаи, Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти Парламентлар ассамблеяси раиси Кристин Муттонен, Ислон ҳамкорлик ташкилотининг Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича тузилмаси – АЙСЕСКО Бош директори Абдулазиз Усмон ал-Тувайжри жаноблари каби юқори мартабали меҳмонларимиз иштирок этаётгани бизга алоҳида мамнуният бағишлайди.

Шунингдек, Ислон тарихи, санъати ва маданиятини ўрганиш бўйича халқаро марказ – ИРСИКА бош директори Халит Эрен, Халқаро фольклор санъати

ташкилотининг Осиё минтақаси бўйича Бош котиби Мун Хюн Сук, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Ижроия қўмитаси раиси Сергей Николаевич Лебедев, Россия Федерацияси Президентининг халқаро маданий ҳамкорлик бўйича махсус вакили Михаил Ефимович Швидкой, АҚШ ва Канада Бухоро яҳудийлари конгресси президенти Борис Қандов ва бошқа кадрли меҳмонларимизни, халқимизга ҳурмат кўрсатиб, мана шундай анжуманларимизда ҳар сафар иштирок этиб келаётган дипломатик корпус вакиллари самимий кутлашдан бахтиёрман.

Фурсатдан фойдаланиб, барча фестиваль иштирокчиларига «Хуш келибсиз, Самарқанд шахрига, хуш келибсиз, она Ўзбекистонимизга!» деб юксак ҳурмат ва эҳтиромимизни билдиришга ижозат бергайсиз.

Муҳтарам дўстлар!

Дунёда қарама-қаршилик ва зиддиятлар кучайиб бораётган бугунги ўта мураккаб замонда миллати, тили ва дини турлича бўлган миллионлаб одамларни ҳеч қандай таржимонсиз дўст қиладиган, улар ўртасида ҳамкорлик ва ҳамжихатликни янада мустаҳкамлайдиган мусиқа санъатининг ўрни ва таъсири тобора ортиб бормоқда.

Шу маънода, «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалининг бу йилги анжумани алоҳида мазмун ва аҳамиятга эга бўлиб, у фестиваль ташкил этилганига йигирма йил тўлган тарихий бир санада ўтказилмоқда.

Бугунги қувончли айёмда мана шу халқаро анжуманга асос солган, унинг жаҳон миқёсида муносиб обрў-эътибор қозониши учун улкан ҳисса қўшган ин-

сонларни, уларнинг унутилмас хизматларини чуқур миннатдорлик билан эътироф этамиз.

Бу ҳақда гапирганда, аввало, атокли сиёсат ва давлат арбоби, Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти мухтарам Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг азиз хотирасини ҳурмат-эҳтиром билан ёдга оламиз. Ислом Абдуғаниевич ўзи туғилиб ўсган Самарқанд шаҳрини, унинг юраги бўлган қадимий Регистон майдонини қанчалик буюк муҳаббат билан севса, «Шарк тароналари» фестивалини ҳам шунчалик севар, кадрлар эдилар.

«Шарк тароналари» мусиқа фестивали ўзининг бетакрор руҳи ва кифоаси, халқлар ўртасида дўстлик ришталарини мустаҳкамлаш, мусиқа санъати анъаналарини асраш, маданий мулоқотни ривожлантириш борасидаги эзгу мақсад-муддаолари билан қисқа муддатда юксак даражага эришди.

Бу борада сиз, азизлар каби фидойи ташкилотчи ва иштирокчиларнинг муносиб хиссангиз борлигини биз яхши биламиз ва юксак қадрлаймиз.

«Шарк тароналари» фестивали 1997 йилдан буён қандай катта йўлни босиб ўтгани, унинг ўзига хос шаклланиш ва ривожланиш тарихи ҳақида кўп гапирish мумкин.

Аmmo мен бу борада фақатгина битта рақамга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Агар 1997 йилда, дастлабки мусиқа байрамида дунёнинг 31 та давлатидан 57 нафар санъаткор катнашган бўлса, бу йил 58 та мамлакатдан 241 нафар моҳир хонанда ва созанда иштирок этмоқда.

«Шарк тароналари» фестивали бугунги кунда ЮНЕСКО томонидан мусиқа оламининг йирик халқаро форуми сифатида эътироф этилгани ва бу ибора дунё бўйлаб баралла янграётгани, ҳеч шубҳасиз, унинг нуфузи ва аҳамияти тобора ортиб бораётганидан далолат беради.

Мухтарам фестиваль қатнашчилари!

Мана шу гўзал ва бетакрор Регистон майдонида туриб, ўзининг 2750 йиллик тарихи давомида не-не воқеаларга гувоҳ бўлган Самарқанд шаҳри шу кунларда янада очилиб, жаҳон мусиқа санъатининг марказига, чиндан ҳам «ер юзининг сайқали»га айланиб бораётганига барчамиз гувоҳ бўлмоқдамиз.

Бундан олти юз йил муқаддам – буюк Амир Темур замонларида ҳам етти иқлимдан энг мохир созанда ва хонандалар йиғилиб, Самарқанд заминида гўзал анжуманлар ўтказганлари тарихий манбалардан яхши маълум.

Мана, орадан шунча йиллар, асрлар ўтиб, ер юзининг манаман деган мусиқа усталари яна азим Самарқандга тўпланиб, жаҳон аҳлини беқиёс санъат байрамига чорламоқдалар.

Биз сиз, азиз меҳмонларимизни дунёдаги турли халқларнинг маънавий оламини мусиқа орқали ифода этадиган, уларнинг саломи ва эзгу тилақларини етказадиган тинчлик ва дўстлик элчилари сифатида қабул қиламиз. Сизлар каби минг-минглаб санъат намояндларининг жаҳолатга қарши маърифат билан курашиш, юксак инсоний идеалларни асраш ва мустаҳкамлаш йўлидаги олижаноб саъй-ҳаракатларингизни барчамиз юксак баҳолаймиз.

Фестиваль доирасида сиз, азизлар ўз Ватанингизнинг мусиқа меросини намоён қилиш билан бирга, бизнинг шаҳар ва кишлоқларимизда бўлиб, юртдошларимиз билан самимий суҳбатлар қилиб, ўзбек халқининг ҳаёти, унинг орзу-интилишлари, меҳмондўстлик фазилатлари билан яқиндан танишиш имконига эга бўласиз.

Буларнинг барчаси бизнинг мамлакатимиз ва халқимиз ҳақидаги тасаввурларингизни кенгайтиради, сизлар учун ижод ва илҳом манбаи бўлиб хизмат қилади, деб ишонаман.

Мухтарам фестиваль қатнашчилари!

Барчангизни бугунги санъат ва нафосат байрами билан яна бир бор табриклаб, сизларга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, анжуман ишига эса муваффақият тилайман.

Азиз дўстлар, бугун барчамиз эзгу ниятлар ижобат бўладиган кутлуғ ва саховатли Самарқанд заминида туриб, бир мақсадни иштаймиз:

Дунёнинг барча ўлкаларида ҳаётбахш мусиқа садолари доимо янграб турсин!

Жаҳондаги барча инсонлар ҳамиша аҳил ва инोक бўлиб яшасин!

Ер юзида тинчлик ва ҳамжиҳатлик барқарор бўлсин!

Эътиборингиз учун ташаккур.

*Самарқанд шаҳри
2017 йил 28 август*

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА

Қадрли ва мухтарам устозлар!

Аввало, сиз, азизларни, сизларнинг тимсолингизда устоз деган шарафли номни улуғлаб келаётган юртимиздаги барча инсонларни умумхалқ байрами – Ўқитувчи ва мураббийлар куни билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Бугун ушбу қутлуғ айёмни мамлакатимизда кенг нишонлар эканмиз, биринчи навбатда қадрдон мактабимиз, бизга ҳарф ўргатган, эзгуликдан сабоқ берган меҳрибон муаллимларимиз сиймоси кўз олдимизда намоён бўлади. Биз учун ибрат намунаси, юксак инсоний фазилатлар тимсоли бўлган сизлар каби азиз ва мўътабар зотлар шаънига энг гўзал сўзлар, эзгу тилаklarимизни изҳор этамиз. Сизларнинг барчангизга ҳеч қачон узиб бўлмайдиган қарздорлик ҳисси билан таъзим қиламиз.

Буюк Алишер Навоий бобомиз айтганларидек, дунёнинг бор бойлик ва хазинаси билан ҳам сизларнинг олижаноб меҳнатингиз ҳақини адо этиб бўлмайди.

Ҳақиқатан ҳам, ҳар бир мурғак болани ўз фарзандидек ардоқлаб, ёш авлод тарбияси учун кўз нури, қалб кўри, бутун борлигини бахш этадиган ўқитувчи ва мураббийлар том маънода фидоий касб эгаларидир.

Биз бугун замонавий билим ва касб-хунарлар, хорижий тилларни пухта эгаллаб, катта умид ва ишонч билан ҳаётга кадам қўяётган, эртанги кунимизнинг ҳал килувчи кучи бўлган минг-минглаб фарзандларимиз камолида ўқитувчи ва мураббийларимизнинг бекиёс ҳиссаси борлигини яхши биламиз ва сизларнинг бу улуғ хизматингизни юксак қадрлаймиз.

Хурматли юртдошлар!

Мамлакатимиз ўз тараққиётининг янги даврига кадам қўйган ҳозирги кунда Ўзбекистон Республикасини 2017-2021 йилларда ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси асосида барча соҳаларда кенг қўламли ўзгаришлар амалга оширилмоқда.

Ана шу ислохотларнинг муваффақияти, мамлакатимизнинг дунёдаги ривожланган, замонавий давлатлар каторидан муносиб ўрин эгаллаши аввало илм-фан ва таълим-тарбия соҳасининг ривожини билан, бу борада бизнинг дунё микёсида рақобатдош бўла олишимиз билан узвий боғлиқ, десак, ҳеч қандай муболага бўлмайд.

Айни шу мақсадда ўтган бир йил давомида Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг бевосита таълим-тарбия соҳасига дахлдор бўлган 74 та фармони, қарор ва фармойиши қабул қилинганини таъкидлаш ўринлидир.

Албатта, соҳа ривожига юксак эътибор натижаси бўлган бу ҳужжатларни ҳаётга самарали жорий қилиш, уларга бамисоли жон бахш этишда биз аввало сиз, азиз ўқитувчи ва мураббийларга, сизларнинг

билим ва тажрибангиз, истеъдод ва маҳоратингизга суюнамин.

Бугунги кунда биз замон талаби ва халқимизнинг хошиш-иродасидан келиб чиққан ҳолда, таълим тизимида улкан ислоҳотларни амалга оширишга киришдик. Жумладан, умумий ўрта таълим соҳасида 11 йиллик тизимга ўтиш, академик лицей ва касб-хунар коллежларини оптималлаштириш, 5 та янги олий таълим муассасаси ва филиаллар ташкил этиш, 16 та университет ва институтда 12 та йўналиш бўйича кечки ва сиртки бўлимлар очиш, мактабгача таълим муассасалари тармогини кенгайтириш, нодавлат таълим хизмати кўрсатиш, педагог кадрлар ва халқ таълими ходимларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш тизимини такомиллаштириш бўйича татбиқ этилаётган, узокни кўзлаган ислоҳотларнинг моҳияти ва аҳамиятини сиз, ҳурматли устоз ва мураббийлар, албатта, ҳаммадан кўра яхши тушунасиз.

Ана шу ишларимизнинг давоми сифатида шу кунларда Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги ахборот-коммуникация технологиялари йўналишига оид фанларни чуқурлаштириб ўқитишга ихтисослаштирилган мактаб, Мирзо Улуғбек номидаги ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернати, «Астрономия ва аэроавтика» боғи ташкил этилаётгани, ҳеч шубҳасиз, мамлакатимизда таълим сифатини жаҳон стандартлари даражасига кўтаришга хизмат қилади.

Шунингдек, Тошкент шаҳрида Америка Қўшма Штатларининг нуфузли Вебстер университетининг

филиали очилиши ҳам илм-фан ва таълим соҳасида илғор хорижий тажриба ва инновацияларни жорий этиш йўлида муҳим кадам бўлади.

Айни вақтда биз таълим-тарбия муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, муаллимлар, профессор-ўқитувчилар малакасини ошириш, хориждаги етакчи таълим марказлари билан илмий-педагогик ҳамкорликни кучайтириш, ўқув-тарбия жараёнларига замонавий таълим ва ахборот технологияларини, янги ўқув методикаларини жорий этиш бўйича ҳали олдимизда кўплаб долзарб вазифалар турганини яхши англаймиз ва уларнинг ечими устида доимий иш олиб борамиз.

Мухтарам дўстлар!

Бугунги кунда шиддат билан ўзгариб бораётган ҳаёт олдимизга қўяётган бир-биридан мураккаб ва муҳим масалаларни ҳал қилиш ҳақида ўйлар эканмиз, уларнинг ечими айнан таълим-тарбия билан, ёшларнинг дунёқарашини замонавий билим, юксак маънавият ва маърифат асосида шакллантириш билан боғлиқ эканига яна бир бор ишонч ҳосил қиламиз.

Жумладан, бутун инсониятни ташвишга солаётган терроризм ва экстремизм каби бало-қазоларни бартараф этишда фақат уларнинг оқибатларига қарши курашиш билан чекланмасдан, биринчи навбатда бу таҳдидларни келтириб чиқараётган сабабларга қарши курашиш, ёшларни эзгу инсоний идеаллар руҳида камол топтириш энг асосий вазифага айланмоқда.

Айнан ана шундай ёндашув Ўзбекистон томонидан нуфузли халқаро саммитларда, хусусан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг яқинда бўлиб ўтган 72-сессиясида алоҳида таъкидлангани сизларга яхши маълум, албатта.

Бу борада биз илгари сураётган «Жаҳолат ва зўравонликка қарши маърифат билан курашамиз» деган ғоя ва ташаббус халқаро майдонда катта эътибор ва қизиқиш уйғотмоқда ҳамда қўллаб-қувватланмоқда.

Ишончим комил, халқимиз зиёлиларининг илғор вакиллари бўлган сиз, ҳурматли устоз ва мураббийлар мамлакатимизда ижтимоий-маънавий муҳитни яхшилаш, ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, жамиятимизда тинчлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш бўйича олиб бораётган ишларимизни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш, ҳаётда ўзини оқлаган мактаб, оила ва маҳалла ҳамкорлигига асосланган ижтимоий тизим самарасини оширишда фаол иштирок этиб, барчага ўрнак ва намуна бўласизлар.

Сиз, азизларнинг ана шу эзгу мақсадларга эришиш, инсон ҳар томонлама эркин ва фаровон яшайдиган янги Ўзбекистон давлатини барпо этиш, жонажон Ватанимизни янада тараққий эттиришга қаратилган оғир ва машаққатли, шу билан бирга, ғоят шарафли меҳнатингизни муносиб қадрлаш учун биз давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этишга тайёرمىз.

Сизларни 1 октябрь – Ўқитувчи ва мураббийлар куни билан яна бир бор табриклар, барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, хонадонларингизга тинчлик-хотиржамлик, файзу барака тилайман. Доимо соғ-омон бўлинг, азиз устозлар!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
2017 йил 31 сентябрь

РУС ПРАВОСЛАВ ЧЕРКОВИНИНГ ТОШКЕНТ ВА ЎЗБЕКИСТОН ЕПАРХИЯСИ- НИНГ 145 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ ТАДБИР ИШТИРОКЧИЛАРИГА

Сизларни кутлуғ сана – Рус православ черковининг Тошкент ва Ўзбекистон епархиясининг 145 йиллиги билан чин қалбимдан табриклайман.

Ушбу тадбирда Рус православ черкови раҳбари – бугунги кунда сайёрамиз аҳолисининг катта қисми учун бунёдкор ва бирлаштирувчи куч, ишонч-эътиқод тимсоли бўлиб келаётган Москва ва Бутун Рус Патриархи муҳтарам Кирилл жанобларининг иштирок этаётгани байрамга алоҳида тантанавор руҳ бағишламоқда.

Рус православ черковининг Ўзбекистон ҳудудидаги фаолияти чуқур тарихий илдизга эга. Биз унинг мамлакатимизда миллатлар ва фуқаролараро тинчлик ва тотувлик, турли динга эътиқод қилувчи инсонлар ўртасида ўзаро дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашдаги ролини юксак баҳолаймиз.

Диний бағрикенглик азал-азалдан ўзбек халқи менталитетининг ажралмас қисми бўлиб келган. Тарихнинг мураккаб даврларида юртимиз мусулмонлари православ христианларига меҳр-шафқат ва хайри саховат кўрсатиб, беғараз ёрдам ва кўмак берганлар.

Бугунги кунда Ўзбекистонда православ дини ислом динидан кейинги энг катта конфессия ҳисобланади.

Мамлакатимизда мустақиллик йилларида жамиятимизда миллатлар ва конфессиялараро ҳамжихатликни сақлаш ва мустақкамлашга қаратилган давлат сиёсати изчил амалга оширилмоқда.

Православ динига эътиқод килувчиларнинг барча диний амалларни тўлиқ адо этишлари учун барча зарур шароитлар яратилган бўлиб, жумладан, кўплаб православ ибодатхоналари қурилган ва тубдан таъмирланган. Ҳеч шубҳасиз, биз бу муҳим йўналишдаги ишларни давом эттираемиз.

Ҳозирги вақтда, Ўзбекистон Республикасини 2017-2021 йилларда янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясига мувофиқ, ҳаётимизда бағрикенглик, ўзаро ҳурмат ва меҳр-оқибат тамойилларини чуқур қарор топтириш, диний эътиқод эгаларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида комплекс чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Бутун дунёда турли низо ва қарама-қаршиликлар авж олиб, тинч-осойишта ҳаёт ва хавфсизликка нисбатан хавф-хатарлар кучайиб бораётган бугунги кунда кўпмиллатли ва кўпконфессияли жамиятимизни янада бирлаштириш, ёшларимизда умуминсоний қадриятларга ҳурмат, билим олишга, маънавий камолотга интилиш туйғусини юксалтириш, оила институтини мустақкамлаш алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Рус православ черковининг Тошкент ва Ўзбекистон епархияси ана шу олижаноб ишга муносиб ҳисса қўшаётганини таъкидлаш лозим. Ишончим комил, у бундан кейин ҳам маънавий анъаналарни ривожланти-

риш, кўпмиллатли халқимизни жипслаштиришга хизмат қилади.

Барчангизга мустаҳкам соғлик, тинчлик ва фаровонлик тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

*Тошкент шаҳри,
2017 йил 1 октябрь*

**«ИСЛОМ ҲАМЖИҲАТЛИГИ:
ЎЗБЕКИСТОН ВА ОЗАРБАЙЖОН
МИСОЛИДА» МАВЗУИДАГИ ХАЛҚАРО
КОНФЕРЕНЦИЯ ИШТИРОКЧИЛАРИГА**

Муҳтарам халқаро конференция иштирокчилари!

Хурматли меҳмонлар!

Сизларни табаррук Ўзбекистон заминида қутлаш ва ўзимнинг чуқур ҳурмат-эҳтиромим ва эзгу тилакларимни изҳор этишдан ғоят хурсандман.

Бугунги анжуман Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Гейдарович Алиевнинг 2017 йилни Озарбайжонда Ислом бирдамлиги йили, деб эълон қилиш тўғрисидаги ташаббусига ҳамоҳанг экани билан эътиборга сазовордир.

Шу муносабат билан биз Ўзбекистонда дўст Озарбайжон Президентининг ташаббусини юксак баҳолашимизни таъкидлашни истардим.

Маълумки, бизнинг Ватанимиз минг йиллар давомида турли цивилизациялар мулоқотга киришган ва бир-бирини тўлдирган Буюк ипак йўлининг муҳим чорраҳасида жойлашган. Бу заминда турли маданият ва дин вакиллари тинч-тотув ва ҳамжиҳатликда яшаган. Мусулмон дунёси тараққиётида улкан роль ўйнаган халқимиз менталитетининг асосини том маънодаги бағрикенглик, олижаноблик ва эзгулик каби фазилатлар ташкил этади.

Мовароуннахрнинг гўзал ва бетакрор шаҳарлари, аввало, Самарқанд, Бухоро, Тошкент, Хива кўп асрлар давомида ислом илм-фани, маданияти ва бугун мусулмон цивилизациясининг марказлари сифатида шуҳрат қозонган. Бу саховатли заминдан Имом Бухорий, Имом Термизий, Имом Мотуридий, Абу Муин Насафий, Бурҳониддин Марғиноний, Баҳоуддин Нақшбанд каби кўплаб буюк аллома ва азиз-авлиёлар етишиб чикди.

Инсоният тарихидаги ноёб ҳодиса бўлган мусулмон Ренессанси ана шу буюк аждодларимизнинг диний бағрикенглик ва инсонпарварлик борасидаги эзгу ғоялари билан йўғрилган эди. Бу ғоялар бизнинг давримизда, Ўзбекистон мустақиллиги йилларида алоҳида, янада теран маъно-мазмун касб этиб бормоқда.

Мамлакатимизда бағрикенглик маданиятини юксалтириш, миллатлар ва конфессиялараро ўзаро бир-бирини тушуниш ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, ёш авлодни шу асосда тарбиялаш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири сифатида белгиланди ва бундай ёндашув ижобий натижа бермоқда.

Бугунги кунда юртимизда 130 дан зиёд миллат ва элат, 16 та конфессия тинч-тотув, дўст-иноқ бўлиб яшамоқда. Уларнинг тўлақонли маънавий ҳаёт кечирishi, ўз анъана ва урф-одатларини ривожлантириши, миллий ва диний байрамларини нишонлаши учун барча шароитлар яратилган.

Маълумки, Ўзбекистон аҳолисининг 94 фоизи асосан сунний мазҳабга мансуб мусулмонлардир. Улар-

нинг орасида шиа мазҳабига мансуб юртдошларимиз ҳам бор, лекин бу икки мазҳаб вакиллари ҳеч қачон низо ва зиддиятлар юзага келмагани эътиборга моликдир. Бизнинг кўп миллатли ва кўп конфессияли жамиятимизда ҳамкорлик, ўзаро ҳурмат ва бирдамлик муҳитини мустаҳкамлаш бугунги кунда Ўзбекистонни янада ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган Ҳаракатлар стратегиясининг асосий йўналишларидан бири ҳисобланади.

Ўйлайманки, бу масала айнан бугунги кунда, дунёнинг турли минтақаларида кескинлик ва радикализм кучайиб, диний экстремизм ва терроризм тобора авж олиб бораётган ҳозирги вақтда айниқса муҳим ва долзарб аҳамиятга эга.

Шу маънода Ўзбекистон БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида «Маърифат ва диний бағрикенглик» деб номланган махсус резолюцияни қабул қилиш ташаббуси билан чиққани чуқур мантиқий асосга эгадир. Зеро, муқаддас динимиз бағрикенгликка, эзгу амаллар ва бахту саодатга олиб борадиган йўл айнан маърифат эканини алоҳида уқтиради.

Ислом динининг тинч-осойишта ҳаётга, бошқа халқларга ҳурмат, меҳр-оқибат кўрсатиб яшашга даъват этадиган асл инсонпарварлик моҳиятини ҳар томонлама ўрганиш ва тарғиб этишга Ўзбекистонда қатъан аҳамият берилмоқда. Мамлакатимизда Тошкент ислом университети, Тошкент ислом институти, Бухоро шаҳрида Мир Араб ислом институти, 9 та мадраса фаолият кўрсатмоқда, пойтахтимизда Ислом цивилизацияси маркази, Самарқандда эса Имом

Бухорий номидаги халқаро илмий-тадқиқот маркази ташкил этилмоқда.

Ҳурматли анжуман иштирокчилари!

Бугунги кунда бутун дунё, айниқса, ислом ҳамжамияти даврнинг таҳликали таҳдидлари билан юзма-юз турибди. Ислом динини сиёсийлаштириш ва мусулмон ёшларни радикаллаштириш борасидаги ури-нишлар бундай хатарларни ўта жиддий таҳлил қилиш, баҳолаш ва уларга муносиб жавоб беришни тақозо этмоқда.

Дунёдаги айрим доиралар исломга қарши қайфият-ни кучайтирган ҳолда, ислом динини терроризм маф-кураси билан боғлашга уринаётганини минг афсус би-лан қайд этишга тўғри келади. Бу омил ислом оламини янада жипслашишга чорламоқда. Ислом ҳамжиҳатлиги жаҳондаги кескинликни юмшатишда муҳим роль ўйнаши мумкин.

Биз муқаддас динимизни азалий кадриятлари-мизнинг мужассам манбаи сифатида беҳад кадрлаймиз. Биз буюк динимизни зўравонлик ва қон тўкиш би-лан бир қаторга қўядиганларни қатъий қоралаймиз ва улар билан ҳеч қачон муроса қила олмаймиз. Ислом дини бизни эзгулик ва тинчликка, ҳаётда асл инсоний фазилатларни қарор топтиришга даъват этади.

Шу муносабат билан, фақат барча мусулмон мам-лакатлари билан биргаликда энг муҳим вазифани, яъни, улуғ аجدодларимиз диний-маънавий мероси-нинг ажралмас қисми бўлган мусулмон ахлоқ-одоб қоидаларини, жумладан, мўътадиллик, муроса қилиш, тинчлик-хотиржамлик ва бир-бирини ўзаро тушу-

ниб яшашга интилиш каби олижаноб фазилатларни асраб-авайлаш ва бугунги реал вазиятни ҳисобга олган ҳолда бутун жаҳон ҳамжамиятига етказишдек ғоят муҳим вазифани ҳал қилишимиз мумкин, деб таъкидлаш ўринлидир.

Қадрли дўстлар!

«Ислом ҳамжиҳатлиги: Ўзбекистон ва Озарбайжон мисолида» халқаро конференцияси ислом динининг асл кадриятларини асраб-авайлаш, мусулмон давлатлари ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик ришталарини мустаҳкамлаш, уларнинг раванқ топиши ва фаровонликка эришишдек эзгу мақсад йўлида хизмат қилишига ишонаман.

Анжуман иштирокчиларига мустаҳкам соғлиқ, тинчлик ва омонлик ҳамда конференция ишининг самарали бўлишини тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
Тошкент шаҳри,
2017 йил 18 октябрь

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ БУЮК ИШЛАРГА ҚОДИР

Азиз фарзандларим!

Қадрли устоз ва мураббийлар!

Барчангизни футбол бўйича Ёшлар ўртасида бўлиб ўтган Осиё чемпионатининг финал ўйинида гоят оғир ва нокулай об-ҳаво шароитида том маънода матонат ва жасорат намунасини намоён этиб, ғолибликни қўлга киритганингиз билан ўз номидан, кўпмиллатли халқимиз номидан самимий муборакбод этаман.

Сизлар қўлга киритган мислсиз бу ғалаба бутун халқимизга чексиз қувонч бағишлаб, Ўзбекистон ёшларининг қандай буюк ишларга қодир эканини яна бир бор кўрсатди. Бу улкан зафар, ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиздаги миллионлаб ёшларни мардлик ва матонат, Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялашга улкан ҳисса қўшади.

Эл-юртимиз сизлар каби мард ва жасур, фидойи ўғлонлари билан, юртимизнинг ҳақиқий қаҳрамонлари билан фахрланади.

Барчангизни бағримга босиб, сизларга сихат-саломатлик, куч-ғайрат, жонажон Ўзбекистонимиз-

нинг шон-шухратини дунёга тараннум этишда доимо ютуқ ва зафарлар ёр бўлишини тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,

Ўзбекистон Республикаси Президенти

(Хитой Халқ Республикасида бўлиб ўтган футбол бўйича 23 ёшгача бўлган ёшлар ўртасида Осиё чемпионати голиблари – Ўзбекистон ёшлар терма жамоаси аъзоларига йўлланган телеграмма)
2018 йил 27 январь

ОИЛА ВА ЖАМИЯТ УСТУНИ, ҲАЁТИМИЗНИНГ ФАЙЗИ ВА КЎРКИ

Ассалому алайкум, мухтарама опа-сингиллар!
Ҳурматли дўстлар!

Ҳаммамиз орзиқиб кутган мана шу гўзал баҳор кунларида, 8 март – Халқаро хотин-қизлар байрами арафасида сиз, азизлар билан учрашиб турганимдан ғоят мамнунман.

Авалло, сизларни, сизларнинг тимсолингизда барча онахонларимиз, опа-сингилларимиз, дилбар қизларимизни ана шу байрам билан чин қалбимдан муборакбод этиб, ўзимнинг чуқур ҳурмат ва эҳтиромимни билдиришга ижозат бергайсиз.

Бу қутлуғ айёмда ҳурматли аёлларимизга энг самимий, энг эзгу тилақларимизни изҳор этар эканмиз, биринчи навбатда муқаддас ва мўътабар Она сиймосига таъзим қиламиз.

Аёлнинг нафосати ва назокати, вафо ва садоқати, ақл-заковати ва фидойилиги асрлар мобайнида ер юзида ҳаёт давомийлиги ва абадийлигига асос бўлиб келади. Шу боис ҳам дунёдаги энг буюк санъат асарлари, кўшиқ ва қасидалар, меъморий обидалар аёллар шаънига бағишлангандир.

Оила ва жамият устунни, ҳаётимизнинг файзи ва кўрки бўлган хотин-қизларни эъзозлаш, уларга ҳурмат

ва эҳтиром кўрсатиш халкимиз учун азал-азалдан буюк кадрият бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. Чунки сизлар билан ҳаётимиз гўзал ва мазмунли, хонадонларимиз обод ва нурафшондир.

Ҳеч шубҳасиз, Ўзбекистон деб аталган жонажон Ватанимизда ҳар қайси мард йигит аввало меҳрибон онаси, оиласи, фарзандлари бахтли бўлишини албатта истайди, ҳазрат Алишер Навоий бобомиз айтганларидек, бу йўлда ўзининг бутун борлигини бағишлашга тайёр туради.

Бугунги байрамни биз – Ўзбекистон ўғлонлари, марди майдонлари аввало, дилимизда, қалбимизда сизларга бўлган меҳр ва муҳаббатимизни яна бир бор изҳор этиш имконини берадиган айём, деб қабул қиламиз.

Азиз ва муҳтарама опа-сингиллар!

Бугунги кунда Ўзбекистонни янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгилаб берилган мақсад ва вазифаларга эришишда сиз, азизларнинг бекиёс ҳиссангиз бор. Бунинг учун сизларга ҳар қанча таҳсин ва тасаннолар айтсак, арзийди, албатта.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизда турли соҳа ва тармоқларда меҳнат қилаётган ишчи ва хизматчиларнинг 45 фоизини хотин-қизлар ташкил этади. Жумладан, давлат ва жамоат ташкилотлари тизимида 1 минг 400 га яқин опа-сингилларимиз раҳбарлик лавозимларида меҳнат қилмоқда. Улардан 17 нафари сенатор, 16 нафари Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати бўлиб, 1 минг 75 нафари эса халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари таркибида фаолият юритмоқда.

Ўнлаб опа-сингилларимиз «Ўзбекистон Қаҳрамони», «Ўзбекистон фан арбоби», «Ўзбекистон халқ ўқитувчиси», «Ўзбекистон халқ шоири», «Ўзбекистон халқ артисти» сингари давлатимизнинг юксак фахрий унвонларига, орден ва медалларига сазовор бўлган. Уларнинг орасида 500 нафардан зиёд фан докторлари ва академиклар, минглаб фан номзодлари ўз билими ва истеъдоди билан Ватанимиз равнақида астойдил хизмат қилиб келмоқда.

Бугунги даврада ана шундай мухтарама аёлларимизни, уларнинг давомчилари бўлган истеъдодли кизларимизнинг муносиб вакиллари кўриб турганимдан хурсандман.

Қадрли дўстлар!

Сизларга яхши маълум, ҳурматли опа-сингилларимизнинг жамият ҳаётидаги ўрни ва нуфузини ошириш мақсадида яқинда «Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент фармони қабул қилинди.

Фармонда аёлларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини кучайтириш, қонуний манфаатларини таъминлаш, қобилият ва салоҳиятини рўёбга чиқариш, оила институтини мустаҳкамлаш, оналик ва болаликни ҳимоя қилишга қаратилган кўплаб чора-тадбирлар белгиланди.

Ҳеч кимга сир эмас, Хотин-қизлар кўмитасидан, унинг жойлардаги бўлимларидан кўп нарсаларни талаб қилар эдик. Лекин, очик айтиш керак, бунинг учун уларда етарлича имконият борми-йўқми, бу ҳақда кўпинча ўйлаб кўрмас эдик. Бу кўмита аёлларнинг

муаммоларини билгани билан, уларни ҳал этиш бўйича деярли амалий чоралар кўролмас эди.

Шуларнинг барчасини ҳисобга олиб, аввало Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг янгиланган тузилмалари тасдикланиб, штат бирликлари ҳамда ходимларининг ойлик иш ҳақи оширилди. Уларга қўшимча ваколат ва имкониятлар берилиб, самарали фаолият юритиши учун зарур шароитлар яратилмоқда.

Фармонга биноан шу йил 1 апрелдан бошлаб фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида хотин-қизлар билан ишлаш ва оилаларда маънавий-ахлоқий кадриятларни мустаҳкамлаш бўйича мутахассис лавозими жорий этилмоқда.

Шунга эътибор беринг, энди 8 минг 800 та билимдон, жонкуяр мутахассис аёллар оилавий муносабатларни яхшилаш, низоли вазиятлар, ажралишлар, барвақт никоҳларнинг олдини олиш, оилавий кадриятларни мустаҳкамлаш, хотин-қизларнинг маънавий-ахлоқий тарбияси бўйича доимий иш олиб боради.

Ҳаммамиз яхши тушунамиз, бугунги тез ўзгараётган, зиддиятли даврда оилавий масалаларни илмий асосда чуқур ўрганмасдан туриб, ижтимоий ҳаётдаги кўплаб мураккаб саволларга жавоб топиш қийин. Шунинг учун Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида «Оила» илмий-амалий тадқиқот маркази ва унинг ҳудудий бўлинмалари ташкил қилинди ва уларнинг иш фаолиятини самарали йўлга қўйиш, бино ва зарур жиҳозлар билан таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

Шу билан бирга, илгари Адлия вазирлиги тасарруфида бўлиб келган фуқаролик ҳолатлари далолатномаларини ёзиш идоралари, эскича айтганда, ЗАГС идоралари туман ёки шаҳар ҳокими ўринбосари – Хотинкизлар кўмитаси раисига бўйсундирилди. Энди улар нафақат никоҳ муносабатларига оид ҳужжатларни расмийлаштириш, балки оила институтини мустаҳкамлаш, оилавий ажралишларнинг олдини олиш бўйича ҳам фаол иш олиб боради. Масалан, оила университетларини ташкил этиш, никоҳдан ўтадиган шахслар билан суҳбатлар олиб бориш, тўй-маросимларни тартибли ўтказиш, ажралишларнинг олдини олиш ва бошқа муҳим чора-тадбирларни амалга оширишда иштирок этади.

Шу фурсатдан фойдаланиб, сиз, муҳтарама опсингилларимиздан тўй ва маъракаларимизни ихчам ва мазмунли ўтказиш бўйича ўз фикрларингизни билдириб, уни ҳал қилиб беришларингизни илтимос қиламан.

Фармонга асосан Хотин-қизларни ва оилани ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш жамоат фонди тузилиб, унинг фаолиятини самарали ташкил этиш учун ҳозирча 300 миллиард сўм маблағ ажратилмоқда.

Ана шу маблағ ҳисобидан хотин-қизлар бандлигини таъминлаш, меҳнат шароитларини яхшилаш, айниқса, қишлоқ жойлардаги ёш қизларни оилавий ва хусусий тадбиркорликка, ҳунармандликка кенг жалб этишга алоҳида эътибор қаратилади. Бу борадаги саъй-ҳаракатлар фаол тадбиркорликни ривожлантириш, аёлларнинг оиладан, фарзанд тарбиясидан ажралмаган

холда касаначилик, томоркачилик билан шуғулланиши учун зарур шароит яратади.

Қабул қилинган Фармонга мувофиқ, кам таъминланган, шахсий уй-жойга муҳтож оилаларга уй-жой олиш учун ажратиладиган кредитларнинг бошлангич бадалларини тўлаб беришда ҳам фонд маблағларидан фойдаланиш белгиланган.

Фармонда яна бир муҳим янгилик кўзда тутилган. Унга биноан бу йилдан эътиборан Зулфия номидаги Давлат мукофотини ўн тўрт ёшга тўлган ва ўттиз ёшдан ошмаган иктидорли қизларга бериш бўйича янги тартиб жорий этилди.

Энди ҳар йили Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан икки нафардан кизимизга бу мукофот берилади.

Бу йил 28 нафар истеъдодли кизимиз Зулфия номидаги Давлат мукофотига сазовор бўлди. Бугун уларга ана шу мукофотларни сизларнинг ҳузурингизда тантанали равишда топширамыз.

Албатта, Фармонда белгилаб берилган долзарб вазифалар ҳақида яна узоқ гапириш мумкин. Лекин, ҳаммамиз яхши тушунамиз, бу вазифалар ҳали – мақсад, режа, холос, уларни самарали амалга ошириш учун ҳаммамиз, аввало, сиз, ҳурматли хотин-қизларимиз билан биргаликда фаол иш олиб боришимиз керак.

Муҳтарам йиғилиш иштирокчилари!

Хабарингиз бор, ўтган бир йил давомида биз халқимиз, жумладан, хотин-қизлар билан мулоқот олиб боришни давлат сиёсати даражасига кўтардик. Шу асосда кишлоқ ва шаҳарларимизда уйма-уй юриб, ижтимоий-маънавий муҳитни ўрганиш, бу борадаги му-

аммоларни ҳал этиш бўйича самарали тизим яратилди. Ҳозирги вақтда ана шу тизимнинг муҳим бир қисми сифатида марказдан тортиб энг олис туманларгача жамоатчилик назорати гуруҳлари фаолият кўрсатмоқда.

2017 йилда 5 миллиондан ортиқ хонадондаги муҳит ўрганилиб, 15 миллион фуқаро билан мулоқот ўтказилди, аҳоли томонидан кўтарилган 500 мингдан зиёд муаммонинг 72 фоизи жойида ҳал этилди, 14 мингдан ортиқ оиладаги нотинч вазият бартараф қилинди. Шулар қаторида юртимизда яшаб келаётган, лекин фуқаролиги бўлмаган 1 минг 100 дан ортиқ шахсга Ўзбекистон фуқаролиги берилди. Улар орасида юзлаб аёллар ҳам борлиги ва уларга нисбатан адолатнинг тиклангани, ҳеч шубҳасиз, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш йўлидаги муҳим қадамдир.

Мамлакатимизда шу пайтгача хотин-қизларни энг кўп безовта қилиб келган масала – мактабгача таълим муассасаларини ривожлантиришга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Бу чуқур ўйланган сиёсат бўлиб, юртимизда узлуксиз таълим ва тарбия тизимини мукамал шакллантириш имконини беради.

Шу нуқтаи назардан қараганда, «Келажак – боғчадан бошланади» деган шиор баландпарвоз гап эмас. Аслида ватанпарварлик, эл-юртга фидойилик бир қарашда оддий, лекин ҳаёт талаби бўлган ана шундай долзарб ишлардан бошланади.

Биз бу йил 3 мингдан зиёд болалар боғчасини ташкил этишни режалаштирганмиз. Шундан 1 минг 200 та боғча янгитдан қурилади, 1 минг 360 та боғча мавжуд биноларда ва 470 та боғча эса уй боғчаси сифатида

ташқил этилади. Бу борада давлат-хусусий шериклик муносабатлари асосида ҳудудларга бириктирилган тижорат банклари ва тадбиркорлар имкониятларини кенг ишга соламиз.

Мен ҳудудларга борганимда шахар ва туманларимизда барпо этилаётган янги богчалар, улардаги шароитлар билан танишишга алоҳида эътибор бераман. Энг асосийси, бундай ишлардан оналар, аёлларимиз, жажжи фарзандларимиз мамнун бўлмоқда.

Айни вақтда бу соҳада ҳал қилишимиз зарур бўлган масалалар ҳам кўп. Масалан, ушбу тизимда фаолият кўрсатаётган қарийб 60 минг тарбиячининг атиги 21 фоизи олий маълумотли, қолгани эса ўрта махсус маълумотга эга.

Ана шу масалани ҳал қилиш учун 2018-2019 ўқув йилидан бошлаб олий ўқув юртларида мактабгача таълим йўналиши бўйича кундузги бўлимда бакалаврлар тайёрлайдиган 3 йиллик тизимни жорий этмоқдамиз. Шунингдек, бу йўналиш бўйича сиртки ва кечки таълим шаклида бакалаврлар тайёрлаш тизими ҳам йўлга қўйилади.

Март ойидан бошлаб ҳудудларимиздаги университет ва педагогика институтлари базасида богча педагоглари ва шу соҳада мутахассис бўлмаган кадрлар учун ярим йиллик ўқув дастурлари асосида қайта тайёрлаш курслари ташқил этилмоқда.

Хабарингиз бор, биз ушбу соҳа ходимларининг машаққатли меҳнатини рағбатлантириш мақсадида яқинда алоҳида қарор қабул қилдик. Унга кўра, шу йил 1 мартдан бошлаб богча ходимларининг иш ҳақи икки босқичда сезиларли равишда ошириб борилади.

Ана шу мақсадлар учун 2018 йилда давлат бюджетидан 386 миллиард сўм қўшимча маблағ ажратилади.

Бундан ташқари, 2023 йилнинг 1 январигача Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Навоий, Қашқадарё, Сурхондарё ва Бухоро вилоятидаги иқтисодий аҳволи огир бўлган айрим туманларда мактабгача таълим муассасаларида богча тўловлари миқдори 50 фоизга камайтирилди.

Қадрли юртдошлар!

Мамлакатимизда оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, хотин-қизлар саломатлигини мустаҳкамлаш мақсадида тиббиёт соҳасини, хусусан, шошилишч тиббий ёрдам тизимини янада такомиллаштириш, дори-дармон таъминотини яхшилаш бўйича кўп ишлар қилинмоқда. Ана шу ишларни янги босқичга кўтариш учун жорий йилда бюджет маблағлари ҳисобидан қарийб 1 триллион сўм маблағ ажратилиб, бу борада янги қадамлар қўйилади.

Барча ҳудудларда перинатал ёрдам сифатини яхшилаш, оналар ва болаларга кўрсатиладиган тиббий хизмат даражасини ошириш мақсадида халқаро молия институтларининг ёрдамини ҳам жалб этиш кўзда тутилмоқда.

Мамлакатимизда хотин-қизларнинг дам олиши, саломатлигини тиклашига ҳам катта эътибор берилмоқда. Бу ҳақда гапирганда, бир рақамга диққатингизни қаратмоқчиман. Ҳар йили касаба уюшмаларига қарашли санаторийларда дам олаётган аҳолининг 60 фоизини аёллар ташкил этмоқда. 2017 йилда 75 мингга яқин аёл ана шундай масканларда имтиёзли йўлланмалар асосида соғломлаштирилди.

Шу билан бирга, кишлок врачлик пунктлари фаолиятини, профилактика ва патронаж тизимини янада такомиллаштириш борасида кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда.

Айни вақтда ҳаммамиз яхши биламиз, бу соҳада ҳам муаммолар йўқ эмас. Хусусан, ҳомиладор аёлларни скрининг кўригидан ўтказиш ишлари талаб даражасида эмас. Бу борадаги жиддий камчиликларга барҳам бериш мақсадида оилавий поликлиникалар ва кишлок врачлик пунктларида кизларимиз, аёлларимиз учун алоҳида тиббий маслаҳатхоналар ташкил этилмоқда.

Бу масалаларнинг аҳамиятини сизлар она сифатида, тарбиячи ва мураббий сифатида, ўйлайманки, бошқалардан кўра яхшироқ тушунасиз.

Биз халқимизнинг талаб ва истакларини инобатга олиб, кўп йиллар давомида оғир масала бўлиб келган уй-жой муаммосини ҳал қилишга киришдик.

Бу борада, айниқса, ипотека кредитлари асосида қурилаётган арзон уй-жойлар кўпчиликка маъқул бўлмоқда.

Ўтган йили шаҳар ва кишлокларимизда жами 3,5 миллион квадрат метрдан зиёд намунавий уйлар ва кўп қаватли уй-жойлар барпо этилиб, минглаб юртдошларимиз янги, замонавий турар жойларга эга бўлишди. Хусусан, ижтимоий ҳимояга муҳтож ва ногиронлиги бўлган фуқароларнинг турмуш шароитини яхшилаш, уларга имтиёзли уйлар ажратиш бўйича янги тизим жорий этилгани, айниқса, муҳим аҳамиятга эгадир.

2017 йилнинг ўзида 1 минг 207 нафар мухтож, ногирон аёлга арзон уй-жойлар берилди. Уларнинг 972 нафарига ҳомий ташкилотлар томонидан тикув машиналари олиб берилиб, касаначилик билан шуғулланиши учун шароит яратилди.

Жорий йилда бу йўналишдаги ишларимиз янада кенгайтирилиб, 10 мингдан ортиқ ижтимоий ёрдамга мухтож, ногирон аёллар иш ўринлари билан таъминланади. 2018 йилда аҳоли, айниқса, ёш оилаларнинг эҳтиёжини ҳисобга олиб, арзон уй-жойларни қуриш ҳажми 1,5-2 баробар оширилади. Бу мақсадлар учун 5 триллион 286 миллиард сўм маблағ йўналтирилади.

Шу билан бирга, оғир маиший шароитда яшаётган, боқувчисини йўқотган, ногиронларни парвариш қилаётган оилаларга 242 миллиард сўм маблағ ажратилади.

Ўтган йили мамлакатимиз бўйича 120 мингдан ортиқ тадбиркор хотин-қизларга жами 2 триллион 700 миллиард сўмлик кредитлар берилди, 84 мингдан зиёд хотин-қизларимиз доимий иш жойлари билан таъминланди, аёлларни касбга ўқитиш курслари ташкил этилиб, уларда минглаб опа-сингилларимиз турли касбларга ўргатилди.

Сизларга маълумки, биз 2018 йилни юртимизда Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қуватлаш йили, деб эълон қилдик. Шу муносабат билан қабул қилинган Давлат дастури доирасида тадбиркор аёлларга бу йил 2 триллион

800 миллиард сўмлик кредит маблаглари ажратиш мўлжалланмоқда.

Тадбиркорлик субъектлари фаолиятини текшириш бўйича икки йиллик мораторий эълон қилингани оилавий бизнес, касаначилик, хусусий тадбиркорлик ривожини учун кенг имкониятлар очиб бермоқда.

Ўтган йили маданий-гуманитар соҳаларни ривожлантириш бўйича қилинган ишлар ҳам хотин-қизларнинг ҳаётий манфаатларига бевосита дахлдор, деб ўйлайман. Жумладан, Қорақалпоғистон Республикаси ва бир қатор вилоятларда олий ўқув юртарининг филиаллари, истеъдодли ўғил-қизларимиз учун улуғ адибларимизнинг номлари билан аталган ижод мактаблари ҳамда «Темурбеклар мактаблари», «Улуғбеклар мактаблари» барпо этилди.

Албатта, микёси ва кўлами тобора кенгайиб бораётган бундай эзгу ишларимиз ҳақида яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Лекин биз бу ишларнинг барчасини катта йўлдаги дастлабки қадамлар, деб биламиз. Ҳаётимизни янгилаш, оналаримиз, опа-сингилларимизни рози қилиш мақсадида бошлаган ишларимиз биз кутган амалий натижаларни бериши учун келгусида уларни янада кучайтирамиз.

Хурматли юртдошлар!

Бугунги кунда халқаро терроризм, экстремизм, наркотрафик, ноқонуний миграция, одам савдоси, экологик муаммолар кучайиб бораётгани бутун инсониятни, жумладан, бизни ҳам қаттиқ хавотирга солмоқда. Бундай мураккаб шароитда юртимизда ва минтақамизда

тинчлик ва осойишталикни асраш ҳар қачонгидан ҳам долзарб аҳамият касб этиб бормоқда.

Биз бу борада қўшни давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга алоҳида эътибор бермоқдамиз.

Мана, эрта-индин Тожикистон Республикасига давлат ташрифи билан борамиз. Яқин қўшнимиз бўлган бу мамлакат билан ҳам кўплаб муҳим масалаларни ўзаро муҳокама қилиб, уларни амалий жиҳатдан ҳал этиш ниятидамиз.

Биз хорижий мамлакатларда қонуний асосда меҳнат қилаётган, таълим олаётган фуқароларимизга нисбатан муносабатни тубдан ўзгартирдик.

Юртимиздан махсус делегациялар бориб, чет эллардаги ватандошларимиз билан учрашувлар ўтказаятгани, уларнинг меҳнат ва яшаш шароитларини яхшилаш, ҳақ-ҳуқуқларини таъминлаш бўйича маҳаллий бошқарув идоралари билан биргаликда зарур чора-тадбирлар кўрилаятганидан, ўйлайманки, сизлар хабардорсиз. Жумладан, хорижий давлатларда муваффақиятли ишлаб юрган юқори малакали олим ва мутахассисларимиз, врачлар, салоҳиятли инвесторларни – уларнинг орасида истеъдодли опа-сингилларимиз ҳам кўп – юртимизга таклиф этиб, ўз билим ва тажрибасини Ватанимиз равнақи йўлида ишлатиши учун барча шароитларни яратиб бермоқдамиз. Чунки бу инсонлар ҳам бизнинг ватандошларимиз, Ўзбекистон фуқароларидир. Шунинг учун биз бу ишларни келгусида янада кучайтирамиз.

Маълумки, мамлакатимизда ижтимоий-маънавий мухитни соғломлаштириш мақсадида диний-экстремистик оқимга мансуб шахс сифатида ҳисобда турадиган фуқароларга нисбатан муносабатимизни бутунлай ўзгартирдик. Бундай шахсларни ўзимизга яқин олиб, дардига кулоқ тутганимиз бугун ўз натижасини бермоқда. Ҳозирги вақтда ана шундай минглаб фуқаролар соғлом турмуш тарзига қайтарилди.

Бу дунёда энг ёмон нарса нима? Таънаю маломат эмасми? Шу нуқтаи назардан қараганда, бу инсонларнинг оиласи, фарзандлари «Бу фалончининг хотини», «Бу фалончининг боласи» деган ҳар хил таъналардан қутулгани энг катта иш бўлди. Энди улар маҳаллада, мактабда, кўча-кўйда бошини кўтариб, ижтимоий ҳаётимизда фаол қатнашиш имконига эга бўлди. Бугунги кунда ана шу фуқароларнинг ҳаётий муаммоларини ҳал этиш, ишга жойлаштириш, тадбиркорлик билан шуғулланиш истагини билдирганларига банк кредитлари ажратиш бўйича аниқ чоралар кўрилмоқда.

Юртимизда тўғри йўлдан адашган инсонлар умуман бўлмаслиги учун бу борадаги ишларни сусайтирмасдан, изчил давом эттиришимиз керак. Ўз фаолиятимизни жаҳолатга қарши маърифат асосида ташкил этишимиз лозим.

Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази, Имом Бухорий ва Имом Термизий номларидаги халқаро илмий-тадқиқот марказлари, Ислом академияси каби илмий-маърифий муассасалар ҳам айни шу мақсадларни кўзлаб ташкил этилгани барчангизга яхши маълум, деб ўйлайман.

Сиз, хурматли аёлларимиз ўзингизнинг оналик меҳрингиз, ҳаётини билим ва тажрибангиз билан фарзандларимизни турли хавф-хатарлардан асрашда, уларни мустаҳкам иродали, маънавий-интеллектуал жихатдан етук, жонажон Ватанимизга садоқатли инсонлар этиб тарбиялашда бундан буён ҳам кучгайратингизни аямайсиз, деб ишонаман. Айниқса, қиз болаларни ҳаётга тайёрлаш, уларни замонавий билимлар, касб-хунарларга ўргатишда биз аввало сизларга суянамыз.

Хабарингиз бор, ўтган йили кўпчилик ота-оналар, ёшларимиз, кенг жамоатчилик томонидан билдирилган таклифларни ҳисобга олиб, умумтаълим мактабларида 11 йиллик тизимни тикладик. Бундай қарорни қабул қилишда биринчи навбатда сизларнинг фикрингизни эътиборга олганимиз, қизларимизнинг тақдири, келажаги ҳақида ўйлаганимиз – буям аини ҳақиқат. Чунки қиз бола узок шаҳар ёки тумандаги коллежга бормасдан, ота-онасининг бағрида туриб, ўзининг кадрдон мактабида ўқишни давом эттирсин, унинг ўзи ҳам, оиласи ҳам тинч-хотиржам бўлади.

Фарзандлар тинчлиги, уларнинг бахти, камоли – жамиятнинг энг катта бойлиги. Бунинг аҳамиятини ота-она бўлган одам биледи. Айниқса, ҳозирги нотинч, мураккаб замонда бу ҳақиқатни янада чуқурроқ аниқлаш – бу ҳам ҳаёт талабидир.

Хурматли анжуман қатнашчилари!

Бугунги даврамизда муҳтарам меҳмонларимиз – Америка Қўшма Штатлари элчиси Памела Спратлен хоним, Хитой Халқ Республикаси элчиси Цзянь Янь хоним, Франция элчиси Виолет де Вильмор хоним,

Миср Араб Республикаси элчиси Амани Элетр хоним, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси бошлиғи Хелена Фрейзер хонимлар иштирок этиб, байрам қувончини биз билан баҳам кўришмоқда. Бу азиз меҳмонларимизни сизларнинг номингиздан, ўз номимдан самимий табриклаб, уларнинг келгуси фаолиятида катта ютуқ ва омадлар тилашга рухсат бергайсиз.

Қадрли опа-сингиллар!

Биз шаҳар ва қишлоқларимиз, бутун юртимизни янада раванк топтириш, халқимиз ҳаётини муносиб даражага кўтариш бўйича қандай режа ва дастурлар қабул қилсак, аввало сиз, азизларнинг орзу-ниятларингиз ва манфаатларингизни рўёбга чиқаришни ўз олдимизга вазифа қилиб қўйганмиз. Ҳозирги кунда бу борада катта амалий ишларни бошламоқдамиз.

Бутун мамлакатимиз бўйича замонавий лойиҳалар асосида улкан қурилиш ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилмоқда. Бу борада, айниқса, «Обод қишлоқ» дастури муҳим аҳамиятга эгадир. Бу аввало аёлларимизнинг турмуш шароитини яхшилаш, уларнинг кайфияти, дунёқарашини юксалтиришга жуда катта ижобий таъсир кўрсатадиган дастурдир. Ана шундай дастурларимиз асосида йўллар, таълим ва тиббиёт, маданият, спорт масканлари, уй-жойлар янгиланмоқда. Минглаб замонавий ишлаб чиқариш корхоналари, кичик бизнес, туризм ва хизмат кўрсатиш объектлари барпо этилмоқда.

Айниқса, ички туризм бўйича яратилаётган имкониятлар юртимиз бўйлаб саёҳат қилиш, ўз тарихимиз

ва маданиятимизни янада чуқур билишга қаратилгани билан эътиборлидир.

Ўйлайманки, Наврўз байрами муносабати билан белгиланган кўшимча дам олиш кунларида сизлар оилангиз, фарзандларингиз билан ана шундай шароитлардан фойдаланиб, мазмунли дам олиш имконига эга бўласиз.

Азиз опа-сингиллар!

Сўзимнинг охирида барчангизни Халқаро хотин-қизлар байрами билан яна бир бор чин қалбимдан табриклайман.

Менинг тилагим, менинг мақсадим битта – оилангиз, фарзандларингиз, эл-юртимиз бахтига ҳамиша соғ-омон бўлинглар!

Нега деганда, аёлларимизнинг бахти – халқимиз, жамиятимизнинг бахтидир.

Барчангизга оилавий хотиржамлик, хонадонларингизга тинчлик, файзу барака тилайман.

Доимо халқимиз, Ватанимизнинг юксак меҳри ва ардоғида бўлиш ҳаммангизга насиб этсин!

Катта раҳмат сизларга.

*Халқаро хотин-қизлар кун
муносабати билан ўтказилган
тантанали маросимдаги нутқ
2018 йил 7 март*

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА НАВРЎЗ ТАБРИГИ

Азиз ватандошлар!

Жонажон юртимиз – Ўзбекистонимизга яшариш, баҳор ва гўзаллик байрами – Наврўзи олам кириб келмоқда.

Ана шу қутлуғ айём – Шаркона янги йил билан сиз, муҳтарам отахон ва онахонларни, мунис опа-сингилларимиз, суюкли фарзандларимиз, бутун халқимизни чин юракдан самимий муборакбод этаман.

Қалбларимиз шодлик ва қувончга тўлган мана шу нурли лаҳзаларда барчангизга сиҳат-саломатлик, хонадонларингизга бахту саодат, файзу барака тилайман.

Қадрли дўстлар!

Бугун кўп миллатли халқимиз дала ва қирларда, майдон ва хиёбонларда, табиат бағрида сайил-томошалар ўтказиб, Наврўз айёмини кутиб олмоқда.

Етти ёшдан етмиш ёшгача – барча юртдошларимиз катта шоду хуррамлик билан бир-бирини қутлаб, шу ёруғ кунларга етказгани учун шукроналар айтмоқда.

Эл-юртимизнинг табаррук заминимизга, она диёримизга меҳри, ўзаро аҳиллик, меҳр-окибат фазилатлари янада яққол намоён бўлмоқда.

Шу дилбар фаслда табиатдаги ўзгаришларга уйғун бўлиб, жамиятимиз, ҳаётимиз ҳам ўзгариб, янгиланиб бормоқда.

Янги-янги уй-жойлар, таълим, тиббиёт ва маданият масканлари, замонавий корхоналар, обод қишлоқ ва шаҳарлар юртимиз чиройига чирой қўшмоқда.

Наврўз фалсафаси, Наврўз қадриятлари – одамларнинг дарду ташвиши билан яшаш, кексаларга хурмат, муҳтож инсонларга эътибор ва ёрдам кўрсатиш, адолат ва халқпарварлик фаолиятимиз мезонига айланмоқда.

Биз энг аввало оналаримиз, аёлларимиз ва фарзандларимиз, бутун халқимизни рози қилишни ўз олдимизга эзгу вазифа қилиб қўйганмиз. Ва бу олий мақсадга албатта эришамиз. Шунда ҳаётимиз янада обод ва фаровон, буюк Алишер Навоий бобомиз айтганларидек, хар кунимиз Наврўз бўлади.

Бугун миришкор деҳқон ва фермерларимиз катта орзу-ниятлар билан янги меҳнат мавсумини бошламоқдалар. Барчамиз йилимиз қутлуғ келсин, ҳосилимиз мўл бўлсин, меҳнатингиздан барака топинг, деб уларни табриклар, ишларига ривож тилаймиз.

Азиз дўстлар!

Мана, бир неча йилдирки, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қарорига мувофиқ Наврўз байрами халқаро миқёсда кенг нишонланмоқда.

Ҳақиқатан ҳам бу бетакрор байрам барча эзгу ниятли инсонларни бирлаштиради, уларнинг қалбида энг гўзал ва олижаноб туйгуларни уйғотади. Шу боис ҳам Наврўзи олам мустақиллик йилларида, миллати, тили ва динидан қатъи назар, диёримизда яшаётган барча юртдошларимизнинг ардоқли ва севимли байрамига айланди.

Бугун чет эл дипломатик корпус вакиллари, хорижий дўстларимиз ва ҳамкорларимиз Наврўз қувончини биз билан бирга баҳам кўрмоқдалар.

Фурсатдан фойдаланиб, азиз меҳмонларимизга, барча якин ва узок давлатлар халқларига самимий табрикларимизни йўллаб, уларга тинчлик-осойишталик, раванк ва фаровонлик тилаймиз.

Қадрли ва мухтарам юртдошларим!

Мана шу мунаввар лаҳзаларда сиз, азизларга, бутун халқимизга энг эзгу тилакларимни изҳор этишдан бахтиёрман.

Шарқона янги йилимиз ҳар бир оила, ҳар бир хонадонга бахт ва қувонч олиб келсин!

Барча пок орзу-ниятларимиз амалга ошсин!

Юртимиз тинч, халқимиз омон бўлсин!

Наврўзи олам барчамизга муборак бўлсин!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
2018 йил 21 март

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА РАМАЗОН ҲАЙИТИ ТАБРИГИ

Қадрли ва муҳтарам ватандошлар!

Сизларни, юртимиздаги барча мўмин-мусулмонларни, бутун халқимизни меҳр-оқибат, эзгулик ва саховат айёми – муборак Рамазон ҳайити билан чин қалбимдан самимий табриклайман.

Бу қутлуғ байрамда ҳаммамиз аввало шундай файзли ва барокатли кунларга етказгани учун Оллоҳ таолога чексиз шукроналар айтамиз.

Оила, маҳалла ва жамият аҳлига меҳр ва эътибор кўрсатиш, кўмакка муҳтож, эҳтиёжманд кишиларга беғараз ёрдам бериш, яхшилик, сабру қаноат каби эзгу фазилатларни ўзида мужассам этган бу байрамнинг маъно-мазмунни бугунги кунда Ўзбекистонда олиб борилаётган сиёсатга ғоят уйғун ва ҳамоҳанг эканини, ўйлайманки, шу саодатли дамларда ҳар биримиз чуқур ҳис этмоқдамиз.

Айни вақтда муқаддас ислом динининг ана шундай буюк инсонпарварлик тамойилларини асраш, тарғиб этиш ҳозирги шиддатли замонда ўта долзарб вазифага айланиб бораётганини барчамиз яхши тушунамиз. Мамлакатимизда кейинги пайтда бу борада кўп ишлар қилинаётгани сизларга яхши маълум, албатта. Жумладан, улуғ алломаларимиз Имом Бухорий ва Имом Термизий номларидаги халқаро илмий мар-

казлар, Ислом цивилизацияси маркази, Ўзбекистон халқаро ислом академияси ташкил этилгани шу йўлдаги улкан қадамлар бўлди.

Бугунги кунда бутун инсоният ҳаётига таҳдид солаётган хавф-хатарларга қарши жаҳолатга қарши – маърифат асосида курашиш, динимиз поклигини сақлаш бўйича мамлакатимиз томонидан нуфузли халқаро минбарлардан қатор амалий ташаббуслар илгари сурилмоқда. Хусусан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси сессиясида «Маърифат ва диний бағрикенглик» деган ном билан махсус резолюция қабул қилиш ҳақида билдирган таклифимиз жаҳон миқёсида кенг қўллаб-қувватланмоқда.

Шу улуғ айём кунларида узоқ ва яқин мусулмон мамлакатларнинг халқларини, барча дўстларимизни самимий кутлаб, уларга тинчлик, тараққиёт ва фаровонлик тилашдан беҳад мамнунмиз.

Мухтарам юртдошлар!

Ўзбекистонимиз янги тараққиёт босқичига қадам қўйиб, барча соҳаларда ўзгариш ва янгиланишлар кучайиб бораётгани, Рамазон ҳайити муносабати билан юртимизда уч кунлик дам олиш эълон қилингани бу йилги байрамга алоҳида файз ва тароват багишламоқда.

Табаррук айём арафасида озодликдан маҳрум этиш жазосини ўтаётган бир гуруҳ шахсларни афв этиш тўғрисида фармон қабул қилингани халқимизга хос кечиримлилик, бағрикенглик ва меҳр-шафқат фазилатларининг яна бир яққол намоёни бўлди.

Ҳеч шубҳасиз, бу ҳуқуқий ҳужжат жамиятимизда инсон ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, соғлом

ижтимоий муҳитни мустаҳкамлаш, билиб-билмай нотўғри йўлга кирган инсонларни кечириш, уларни оиласи бағрига, тўлақонли ҳаётга қайтаришга қаратилган кенг кўламли ишларимизнинг узвий давоми-дир.

Албатта, биз ўз диний кадрятларимизни улуғлаб, эъзозлаб яшар эканмиз, ҳозирги юксак технологиялар асрида мустаҳкам иймон-эътиқод билан бирга замонавий илм-фан, касб-ҳунарлар, хорижий тилларни пухта эгаллаш, инновациялар соҳасидаги ютуқларни чуқур ўзлаштириш, ёшларимизни миллий ва умуминсоний кадрятлар руҳида тарбиялаш барқарор тараққиётга эришишнинг энг муҳим шарти эканини яхши тушунамиз.

Муборак ҳадисларда айтилганидек, икки дунё саодатини ўйлаб яшаган инсон, халқ ҳеч қачон кам бўлмайди.

Барчангизни муқаддас Рамазон ҳайити билан яна бир бор табриклайман.

Эл-юртимизнинг шу муборак ойда қилган ибодатлари, эзгу ниятлари ижобат бўлсин!

Жонажон Ватанимиз, хонадонларимизда тинчлик, аҳиллик, файзу барака бардавом бўлсин!

Эзгу ишларимиз, интилишларимизда Яратганнинг Ўзи мададкор бўлсин!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
2018 йил 11 июнь

МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Авваламбор, сиз, азизларни, соҳа ривожига муносиб ҳисса қўшган мухтарам фахрийларимизни 27 июнь – Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни билан чин қалбимдан муборакбод этиш, барчангизга чуқур ҳурмат-эҳтиромим ва эзгу тилаklarимни билдириш менга катта мамнуният бағишлайди.

Жамиятимизда демократик кадриятларни қарор топтириш, фуқароларимизнинг ахборот соҳасидаги конституциявий ҳуқуқларини таъминлаш, дунёда ва мамлакатимизда содир бўлаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлар, воқеа-ҳодисалар ҳақида тезкор ва ҳаққоний маълумотлар етказиш борасида сиз, матбуот аҳлининг фидокорона меҳнат қилаётганингизни халқимиз яхши билади ва юксак қадрлайди.

Сизлар каби минг-минглаб олижаноб касб эгаларининг саъй-ҳаракатлари, истеъдод ва маҳорати билан мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари халқимиз ҳаётига, унинг кувонч ва ташвишларига тобора яқин бўлиб, Ўзбекистоннинг янги, демократик қиёфасини шакллантиришда гоят муҳим роль ўйнамоқда.

Мустақиллик йилларида мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларининг сони қарийб 4 баробар кўпайиб,

1500 тага етгани ушбу тармоқда ўсиш, ўзгариш жараёнлари изчил давом этаётганидан далолат беради.

Энг муҳими, соҳа ривожда ана шундай микдор ўзгаришлари билан бирга сифат ўзгаришлари ҳам юз бермоқда. Бунинг тасдиғини миллий медиа майдонимизда фуқаролик жамиятининг муҳим шарти бўлган нодавлат оммавий ахборот воситалари тармоғи кенгайиб, самарали фаолият кўрсатаётгани, интернет журналистикаси жадал ривожланиб бораётгани мисолида яққол кўриш мумкин.

Кейинги пайтда оммавий ахборот воситалари ходимларининг демократик жараёнлар, фуқаролик жамиятини барпо этишдаги ўрни ва нуфузини, маҳаллий газеталар, теле-радиоканалларнинг моддий-техник базаси ва кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш, энг асосийси, матбуотда фикрлар, қарашлар хилма-хиллиғини таъминлаш бўйича жиддий ишлар амалга оширилгани сизларга яхши маълум, албатта.

Газеталаримиз, теле-радиоканалларимизда ошқоралик, таҳлил ва холис танқид руҳи кучайгани, бевосита хорижий мамлакатлардан тайёрланаётган материаллар сони ортиб бораётганини биз ҳар томонлама қўллаб-қувватлаймиз.

Бугун биз дунёдаги узоқ-яқин давлатлар билан ҳамкорликни мустаҳкамлаб, юртимиздаги демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштиришга интилар эканмиз, бошқа соҳалар қатори оммавий ахборот воситалари фаолияти бўйича ҳам ҳали кўп иш қилишимиз кераклигини яхши тушунамиз. Оммавий ахборот воситалари

сўзда эмас, амалда «тўртинчи ҳокимият» даражасига кўтарилиши зарур. Бу – замон талаби, ислохотларимиз талаби.

Биринчи навбатда медиа тармоклари фаолияти самарасини ошириш, уларни халқ билан мулоқотнинг ишончли воситасига айлантириш, замонавий ахборот хизматлари бозорини, соғлом рақобат муҳитини шакллантириш сингари долзарб масалалар доимий эътиборимиз марказида бўлиши керак.

Шу мақсадда парламентимиз томонидан амалдаги қонун ҳужжатларига ахборот соҳасини янада демократлаштириш ва ривожлантиришга қаратилган ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш бўйича фаол иш олиб борилаётгани айниқса эътиборлидир.

Бу борада Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси фаолиятини янада такомиллаштириш, унинг моддий-техник базасини яхшилаш, қалам ҳақи миқдорини ошириш, ижодий жамоалар билан йирик компаниялар ва хўжалик бирлашмалари, банклар ўртасида «дўстлар клублари»ни ташкил этишга қаратилган амалий ишларимизни таъкидлаш лозим.

Оммавий ахборот воситалари учун замонавий кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш мақсадида яқинда катта умидлар билан Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университетини ташкил этганимиздан хабарингиз бор.

Ушбу олий таълим маскани соҳада эришилган ютуқларни ҳар томонлама ўрганиш, журналистика фани, унинг илмий-назарий асосларини, замонавий медиатеchnологияларни чуқур ўзлаштириш, халқаро

стандартлар даражасидаги юқори малакали кадрлар тайёрлаш имконини беради.

Ҳеч шубҳасиз, оммавий ахборот воситалари соҳасида амалга оширилаётган ана шундай ишларнинг барчаси Ўзбекистон журналистикасининг жаҳон ахборот майдонида муносиб ўрин эгаллаши учун мустаҳкам пойдевор яратади.

Хурматли оммавий ахборот воситалари ходимлари!

Ҳозирги вақтда ҳаётимизда амалга оширилаётган модернизация ва янгиланиш жараёнларининг туб моҳиятини халқимизга етказиш, одамларни янги марралар сари сафарбар этиш, олдимизга қўйган вазифаларни сифатли амалга оширишда сизларнинг таъсирчан сўзингиз, фаол гражданлик позициянгиз сув билан ҳаводек зарур.

Ҳақиқатан ҳам, ҳар қандай мураккаб шароитда ҳам адолат тамойилига, ўзининг ҳаётий ва ижодий принципларига содиқ қолиш, одамларни қийнаётган камчилик ва муаммоларни дадиллик билан кўтариб чиқиш, уларни бартараф этиш учун жамоатчилик фикрини шакллантиришга, аввало, сизлар каби маънавий жасорат эгаларигина қодир бўлади.

Биз жамиятимизда ошкоралик, адолат ва қонун устуворлигини таъминлашда, ҳуқуқий демократик давлат асосларини мустаҳкамлашда сизларга, сизларнинг билим ва истеъдодингизга таянамиз.

Айниқса, ҳаёт ва касб тажрибангизни ёшларга ўргатиш, уларни замонавий фикрлайдиган, Ватан ва халқ манфаатини муқаддас деб биладиган, соғлом ва баркамол инсонлар этиб тарбиялашда кўпчиликка ўрнак ва намуна бўласизлар, деб ишонаман.

Ўз-ўзидан равшанки, мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари ходимларининг иш ва турмуш шароитларини яхшилаш, уларнинг машаққатли ва масъулиятли меҳнатини муносиб баҳолаш ва рағбатлантириш, соҳа ривожига эътибор ва ғамхўрлик кўрсатиш бундан буён ҳам биз учун устувор вазифа бўлиб қолади.

Азиз ва муҳтарам дўстлар!

Сизларни Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни билан яна бир бор самимий табриклайман.

Барчангизга сиҳат-саломатлик, эзгу фаолиятингизда ютуқ ва омадлар, оилавий бахт, хонадонларингизга тинчлик-хотиржамлик, файзу барака тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

2018 йил 27 июнь

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ

Қадрли ёшлар, азиз ўғил-қизларим!

Сизларни, сизларнинг тимсолингизда бутун халқимизни мамлакатимизда биринчи марта нишонланаётган кутлуғ айём – Ёшлар куни билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Мана шундай қувончли кунда аввало юртимизда кейинги пайтда ёшлар билан ишлаш бўйича мутлақо янги тизим яратилгани, ўғил-қизларимизнинг ижтимоий фаоллиги, Ватан ва халқ тақдирига дахлдорлик ҳисси кучайиб бораётганини, замонавий, демократик Ўзбекистон давлатини барпо этишда навқирон авлодимизнинг муносиб иштирок этаётганини барчамиз миннатдорлик билан эътироф этамиз.

Келажагимиз эгалари бўлган ёшларимизнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, уларнинг орзу-интилишлари, қобилият ва салоҳиятини рўёбга чиқариш биз олиб бораётган давлат сиёсатининг энг муҳим ва устувор йўналиши бўлиб, бу йўлда улкан ишларни амалга ошираётганимиз сизларга яхши маълум, албатта.

Ўтган бир йилнинг ўзида ёшлар ҳаётига бевоқиф тааллуқли бўлган 20 дан зиёд қонун, фармон ва қарорлар қабул қилингани ҳам бу фикрни яққол тасдиқлаб турибди.

Айниқса, сизларнинг ташаббусингиз билан бундан бир йил муқаддам Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи ташкил этилгани ёшларимиз, бутун эл-юртимиз ҳаётидаги муҳим воқеа бўлди.

Албатта, бир йил – тарих учун жуда қисқа фурсат. Шунга қарамадан, Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи ўтган қисқа даврда мамлакатимизда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга ошириш йўлида давлат органлари, нодавлат нотажорат ташкилотлар ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари билан самарали ҳамкорлик қиладиган муҳим ижтимоий тузилмага айланди.

Шу асосда ёш авлодимизнинг гражданлик позицияси ва фаоллигини кучайтириш, уни мустақил фикрлайдиган, замонавий билим ва касб-ҳунарларни пухта эгаллаб, халқаро майдонда рақобатга кириша оладиган баркамол шахслар этиб тарбиялаш бўйича сезиларли ишлар амалга оширилмоқда. Энг муҳими, ёшлар билан доимий мулоқот олиб бориш, уларнинг бандлигини таъминлаш, ҳаётда ўз ўрнини топиши, жамиятнинг муносиб аъзоларига айланиши, меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш вазифаси барчамизнинг кундалик фаолиятимиз мезонига айланиб бормоқда.

Бунинг амалий тасдиғини кўплаб мисолларда кўриш мумкин. Хусусан, ёшлар учун янги иш ўринлари яратиш, ёш тадбиркорларга, айниқса, қизларимизга ҳунармандлик билан шуғулланишлари учун кредитлар ажратиш, уларни касбга тайёрлаш ва малакасини ошириш, фермерликни қўллаб-қувватлаш, фарзандларимизнинг таълим-тарбияси, уларни соғломлаштириш

ва бўш вақтини мазмунли ташкил этиш бўйича муҳим қадамлар қўйилмоқда.

Фақат бир йил давомида Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи тавсияси билан 4 минг 300 га яқин йигит-қизларимизга банклар томонидан 216 миллиард сўм имтиёзли кредитлар берилгани, 184 минг 300 дан зиёд фарзандларимиз иш билан таъминлангани эътиборга лойик.

Мамлакатимизда марказий ва маҳаллий ҳокимлик идоралари, депутатлар корпуси, суд-ҳуқуқ соҳаси раҳбарларининг ёшлар билан очиқ мулоқотлар олиб бориши ижобий анъанага айланиб бормоқда. Бундай мулоқот ва учрашувларда ёшларни қийнаётган кўпгина муаммолар жойида ҳал этилмоқда, уларга амалий ёрдам, малакали маслаҳат ва йўлланмалар берилмоқда.

Бугунги кунда мамлакатимизни янгилаш ва модернизация қилиш, уни инновацион асосда ривожлантириш, ўз олдимизга қўйган кўп қиррали ва мураккаб вазифаларни амалга ошириш мақсадида биз замонавий ва креатив фикрлайдиган, ҳар қандай вазиятда ҳам масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган, ғайрат-шижоатли, интеллектуал салоҳияти юксак, ватанпарвар ёш кадрларга давлат ва жамият бошқарувида муҳим вазифаларни ишониб топширмоқдамиз.

Бу борада ёш, истиқболли кадрлар учун тажриба ва маҳорат мактабини ўтаётган Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи сафларида тобланган, замонавий билим ва кўникмага, етакчилик салоҳиятига эга бўлган кўплаб ёшлар вазирлик ва идоралар, йирик компания ва банклар, хўжалик бирлашмаларига масъул лавозимларга

тайинланаётгани ҳаётимизга янгича рух ва мазмун бағишламокда.

Бугунги кунда Ҳаракатлар стратегияси доирасида «Ёшлар – келажак бунёдкори», «Обод кишлок», «Обод маҳалла», «Ақлли шаҳар» каби кенг камровли дастурларни амалга оширишда айнан ана шундай ташаббускор, ҳар бир масалага янгича ёндашадиган ўғил-қизларимиз фаол иштирок этаётгани, ҳеч шубҳасиз, барчамизни хурсанд қилади.

Ишонаман, бундай улкан бунёдкорлик жараёнлари ёшларимиз илгари сураётган лойиҳа ва ташаббусларни юзага чиқаришда, уларнинг эл-юртимизга фидойи раҳбар ва мутахассис, ҳақиқий шахс ва гражданд бўлиб шаклланишида бекиёс ўрин тутди.

Жонажон Ватанимизнинг янги қиёфасини яратишда ўз меҳнати, ташаббускорлиги ва маънавий фазилатлари билан бошқаларга ўрнак ва намуна бўлаётган азму шижоатли ёшларимиз учун «Мард ўғлон» давлат мукофоти ҳамда «Келажак бунёдкори» медалини таъсис этганимиз ва бугун сизларнинг орангизда шу мукофотларнинг илк совриндорлари борлиги барчамизга мамнуният бағишлайди.

Ўтган бир йил мобайнида ўғил-қизларимиздан 266 нафари республика, 80 нафари халқаро фан олимпиадалари ғолиблари бўлгани, спортчиларимиздан 12 нафари жаҳон, 93 нафари Осиё чемпионатларида, 150 нафардан зиёди халқаро мусобақаларда юксак шохсупаларга кўтарилганини ана шундай эзгу ишларимизнинг дастлабки натижалари сифатида қабул қиламиз.

Ёшларимизнинг миллий ва умумбашарий кадриятлар руҳида, ҳар томонлама соғлом ва баркамол бўлиб вояга етиши учун таълим-тарбия соҳасида улкан ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Хусусан, мактабгача таълим муассасаларининг замонавий тизими яратилмоқда, умумтаълим мактабларида 11 йиллик таълим жорий этилмоқда. Олий таълим тизимида янги, замонавий билим масканлари, жумладан, нуфузли хорижий университетларнинг филиаллари ташкил этилиб, соҳа фаолияти тубдан такомиллаштирилмоқда.

Юртимизда Темурбеклар ҳарбий лицейлари, Муҳаммад Хоразмий ва Мирзо Улугбек мактаблари, атоқли адибларимиз номидаги ижод мактаблари ташкил этилгани униб-ўсиб келаётган фарзандларимизни буюк аждодларимизга муносиб авлод этиб тарбиялашга хизмат қилмоқда.

Биз бу борадаги ишларни келгусида ҳам албатта изчил давом эттирамиз. Хусусан, иқтидорли ёшларимизни дунёнинг энг етакчи университетлари, илмий марказларида давлат ҳомийлигида ўқитиш, малакасини ошириш бўйича самарали тизим яратиш – олдимизда турган муҳим вазифадир.

Ёшларни, ёш оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш масаласи ҳам биз учун энг муҳим ва устувор йўналишга айланиб бормоқда. Бу борада мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида фаол иштирок этаётган ёш оилаларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг уй-жой ва маиший шароитларини яхшилаш мақсадида Ёшлар уйлари барпо этиш дастури ҳаётга изчил жорий этилаётганини таъкидлаш лозим.

Кадрли ўғил-қизларим!

Бугунги байрам кунида барчамизнинг умид ва ишончимиз бўлган сиз, азиз ёшларнинг эришган ютуқларингиз билан бирга янги вазифалар, ечимини кутиб турган камчилик ва муаммолар ҳамда уларни бартараф этиш йўллари ҳақида сўз юритишимиз табиийдир.

Бу ҳақда гапирганда, Ўзбекистон Ёшлар иттифоқининг навкирон йигит-қизларни иш билан таъминлаш, уюлмаган ёшлар билан ишлаш, фарзандларимиз ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш борасидаги фаолиятини янада кучайтириш зарурлигини таъкидлаш лозим.

Афсуски, ёшларимиз ҳаётидаги катта-кичик ҳар бир муаммога жиддий қараб, аниқ амалий ечим топиш, ёшлар билан бевосита ишлаш, доимий мулоқот қилиш ўрнига дабдабали тадбирлар ўтказиш, кампания-бозликка берилишдек яроқсиз иш усулидан ҳали ҳам бутунлай кутулганимиз йўқ.

Шу нуқтаи назардан қараганда, биз барчамиз эндигина бир йиллик шаклланиш йўлини босиб ўтган Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи тезроқ улғайиши, мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий тизимида, ёшларимиз ҳаётида ўзининг мустаҳкам ва муносиб ўрнини топишини истаймиз ва бунинг учун зарур амалий ёрдам беришга тайёرمىз.

Балки бугунги қувончли айёмда бундай нохуш ҳолатларни эслаш жоиз эмасдир. Лекин биз ўз фаолиятимизни танқидий баҳолаб, муаммоларимизни ўзимиз бартараф этмасак, ҳеч ким четдан келиб уларни биз учун ҳал қилиб бермайди.

Ёшларимизнинг ҳаётий муаммоларига янада кўпроқ эътибор қаратиш, уларга мос бўлган замонавий иш ўринларини кўпайтириш, эзгу интилиш ва ташаббуслари, инновацион ғояларини қўллаб-қувватлаш, ёш авлодимизнинг ижтимоий-маиший шароитларини яхшилаш бундан буён ҳам барча даражадаги давлат идораларининг энг асосий, ҳал қилувчи вазифаси бўлиб қолади.

Ёшлар ўртасида тадбиркорликни кенг ривожлантириш учун Ёшлар тадбиркорлиги ҳудудлари, Тошкент шаҳрида Ёшлар инновацион технопаркини ташкил этиш, шунингдек, Фанлар академиясига қарашли илмий лабораториялар ва марказлар негизида ёш олимларнинг илмий тадқиқотларини йўлга қўйиш каби ишларни сизларнинг фаол иштирокингиз билан яқин келажақда амалга оширамиз.

Куни кеча қабул қилинган «**Yoshlar – kelajagimiz**» Давлат дастури доирасида Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи қошида ташкил этилган махсус жамғарма мамлакатимиз иқтисодиётида замонавий технологияларни қўллаш, ёшларни бу жараёнга кенг жалб этишдек эзгу мақсадларга хизмат қилади.

Муҳтарам юртдошлар!

Бугунги кунда Ўзбекистонда олиб борилаётган ёшларга доир давлат сиёсати ва унинг амалий натижалари жаҳон ҳамжамиятида катта қизиқиш уйғотмоқда. Мамлакатимиз томонидан бу борада илгари сурилаётган ташаббуслар, жумладан, БМТнинг Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенциясини ишлаб чиқиш, Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлат-

лар раҳбарларининг Ёшларга мурожаати ва уни амалга ошириш бўйича Ҳаракатлар дастурини қабул қилиш ва амалга ошириш борасидаги таклифларимиз халқаро микёсда қўллаб-қувватланмоқда.

Ҳаммамиз кўриб, кузатиб турибмиз – бугунги шиддат билан ўзгараётган дунё инсоният олдида, ёшлар олдида янги-янги уфқ ва имкониятлар очиш билан бирга, уларни илгари кўрилмаган турли ёвуз хавф-хатарларга ҳам дучор этмоқда.

Диний экстремизм, терроризм, гиёҳвандлик, одам савдоси, ноқонуний миграция, «оммавий маданият» каби таҳдидлар қанча-қанча оилалар, мамлакатлар бошига огир кулфатлар олиб келмоқда, ғаразли кучлар ҳали онгу тафаккури тўла шаклланиб улгурмаган болаларни ўз ота-онаси, Ватанига қарши қўйиб, уларнинг ҳаётига зомин бўлмоқда. Шунинг учун биз – ота-оналар, устоз-мураббийлар, жамоатчилик, маҳалла-қўй бу масалада ҳушёрлик ва огохликни янада ошириб, буюк маърифатпарвар бобомиз Абдурауф Фитрат айтганидек, бу дунё ҳақиқатан ҳам кураш майдонига, соғлом тан, ўткир ақл ва яхши ахлоқ эса бу курашнинг қуролига айланиб бораётганини чуқур англаб, шу болада жаҳолатга қарши маърифат асосида иш олиб боришимиз зарур.

Халқимизга хос бағрикенглик, кечиримлилиқ ва олижаноблик фазилатларидан келиб чиқиб, билиб-билмай жинойтга қўл урган, тўғри йўлдан адашган, ўз қилмишидан чин дилдан пушаймон бўлган ёшларни кечириб ва тинч ҳаётга қайтаришга юртимизда катта эътибор қаратилмоқда.

Ана шундай амалий ишларимиз туфайли юзлаб ёшлар – Ўзбекистон фуқаролари ота-онаси, оиласи бағрига қайтгани жамиятимизда соғлом ижтимоий муҳитни, инсонпарварлик тамойилларини мустаҳкамлаш йўлида муҳим қадам бўлаётганини алоҳида таъкидлаш лозим.

Ҳурматли дўстлар!

Биз – барчамиз, қаерда бўлмайлик, ягона Ўзбекистон фарзандлари эканимизни англаб, шу буюк туйғуни эъозлаб яшасак, албатта кам бўлмаймиз.

Шунинг учун биз чет элларда турли соҳаларда жиддий ютуқларга эришган ватандошларимиз ташаббуси билан «Буюк келажак» халқаро нодавлат нотижорат ташкилоти тузилганини қўллаб-қувватлаймиз. Хорижий давлатларда ўқиб, меҳнат қилаётган барча юртдошларимиз, биринчи навбатда ёшларимизнинг билими ва имкониятларини Ватанимиз равнақи йўлида бирлаштириш биз ўз олдимизга қўйган мақсадларга тўла жавоб беради.

Айни вақтда Ўзбекистон ёшларининг замон билан ҳамнафас бўлиб, дунёнинг олис ва яқин мамлакатларидаги тенгдошлари билан самарали мулоқот, дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари ўрнатиши ғоят муҳим, аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз.

Шу кунларда юртимизда бўлиб ўтаётган Марказий Осиё ёшлари форуми ана шундай кенг миқёсдаги мулоқот йўлида дастлабки жиддий қадамдир.

Азиз ёшлар, кадрли фарзандларим!

Мана шу қувончли кунда сизларни, кўпмиллатли Ўзбекистон халқини ишонтириб айтмоқчиман: биз ёшларга доир давлат сиёсатини ҳеч огишмасдан, қатъият

билан давом эттирамир. Нафақат давом эттирамир, балки бу сиёсатни устувор вазифа сифатида бугун давр талаб қилаётган юксак даражага кўтарамиз. Сизларнинг замонавий билим ва касб-хунарларни эгаллаб, ҳаётда ўз мустақкам ўрнингизни топишингиз, бахтли бўлишингиз учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этамир.

Сиз, жондан азиз ўғил-қизларимиздан фақат битта илтимосимиз, битта тилагимиз бор: ота-оналарингиз, устоз-мураббийларингиз, халқимизнинг сизлардан кутаётган орзу-умидларини амалий ишлар билан рўёбга чиқариш йўлида ҳорманг, чарчаманг!

Ўқиш-ўрганиш, доимий изланиш, илм-фанга, тараққиёт чўққиларини эгаллашга интилиб яшаш доимо ҳамроҳингиз бўлсин!

Мен сизларнинг ҳар бирингизга эл-юртимиз фахрланадиган, жонажон Ўзбекистонимизнинг муносиб фарзанди, ҳақиқий инсон бўлиш бахти насиб этишини тилайман.

Сизларни Ёшлар куни билан яна бир бор самимий табриклаб, барчангизга янги ютуқлар, бахт ва омад тилайман.

Ҳамиша соғ-омон бўлинг, азиз фарзандларим!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти
2018 йил 29 июнь

МУНДАРИЖА

АМАЛИЙ НАТИЖАДОРЛИК, ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ – ЖАМИЯТНИ ИСЛОҲ ЭТИШНИНГ БОШ МАҚСАДИДИР

КОНСТИТУЦИЯ – ЭРКИН ВА ФАРОВОН ҲАЁТИМИЗ,
МАМЛАКАТИМИЗНИ ЯНАДА ТАРАҚҚИЙ ЭТТИ-
РИШНИНГ МУСТАҲҚАМ ПОЙДЕВОРИДИР

*Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилин-
ганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маро-
симдаги маъруза*

2017 йил 7 декабрь.....4

РИЗҚ-РЎЗИМИЗ БУНЁДКОРИ БЎЛГАН ҚИШЛОҚ
ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИ МЕҲНАТИНИ
УЛУҒЛАШ, СОҲА РИВОЖИНИ ЯНГИ БОСҚИЧГА
КЎТАРИШ – АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗДИР

*Қишлоқ хўжалиги ходимлари кунига бағишланган
тантанали маросимдаги нутқ*

2017 йил 9 декабрь.....41

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ
ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

2017 йил 22 декабрь.....71

ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИМИЗ – МАМЛАКАТИМИЗ БАР-
ҚАРОРЛИГИ ВА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ МУСТАҲҚАМ
КАФОЛАТИДИР

*Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги
Хавфсизлик Кенгашининг кенгайтирилган таркибдаги
йигилишида сўзланган нутқ*

2018 йил 10 январь.....147

АДАБИЁТ ВА САЊАТ, МАДАНИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ – ХАЛҚИМИЗ МАЊНАВИЙ ОЛАМИНИ ЮКСАЛТИРИШНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИДИР

Ўзбекистон ижодкор зиёлилари вакиллари билан учрашувдаги маъруза
2017 йил 3 август.....176

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ЙИГИРМА ОЛТИ ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДАГИ НУТҚ

2017 йил 31 август.....222

ЭЛИМ ДЕБ, ЮРТИМ ДЕБ, ЁНИБ ЯШАГАН ИНСОН

Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов ҳайкалининг очилишига бағишланган тантанали маросимдаги нутқ
2017 йил 31 август.....232

ЮКСАК ҲУРМАТ-ЭҲТИРОМНИНГ ЯНА БИР АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Самарқанд шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов ҳайкалининг очилишига бағишланган тантанали маросимдаги нутқ
2017 йил 2 сентябрь.....238

ИНСОН МАНФААТЛАРИ ВА ҲУҚУҚЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ – ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ АСОСИДИР

Бирлашган Миллатлар Ташкilotи Бош Ассамблеясининг 72-сессиясидаги нутқ
Нью-Йорк шаҳри, 2017 йил 19 сентябрь.....244

- ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ БУЮК ФАРЗАНДИ**
Жиззах шаҳрида Шароф Рашидов ҳайкалининг очилишига бағишланган тантанали маросимдаги нутқ
 2017 йил 6 ноябрь.....255
- МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЎЗАРО ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ КАФОЛАТИДИР**
Самарқанд шаҳрида ўтказилган «Марказий Осий: ягона тарих ва умумий келажак, барқарор ривожланиш ва тараққиёт йўлидаги ҳамкорлик» мавзусидаги халқаро конференцияда сўзланган нутқ
 2017 йил 10 ноябрь.....263
- ЎЗБЕКИСТОН МАНФААТЛАРИНИ ХАЛҚАРО МИҚЁСДА ҚАТЪИЙ ҲИМОЯ ҚИЛИШ – ДИПЛОМАТИК КОРПУСИМИЗНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАСИДИР**
Тошқи ишлар вазирлиги ва мамлакатимизнинг хорижий давлатлардаги элчихоналари фаолиятига бағишланган йигилишдаги нутқ
 2018 йил 12 январь.....276
- ХАЛҚИМИЗНИНГ ЖАСУР ВА ФИДОЙИ ФАРЗАНДИ**
Қарши шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислон Каримов ҳайкалининг очилишига бағишланган тантанали маросимда сўзланган нутқ
 2018 йил 30 январь.....300

**МУСТАҚИЛЛИГИМИЗ АСОСЧИСИ, ИСТИҚЛОЛИМИЗ
МЕЪМОРИГА МУНОСИБ ЭҲТИРОМ**

*Самарқанд шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг
Биринчи Президенти Ислом Каримов мақбара маж-
муасининг очилишига бағишланган маросимда сўзлан-
ган нутқ*
2018 йил 30 январь.....306

**МАРКАЗИЙ ОСИЁДАГИ ЭНГ ЙИРИК ВА НОЁБ
ИНШООТЛАРДАН БИРИ**

*Қандим газни қайта ишлаш мажмуасининг ишга
туширилишига бағишланган тантанали маросимда-
ги нутқ*
2018 йил 19 апрель.....311

**ЮРТ ҚАҲРАМОНЛАРИНИНГ ҚАДРИ БАЛАНД, ХОТИ-
РАСИ МУҚАДДАС**

*Хотира ва қадрлаш кунига бағишланган тантанали
маросимдаги нутқ*
2018 йил 9 май.....317

**ДЎСТЛИК ВА ЎЗARO МАНФААТДОРЛИККА
АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИК – МАМЛАКАТИМИЗ
БАРҚАРОРЛИГИ ВА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ
МУСТАҲКАМ КАФОЛАТИДИР**

**ҲАМДЎСТЛИККА АЪЗО МАМЛАКАТЛАР БИЛАН
ЎЗARO МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК – УСТУВОР
ВАЗИФА**

*Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги Давлат раҳбарлари
кенгаши мажлисидаги нутқ*
Россия Федерацияси, Сочи шаҳри,
2017 йил 11 октябрь.....326

МУМТОЗ ШЕЪРИЯТНИНГ ПОРЛОҚ ЮЛДУЗИ

Абдурахмон Жомийнинг «Муҳаббат махзани» китоби-га ёзилган сўзбоши

Тошкент шаҳри, 2018 йил.....333

ЯГОНА ТАРИХ, МУШТАРАК ТАРАҚҚИЁТ ВА КЕЛАЖАККА АСОСЛАНГАН ДЎСТЛИК ВА БИРОДАРЛИК

Тоҷикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон томонидан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев шарафига уюштирилган қабул маросимида сўзланган нутқ

Тоҷикистон Республикаси, Душанбе шаҳри, 2018 йил 9 март.....340

ДЎСТЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИКНИНГ ШОНЛИ АНЪАНАЛАРИНИ АСРАБ-АВАЙЛАБ, ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ – МУҚАДДАС БУРЧИМИЗДИР

Ўзбекистон Республикаси ва Тоҷикистон Республикаси санъат усталарининг «Дўстлик оқшоми» тантанали концертининг очилишида сўзланган нутқ

Тоҷикистон Республикаси, Душанбе шаҳри, 2018 йил 9 март.....343

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ХАЛҚЛАРИ ЎРТАСИДАГИ КЎП АСРЛИК ДЎСТЛИК, ЯХШИ ҚЎШНИЛИК ВА ҲАМКОРЛИК СОЛНОМАСИДА ЯНГИ САҲИФА ОЧГАН УЧРАШУВ

Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг маслаҳат учрашувида сўзланган нутқ

Қозоғистон Республикаси, Остона шаҳри, 2018 йил 15 март.....347

- ҚОЗОҒИСТОН – КЎП АСРЛИК ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШ-ЛИК РИШТАЛАРИ БИЛАН ЧАМБАРЧАС БОҒЛАН-ГАН ЯҚИН ҚЎШНИМИЗДИР**
Қозоғистонда Ўзбекистон йили очилишига бағишлан-ган маросимда сўзланган нутқ
Қозоғистон Республикаси, Остона шаҳри,
2018 йил 15 март.....352
- ТИНЧЛИК ВА БАРҚАРОРЛИК САРИ ТАШЛАНГАН МУҲИМ КАДАМ**
Афғонистон бўйича «Тинчлик жараёни, хавфсизлик соҳасида ҳамкорлик ва минтақавий шериклик» мавзусида ўтказилган халқаро конференцияда сўзланган нутқ
2018 йил 27 март.....358
- ЯНГИ ТАРИХИЙ БОСКИЧГА КЎТАРИЛГАН АСРИЙ ДЎСТЛИК ВА БИРОДАРЛИК, ЯХШИ ҚЎШНИЧИ-ЛИК МУНОСАБАТЛАРИ**
Туркменистон Президенти Гурбангули Бердимухамедов шарафига уюштирилган қабул маросимида сўзланган нутқ
Тошкент шаҳри, 2018 йил 23 апрель.....375
- ЎЗБЕКИСТОН – ТУРКМАНИСТОН: ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСКИЧИ**
Тошкент шаҳри, 2018 йил 24 апрель.....379
- ЎЗАРО ИШОНЧ ВА ДЎСТЛИККА АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИК ЖАДАЛ РИВОЖЛАНМОҚДА**
Ўзбекистон Республикаси ва Туркия Республикаси расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги учрашувда сўзланган нутқ
Тошкент шаҳри, 2018 йил 30 апрель.....383

**ЎЗБЕКИСТОН – ТУРКИЯ: САВДО-ИҚТИСОДИЙ ВА
ИНВЕСТИЦИЯ СОҲАЛАРИДАГИ ҲАМКОРЛИК
ЯНГИ, ЮҚОРИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛАДИ**
Ўзбекистон – Туркия бизнес-форумидаги нутқ
*Тошкент шаҳри, 2018 йил 30 апрель.....*391

**АҚШ – ЎЗБЕКИСТОН: СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК
ЙЎЛИДА ЯНГИ ДАВРНИНГ БОШЛАНИШИ**
*Америка Қўшма Штатларига расмий ташириф доира-
сида Ўзбекистон Республикаси номидан ташкил этил-
ган расмий қабул маросимидаги нутқ*
*Вашингтон, 2018 йил 16 май.....*399

**БАРҚАРОРЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТНИ ТАЪМИНЛАШ –
АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ**
*Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар
раҳбарлари кенгашининг кенгайтирилган таркибдаги
мажлисидаги нутқ*
*ХХР, Циндао шаҳри,
2018 йил 10 июнь.....*404

ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ УЛКАН ВА АРДОҚЛИ ДЎСТИ
*Чингиз Айтматовнинг «Танланган асарлар» китобига
ёзилган сўзбоши*
*Тошкент шаҳри, 2018 йил.....*410

**БУГУНГИ УЛКАН ИНТИЛИШ ВА
ҲАРАКАТЛАРИМИЗ – ЭРТАНГИ ОБОД ВА
ФАРОВОН ҲАЁТИМИЗ ПОЙДЕВОРИ**

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ
*2017 йил 31 декабрь.....*416

- ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНИНИНГ 26 ЙИЛЛИГИ ВА ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН БАЙРАМ ТАБРИГИ
2018 йил 13 январь.....419
- ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ АРТИСТИ КОМИЛЖОН ОТАНИЕВ-ЗОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ 100 ЙИЛЛИК БАЙРАМИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА
2017 йил 20 июль.....424
- «ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ» АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИГА
2017 йил 4 август.....428
- МАМЛАКАТИМИЗ ҚУРИЛИШ СОҲАСИ ХОДИМЛАРИГА
2017 йил 10 август.....434
- «ШАРҚ ТАРОНАЛАРИ» ЎН БИРИНЧИ ХАЛҚАРО МУСИҚА ФЕСТИВАЛИНИНГ ОЧИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДАГИ ТАБРИК СЎЗИ
Самарқанд шаҳри, 2017 йил 28 август.....440
- ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА
2017 йил 31 сентябрь.....445
- РУС ПРАВОСЛАВ ЧЕРКОВИНИНГ ТОШКЕНТ ВА ЎЗБЕКИСТОН ЕПАРХИЯСИНИНГ 145 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ ТАДБИР ИШТИРОКЧИЛАРИГА
Тошкент шаҳри, 2017 йил 1 октябрь.....451

«ИСЛОМ ҲАМЖИҲАТЛИГИ: ЎЗБЕКИСТОН ВА ОЗАРБАЙЖОН МИСОЛИДА» МАВЗУИДАГИ ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ ИШТИРОКЧИЛАРИГА <i>Тошкент шаҳри, 2017 йил 18 октябрь</i>	454
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ БУЮК ИШЛАРГА ҚОДИР <i>(Хитой Халқ Республикасида бўлиб ўтган футбол бўйича 23 ёшгача бўлган ёшлар ўртасида Осиё чемпионати голиблари – Ўзбекистон ёшлар терма жамоаси аъзоларига йўлланган телеграмма)</i> <i>2018 йил 27 январь</i>	459
ОИЛА ВА ЖАМИЯТ УСТУНИ, ҲАЁТИМИЗНИНГ ФАЙЗИ ВА КЎРКИ <i>Халқаро хотин-қизлар куни муносабати билан ўтказилган тантанали маросимдаги нутқ</i> <i>2018 йил 7 март</i>	461
ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА НАВРЎЗ ТАБРИГИ <i>2018 йил 21 март</i>	478
ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА РАМАЗОН ҲАЙИТИ ТАБРИГИ <i>2018 йил 11 июнь</i>	481
МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИГА <i>2018 йил 27 июнь</i>	484
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ <i>2018 йил 29 июнь</i>	489

Мирзиёев, Шавкат Миромонович
Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган
М 54 энг олий баҳодир. – Тошкент: «Ўзбекистон» НМИУ, 2018. –
508 б.
ISBN 978-9943-25-608-8

УЎК 323.(575.1)
КБК 66.3(5Ў)

Расмий нашр

Шавкат Миромонович Мирзиёев

**ХАЛҚИМИЗНИНГ РОЗИЛИГИ
БИЗНИНГ ФАОЛИЯТИМИЗГА
БЕРИЛГАН ЭНГ ОЛИЙ БАҲОДИР**

2-жилд

Нашр учун масъул *И. Аҳмедов*
Бадний муҳаррир *Ш. Ходжаев*
Техник муҳаррир *Б. Каримов*
Кичик муҳаррир *Н. Абдурахмонова*
Мусаххих *М. Ишонхонова*
Компьютерда тайёрловчи *А. Сулаймонов*

Нашриёт лицензияси А1 № 158.14.08.2009.
Босишга 2018 йил 13 июлда рухсат этилди.
Бичими 60x90^{1/16}. Офсет коғози.
«Times New Roman» гарнитурасида офсет усулда босилди.
Шартли босма табоғи 31,75. Нашр табоғи 22,47.
Адади 10 000 нусха. Буюртма № 18-418.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
«Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100011. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Телефон: (371) 244-84-20, 244-87-55

Факс: (371) 244-37-81, 244-38-10

*e-mail: uzbekistan@iptd-uzbekistan.uz
www.iptd-uzbekistan.uz*